ปโมทิตเถรบูชา

หลวงปู่เล่าให้ฟัง...

ปโมทิตเถรบูชา หลวงปู่หลอด ปโมทิโต

คาถาพระสีวลี

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุธธัสสะ

(สวด 3 จบ)

พระสีวลีไป สถานแห่งใดๆ ก็ดี เทพยดา

และมนุษย์ย่อมบูชามิได้ขาดในสถานที่นั้นๆ ทุกแห่ง

ขอให้เดชะบารมีพระฉิมพลีเถระเจ้า

จงมาเป็นที่พึ่งแด่ข้าพพุทธเจ้าในกาละบัดนี้เถิด

“อิติปิภควา พุทโธ ชัยยะ เมตตาฉิมพลี

จะ มหาเถโร ลาภะลาภัง ภะวันตุเม

ธัมโม ชัยยะ เมตตาฉิมพลี จะ มหาเถโร

ลาภะลาภัง ภะวันตุเม

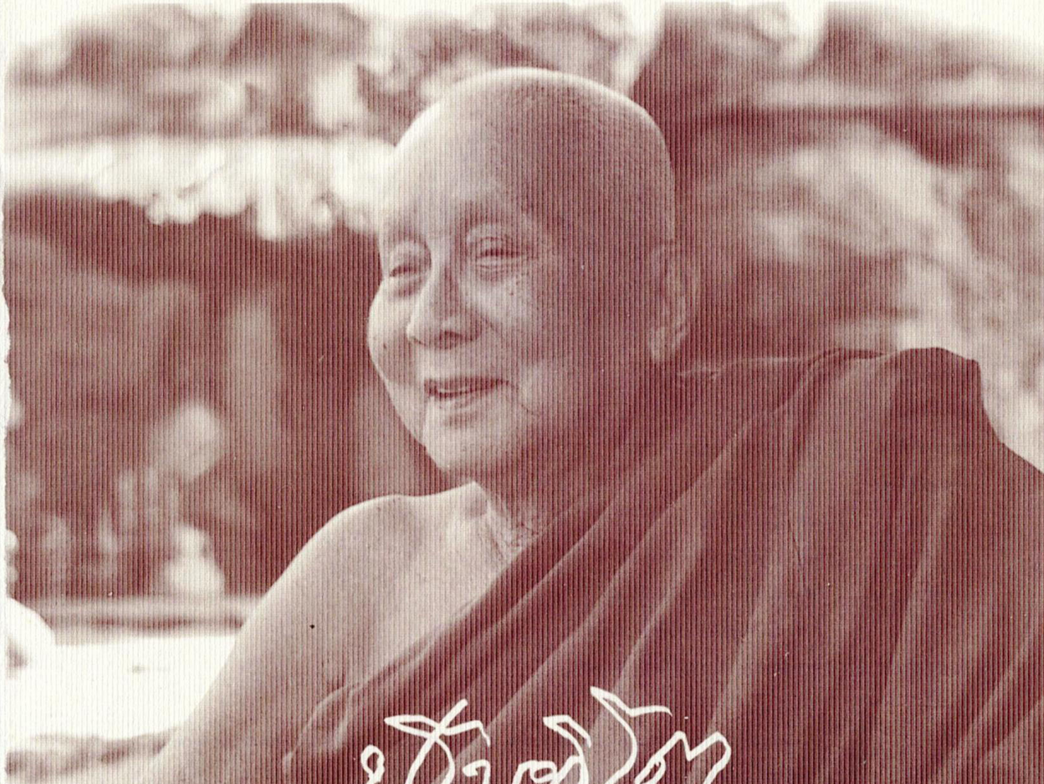
สังโฆชัยยะ เมตตาฉิมพลี จะ มหาเถโร

ลาภะลาภัง ภะวันตุเม”

ปโมทิตเถรบูชา

หลวงปู่เล่าให้ฟัง...

โดย...

หลวงปู่หลอด ปโมทิโต

ปโมทิตเถรบูชา

หลวงปู่เล่าให้ฟัง . . .

โดย...พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา (หลวงปู่หลอด ปโมทิโต)

พิมพ์ครั้งที่ ๒ :	๙ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๘
จำนวนพิมพ์ :	๓,๕๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓ :	๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๒
จำนวนพิมพ์ :	๑๐,๐๐๐ เล่ม
ภาพวาด :	พระสังคม อธิปญฺโญ
	และคุณฐิติวัฒน์ ดอกจันกลาง
ออกแบบรูปเล่ม :	โดยคุณสุชาดา เตชะอาภรณ์กุล
	และ บริษัทบุญศิริการพิมพ์ จำกัด
จัดทำโดย :	คณะศิษยานุศิษย์ กุฏิหลวงปู่หลอด
พิมพ์ที่ :	บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด
	๙/๑๑-๑๓ ซอยเสนานิคม ๑ ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
	โทรศัพท์ : ๐-๒๙๔๑-๖๖๕๐-๑, โทรสาร ๐-๒๙๔๑-๖๖๕๒
	www.boonsiri.in.th E-mail : bsprint@gmail.com

ปฏิปทา

หลวงปู่หลอด

คำปรารภของหลวงปู่

ประวัติของอาตมา ได้เคยพิมพ์มาแล้วหลายครั้ง ในครั้งนี้คณะศิษยานุศิษย์ได้มาขอพิมพ์อีกครั้ง เพื่อรวบรวมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ลูกศิษย์ลูกหาและญาติโยมได้อ่าน จะได้รู้จักครูบาอาจารย์ฝ่ายกรรมฐาน โดยเฉพาะครูบาอาจารย์ผู้มีอุปการคุณ อาตมาภูมิใจที่ได้บรรยายไว้ทุกขั้นตอน ส่วนเรื่องป่า สัตว์ป่า ภูเขาลำเนาไพรที่เล่าไว้นั้น ต่อไปอาจไม่มีให้เห็น ซึ่งอาตมามีความประทับใจอยู่มาก จึงเน้นเขียนชีวประวัติในช่วงที่ออกธุดงค์ ตั้งแต่พรรษาแรกที่บวชและชีวิตที่ระหกระเหินในป่า บางครั้งแทบจะเอาชีวิตไม่รอด จนสุดท้ายต้องมาเป็นเจ้าอาวาสในเมืองกรุง

แถมท้ายด้วย โคลงโลกนิติกาพย์ภาษาลาวของเจ้าคุณอุบาลฯ และคู่มือปฏิบัติธรรมที่อาตมาได้พิมพ์เผยแผ่ ปี ๒๔๙๒ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

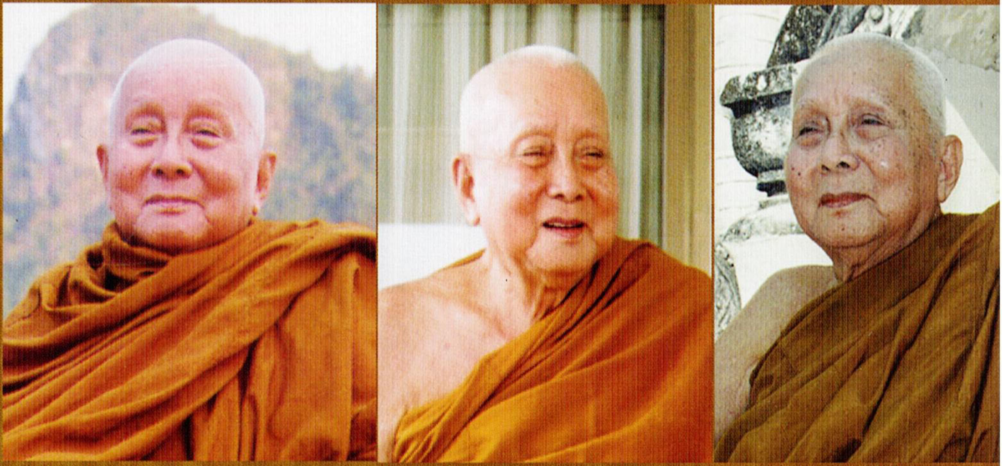
ท้ายสุดนี้ อาตมาขออนุโมทนากับลูกศิษย์ ที่ช่วยกันเรียบเรียงหนังสือ และญาติโยมที่ร่วมบริจาคทุนทรัพย์ ในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ทุก ๆ ท่านเทอญ

ปโมทิโต

หลวงปู่หลอด ปโมทิโต

สารบัญ

"ชีวิตเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ จำเจอย่างมาก
และมองไม่เห็น ความก้าวหน้า ความเจริญในชีวิตเลย
ถ้าหากใช้ชีวิตฆราวาส
ก็คงเป็นแบบชาวไร่ชาวนาทั่วไป
คงลำบากลำเค็ญ อย่างไม่มีอะไรดีขึ้น
ในชีวิตนี้ต้องเอาดีให้ได้
เมื่อเอาดีทางเพศฆราวาสไม่ได้
ก็ต้องเอาดีทางบรรพชิตให้ได้"

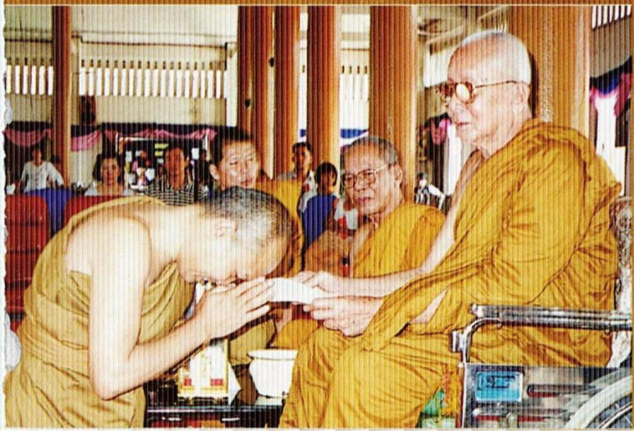

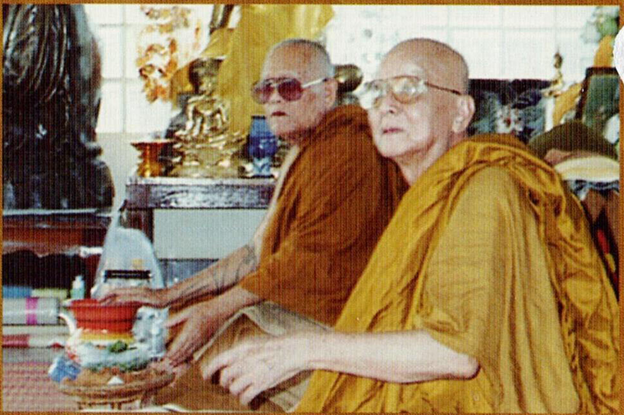
บน : หลวงปู่กับหลวงปู่เหรียญวรลาโภ,
หลวงปู่จันทร์โสม กิตฺติกาโร,
และหลวงปู่คำพอง ติสฺโส

ล่าง : หลวงปู่ในพิธีสมโภชพระธาตุเจดีย์หลวง
ณ วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่
๓ เม.ย. พ.ศ.๒๕๓๘

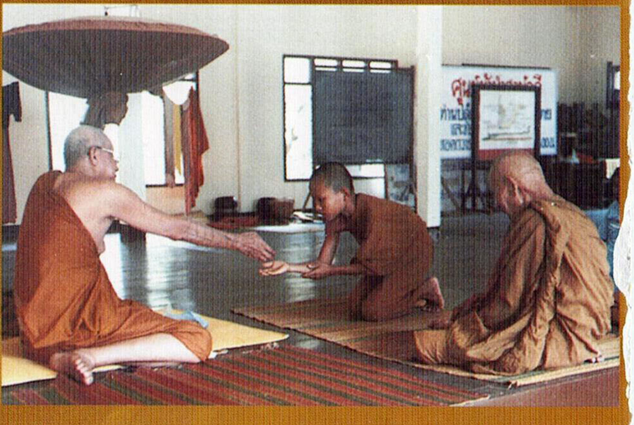

หลวงปู่กับพระอาทรประชานาถ
ในพิธีมอบกองทุนสงเคราะห์
ผู้ป่วยโรคเอดส์
ณ วัดพระบาทน้ำพุ
จังหวัดลพบุรี

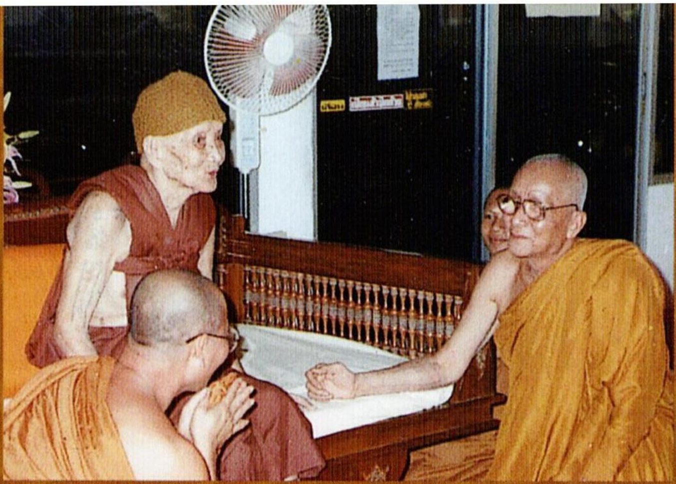

หลวงปู่กับหลวงปู่อ่อนสา สุขกาโม
วัดประชาชุมพลพัฒนาราม
จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่กับหลวงตานาค ปญฺญาวโร
วัดอรัญญวาสี
จังหวัดหนองคาย

หลวงปู่กับหลวงปู่บุดดา ถาวโร
วัดกลางชูศรีเจริญสุข
จังหวัดสิงห์บุรี

หลวงปู่กับพระอุดมญาณโมลี
(หลวงปู่จันทร์ศรี จนฺททีโป)
วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่กับพระสุธรรมคณาจารย์
(หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)
วัดอรัญญบรรพต จังหวัดหนองคาย

หลวงปู่กับหลวงปู่ชอบ ฐานสโม
วัดป่าโคกมน จังหวัดเลย

ชาติกำเนิด

พระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านถือกำเนิด ณ บ้านขาม ตำบลหัวนา อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี (ปัจจุบันเป็น ตำบลบ้านขาม อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู) ท่านเป็นบุตรคนที่ ๓ ของ คุณพ่อบัวลา ขุริมน และคุณแม่แหล้ (แร่) ขุริมน ซึ่งมีพี่น้องร่วมอุทรเดียวกัน ๓ คน คือ

๑. นายเกิ่ง ขุริมน (ถึงแก่กรรม)

๒. นางประสงค์ ขุริมน (ถึงแก่กรรม)

๓. พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา
(หลวงปู่หลอด ปโมทิโต)

พระเดชพระคุณหลวงปู่เกิดเมื่อวันพฤหัสบดี ๕ ๒ฯ ๑ ปีเถาะ สัปตศก จ.ศ. ๑๒๗๗ ตรงกับวันที่ ๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ท่านเป็นบุตรคนสุดท้อง หลวงปู่เคยเล่าว่าช่วงชีวิตในวัยเด็กของท่าน มันก็มิได้ต่างอะไรกับลูกชาวนา

หลวงปู่เล่าให้ฟัง ...

ทั่วไป ช่วยครอบครัวทำงานไปตามกำลัง เลี้ยงวัว เลี้ยงควายไปตามความสามารถของวัยเด็ก ที่ควรจะทำได้ เฉกเช่นกับเด็กคนอื่นๆ ที่เติบโตมากับท้องไร่ ท้องนา มีความสุขบ้าง ลำบากบ้างตามเหตุปัจจัย

เมื่อพระเดชพระคุณหลวงปู่มีอายุครบเกณฑ์ ที่จะเข้าศึกษาเล่าเรียนในชั้นประถมศึกษา คุณพ่อบัวลาจึงได้พาไปฝากเรียนที่โรงเรียนประชาบาลวัดบ้านหิน ตำบลหัวนา อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี ซึ่ง

บ้านที่หลวงปู่เคยอยู่
เมื่อยังเยาว์วัย

เป็นโรงเรียนประจำหมู่บ้าน จนกระทั่งท่านได้จบการศึกษาตามหลักสูตรในสมัยนั้น คือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ พออ่านออกเขียนได้ ขณะนั้นหลวงปู่ท่านมีอายุได้ ๑๖ ปี ก็เรียกได้ว่ากำลังหนุ่มแน่นมีกำลังแรงงานดี จึงเป็นแรงสำคัญของทางบ้านในการทำเรือกสวน ไร่นา แต่ก็เป็นอันต้องมีเหตุให้เกิดความเศร้าเสียใจเป็นอย่างมาก เมื่อคุณแม่แหล้ผู้เป็นมารดาล้มป่วยอย่างหนัก และถึงแก่กรรมในที่สุด แต่ทุกคนก็ต้องทนกับชะตาชีวิตที่เกิดขึ้น พระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านตั้งใจไว้ว่าจะบรรพชาเพื่ออุทิศกุศลให้แก่มารดา เมื่อถึงเวลาอันสมควร

ไม่นานเวลานั้นก็มาถึง ขณะที่หลวงปู่ เจริญอายุได้ ๑๘ ปี จึงได้มีโอกาสเข้าบรรพชาเป็นสามเณรสมดังใจตั้งมั่น ที่วัดศรีบุญเรือง ตำบลหัวนา

อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี โดยมี พระอธิการคูณ เจ้าอาวาสเป็นอุปัชฌาย์ หลวงปู่ท่านเล่าว่า "อาตมาได้บวชเณรอยู่ได้ไม่นานเท่าไหร่ บิดาก็มาเสียชีวิตไป" เมื่อคุณพ่อบัวลามาด่วนจากไปเสียอีกคน หลวงปู่ท่านจึงต้องลาสิกขาออกมาเพื่อช่วยพี่ ๆ ทำเรือกสวนไร่นาต่อไป

เมื่อพระเดชพระคุณหลวงปู่ท่านได้ลาสิกขาจากสามเณรมาแล้ว ท่านได้ใช้เวลาต่าง ๆ นั่งขบคิดเปรียบเทียบชีวิตของทั้งสองเพศ คือเพศบรรพชิต

วัดศรีบุญเรือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู (ที่หลวงปู่เคยบรรพชาเป็นสามเณร)

และเพศฆราวาส ท่านพบว่าการออกมาใช้ชีวิตในเพศฆราวาสนั้น มันมีแต่กองทุกข์ หลวงปู่ท่านบอกว่าความคิดของท่านที่คิดอยู่ตลอดเวลาในขณะนั้นคือ **"ชีวิตเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ จำเจอย่างมาก และมองไม่เห็นความก้าวหน้าความเจริญในชีวิตเลย ถ้าหากใช้ชีวิตฆราวาสก็คงเป็นแบบชาวไร่ชาวนาทั่วไป คงลำบากลำเค็ญ อย่างไม่มีอะไรดีขึ้น ในชีวิตนี้ต้องเอาดีให้ได้ เมื่อเอาดีทางเพศฆราวาสไม่ได้ ก็ต้องเอาดีทางบรรพชิตให้ได้ เพราะได้มาคิดดูแล้วว่า ชีวิตในทางธรรม คงจะสงบน่าอยู่กว่าทางโลก** เนื่องจากได้เคยสัมผัสมาแล้วครั้งหนึ่ง ถึงแม้จะเป็นเพียงระยะสั้น ๆ ยังไม่ทันได้รู้อะไร ก็จำต้องสึกออกมาช่วยงานทางบ้าน เพราะบิดาก็มาเสียชีวิตตามมารดาไปอีกคน แต่นั่นก็พอจะยืนยันได้ว่า ทางนี้เป็นทางที่เหมาะกับตน"

เหตุ

“เย ธมฺมา เหตุปฺปภวา
เหตุํ ตถาคโต
สิ่งทั้งหลายล้วน
มีเหตุเป็นแดนเกิด
พระตถาคต
ก็ตรัสบอกเหตุของ
สิ่งเหล่านี้ไว้”

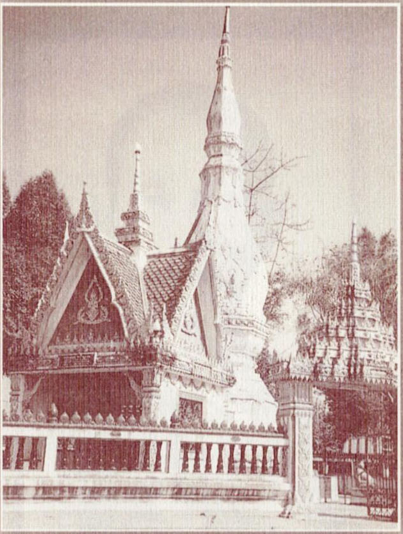
สู่ร่มกาสาวพัสตร์

หลวงปู่เมื่อครั้งอุปสมบทครั้งแรก

เมื่อความคิดอยากจะบวชอีกครั้งยังมีอยู่ และไม่เคยลบเลือนไปจากจิตใจ พอทุกสิ่งทุกอย่างทางบ้านเข้าที่ เข้าทางหมดแล้ว สองปีต่อมาหลวงปู่ จึงได้หาโอกาสที่จะปล่อยวางการงาน และภาระทางบ้าน เพื่อมาบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในบวรพุทธศาสนา หลวงปู่เล่าว่าภายในใจนั้นคิดอยู่ตลอดเวลาว่า **"ไม่เอาอีกแล้วชีวิตฆราวาสน่าเบื่อหน่ายสิ้นดี อยู่ต่อไปก็ไม่มีอนาคตที่ดีงามที่เจริญเป็นแน่ และความสุขสงบที่เคยปรารถนาจะไม่เกิดมีขึ้นได้"**

พระเดชพระคุณหลวงปู่ได้ก้าวเข้าสู่ร่มผ้ากาสาวพัสตร์ สังกัดมหานิกาย ณ พัทธสีมา วัดธาตุหันเทาว์ ตำบลบ้านขาม บ้านเกิดของหลวงปู่นั่นเอง เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๙ ตรงกับวันจันทร์ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ ปีจอ โดยมีพระอาจารย์ชาลี วัดโพธิ์ชัยสะอาด บ้านจิก อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระอาจารย์ขานเป็นพระกรรมวาจาจารย์ และได้มาพำนักที่วัดธาตุหันเทาว์

วัดธาตุหันเทาว์ อำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู
วัดที่หลวงปู่อุปสมบทครั้งแรก (สังกัดมหานิกาย)

วัดธาตุหันเทาว์ในขณะนั้นมีพระอาจารย์มหาตันสุตฺตโนเป็นเจ้าอาวาส หลวงปู่ได้เคยพูดถึงชีวิตในการบวชของพระภิกษุให้กับลูกศิษย์ฟังว่า "ผู้ที่บวชย่อมรู้สึกด้วยตนเองว่าสุขทุกข์อย่างไร คนที่ยังไม่ได้บวชนั้นยากที่จะเข้าใจได้ว่า การบวชคืออะไร ถึงแม้บางคนจะอธิบายการบวชได้อย่างละเอียดก็ตาม หรือแม้ว่าเขามีความรู้ดีเท่าผู้บวชก็ตาม เช่นเดียวกับคนหนึ่งติดคุก และอีกคนหนึ่งนั้น ไม่เคยติดคุกตะรางเลย แล้วทั้งสองคนนี้ใครจะรู้เรื่องความทุกข์ยากได้ดีกว่ากัน คนที่ยังไม่เคยติดคุกตะราง แล้วมาอธิบายเรื่องทุกข์ เรื่องความยาก ความลำบากในคุกว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ อาตมาไม่เชื่อเลย คนที่เคยใช้ชีวิตบวชเป็นพระมาแล้วย่อมเข้าใจและรู้ดีมากกว่าคนที่ไม่เคยบวชทีเดียว ดังนั้นทุกสิ่งทุกอย่างถ้าอยากจะรู้อย่างชัดเจนต้องประสบมาด้วยตนเองจริงๆ"

เมื่อหลวงปู่ได้อุปสมบทแล้วประมาณ ๓ เดือน พอขึ้นเดือนมิถุนายนท่านก็ได้มีโอกาสพบกับพระอาจารย์มณฑา ซึ่งท่านเดินทางมาจากวัดบ้านโกทา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งขณะนั้นพระอาจารย์มณฑามีพรรษายุกาลได้ ๓ พรรษา และเดินทางมาพักอยู่ที่วัดธาตุหันเทาว์ได้ประมาณ ๑ เดือน

ขณะที่ท่านพักอยู่ที่วัดธาตุหันเทาว์นั่นเอง หลวงปู่จึงได้มีโอกาสพบปะสนทนากับท่าน โดยได้สนทนากันถึงหลายเรื่องหลายราว และมีอยู่เรื่องหนึ่งที่ท่านนำมาสมทนากันนั้นคือ เรื่องการเรียนโดยท่านพระอาจารย์มณฑาบอกว่า “**การบวชกับการเรียนเป็นของคู่กัน ถ้าบวชแล้วไม่เรียนก็เป็นการบวชที่ไม่สมบูรณ์ เพราะเป็นเหตุทำให้ตนหูตาแคบ ล้าสมัยไม่ทันการณ์** ยิ่งโลกต่อไปนี้นับวันการศึกษาจะเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป มีความก้าวหน้าเปลี่ยนแปลงเสมอ ดังนั้นเราจึงควรไปแสวงหาสถานที่ศึกษาเล่าเรียน ณ ถิ่นที่มีการศึกษาเจริญแล้วเช่นที่กรุงเทพฯ หรือจังหวัดอุบลฯ ขอนแก่น หรือแม้แต่ในตัวเมืองอุดรฯ ซึ่งเป็นโอกาสอันดีในชีวิต ที่จะได้รับฟังการอบรมจากผู้รู้ หรือแม้กระทั่งได้มีโอกาสสนทนากับนักปราชญ์ราชบัณฑิตอีกด้วย ซึ่งเป็นมงคลอย่างหนึ่งของชีวิตตามแนวแห่งมงคล ๓๘ ประการ คือเป็นหนทางที่จะทำให้ชีวิตมีความเจริญก้าวหน้า หรือมีความสุขความเจริญอีกด้วย”

หลวงปู่เล่าว่า “เมื่อฟังอาจารย์มณฑายกเหตุผลมากล่าวเช่นนั้น อาตมาก็เห็นดีตามเหตุผลของท่าน จึงตกลงกันว่า จะพากันไปศึกษาเล่าเรียนอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ ในตัวจังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีพระเดชพระคุณ พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) เป็นเจ้าอาวาสปกครองดูแลอยู่ นับว่าเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงที่สุดในภาคอีสานในขณะนั้นก็ว่าได้”

หลังจากที่หลวงปู่กับพระอาจารย์มณฑา ได้ตกลงคุยกันเป็นที่เรียบร้อย จึงได้พากันเข้ากราบเรียนปรึกษาพระอาจารย์มหาตัน ซึ่งท่านก็อนุญาตและขออนุโมทนาด้วย ในช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๙ นั่นเอง หลวงปู่เล่าว่าในวันที่จะเดินทางไปวัดโพธิสมภรณ์ ดูเหมือนจะเป็นช่วงประมาณบ่าย ๓ โมง หลวงปู่กับพระอาจารย์มณฑาจึงได้เดินทางออกจากวัดธาตุหันเทาว์ ซึ่งการเดินทางในครั้งนั้น จะไปในลักษณะธุดงค์ไปในตัว

ความสุข

“ถึงแม้จะพบสถานที่ที่ดี
เพียงใดก็ตาม
แต่ถ้าเราไม่ดีไม่รู้จัก
พิจารณา ไม่รู้จักฝึกใจ
เราก็จะไม่พบความสุข
อยู่นั่นเอง ตนจึงสำคัญกว่า
สิ่งอื่น ๆ ทั้งหมด ๆ”

กรรมฐานประวัติศาสตร์

หลวงปู่ท่านได้เคยเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางไปวัดโพธิสมภรณ์ให้กับบรรดาลูกศิษย์ฟังหลายต่อหลายครั้งว่า

โดยปกติทั่วๆ ไป พระกรรมฐานที่ออกธุดงค์ ท่านจะมีถุงย่ามใบใหญ่สำหรับใส่บริขาร แล้วท่านก็จะสะพายถุงนั้น แต่ครั้งหนึ่งในชีวิตที่ท่านต้องกลายเป็นกรรมฐานประวัติศาสตร์ คือไม่มีพระกรรมฐานองค์ไหนที่จะทำเหมือนท่านอีกแล้ว ด้วยความจำเป็น สาเหตุก็คือในการออกเดินทางไปวัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานีครั้งนี้

พระอาจารย์มณฑาได้สั่งให้ท่านไปหาไม้รวก หรือไม้ไผ่ยาวราว ๔-๕ ศอก มาใช้แทนไม้คานหามถุงอัฐบริขาร หลวงปู่เล่าว่า "อาตมาถึงกับตกตะลึง เมื่อได้ยินพระอาจารย์มณฑาสั่งอย่างนั้น อาตมาพยายามคัดค้านยกเหตุผลมาชี้แจง เพื่อให้เห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสม แต่ท่านก็

ไม่ยอมท่าเดียว ด้วยความเกรงใจและขมขื่นใจยิ่งนัก อาตมาจึงต้องยอมปฏิบัติตามท่านสั่ง ในตอนนั้นอาตมาคิดนะว่าทำไมหนอ อาจารย์มณฑาท่านก็เรียนจบตั้งนักธรรมเอก แต่กลับสั่งให้อาตมาต้องทำในสิ่งที่ผิดสมณสารูป มันไม่ถูกไม่ควรเลยจริง ๆ แต่ก็ต้องทำด้วยความขมขื่นใจ ต้องก้มหน้าก้มตาหามบริขารไปด้วยความละอายเป็นยิ่งนัก ซึ่งการเดินทางนั้น อาตมามีพรรษาน้อยกว่าอาจารย์มณฑา อาตมาจึงเดินหามบริขารตามหลังท่าน”

เมื่อผ่านหมู่บ้านใด หลวงปู่เล่าว่า “ก็จะมีแต่ชาวบ้านแตกตื่นพากันมามุงดู บ้างก็หัวเราะด้วยความขบขัน บางคนก็พูดขึ้นว่า...นั่น **ครูบาหามอีหยังมาขายขะน่อย** บ้าง ...**ครูบาหามอีหยังมาหนอสิไปไส** บ้าง ถึงแม้จะเป็นคำพูดที่ดูซื่อ ๆ เขาคงไม่มีเจตนาจะเยาะเย้ยถากถางก็จริง แต่คำพูดนั้นมันเสียดแทงความรู้สึกที่ขมขื่นของอาตมาจริง ๆ พออาตมาคิดถึงหรือได้พูดถึงเรื่องนี้ทีไร ก็อดที่จะขำไม่ได้ คงมีแต่อาตมารูปเดียวที่หามบริขาร เพราะตั้งแต่เกิดมาจนถึงเดี๋ยวนี้อาตมาก็ยังไม่เคยได้ยินว่ามีพระรูปไหนหามบริขาร

และคิดว่าอนาคตก็คงจะไม่มีเช่นกัน นึกแล้วก็อดสังเวชไม่ได้ ดูแล้วก็เหมือนพวกพ่อค้าขายของอย่างที่ชาวบ้านเขาเข้าใจกันจริงๆ”

หลวงปู่ท่านเล่าว่า ท่านก็ยังโชคดีที่เจ้าคุณเจ้าคณะอำเภอหนองบัวลำภูได้ช่วยไว้ ไม่งั้นคงต้องหามบริขารไปจนถึงอุดรฯเป็นแน่

คือมีอยู่ว่าตอนที่หามบริขารไปเพื่อจะเข้าตัวอำเภอ (ตัวเมือง) หนองบัวลำภู หลวงปู่ท่านได้ขอร้องท่านอาจารย์มณฑา ว่าจะเข้าเมืองแล้ว

พระอุโบสถวัดมหาชัย
อำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู

ขอให้ต่างคนต่างถือถุงบริขารของตนเถอะ แต่พระอาจารย์มณฑาท่านไม่ยอม หลวงปู่เล่าว่า “นี่แหละเหตุมันจะเกิดตอนนี้แหละ เหตุแห่งความดื้อรั้นของพระอาจารย์มณฑา คือเราตกลงกันว่าจะแวะพักค้างแรมที่วัดมหาชัย ซึ่งเป็นวัดเจ้าคณะอำเภอฝ่ายธรรมยุต สมัยนั้นท่านเจ้าคุณพิศาลฯ เป็นเจ้าอาวาส นี่เจอดีตอนนี้แหละเมื่อเดินเข้าไปในเขตวัดมหาชัยเท่านั้นแหละ ท่านเจ้าคุณพิศาลฯ คงจะเห็นอาตมา หามบริขารพะรุงพะรังมาแต่ไกล ท่านเลยเรียกอาตมาและพระอาจารย์มณฑาไปอบรมเป็นการใหญ่เลยว่า”

“ ทำอะไร...ไม่ดูบ้านดูเมืองบ้าง มีที่ไหนพระกรรมฐานหามบริขารเห็นแล้วมันน่าทุเรศจริง ๆ ”

หลวงปู่ท่านเล่าถึงเรื่องนี้ต่อไปอีกว่า ท่านรู้สึกเจ็บใจพระอาจารย์มณฑาจริง ๆ ที่เป็นเหตุให้ต้องถูกด่าด้วย และท่านต้องเป็นแพะรับบาปทั้ง ๆ ที่ทัดทานพระอาจารย์มณฑาท่านหลายครั้ง แต่ขณะเดียวกันก็นึกดีใจว่า ดีแล้วสมใจแล้วที่ท่านเจ้าคุณฯ ได้ช่วยด่าพระอาจารย์มณฑาแทนท่าน จากนั้นก็ได้ขอความอนุเคราะห์ค้างแรมที่วัดมหาชัยหนึ่งคืน รุ่งเช้าก็ออกเดินทางต่อไปคราวนี้ พระอาจารย์มณฑาไม่ได้ให้ช่วยหามบริขารอีกแล้ว คงรู้สึกตัวและขยาดที่จะถูกด่าเข้าอีก “คงต้องขอบพระคุณท่านเจ้าคุณพิศาลฯ จริง ๆ ที่ทำให้ท่านไม่ต้องขมขื่นใจอีก” หลวงปู่เล่าปิดท้ายเรื่องนี้

หนทางของ
พระอริยเจ้า

...จะทำอย่างไรให้ใจสว่างเหมือนดวงอาทิตย์ที่ไม่มีเมฆบดบัง ก็ให้เอากรรมฐาน ๕ มาพิจารณา ต้องพิจารณา

ถ้าไม่พิจารณาไม่ได้ผ่านไปเป็นอริยเจ้าหรอก...

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ

พระอาจารย์
ผู้ให้กรรมฐานองค์แรก

การเดินทางในสมัยนั้นหนทางยังไม่สะดวก จำต้องใช้การเดินทางด้วยเท้าเป็นส่วนใหญ่ ออกเดินทางจากวัดมหาชัยตั้งแต่เช้าผ่านไปหลายหมู่บ้านจนกระทั่งเย็น ก็มาถึงบ้านหนองบัวบาน เขตอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ท่านทั้ง ๒ จึงได้ตัดสินใจเข้าพักที่วัดป่านิโครธาราม ซึ่งวัดนี้มีหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ เป็นเจ้าอาวาสดูแลอยู่ในขณะนั้น

หลวงปู่และพระอาจารย์มณฑาจึงได้ตรงเข้าไปกราบนมัสการ และขออนุญาตเข้าพักต่อท่านหลวงปู่อ่อน ซึ่งท่านก็ได้เมตตาไต่ถามถึงวัตถุประสงค์ที่มาและที่ไป พอทราบเรื่องดีแล้ว ท่านก็ยังเมตตาเทศนาอบรมและสอนการเจริญภาวนาเบื้องต้น แก่หลวงปู่และพระอาจารย์มณฑา

หลวงปู่เล่าว่า **"อาตมายังจำคำสอนของพระอาจารย์อ่อนได้ดี ท่านสอนว่า ขอให้หมั่นพิจารณาดูกายของเรานี้เป็นหลักสำคัญ ร่างกายของเราคือ ขันธ์ ๕ นี้ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ทุกอย่างนี้มีอยู่ในร่างกายเราทั้งหมด โดยให้พิจารณาแยกแยะออกเป็นส่วน ๆ เป็นเรื่อง ๆ ไป**

รูปได้แก่สิ่งที่เรามองเห็นด้วยตาเนื้อ คือปรากฏให้เห็นรับรู้ได้ที่ตา ถ้าเราตาบอดก็จะมองไม่เห็นรูป แต่ถึงแม้เราจะมองเห็นหรือไม่ รูปมันก็คงอยู่อย่างนั้น

เราในฐานะที่เป็นศิษย์ของพระตถาคต และเป็นนักปฏิบัติธรรมจำเป็นต้องรู้จักรูปในขันธ์ ๕ ให้ละเอียดพอสมควร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นนักปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง

รูปนี้แหละคือนิมิตหมายที่พวกเราต้องนำเอามาแยกแยะ ให้ละเอียดว่ามันเป็นอย่างไร เมื่อปรากฏขึ้นมาแล้ว รูปนั้นคงอยู่เป็นรูปตลอดได้ไหม ? ...

สิ่งที่มีวิญญาณ เมื่อปรากฏขึ้นมาแล้ว เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นไหม?... คงทนอยู่ไหม?...แล้วทำไมเราจึงไปติดอยู่ในรูปที่ไม่มั่นคงนั้น

เราเป็นคนโง่หรือเปล่า รูปมันจะสวยหรือขี้เหร่ อัปลักษณ์อย่างไร มันก็ไม่สามารถอยู่กับเราได้ตลอดไป ดังนั้นเราไปติดข้องอยู่ทำไม มันไม่ได้ให้อะไรกับเราเลย ถ้าเรามัวไปติดยึดอยู่ในรูป มันก็หยิบยื่นแต่ภพแต่ชาติให้เราต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่นั่นเอง

ส่วนเวทนาซึ่งเป็นข้าศึกของเรามันก็ไม่มีอะไรแน่นอน ประเดี๋ยวมันก็เรียกว่าสุขเวทนา มันเป็นมันเกิดขึ้นภายในจิตโดยลำพัง ประเดี๋ยวก็ทุกข์เรียกว่าทุกขเวทนา มันเกิดขึ้นมาเองบ้าง บางครั้งเราก็เรียกร้องหามันบ้าง ฉะนั้นเราจึงต้องพิจารณาดูเวทนา คือการเสวยอารมณ์ในขณะนั้น ๆ ให้ละเอียด

เมื่ออารมณ์สุขเกิดขึ้น ก็อย่าไปดีใจกับมัน ถ้าเกิดอารมณ์ที่เป็นทุกข์ก็อย่าไปทุกข์กับมัน จงทำใจให้เป็นกลาง ๆ จนจิตเราเกิดเป็นอุเบกขาเวทนา คือวางเฉย ในอารมณ์ที่สุขและทุกข์

เรื่องของสัญญา คือ การจำได้หมายรู้ ข้อนี้เป็นสิ่งสำคัญมากทีเดียว คือ เมื่อทุกข์เกิดขึ้นก็ทำหน้าที่จำหมายเอาไว้ แต่ทุกข์มิได้เกิดขึ้นทุกเวลา สัญญาเป็นธรรมชาติ ทำหน้าที่จดจำทุกข์หรือว่าสุขเอาไว้ต่างหาก

ส่วนสังขารนั้น คือความปรุงแต่งทางจิตของผู้คิดผู้นึก เป็นความคิดดีบ้างไม่ดีบ้าง พอจดจำขึ้นมาแล้ว จิตก็คิดปรุงแต่งไปต่าง ๆ นานา หาทางระงับดับได้ยาก

สำหรับข้อสุดท้าย คือ วิญญาณก็เป็นธรรมชาติสำหรับรับรู้อารมณ์ที่เข้ามากระทบ เป็นส่วนที่รู้แจ้งในอารมณ์ที่เข้ามาทางอายตนะทั้ง ๖ มีการเห็น การได้ยินเป็นต้น เรียกว่า วิญญาณ ๖

คนเราส่วนมากถูกตัวสัญญาเป็นเครื่องปิดบังใจ ทำให้หลงใหลไปตามกระแสโลก ฉะนั้นเราจึงต้องฝึกฝนปัญญา เพื่อให้รู้ให้ทันมายาของขันธ์ทั้ง ๕ เท่านั้น การที่เราไม่รู้เท่าทันสิ่งเหล่านี้ เพราะว่าเราไม่ได้กำหนดในสิ่งทั้ง ๕ นี้ จึงไม่รู้ว่าการเกิดดับของคนเรานั้นมีปรากฏอยู่ตลอดเวลา ละเอียดมากนะ ยากที่จะกำหนดจิตให้ตามรับรู้ถึงความเป็นไปได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นของละเอียดมาก

เพราะการที่เราจะสู้รบขบเคี่ยวกับกิเลส ให้ชนะได้นั้นเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน และทำได้ยาก แต่ก็จำเป็นต้องทำ เพราะถ้าเรามัวแต่ปล่อยให้กิเลสมันย่ำยีตัวเราอยู่ ก็เท่ากับยอมแพ้มัน และก็เท่ากับเราไม่ได้ทำอะไรให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเราเองเลย ไม่รู้จักกิเลสก็ย่อมถูกครอบงำและหลงอยู่ในวังวนแห่งวัฏสงสารนี้ตลอดไปอย่างไม่สิ้นสุด”

หลวงปู่ได้กล่าวว่า “**สำหรับหลวงปู่อ่อน ญาณสิริ นี้ อาตมาถือว่าท่านเป็นอาจารย์ผู้ให้กรรมฐานรูปแรกของอาตมาเลย** ในครั้งนั้นอาตมาน้อมรับคำเทศนาของท่านด้วยความซาบซึ้ง และปิติใจเป็นอย่างมาก ยังคงอยู่ในห้วงลึกของจิตใจอาตมาจนเท่าทุกวันนี้”

รุ่งเช้าหลวงปู่และพระอาจารย์มณฑา จึงได้กราบลาท่านหลวงปู่อ่อนเพื่อออกเดินทางต่อไป มุ่งหน้าไปยังอำเภอเมืองอุดรธานี

เครื่องอยู่ของพระอริยเจ้า

...การทำกิจวัตร
และบำเพ็ญเพียร
สิ่งสำคัญ
คือมุ่งทำใจให้สงบ
เพราะนั่นคือธรรม
เป็นเครื่องอยู่ของ
พระอริยเจ้าทั้งหลาย
การทำเพื่อให้จิตสงบ
จึงเป็นงานของ
ผู้ที่ต้องการเป็น
พระอริยเจ้า...

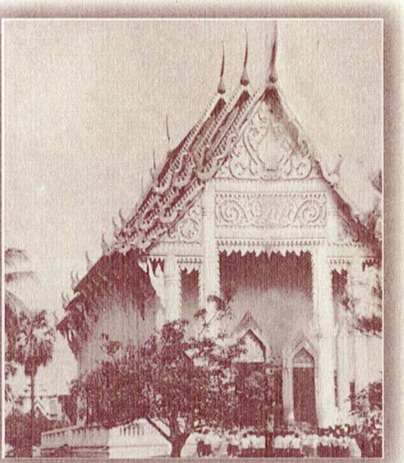

ครั้งแรกเมื่อก้าวสู่
วัดโพธิสมภรณ์
อุดรธานี

หลวงปู่และพระอาจารย์มณฑาได้เดินทางมาถึงวัดโพธิสมภรณ์ อุดรธานี ในเดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. ๒๔๗๙ นั่นเอง โดยไปพักอยู่กุฏิหลวงพ่อตุ๊ ซึ่งท่านเป็นญาติกับขุนวิสัยอุดรกิจ อดีตนายอำเภอหนองบัวลำภู และมีความคุ้นเคยกับหลวงปู่มาก่อน เมื่อได้ที่พักเรียบร้อยแล้ว พระภิกษุทั้งสองรูปจึงได้พากันเข้ากราบ ท่านเจ้าคุณพระเทพกวี (จูม พนฺธุโล)

พรรษาที่ ๑-๓

(พ.ศ. ๒๔๗๙-๒๔๘๒)

อุโบสถวัดโพธิสมภรณ์
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

เจ้าอาวาสวัดโพธิสมภรณ์ และแจ้งความจำนงว่ามากราบขอความเมตตาเพื่อขอพักอาศัยอยู่ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมที่สำนักวัดโพธิสมภรณ์ ท่านเจ้าคุณท่านก็สอบถามภูมิลำเนาและประวัติพร้อมตรวจดูหนังสือสุทธิ เมื่อเห็นว่าทุกอย่างเรียบร้อย ท่านก็เมตตารับพระภิกษุทั้งสองไว้เป็นพระลูกวัดตั้งแต่บัดนั้น เมื่อหลวงปู่ได้พำนักอยู่ที่วัดโพธิฯ เป็นที่เรียบร้อย ท่านจึงได้เข้าสมัครเรียนนักธรรม และพระบาลีตามประกาศของสำนักเรียนในวัดโพธิฯ ส่วนพระอาจารย์มณฑา ท่านลงทะเบียนเรียนบาลีอย่างเดียว เนื่องจากท่านจบนักธรรมเอกมาแล้ว เมื่อเปิดเรียนไม่นาน หลวงปู่ก็ลาออกจากการเรียนพระบาลี เหลือแต่นักธรรมอย่างเดียว หลวงปู่ท่านได้เล่าว่า "อาตมาความจำไม่ค่อยดี เพราะการเรียนพระบาลีนั้นยาก และต้องใช้ความจำเป็นอย่างมาก อาตมาเลยตัดสินใจหยุดเรียนพระบาลีในครั้งนั้น เพื่อมุ่งศึกษาวิชานักธรรมให้ได้เป็นอย่างดี"

อยู่ที่วัดโพธิฯไม่นาน หลวงปู่ก็คุ้นเคยกับพระเณรภายในวัดจนเป็นอย่างดี แต่ถึงกระนั้นมันก็มิได้อำนวยความสะดวกต่อการทำสังฆกรรม เช่น การลงประชุมฟังพระปาฏิโมกข์ หลวงปู่ก็มิได้ลงร่วมฟังสังฆกรรมดังกล่าว เพราะท่านต่างนิกายกันกับภิกษุอื่นในวัด

เมื่อเป็นเช่นนั้นหลวงปู่ท่านก็รู้สึกไม่ค่อยสะดวก และสบายใจเท่าไรนัก จึงได้ตัดสินใจที่จะขอญัตติเป็นพระธรรมยุติกนิกาย และได้นำเรื่องนี้ไปปรึกษากับพระปลัดทองมา ซึ่งท่านเป็นพระที่กว้างขวางรู้จัก

คนมาก ทั้งยังชอบสงเคราะห์เพื่อนภิกษุด้วยกันเป็นอย่างดี โดยหลวงปู่ได้ขอให้ท่านช่วยดำเนินการให้ รวมทั้งติดต่อหาเจ้าภาพบวชให้ท่าน พระปลัดทองมาก็ยินดีดำเนินการให้ทุกเรื่อง

ในที่สุด หลวงปู่ก็ได้ญัตติเป็นพระธรรมยุตสมดังเจตนา โดยได้ติดตามท่านเจ้าคุณจูมไปทำการญัตติที่วัดทุ่งสว่าง เมืองหนองคาย เนื่องจากท่านเจ้าคุณพระเทพกวี (จูม) ท่านขึ้นไปตรวจราชการคณะสงฆ์ที่จังหวัดหนองคาย และประจวบกับมีงานพระราชทานเพลิงศพ อดีตเจ้าคณะจังหวัดอุดรธานีในเวลานั้นด้วย

หลวงปู่ได้ทำการญัตติเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๙ โดยมีท่านเจ้าคุณพระเทพกวี(จูม พนฺธุโล) ภายหลัง ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ ที่พระธรรมเจดีย์ เป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านพระครูศาสนูปกรณ์ วัดโพธิสมภรณ์ เป็นพระกรรมวาจาจารย์ และท่านพระครูประสาทคณานุกิจ วัดโพธิสมภรณ์ เป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า **“ปโมทิโต”** หมายถึงผู้มีความบันเทิงผู้ปลื้มใจ ผู้มีใจอันเบิกบานซึ่งขณะนั้นหลวงปู่มีอายุ ๒๑ ปี

หลังจากทำการญัตติเป็นที่เรียบร้อย หลวงปู่จึงได้กลับมาพำนักอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ตามเดิม และยังได้มีโอกาสรับฟังการอบรมธรรมะจากพ่อแม่ครูบาอาจารย์รูปสำคัญ ๆ ในวงพระกรรมฐาน สายพระอาจารย์มั่นหลายต่อ หลายรูปดังที่หลวงปู่ได้เคยเขียนเล่าไว้ในหนังสือ อัตตโนประวัติว่า “การอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ในยุคโน้น นับว่าเป็นโชคดีแก่ชีวิตหลายอย่าง เพราะนอกจากจะเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงแล้ว ยังมีพระเถระผู้ใหญ่ผู้มีบทบาท และมีชื่อเสียงโด่งดังในด้านการปกครองด้านการเผยแผ่ ตลอดทั้งด้านสมถะและวิปัสสนา มาพำนักอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์อยู่เรื่อย เพื่อมากราบนมัสการท่านเจ้าคุณพระเทพกวีบ้าง เพื่อตรวจราชการคณะสงฆ์บ้าง

พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)
พระอุปัชฌาย์ของหลวงปู่

๓

สถานะเดิม

ชื่อ หลอด นามสกุล จุริมน
วิทยฐานะ ประถมปีที่ ๔ อาชีพ ทำนา
บิดา นายขมัวลา มารดา นางแหล้
สีเนื้อ ดำแดง สัณฐาน สันทัด
ตำหนิ แผลเป็นข้อศอกขวา
ชาติกาล ๕ ฯ ๑ ค่ำ ปีเถาะ สัปตศก
จ.ศ. ๑๒๗๗ วันที่ ๙ เดือน ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๕๘ เวลา .... น. อายุ .... ปี
ตำบล หว้าน
อำเภอ หนองบัวลำภู
จังหวัด อุดรธานี

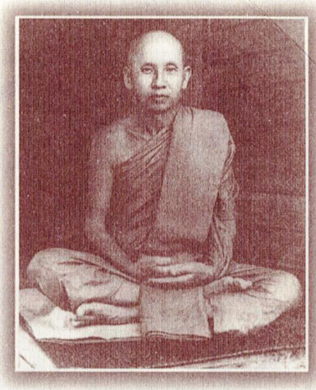
ลงชื่อ ....
สังกัดในคณะธรรมยุตติกนิกาย

หนังสือสุทธิของหลวงปู่ ให้ไว้ ณ วันที่๗ มีนาคม พ.ศ.๒๕๐๑
โดย พระธรรมเจดีย์
เจ้าคณะธรรมยุติ ผู้ช่วยเจ้าคณะภาค ๓-๔-๕
(หนังสือสุทธิฉบับนี้เป็นฉบับที่ ๒ ของหลวงปู่)

อาตมาได้พบ ได้เห็น และได้ฟัง การอบรมจากพระเถระเหล่านั้นมาก ต่อมากท่าน และหลายต่อหลายครั้ง ซึ่งอาตมาก็รู้สึกภูมิใจมาตลอดที่พระเถระเหล่านั้นมี

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์
(ติสฺโส อ้วน)

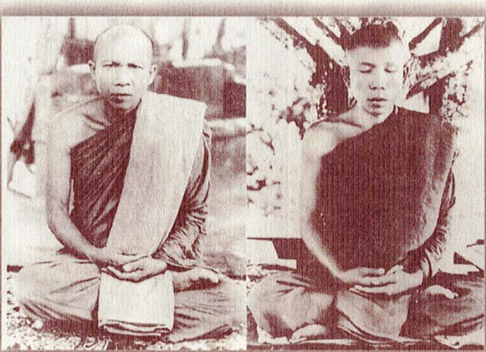
หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี

ส่วนอย่างสำคัญยิ่ง ที่ช่วยให้อาตมาหูตาสว่างขึ้นมากมาย อาตมาไม่เคยลืมพระคุณของพระเถระเหล่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) พระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสี พระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ และพระอาจารย์อุ่น ธมฺมธโร

ช่วงนั้นอาตมาได้รับการแนะนำ จากพระกรรมฐานรูปหนึ่งว่า **งานหลักของพระกรรมฐาน ก็คือการพยายามเอา ราคะ โทสะ โมหะ ออกจากจิตใจ เพราะกิเลสทั้ง ๓ นี้ เป็นต้นตอที่ก่อให้เกิดความชั่วทั้งมวล ฉะนั้นทำอย่างไรจิตใจจึงจะสงบระงับจากราคะ โทสะ โมหะ ก็ให้ทำอย่างนั้น** จิตใจอาตมาโน้มไปในทางกรรมฐานเป็นอย่างมาก

เพราะได้รับการอบรมจากพระอาจารย์ฝ่ายกรรมฐานอยู่บ่อยๆ แต่อาตมาก็ไม่ค่อยได้ปฏิบัติเต็มที่นัก เพราะโอกาสไม่ค่อยอำนวย เนื่องจากยังเป็นนักเรียนอยู่ ด้านกรรมฐานจึงพอมีความรู้เกี่ยวกับหลักการเพียงขั้นต้นเท่านั้น”

หลวงปู่ท่านยังได้เล่าถึงขั้นตอน แห่งการปฏิบัติธรรมกรรมฐานของท่าน ที่ได้ยึดถือเป็นแนวทางในการเจริญภาวนามา ตั้งแต่สมัยออกปฏิบัติใหม่ๆ ว่า

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ หลวงปู่อุ่น ธมฺมธโร

"เพราะได้รับการอบรมจากพระเถระ ฝ่ายกรรมฐานอยู่เสมอ อาตมาจึงมีกำลังใจในการปฏิบัติตามหลักแห่งไตรสิกขาคือ ศีล สมาธิ ปัญญา ยิ่งๆ ขึ้นไป สำหรับขั้นตอนในการฝึกด้านจิตภาวนา อาตมายึดถือปฏิบัติดังนี้ อันดับแรก ไหว้พระสวดมนต์ก่อน อันดับสองให้ตั้งจิตอธิษฐานว่า ข้าพเจ้าจะปฏิบัติจิตภาวนา ขอให้อำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ได้ช่วยเป็นดวงประทีปแก้วส่องทางให้ข้าพเจ้าเดินถูกทาง และได้รับผลสำเร็จ หรือความก้าวหน้าในการปฏิบัติ อันดับที่สาม ให้บริกรรมว่าพุทโธ ธัมโม สังโฆ สามครั้งต่อมาให้นึกบริกรรมว่า พุทโธ ๆ ๆ คำเดียวอยู่อย่างนั้นคราวละนาน ๆ จนจิตใจสงบนิ่งเป็นอารมณ์อันเดียว ไม่ฟุ้งซ่านไปทางอื่น (จิตเป็นเอกัคคตา)

ถ้าจิตเคยหรือชำนาญกับการอยู่กับพุทโธนาน ๆ แล้ว จิตจะสงบได้เร็ว ข้อสำคัญ คือผู้ปฏิบัติต้องพยายามควบคุมสติ ให้อยู่กับพุทโธทุกลมหายใจเข้า-ออก และให้สัมปชัญญะคือให้เกิดความรู้สึกตัวอยู่ทุกขณะ ว่าเรากำลังบริกรรมพุทโธอยู่ ต้องให้สติสัมปชัญญะอยู่คู่กันเสมอ (ให้ทำงานอยู่ด้วยกัน) เมื่อสติสัมปชัญญะ อยู่กับลมหายใจเข้า-ออกนาน ๆ ใจก็จะหยุดฟุ้งซ่าน ใจก็สงบเย็น ใจก็จะสว่าง เมื่อเกิดสภาพเช่นนี้ขึ้นในใจ ผลดีอื่น ๆ อีกมากก็จะเกิดตามมา

เป็นครูสอนนักธรรมตรี

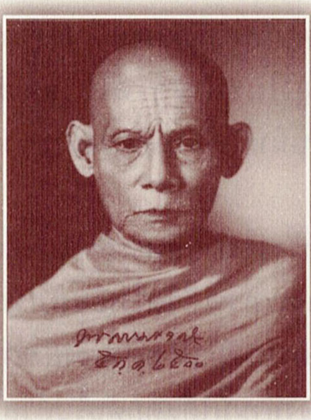

อยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ไปถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๑ หลวงปู่จึงได้เดินทางกลับไปยังวัดธาตุหันเทาว์ ขณะที่เดินทางกลับบ้านเกิด ในระหว่างทางหลวงปู่ก็ได้แวะเข้ากราบคารวะท่านเจ้าคณะอำเภอหนองบัวลำภู ฝ่ายธรรมยุต คือท่านเจ้าคุณพระพิศาลเถระ ซึ่งท่านเป็นพระเถระที่หลวงปู่เคารพอีกรูปหนึ่ง เมื่อกราบคารวะองค์ท่านเจ้าคุณเป็นที่เรียบร้อย ท่านเจ้าคุณก็ได้ไต่ถามถึงสารทุกข์สุขดิบ และผลสำเร็จทางการศึกษาด้านพระปริยัติธรรม เมื่อองค์ท่านเจ้าคุณทราบว่าหลวงปู่เรียนจบนักธรรมตรีแล้ว และพอที่จะช่วยเป็นครูสอนนักธรรมชั้นตรี ซึ่งขณะนั้นกำลังขาดแคลนครูสอน ท่านเจ้าคุณพิศาลฯ จึงได้ขอร้องให้หลวงปู่อยู่จำพรรษา ที่วัดธาตุหันเทาว์ เพื่อเป็นครูสอนนักธรรม ด้วยความเกรงใจในองค์ท่านเจ้าคุณ และเห็นใจพระเณรที่ขาดครูสอน หลวงปู่ท่านจึงรับคำ อยู่ช่วยสอนนักธรรมตรีจนออกพรรษา และสอบนักธรรมสนามหลวงประจำปี พ.ศ. ๒๔๘๑ จนแล้วเสร็จ ท่านจึงได้เดินทางกลับมาที่วัดโพธิสมภรณ์ตามเดิม เพื่อมาศึกษานักธรรมโทต่อที่วัดโพธิสมภรณ์ จังหวัดอุดรธานี และสอบได้ในปีนั้นเอง จากนั้นก็สมัครสอบนักธรรมเอกในปีต่อมา

บรรพชิตไม่ควรเสพ

...กามสุขัลลิกานุโยค
และอัตตกิลมถานุโยค
ที่สุดสองอย่างนี้
บรรพชิตไม่ควรแตะต้อง
หรือไม่ควรเสพ คือ
รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส
กามคุณทั้งห้า และการทรมาน
ร่างกายให้รับทุกขเวทนา
อันแรงกล้า
โดยเปล่าประโยชน์
เหล่านี้เป็นภัยแก่
ผู้บำเพ็ญฌาน
เป็นอย่างมาก...

พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)

ปูชารหบุคคลของหลวงปู่

การที่หลวงปู่กลับมาอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ในครั้งนี้ หลวงปู่ได้เล่าให้ฟังว่า ท่านได้มีโอกาสศึกษาธรรมะทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติกับ ท่านพระมหาเส็ง ปุสฺโส (อดีตพระอริยคุณาธาร) ด้วย เนื่องจากในบางโอกาสท่านเจ้าคุณฯ พระอุปัชฌาย์ได้มีหนังสือแจ้งไปยังท่านอาจารย์พระมหาเส็ง ให้มาช่วยจัดระเบียบการเรียนบาลีบ้าง และกิจอย่างอื่นบ้าง หลวงปู่จึงได้มีโอกาสสนทนาศึกษาธรรมะจากท่านอาจารย์พระมหาเส็งอยู่เนือง ๆ

ท่านเจ้าคุณพระเทพกวี (จูม) นี้ หลวงปู่ท่านเคารพเทิดทูนและถือเป็นปูชารหบุคคลของท่านเลยทีเดียว เพราะองค์ท่านเจ้าคุณจูม ท่านมีคุณงามความดีมากมายหลายอย่าง ซึ่งควรแก่การกราบไหว้เป็นอย่างยิ่ง ท่านเป็นพระที่เคร่งครัดในข้อวัตร และมีปฏิปทาน่าเลื่อมใส

หลวงปู่เล่าว่า "เจ้าคุณพระอุปัชฌาย์ (จูม) ท่านเป็นชาวท่าอุเทน จังหวัดนครพนม อุปสมบทที่วัดมหาชัย อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี โดยมี พระอาจารย์แสง เป็นพระอุปัชฌาย์ ท่านเจ้าคุณฯท่านได้ไปศึกษาอยู่ที่วัดเทพศิรินทราวาส กรุงเทพฯ เมื่อจบนักธรรมชั้นเอก เปรียญธรรม ๓ ประโยค ทางราชการก็กราบนิมนต์ ให้ท่านไปเป็นเจ้าอาวาสอยู่ที่วัดโพธิ-

สมภรณ์ อุดรธานี เพื่อสนองงานคณะสงฆ์ ทั้งในด้านพุทธจักร และอาณาจักร เพราะท่านเป็นพระเถระ ที่มีความสามารถที่สูงในหลาย ๆ ด้าน และมีความเสียสละเป็นอย่างมากอีกด้วย ท่านก็รับนิมนต์ตามที่ทางราชการประสงค์มาอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์

ท่านได้รับพระราชทาน เลื่อนสมณศักดิ์ครั้งสุดท้ายที่พระธรรมเจดีย์ ท่านดำรงในสมณศักดิ์นี้เรื่อยมาจนกระทั่งมรณภาพที่วัดโพธิสมภรณ์ เป็นอันว่าธาตุ ๔ ขันธ์ ๕ ของท่านแตกดับไป ตามวิสัยธรรมดาของสังขารทั่ว ๆไป แต่คุณความดีหรือจริยวัตรอันงดงามของท่านมิได้แตกดับไปด้วย”

หลวงปู่ท่านยังได้เล่าต่อไปอีกว่า

“อุปนิสัยของเจ้าคุณจูม ท่านเป็นคนอ่อนน้อม ยำเกรง พูดง่าย มีความสนใจ และให้ความสำคัญต่อการศึกษา ท่านเจ้าคุณฯ ท่านเคารพยำเกรงหลวงปู่มั่นมากมายนัก ท่านไม่เคยแสดงความหยิ่งทนงตน ไม่เคยอวดอ้างว่าตนฉลาด เป็นผู้ที่เคารพเทิดทูนครูบาอาจารย์มากนะ ท่านเคยอยู่กับหลวงปู่มั่นมาตั้งแต่เป็นเณรนะ เวลาท่านไปคารวะหลวงปู่มั่นท่านไม่เคยเอายศเอาศักดิ์ไปด้วยเลย และไม่ว่ากิจอันใดที่หลวงปู่มั่นมอบหมายให้ท่านทำ แม้ลำบากยุ่งยากแค่ไหน ท่านก็จะต้องไป เพราะท่านมีกตัญญู แม้แต่อาตมาเองก็ได้อาศัยปฏิปทาของท่าน เป็นแบบอย่างในการฝึกฝนอบรมตนเอง

อาตมาก็ไม่เคยลืมพระคุณของท่าน และถือว่าท่านเป็น ปูชารหบุคคลได้อย่างสนิทใจ

อาตมายังจำได้ดีซึ่งใจความแห่งวาทะ ที่แสดงถึงหลักใจของท่านว่า คนเราจะได้ดีมันต้องมีหลัก ถ้าเป็นภายนอกเรียกว่า หลักฐาน คนที่ไร้หลักฐานก็อยู่อย่างเลื่อนลอย คือไม่มีที่อยู่ ไม่มีที่ทำมาหากิน แม้หลักฐานข้างในก็จำเป็นต้องมี คือต้องให้จิตใจอยู่อย่างมีอุดมคติที่มั่นคงและแน่วแน่อย่า

ให้ใจโลเล เหลาะแหละ เหลวไหล ท่านจึงกล้าพูดได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่าตัวท่านจะบวชตลอดชีวิตโดยไม่สึก และจะอดทนเพียรพยายามในการกำจัด ราคะ โทสะ โมหะ ให้สุดความสามารถ เพราะไหน ๆ เราก็รู้อยู่แล้วว่าการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนเป็นทุกข์ทั้งนั้น ต้นเหตุที่สิ่งเหล่านี้เกิดมีเพราะตัณหา ดังนั้นเมื่อรู้ตัวการที่ก่อให้เกิดทุกข์แล้ว เหตุใดเราจะมามัวรีรอให้เสียชาติเกิดอยู่ทำไม

เราจะรีบจัดการกำจัดตัณหา เพราะถ้าขืนปล่อยให้มันอยู่ในใจเรานาน มันก็ยิ่งจะแผ่ลูกแผ่หลาน หรือฝังรากลึกยิ่ง ๆ ขึ้นไป นับวันแต่จะกำจัดได้ยาก แล้วมันก็ก่อทุกข์แก่เราอยู่ร่ำไป ชาติแล้วชาติเล่า โดยไม่มีชาติที่สิ้นสุด ฉะนั้นเราจึงต้องตั้งใจพยายามที่จะกำจัดมันในชาตินี้ แม้ว่ามันจะไม่หมด แต่อย่างน้อยมันคงต้องอ่อนกำลังลงอย่างแน่นอน แล้วเราก็จะชนะมันในชาติอันไม่ไกลนัก

จากนั้นท่านก็อธิบายเรื่องอริยมรรคมีองค์ ๘ และอริยสัจ ๔ ให้ฟัง โดยมีใจความที่พอสรุปได้ว่า ถ้าเราไม่มีใจต่อการปฏิบัติตามมรรค ๘ แล้วเราก็นับวันที่จะยิ่งห่างจากจุดแห่งความสุขที่แท้จริง ฉะนั้นผู้ที่รักตนเองทั้งหลายจึงควรใช้ชีวิตให้อยู่ในกรอบของมรรค ๘ แม้ว่าเราจะยังไม่ถึงจุดสุดยอดแห่งปลายทางก็ตาม แต่เราก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้เดินถูกทาง หรือเป็นผู้เดินเข้าไปใกล้ศูนย์แห่งความสุขที่แท้จริงเข้าไปเรื่อย ๆ

หากพยายามเดินต่อ ๆ ไปโดยไม่หยุด แม้จะช้า ๆ แบบคืบคลาน ก็ยังดีกว่าคนที่ยืนอยู่กับที่ หรือดีกว่าคนที่เดินผิดทาง ซึ่งยิ่งห่างจากจุดหมาย มรรค ๘ นั้นเป็นสิ่งที่ต้องเจริญ หรือฝึกฝนปฏิบัติให้เกิดมีในตน ถ้าเพียงแต่ท่านพึงอ่านจนแตกฉานในพระไตรปิฎก ก็ไม่มีทางดับทุกข์ได้ เหมือนคนที่รู้หลักในการหาทรัพย์เพื่อความเป็นเศรษฐี แต่ไม่ปฏิบัติตามหลักการนั้น ก็ไม่มีทางเป็นเศรษฐีได้อยู่นั่นเอง”

ธุดงค์ครั้งแรก

ในพรรษาที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๔๘๒ หลังจากออกพรรษา และสอบนักธรรมเสร็จแล้ว หลวงปู่ท่านได้มีโอกาสพบกับเพื่อนภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่า พระอาจารย์วิฤทธิ์ ปุญฺญมาโน ซึ่งท่านเป็นชาวจังหวัดอุดรธานี ได้บวชมา ๑๐ พรรษาแล้ว เดิมท่านก็เคยอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์มาก่อน แต่เหตุที่ท่านเป็นพระที่มีความรู้ดี มีความสามารถ และยังมีความประพฤติดี ทางเจ้าคณะจังหวัดสกลนคร ซึ่งขณะนั้น คือ

พรรษาที่ ๔

(พ.ศ. ๒๔๘๓)

ท่านมหาเส็ง ปุสฺโส จึงได้ขอตัวให้ไปช่วยเป็นครูสอนนักธรรมอยู่ที่วัดศรีโพนเมือง จังหวัดสกลนคร อยู่ระยะหนึ่ง ครั้นเมื่อครบวาระแล้วท่านจึงได้กลับมาอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ตามเดิม

เมื่อได้รู้จักกัน สนทนากันพอสมอัธยาศัยแล้ว พระอาจารย์วิฤทธิ์จึงได้ชวนให้หลวงปู่ซึ่งเป็นเพื่อนภิกษุรุ่นน้อง ออกธุดงค์หาวิเวกปฏิบัติธรรมด้วยกันตามสมณวิสัย ก็เป็นอันตกลงกัน

ดังนั้นในวันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๒ พระอาจารย์วิฤทธิ์พร้อมด้วยหลวงปู่ และสามเณรอีกหนึ่งรูป คือสามเณรบัวลัย ได้ติดตามกันไปออกธุดงค์ โดยก่อนหน้าที่จะออกเดินธุดงค์กัน ได้มีโยมอุปัฏฐากท่านหนึ่งของวัดโพธิสมภรณ์ ชื่อว่า คุณนายทิพย์ พยงค์พลพ่าย มีความศรัทธาจัดหาเครื่องบริขารธุดงค์มาถวายรวม ๓ ชุด

เมื่อทุกอย่างพร้อม จึงได้พากันไปกราบลาท่านเจ้าคุณพระอุปัชฌาย์เพื่อขอออกธุดงค์ ท่านเจ้าคุณก็ได้ให้คำแนะนำก่อนออกธุดงค์ว่า

"เมื่อเธอทั้งสามได้ตั้งจิตใจมั่นคงในการปฏิบัติวิเวกในครั้งนี้ ถึงแม้ว่าจะเป็นครั้งแรก ก็จงยึดมั่นในคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์เอาไว้เป็นหลัก **การธุดงค์ไม่ใช่การออกไปเที่ยวหาความเพลิดเพลิน สนุกสนาน**

หรือเพื่อการพักผ่อนแต่อย่างใด แต่ตรงกันข้ามขอให้เธอจงสำรวมระวังสังวร อย่าเห็นแก่ปากแก่ท้อง อย่าเห็นแก่การหลับการนอนมากเกินไป จงฉันจังหันแต่น้อย เพียงเพื่อดำรงกำลังเลี้ยงชีพอยู่ได้ และ

นอนให้น้อย เพื่อทำความเพียรให้มาก จงตั้งมั่นในองค์ภาวนาตลอดเวลา และทุกขณะจิตต้องมีสติระลึกรู้ อย่าปล่อยจิตปล่อยใจล่องลอยจนคิดออกนอกวิสัยของสมณะ ข้อสำคัญ ให้มั่นในศีลและยึดมั่นในเมตตาธรรม ระวังกาย วาจา ใจให้ดี มิให้กระทำสิ่งใดผิดพลาดเกิดขึ้นได้ มิฉะนั้นอาจเกิดอันตรายจากสัตว์ร้าย หรือพลาดพลั้งจนเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ ฉะนั้นขอให้หมั่นเจริญสติและเมตตาธรรมเอาไว้ให้มาก ๆ

หลังจากที่ได้รับอุบายธรรมคำแนะนำ จากเจ้าคุณพระอุปัชฌาย์แล้ว ในเวลาประมาณ ๐๙.๐๐ น. จึงได้พากันออกเดินธุดงค์ โดยมุ่งหน้าไปทางทิศตะวันตก ตั้งจุดหมายปลายทางคือ อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งต้องผ่านไปทางบ้านปากดง บ้านหนองขุ่ม บ้านนาแอ่ง”

หลวงปู่ท่านได้บรรยายถึงการเดินทางในครั้งนั้นไว้ว่า

“ในการเดินทาง สิ่งที่อาตมาฝังจิตฝังใจมาก จนยากที่จะลืมได้ คือป่าไม้ที่แสนกว้าง หนาทึบ ต้นใหญ่ ๆ สูงชะลูด มองดูแล้วน่าเกรงขาม คล้าย ๆ ประหนึ่งว่าน่าจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์อาศัยต้นไม้อยู่

การเดินฝ่าดงพงไพร ก็รู้สึกเย็นแบบระรื่นชื่นใจ เพราะร่มสนิท เดินทั้งวันก็ไม่เจอแดดเลย และอากาศก็ดีไม่เหนื่อยง่าย แม้จะเดินมาเป็นเวลานาน ๆ อีกทั้งยังเคล้าไปด้วยบรรยากาศที่วิเวกวังเวง และน่าตื่นเต้นในบางคราว จากเสียงของสัตว์ป่านานาชนิด ที่หวีดร้องด้วยความตกใจในการมาของอาตมา และทั้งที่ส่งเสียงร้องตามธรรมชาติ บางคราวก็ได้เห็นร่องรอยเท้าของสัตว์ร้าย ปรากฏใหม่ ๆ ให้ได้เห็น ให้เกิดความระทึกใจ สัตว์ป่านานาชนิดโผล่ให้ได้เห็นอยู่เป็นระยะ ทั้งที่แปลกประหลาด สวยงาม และสัตว์ร้ายที่น่ากลัว การเดินทางในป่าจึงมีรสชาติที่ไม่จืดชืดเลย ซึ่งในปัจจุบันนี้จะหาสภาพเช่นนั้นได้ยาก แทบไม่มีให้เห็นแล้ว

อาตมาจึงมีแต่ภาพความหลังเท่านั้น ที่เป็นสิ่งประทับใจ สภาพของพื้นที่ในสมัยก่อนนั้น แทบจะกล่าวได้ว่า เมื่อออกจากตัวอำเภอหรือตัวเมืองของจังหวัดไปแล้ว ก็มีแต่ป่าต่อกันเป็นพรืดไปหมด นาน ๆ ที จึงจะพบหมู่บ้านคนเห็นอยู่เพียงหร่อมแหร่ม

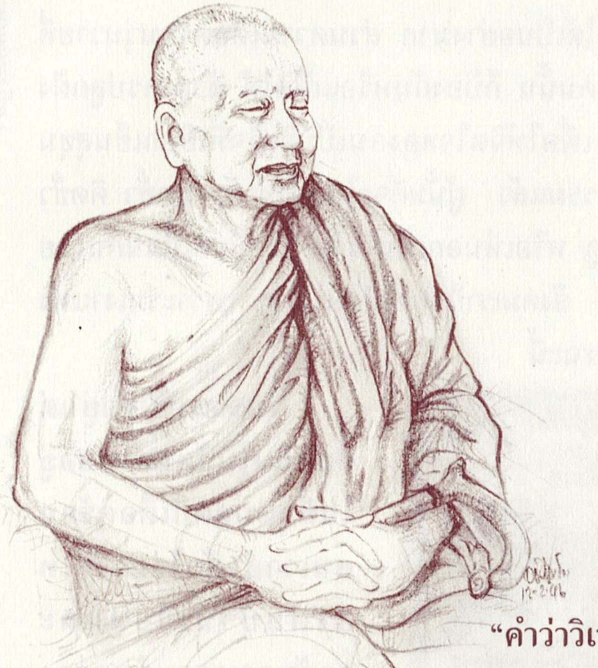
อีกอย่างที่น่าประทับใจมากในการเดินธุดงค์คือ ลำธารน้ำตามป่าดงพงไพรมีอยู่มากมาย มีต้นกำเนิดจากป่าอันอุดมชุ่มชื้น ไหลรวมเป็นลำธารมีน้ำไหลเอื่อย ๆ และไหลแรงเชี่ยวซู่ซ่า ในบางตอนเป็นสายน้ำตกอันสวยงาม ให้ได้เห็นอยู่มากแห่ง ธารน้ำนั้นจะใสแจ๋ว และเย็นชุ่มชื่นใจยิ่งนัก เมื่อได้ดื่มได้อาบ (เย็นคล้าย ๆ กับน้ำตามแก่งที่เป็นโขดหิน) เดี๋ยวนี้เพราะป่าไม่ค่อยมี แหล่งน้ำธรรมชาติก็ไม่ค่อยมี ร่องน้ำลำธารมากต่อมากเลยตื้นเขิน **โลกคือปฐพีก็คงจะร้อนรุ่ม เพราะพื้นพิภพขาดความชุ่มฉ่ำ และคงจะร้อนระอุ เพราะเพลิงกิเลสของมนุษย์** ซึ่งนับวันแต่จะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เพราะสถานการณ์ของสิ่งแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย แต่คงไม่สายเกินแก้ ถ้าหลาย ๆ คนช่วยกันแก้ไข มิให้เหตุการณ์เลวร้ายไปกว่านี้ ด้วยการรณรงค์ช่วยกันปลูกต้นไม้ให้มาก ก็คงช่วยบรรเทาความแห้งแล้ง

หรือความรุ่มร้อนภายนอกได้เป็นอย่างมาก ส่วนความเดือดร้อนวุ่นวายที่เกิดขึ้นเพราะแรงกิเลสของคนนั้น ก็ป้องกันหรือแก้ไขได้ ด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกในทางศีลธรรม เพื่อให้จิตใจของคนเป็นจิตใจที่เยือกเย็นสุขุมหนักแน่น กลัวบาป กลัวกรรมแล้ว ผู้นั้นก็จะไม่กล้าทำชั่ว พูดชั่ว คิดชั่ว มนุษย์เราก็จะอยู่อย่างเอ็นดู หรือเห็นอกเห็นใจกัน ไม่เบียดเบียนกันโดยทางร่างกาย หรือทรัพย์สิน สังคมเราก็จะอยู่เย็นเป็นสุข เพราะร่มเงาแห่งต้นไม้ และร่มเงาแห่งธรรมะฉะนี้

มอดอาศัยไม้อยู่ แต่ก็กัดกินไม้ที่ตนอาศัยอยู่ ในที่สุดมอดก็เดือดร้อน คนเราอาศัยไร่นาสาโท อาศัยบ้านเรือนและอาศัยคุณธรรมคุ้มครอง จึงอยู่กันอย่างมีความสุขได้ หากเราไม่ช่วยกันรักษาหวงแหนศีลธรรม เราก็จะตกอยู่ในสถานะเดียวกันกับมอดที่กัดไม้ ถ้าศีลธรรมแห้งเหือดไปจากจิตใจคน สังคมเราจะตกอยู่ในสถานะอย่างไร

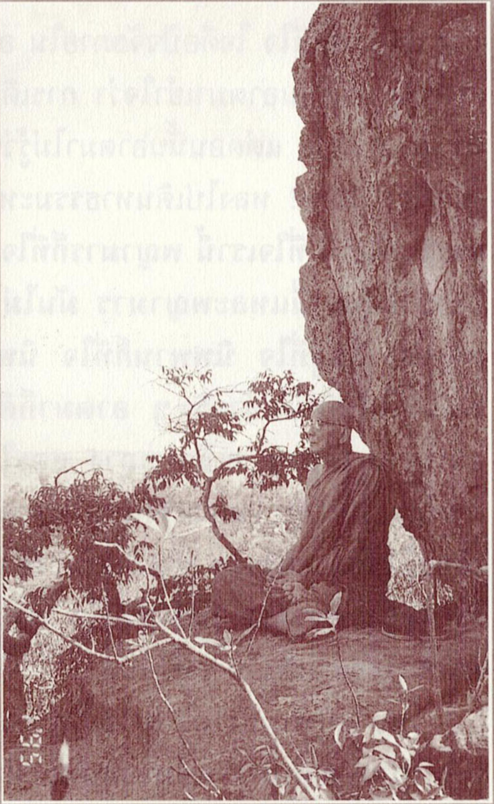
การเดินธุดงค์ในครั้งนั้น เป็นการเดินธุดงค์หาวิเวก เพื่อปฏิบัติธรรมจริง ๆ ต่างกันกับการเดินธุดงค์ในครั้งก่อน ซึ่งเป็นการเดินทางแบบค่ำไหนนอนนั่น มีความรีบร้อนที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง แต่ในครั้งนี้หากพบสถานที่ใดที่มีความสงบวิเวก เหมาะแก่การปฏิบัติบำเพ็ญเพียรแล้ว ก็จะพักปฏิบัติธรรมอยู่ระยะหนึ่ง จึงค่อยย้ายจากไปหาที่ใหม่ เพื่อจะได้ไม่ติดในสถานที่ และจิตใจจะได้มีการตื่นตัวแปลกที่อยู่เสมอ ทำให้การทำความเพียรได้ผลดีมาก

วิเวก

“คำว่าวิเวก หมายถึง ความสงบสงัด
(สงัดภายนอก สงัดภายใน)

ความหมายที่แท้จริงของคำว่าวิเวก

นอกจากนี้หลวงปู่ท่านยังได้เขียนบรรยายความหมายและความสำคัญของวิเวกไว้ว่า

"คำว่าวิเวก หมายถึง ความสงบสงัด (สงัดภายนอก สงัดภายใน) ผู้แสวงหาวิเวกภายในควรคำนึงถึงสถานที่ปฏิบัติธรรมที่วิเวกด้วย สถานที่ก็คือสงัดภายนอก หรือวิเวกภายนอก เพราะถ้าสถานที่วิเวกจะอำนวยให้การปฏิบัติ คือวิเวกภายในก็จะเกิดได้เร็วขึ้น ถึงอย่างไรก็ตามสถานที่อันสงบสงัดเยือกเย็น ก็เป็นเพียงปัจจัยเกื้อหนุนเท่านั้น สำคัญที่สุดอยู่ที่ตัวเราเองต้องคอยดูแลตนให้ดีตามหลักการ จึงจะพบวิเวกภายในได้ วิเวกหรือไม่วิเวกอยู่ที่ตัวเรานี้ ธรรมะนั้นมันอยู่ในกายเรานี้ อยู่ใต้คางเรานี้ อยู่ที่ลมหายใจเข้าออกนี้ ศาสนาก็อยู่ตรงนี้ วิเวกก็อยู่ตรงนี้ กว้างศอก ยาววา หนาคืบ ไม่ได้อยู่อื่นไกลแล้วจะตัดกิเลส

ทำลายกิเลสก็ที่ใจ ใจคือปัจจัยภายใน อยู่ในใจเรานี้ มันไม่ได้อยู่ที่ป่าไหน เขาไหน แต่ก่อนอาตมาเข้าใจว่า การเดินธุดงค์คือการเดินหาธรรมะ คือการเดินหาวิเวก แต่ตอนนั้นอาตมาไม่รู้ว่าธรรมะอยู่ตรงไหน พอได้ปฏิบัติเข้าจริงๆ แหม! หลงไปเดินหาธรรมะหาวิเวกอยู่นาน พอวิเวกภายในมีธรรมะมันก็มี ที่ใจเรานี้ พญามารก็ที่ใจเรานี้ รัก โลภ โกรธ หลง ราคะ โทสะ โมหะ นี่แหละพญามาร มันไม่ได้อยู่ผาไหน ถ้ำไหน จะปราบพญามารก็อยู่ที่ใจ นิพพานก็ที่ใจ นิพพานมีอยู่ที่ใจมิได้อยู่ที่ไหนเลย พอได้รู้ได้ปฏิบัติเข้าจริงๆ อาตมาก็คิดนะว่า เมื่อก่อนเราไปเดินหาธรรมะแถวอีสาน เหนือ กลาง และใต้ ขึ้นเขาบุกป่าเพื่อหาวิเวกอยู่ตั้งหลายปีจริงๆ ของจริงก็อยู่ใต้คางเรานี่เอง ฉะนั้นสถานที่ก็เป็นเพียงปัจจัยภายนอกเท่านั้น ถึงแม้จะพบสถานที่ที่ดีเพียงใดก็ตาม แต่ถ้าเราไม่ดีไม่รู้จักพิจารณา ไม่รู้จักฝึกใจ เราก็จะไม่พบความสงบสุขอยู่นั่นเอง ตนจึงสำคัญกว่าสิ่งอื่นๆ ทั้งหมด”

หลวงปู่ท่านยังได้อธิบายเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมไว้ว่า **“ในการปฏิบัตินั้น อาตมาเริ่มต้นจากสมถะก่อน เพราะสมถะเป็นการเจริญเบื้องต้น เปรียบเหมือน การปรับฐานของจิตให้สงบราบเรียบ มีความหนักแน่นด้วยสมาธิเสียก่อน เมื่อจิตแน่วแน่เป็นสมาธิแล้ว จึงดำเนินยกขึ้นสู่วิปัสสนา ซึ่งเป็นกรรมฐานชั้นสูงกว่าสมถะ วิปัสสนาแปลว่าการเห็นแจ้ง เห็นตรงตามความเป็นจริงตามสภาวะธรรม เข้าถึงพระไตรลักษณ์ คือเห็นว่า ทุกสิ่งเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา”**

ทั้งสมถะและวิปัสสนาเป็นธรรมอันสุขุมลึกซึ้ง ในพระพุทธศาสนาจำแนกออกเป็นภูมิ ดังนี้คือ

สมถะมีภูมิอยู่ ๔๐ คือ กสิณ ๑๐ อสุภะ ๑๐ อนุสติ ๑๐ พรหมวิหารหรืออัปปมัญญา ๔ อาหาเรปฏิกูลสัญญา ๑ จตุธาตุววัตถาน ๑ และอรูปฌาน ๔ รวม ๔๐ ภูมิหรือ ๔๐ กอง

ส่วนภูมิของวิปัสสนาก็มี ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ อริยสัจ ๔ ปฏิจจสมุปบาท๑๒ (ธรรมอาศัยซึ่งกันและกันเกิดขึ้น) นี่เป็นภูมิของวิปัสสนา

ภูมิของสมถะนั้น เริ่มต้นที่ต้องทำใจให้หยุด จึงจะเข้าหลักของสมถะได้ ถ้าทำใจให้หยุดไม่ได้ ก็เข้าภูมิสมถะไม่ได้ เพราะสมถะแปลว่า สงบ ระงับ หยุดนิ่ง คือต้องทำใจให้นิ่ง ต้องทำใจให้หยุด

อะไรจึงเรียกว่า ใจ ก็มีเห็นอย่างหนึ่ง จำอย่างหนึ่ง คิดอย่างหนึ่ง และรู้อย่างหนึ่ง ทั้ง ๔ อย่างนี้ รวมเข้าเป็นจุดเดียวเรียกว่า ใจ

ส่วนในเรื่องจิตนั้น ท่านพระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสีได้เคยเทศนาเอา ไว้ว่า จิตนั้นนึกคิดสารพัดทุกอย่าง ไม่มีขอบเขต จิตแปลว่า ผู้คิด ผู้นึก ในทางธรรมะท่านว่า

มะโนปุพพังคะมา ธัมมา ธรรมทั้งหลายมีใจถึงก่อน

มะโนเสฏฐา มะโนมะยา ใจเป็นของประเสริฐ สำเร็จแล้วด้วยใจ มะนะสา เจ ปะสันฺเนน ภาสะติ วา กะโรติ วา แม้จะพูดจาสารพัดทุกอย่าง ใจนั้นแหละเป็นคนถึงก่อน แล้วจึงค่อยพูดค่อยจาได้

จิตเป็นของผ่องใสสะอาดอยู่ตลอดเวลา อาคันตุกะกิเลสต่างหากที่ทำให้เศร้าหมอง จิตนั่นแหละที่ไปคิด ไปนึก ไปปรุง ไปแต่ง ไปชวนเอากิเลสมา ถ้าหากว่าจิตไม่ผ่องใสอยู่ตลอดเวลา เราก็ทำความสะอาดไม่ได้ดอก ของไม่สะอาดก็มีธรรมชาติของมันเป็นของสกปรก เราจะไปทำอย่างไรมันก็ไม่สะอาดได้

จิต ธรรมดาเป็นของผ่องใส อาคันตุกะกิเลสมันพาให้เศร้าหมอง ท่านจึงทำให้สะอาดได้ ที่มาหัดทำสมาธิภาวนานี่ ก็ทำเพื่อให้กิเสลหมดสิ้นไป

เพื่อให้มันใสสะอาดคืนสภาพเดิม ถ้าไม่รู้จักเรื่องจิตเรื่องใจ ก็ไม่รู้ว่าจะไปชำระตรงไหน ไม่รู้จักว่าอะไรเป็นของใสสะอาด ใจนั่นเองเป็นของใสสะอาด เราจึงต้องเอาอาคันตุกะกิเลสที่หุ้มห่อออกมา มันก็จะใสสะอาดและผ่องใสขึ้นมาได้

ธรรมชาติให้ความสุขใจ

สิ่งหนึ่งที่บรรดาลูกศิษย์ขององค์หลวงปู่ทราบดีอยู่แล้วว่า องค์ท่านเป็นนักอนุรักษ์ และชื่นชมความงามของธรรมชาติเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้ จากที่ท่านได้บรรยายความงดงามของธรรมชาติ ที่ท่านได้พบเห็นระหว่างการ เดินธุดงค์ไว้ในอัตตโนประวัติ ดังนี้

"ครั้งกระโน้นไม้เนื้อแข็งนานาชนิดมีอยู่มากมาย เช่นไม้ตะเคียนทอง ไม้ตะเคียนหิน ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้ยาง นอกจากจะเป็นไม้ที่ล้ำค่าแล้ว ยังให้ความร่มรื่นเป็นอย่างดี นี่คือความสุขใจอย่างหนึ่งที่ได้จากต้นไม้ สัตว์บางประเภทร้องแบบแผดเสียงดังก้องกังวาน แหลมคม จนแสบแก้วหู สัตว์บางประเภทร้องเสียงใหญ่ คล้ายๆเสียงแหบเสียงเครือ

เมื่อได้ฟังก็รู้สึกมีความสุขใจ นี่ก็คือความสุขอย่างหนึ่งที่ได้จากธรรมชาติ บางครั้งการเดินทางมาก ๆ เมื่อยแสนเมื่อย เพลียแสนเพลีย แต่พอนั่งพักผ่อน ก็ได้ยินเสียงร้องของนกชนิดหนึ่ง ก็รู้สึกเกิดกำลังใจ ไม่คิดท้อแท้ นกดังกล่าวนั้น ร้องเหมือนกับเสียงคนพูดว่า อด ๆ เถิด, อด ๆ เถิด, อด ๆ เถิด ร้องอยู่อย่างนั้น เหมือนกับว่านกนั้นรู้ใจเรา เห็นใจเรา แล้วมาร้องปลอบใจเรา ให้กำลังใจเรา นี่ก็เป็นความสุขใจจากธรรมชาติอย่างหนึ่ง ในบางช่วงบางฤดู จะมีจักจั่น เรไร หวีดร้องระงมป่า รู้สึกไพเราะเพราะพริ้งแบบวังเวงใจ เป็นดนตรีจากธรรมชาติ ที่ให้ความสุขอย่างบริสุทธิ์จริง ๆ เดี๋ยวนี้ดนตรีมิได้ก้องอยู่ในป่าเช่นเคยแล้ว แต่กลับไปก้องอยู่ในเมือง ในคลับในบาร์ ต้องเสียเงินเข้าไปดู เข้าไปฟัง มีการสิ้นเปลือง พาให้คนเกิดนิสัยฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม เป็นเหตุให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย

อนิจจา... สังคมเป็นพิษแล้วหรือ โลกเรากำลังไหลไปหาความเสื่อมอย่างเลือดเย็น ธรรมชาติที่จะให้ความสุขอย่างบริสุทธิ์ โดยไม่สิ้นเปลืองนั้นเกือบไม่มีเหลืออยู่แล้ว สังคมกำลังหายใจเป็นเงิน และกำลังกระหายเงิน อะไรทำให้โลกเปลี่ยนแปลงไปเช่นนี้ ใครบ้างหนอที่จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้

เมื่อก่อนธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ธรรมชาติไม่ถูกคนรังแก จะนั้นธรรมชาติก็เลยช่วยคน มาบัดนี้คนไม่รักธรรมชาติ คนพากันทำลายธรรมชาติ แม้จะมีกฎหมายห้ามปรามมิให้ตัดไม้ทำลายป่า แต่คนก็ยังทำลายอยู่นั่นเอง โดยอาศัยช่องทางของกฎหมายนั้น โดยอาศัยอิทธิพลอย่างลับ ๆ บ้าง ลักลอบกระทำการบ้าง

คนหลอกลวงธรรมชาติอยู่เสมอว่า เรารักธรรมชาติ ๆ แต่บางคนก็ไม่ซื่อสัตย์ต่อธรรมชาติ ในที่สุดธรรมชาติก็ย้อนมาทำลายคน ลงโทษคนตามกฎกงกรรมกงเกวียน คนที่ตัดไม้ทำลายป่าขายได้เงินก้อน

มหาศาลก็จริง แต่ธรรมชาติก็ล้างแค้นมนุษย์อยู่เช่นกัน และขอทำนายด้วยความมั่นใจว่า กรณีศึกล้างแค้นอย่างนี้ธรรมชาติจะเป็นผู้ชนะ นั่นคือมนุษย์ยิ่งทำลายธรรมชาติเท่าไร มนุษย์จะยิ่งทวีความเดือดร้อนมากขึ้น

จึงกล่าวได้ว่ามนุษย์จะเป็นผู้แพ้ เช่นฝนฟ้าจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล แผ่นดินจะแห้งผาก อากาศจะฝืดแห้ง ไม่รวยระรื่นชื่นใจ หน้าฝนจะทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน เหล่านี้เป็นต้น สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดเพราะต้นไม้ถูกทำลายไปมากนั่นเอง

อีกอย่างที่อาตมาฝังใจมาก จากอดีตเมื่อครั้งที่ออกแสวงหาวิเวกก็คือ

แต่ก่อนนั้นตามข้าง ๆ ทางเดินเข้าในป่าในดง หรือตามหมู่บ้าน มักจะมีศาลาพักร้อนหลังเล็ก ๆ อยู่ริมทาง และหลาย ๆ หมู่บ้านยังนิยมสร้างศาลาพักผ่อนไว้กลางหมู่บ้าน หรือสร้างไว้ใกล้หมู่บ้าน เพื่อให้แขกผู้สัญจรรอนแรมได้พักอาศัย การตั้งโอ่งน้ำดื่มไว้ตามหน้าบ้านนั้น เพื่อให้คนเดินทางที่กระหายน้ำ ได้ดื่มกิน เป็นคุณธรรมที่แสดงถึงความเมตตาสงสาร เห็นใจคนที่เดินทางไกลนี่คือเอกลักษณ์ของไทยที่หาได้ง่ายแต่โบราณ แต่เดี๋ยวนี้เกือบจะสูญพันธุ์ไปเสียแล้ว ใครหนอจะช่วยกู้เอกลักษณ์แบบไทยที่ดี ๆ เช่นนี้เอาไว้”

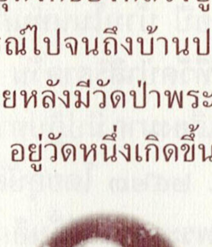
ธรรมะเป็นของเก่า

...เอสธมฺโม สนนฺตโร ธรรมะเป็นของเก่า กายนี้ก็อันเก่า ใจก็ใจอันเก่า เกิด แก่ เจ็บ ตายก็กายอันเก่า เป็นอยู่นึกคิดก็ใจอันเก่า มิได้เอาใจเอากายอันใหม่มาจากไหน แก่จากเด็กเป็นหนุ่มสาวเป็นผู้ใหญ่ มันก็แก่มาแต่อันเก่านี้แหละ มิได้เอาที่ไหนมาแก่ ตายก็ตายเหมือนเก่า ถ้ายังมีกิเลสก็ต้องตายอยู่อย่างเก่าไม่มีอะไรมาใหม่ธรรมเป็นของเก่า...

ตำนานน้ำตกเขาอีโต้

เส้นทางในการเดินธุดงค์ของหลวงปู่และคณะนั้น เมื่อเริ่มเดินทางออกจากวัดโพธิ์สมภรณ์ไปจนถึงบ้านปากดงแล้ว ก็เลยมาถึงบ้านหนองแซง ที่หมู่บ้านนี้ภายหลังมีวัดป่าพระกรรมฐานศิษย์สายท่านพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต อยู่วัดหนึ่งเกิดขึ้น โดยมีหลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ

หลวงปู่บัว สิริปุณฺโณ

หลวงปู่บุญมา ฐิตเปโม หลวงปู่จวน กุลเชฏฺโฐ หลวงปู่วัน อุตฺตโม

เป็นผู้มาริเริ่มสร้าง ประชาชนเลื่อมใสเคารพในปฏิปทาของท่านอย่างมากมาย ออกจากหนองแซงไป ผ่านบ้านหนองบัวบาน ผ่านบ้านหนองวัวซอ พักอยู่ที่วัดบุญญานุสรณ์ ๑ คืน ขณะนั้น พระอาจารย์เพชรเป็นเจ้าอาวาส คณะธุดงค์ได้เดินทางต่อ ผ่านบ้านโนนทัน ซึ่งขณะนั้นมีบ้านประมาณ ๑๐ หลังคาเรือน

ต่อมาภายหลังอีกหลายปี บ้านโนนทันก็เป็นที่รู้จักกันดีเมื่อหลวงปู่บุญมา ฐิตเปโม ท่านมาอยู่ที่วัดป่าสิริสาลวัน บ้านโนนทัน หลวงปู่บุญมาท่านเป็นพระกรรมฐานที่มีชื่อเสียงมาก มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส ท่านได้มรณภาพเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓ โดยอุบัติเหตุเครื่องบินตกพร้อมกับพระกรรมฐานศิษย์สายท่านพระอาจารย์มั่นอีก ๔ รูป ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดี คือ พระอาจารย์วัน อุตฺตโม พระอาจารย์จวน กุลเชฏฺโฐ พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร และพระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม

หลวงปู่เล่าต่อไปอีกว่า "เมื่ออาตมาออกจากบ้านโนนทัน ก็เข้าสู่เขตป่าดงดิบเทือกเขาภูพาน แดนแห่งความสุขที่บริสุทธิ์จากดนตรีธรรมชาติ ป่าทึบที่เย็นฉ่ำ กึกก้องไปด้วยเสียงหวีดร้องของสัตว์ป่านานาชนิดกลางป่าดงดิบ เราได้หยุดพักผ่อนชั่วคราว เพื่อเอาเรี่ยวเอาแรงจาก

หลวงปู่สิงห์ทอง ธมฺมวโร   หลวงปู่สุพัฒน์ สุขกาโม

การดื่มน้ำ และอาบน้ำในลำธารเล็ก ๆ ที่น้ำใสเย็นเฉียบ ฝูงปลามากมายแหวกว่ายในห้วยนั้น พวกเรานั่งดูด้วยความสุขใจ ห้วยดังกล่าวเขาเรียกกันว่า ...ห้วยมะเดื่อ... บ่าย ๔ โมงกว่า เราต้องรีบเดินทางต่อไป ประมาณ ๕ โมงเย็นก็ถึงบริเวณน้ำตกเขาอีโต้และห้วยอีโต้ สวยงามมาก ไหลจากเขาภูพานด้านตะวันตกผ่านหนองบัวลำภู

เมื่อก่อนน้ำตกและห้วยอีโต้นี้ มีน้ำไหลมาตลอดปี แต่ปัจจุบันนี้ในหน้าแล้งหาน้ำแทบไม่มี น้ำตกแห่งอื่น ๆ ก็กำลังมีสภาพอย่างนี้ คือจะมีน้ำไหลดีเฉพาะหน้าฝนทั้งนี้ก็เพราะน้ำมือของมนุษย์ที่เห็นแก่ได้ โดยไม่ยอมมองการณ์ไกลนั่นเอง น้ำตกเขาอีโต้นี้คนเฒ่าคนแก่เล่าต่อ ๆ กันมาว่าชาวบ้านแถวนั้นชอบขึ้นไปหาหน่อไม้บนเทือกเขาภูพาน

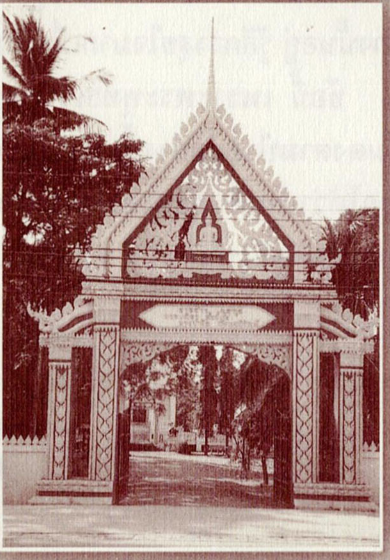
วันหนึ่งกลุ่มหนุ่ม ๆ สาว ๆ หลายคน ชวนกันไปหาหน่อไม้บนภูพาน โดยชวนชายคนหนึ่งอายุ ๕๕ ปี ชื่อว่า “โต้” ให้เป็นหัวหน้าของหมู่คณะ เมื่อหาได้คนละมาก ๆ จนพอแล้ว คณะก็เตรียมตัวกลับ โดยก่อนกลับก็ชวนกันอาบน้ำที่น้ำตกเสียก่อน ขณะนั้นหญิงสาวคนหนึ่ง ผู้มีรูปร่างหน้าตาสวยงามมาก พูดกระเซ้าพวกผู้ชายทั้งหลายที่ไปด้วยกันว่า ถ้าใครกระโดดลงเหวน้ำตกนี้แล้วไม่ตาย ตัวจะแต่งงานกับชายคนนั้น โดยไม่ต้องมีเงื่อนไขอย่างอื่นทั้งสิ้น คือ ไม่ต้องมีเงินสินสอด เฒ่าโต้ได้ฟังดังนั้นก็พูดย้อนเพื่อกำชับให้แน่ใจว่า จริงแน่นะ สาวตอบว่าจริงแน่ ขอให้ทุกคนในที่นี้เป็น

พยานให้ เฒ่าโต้จึงพูดว่า ฉันเองจะกระโดด ใครๆ ก็นึกไม่ถึง คิดว่าเฒ่าพูดเล่นๆ ว่าแล้วเฒ่าโต้ก็ยืนที่ปากเหว หลับตาทำปากหมุบมิบๆ แล้วก็กระโดดตัวลอยละลิ่วลงสู่ก้นเหว คงเพราะเดชะบุญหรือบารมี เฒ่าโต้กลับตกลงบนเครือไม้ที่แผ่หนาทึบ ยึดยอดไม้ก้นเหวอยู่ เฒ่าโต้รอดตาย พอตะเกียกตะกายขึ้นพ้นเหวได้ ก็ทวงสัญญาทันที หญิงนั้นก็มิได้บิดพริ้ว คือเต็มใจที่จะอยู่เป็นเมียตามที่ได้สัญญา เขาเลยตั้งชื่อเหวนั้นว่า...อีโต้ (อี หมายถึงหญิงสาวคนนั้น โต้ หมายถึงเฒ่าที่กระโดดเหวนั่นเอง) นี่เป็นเพียงตำนานที่เล่าต่อๆ กันมา เท็จจริงอย่างไรก็ขอฝากไว้ในดุลยพินิจของท่านทั้งหลาย อาตมาได้ยินได้ฟังคนเฒ่าคนแก่เล่าให้ฟังเช่นนั้น เลยนำมาเล่าต่อเพื่อเสริมแง่คิด หรือประสบการณ์แก่ท่านทั้งหลาย”

เมื่อคณะธุดงค์ของหลวงปู่ลงจากภูพาน ก็ถึงตัวอำเภอหนองบัวลำภู จึงได้มุ่งตรงไปยังวัดมหาชัย เพื่อแวะกราบเยี่ยมคารวะท่านเจ้าคุณพิศาลเถระ ในฐานะผู้คุ้นเคย ถ้าหลวงปู่มีโอกาสได้ผ่านมาท่านก็จะแวะเข้ากราบเยี่ยมท่านเจ้าคุณฯ ทุกครั้งไป”

หลวงปู่เล่าว่า "อาตมามาเยี่ยมท่านทีไร ก็อดที่จะพูดถึงเมื่อครั้งที่อาตมายังสังกัดมหานิกาย และหามบริขารผ่านเข้ามาในวัดมหาชัยจนท่านเจ้าคุณฯ ท่านจึงเอ็ดเอา พอพูดขึ้นทีไรอาตมาก็รู้สึกอาย ส่วนท่านเจ้าคุณฯ ท่านก็ยิ้มบ้างขำบ้างทุกที"

ประตูโขลงวัดมหาชัย
อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

คณะธุดงค์ได้พักอยู่ที่วัดมหาชัย ๑ คืน รุ่งขึ้นก็ออกเดินทางต่อไป เพื่อมุ่งหน้าไปยังจังหวัดเลย โดยผ่านหมู่บ้านหนองไภสูญย์ พักอยู่หนึ่งคืน รุ่งขึ้นก็เดินทางต่อไป ถึงหมู่บ้านกกค้อกกโพธิ์ ก็พักปักกลดนอนอยู่ห่างจากหมู่บ้านพอประมาณ และไม่ห่างจากป่าทึบนักหลวงปู่เล่าว่า กลางคืนได้ยินเสียงสัตว์ป่าร้องได้ชัดเจน เช่น เสียงสุนัขจิ้งจอกเห่าหอน เสียงนกฮูกและนกอื่นๆ ท่านบอกว่า เสียงเหล่านี้เป็นเสียงที่ให้ความสุขใจแก่ท่านเหลือเกิน

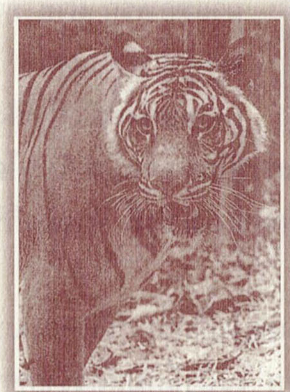
หลวงปู่ยังเล่าต่อไปอีกว่า "นึกแล้วก็ภูมิใจนะ ว่าชีวิตเราสร้างกรรมอะไรไว้หนอ จึงได้มาบวชถือผ้าไตรดังเช่นพระพุทธเจ้า แล้วมาเดินตะลอนๆ อยู่ในป่าเช่นนี้ และนึกถึงคำที่พระอุปัชฌาย์บอกเมื่อแรกบวชว่า **รุกขะมูละเสนาสะนัง นิสสายะ ปัพพัชชา** คือบอกว่าชีวิตของนักบวชนั้น

ต้องอาศัยโคนต้นไม้เป็นที่อยู่อาศัย เออตอนนี้เราเองก็กำลังใช้ชีวิตอย่างนั้นอยู่ รู้สึกว่าสุขใจมากเมื่อนึกถึง

ข้อนี้ เพราะพระพุทธเจ้าพอทรงผนวชแล้ว พระองค์ก็ทรงจาริกไปตามดงตามป่าอยู่อย่างนั้นชั่วระยะหนึ่ง นี่แหละเราจึงภูมิใจ เพราะเราก็เรียกได้ว่าเป็นศิษย์ขององค์พระตถาคต ที่กำลังดำเนินรอยตามพระองค์ท่าน เมื่อคิดทีไรก็เกิดปีติ ทุกครั้งไป

อำนาจพุทธคุณช่วยคุ้มครอง

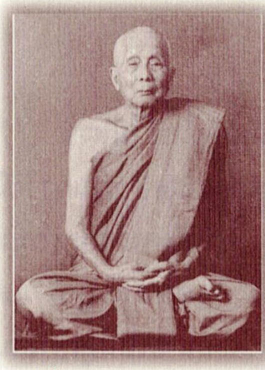
คณะธุดงค์ของหลวงปู่ออกจากหมู่บ้านกกค้อกกโพธิ์ไม่นาน ก็ถึงบ้านผาวัง หลวงปู่ท่านบอกว่า เมื่อครั้งนั้น (พ.ศ.๒๔๘๒) บ้านผาวังมีบ้านคนอาศัยเพียง ๓ หลังคาเรือนเท่านั้น และที่สำคัญป่าไม้ยังอุดมสมบูรณ์ แต่เดี๋ยวนี้ภูเขาแถบนั้นกลายเป็นภูเขาโล้นเกือบทั้งหมดแล้ว เหลือแต่ต้นไม้เล็ก ๆ ซึ่งใช้ทำประโยชน์อะไรไม่ค่อย ได้แล้ว

เมื่อถึงหมู่บ้านผาวัง ก็เป็นเวลาใกล้จะค่ำแล้ว หลวงปู่ท่านจึงได้ปักกลดอยู่ริมธารน้ำสายเล็ก ๆ ท่านว่าลำธารนี้อยู่ไม่ห่างจากหมู่บ้านมากนัก ในขณะที่คณะธุดงค์ของหลวงปู่กำลังจัดเตรียมที่พักอยู่ ท่านว่าคงจะเป็นเวลาเกือบทุ่ม ท่านได้เห็นว่ามีชายแก่คนหนึ่งลงมาตักน้ำในลำธาร ท่านจึงได้เข้าไปไต่ถาม และได้ตามชายแก่ผู้นั้นเข้าไปในบ้าน

หลวงปู่เล่าว่า "อาตมาเรียกแกว่าลุง เมื่อแกหาบน้ำกลับไปไม่นาน อาตมาก็ตามหลังไป คืออาตมาอยากไปสนทนาด้วย พอถึงกระต๊อบที่แกอยู่ สุนัขที่แกเลี้ยงไว้ก็เห่าหอนด้วยความแปลกใจ แม้ผู้คนก็มามุงดูกัน พอนั่งเรียบร้อย และได้โอกาสเหมาะเราก็สนทนากัน ลุงคนนั้นแกพูดภาษาอีสานแบบสำเนียงเมืองเลย

จากการสนทนาก็ได้ทราบว่า เขาไม่เคยได้ทำบุญเลย เพราะไม่มีวัดอยู่แถวนี้ และก็ไม่เคยมีพระผ่านมาแถวนี้ ๑๐ กว่าปีแล้ว อาชีพของแก คือปลูกผักพอได้กิน พอเกือบ ๒ ทุ่มอาตมาจึงได้ลากลับที่พัก เมื่อถึงที่พัก

อาจารย์วิฤทธิ์ก็บอกว่า ขณะนี้มีกลุ่มพ่อค้าเกวียนหลายคนพักอยู่ห่างจากพวกเราประมาณ ๑ เส้นเศษ ๆ พวกเขามาจากอำเภอบ้านผือ อุดรธานี บรรทุกปลาร้า ปลาจ่อม ปลาแห้ง เพื่อมาแลกพริก ฝ้าย ทางจังหวัดเลย เพิ่งมาถึงสัก ๒๐ นาทีนี่แหละ ขณะนั้นพอดีคณะพ่อค้าเกวียนดังกล่าวได้ส่งตัวแทนมาหาและบอกว่าพรุ่งนี้ขอนิมนต์ไปรับอาหารบิณฑบาตแต่เช้า ๆ โดยเขาบอกว่าดีใจเหลือเกินที่ได้มาพบพระกลางป่ากลางดงเช่นนี้ อาตมาก็รับนิมนต์แล้วตัวแทนคณะพ่อค้าก็ลากลับ”

หลวงปู่ท่านได้เล่าต่อไปอีกว่า “นี่แหละมาถึงตอนสำคัญแล้ว อาตมานี่แทบจะคุมสติไม่อยู่เลย ในป่านี้ก็มีสัตว์ร้ายชุกชุมมากซะด้วยนะ ทั้งเสือช้าง หมี ตกกลางคืนเสียงร้องของสัตว์ป่ายิ่งฟังชัด ได้ยินเสียงโขลงช้างออกหากินอยู่แต่ไกล อีกทั้งนก หนู หมูป่าก็ออกหากินตามประสา เดินผ่านมาให้ได้เห็นถึงข้างกลด”

พอตกดึกสงัด อากาศยิ่งทวีความหนาวเย็น บรรยากาศรอบ ๆ กลดของท่าน มีแต่ความเงียบสงัดผิดสังเกต แม้แต่เสียงใบไม้หล่นก็ยังได้ยินเสียงมดปลวกเดินไต่ตามพื้นดิน และกัดกินใบไม้แห้งดังกรอบแกรบ ซึ่งในบริเวณนั้นก็มีจอมปลวกใหญ่อยู่ใกล้ ๆ กลดของหลวงปู่ ท่านก็ยังได้ยินเสียงของมัน พลันสรรพเสียงทุกสิ่งก็เงียบสนิท แล้วจู่ ๆ ท่ามกลางความเงียบสงบนั้น หลวงปู่ท่านได้เล่าถึงเหตุการณ์นี้ว่า “อาตมาได้ยินเสียง

ฝีเท้าของสัตว์ใหญ่ตัวหนึ่งเดินเหยียบใบไม้แห้งเบา ๆ ใกล้เข้ามา แล้วก็โผล่ออกมาจากมุมมืดด้านข้าง ๆ หลังจอมปลวก แสงจากโคมเทียนที่แขวนไว้ ประกอบกับแสงจันทร์เดือนหงายคืนฟ้าโปร่ง ส่องให้เห็นร่างของเสือโคร่งตัวใหญ่เท่าม้าแกลบ ค่อย ๆ เดินผ่านมา แล้วหันมาจ้องมองยังกลด ของอาตมา มันคงไม่คาดคิดว่า จะมาเจอ กับพระธุดงค์เข้ากลางป่า พอดีบริเวณ ที่อาตมาปักกลดคงอยู่ใต้ลม มันจึงไม่ได้ กลิ่น แต่ว่ากลิ่นสาปเสือของมันรุนแรง มาก ๆ และก็เป็นครั้งแรกในชีวิตของอาตมา ที่ได้เจอเสือโคร่ง ในระยะใกล้จนเกือบ ประชิดตัว ห่างออกไปเพียงไม่กี่วาเท่านั้นเอง

เจ้าเสือโคร่งตัวนั้นได้หันมาร้องคำรามกระหึ่มไปทั่วป่า ถึงกับทำให้รู้สึกหนาวสะท้านไปทั่ว ในชีวิตนับแต่เกิดมา ยังไม่เคยได้ยินเสียงเสือร้องดังใกล้ขนาดนี้เลย อาตมาตกใจตั้งแต่ที่ได้แลเห็นตัวมันแล้ว พอมันส่งเสียงร้องแสดงอำนาจออกมา ยิ่งทำให้อาตมาตัวชาเกร็งไปหมด กลัวจนทำอะไรแทบไม่ถูก แต่ยังดีที่ยังคุมสติเอาไว้ได้บ้าง ก็รีบหลับตาลงระลึกถึงคุณพระรัตนตรัยให้ช่วยด้วย แล้วเร่งคำภาวนาพุทโธ ๆ ๆ ๆ อาศัยอำนาจพุทธคุณช่วยคุ้มครอง อาตมาตั้งจิตบำเพ็ญภาวนาอย่างเต็มที่ จิตใจจึงเริ่มสงบเยือกเย็นเมื่อลืมตาขึ้นเจ้าเสือโคร่งตัวนั้นก็ไม่รู้ว่าหายไปไหนตั้งนานแล้ว อาตมาจึงได้ร้องถามไปยังกลดอาจารย์วิฤทธิ์ กับสามเณรบัวลัยว่ามีใครเป็นอะไรอย่างใดบ้าง ทั้งสองรูปต่างยอมรับว่า เมื่อคืนนี้ต่างรู้สึกกลัวมากด้วยเช่นกัน ที่ได้ยินเสียงเสือมาอยู่ใกล้ ๆ แต่ไม่ทันได้เห็นตัว เพราะได้ปักกลดไกลออกไปอีกทางด้านหนึ่ง

พอเวลาตี ๔ พวกอาตมาก็ไหว้พระสวดมนต์ บำเพ็ญจิตภาวนาจนถึงรุ่งอรุโณทัย ทุกรูปต่างก็เตรียมตัวออกบิณฑบาตตามนัดหมาย คลั้นฟ้าสว่างพอเห็นลายมือได้ ก็ออกเดินบินฑบาต มุ่งไปยังที่ตั้งกองคาราวานพ่อค้าเกวียนที่อยู่ไม่ไกลกันนัก

พวกพ่อค้าเกวียน เมื่อได้เห็นพระธุดงค์ทุกรูปปลอดภัยก็ดีใจ ได้พากันมาไต่ถามกันยกใหญ่ ว่ามีใครเป็นอะไรบ้าง อาตมาก็เล่าเหตุการณ์ที่ผ่านมาให้พวกเขาฟัง จากนั้นพวกพ่อค้าก็นิมนต์ให้รับบิณฑบาต ซึ่งพวกพ่อค้าพากันทำบุญใส่บาตรกันใหญ่ กว่าจะหมดรอบกองคาราวาน อาตมาก็ต้องถ่ายบาตรออกถึง ๒-๓ ครั้ง มีทั้งข้าวเหนียว ปลาแห้ง ปลาร้า ปลาส้ม ฯลฯ มากจนล้นเหลือ สมดังคำที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า รุกขะมูละเสนาสนา อะติเรกลาโภ”

หลังจากที่ท่านได้ให้ศีลให้พรแก่คณะพ่อค้าเกวียนแล้ว คณะของท่านก็ลากลับมายังที่พัก ฉันเช้าเสร็จก็ออกเดินทางต่อไป ท่านว่าในตอนที่เดินกลับมานี้ ท่านยังได้พบรอยเท้าเสือโคร่งตัวเมื่อคืน และรอยตะกุยดินทิ้งไว้ให้ได้เห็นอีกด้วย

หลักของผู้อยู่ด้วยกัน

ฉันเช้าเสร็จท่านก็ออกเดินทางต่อไปถึงหมู่บ้านนาดอกไม้ หมู่บ้านเตาไห หลวงปู่ท่านได้เขียนบรรยาย ถึงบรรยากาศตามรายทางในตอนนี้ไว้ว่า "ด้วยจิตใจที่รัก และนิยมต่อธรรมชาติเมื่อครั้งอดีตเป็นยิ่งนัก เราก็มีความสุขใจกับความร่มรื่น และการได้ชมได้ฟังสัตว์ป่าร้อง แต่ก็อาจทำให้เกิดความรู้สึกว่า อารมณ์รักก็พาเราทุกข์ได้ เพราะสัจธรรมมีว่า **เรารักสิ่งใดมาก เราก็ทุกข์เพราะสิ่งนั้นมาก** จึงพยายามปรับใจอยู่เสมอเพื่อมิให้หลงชอบอะไรไปมาก รวมทั้งมิให้หลงรักตนเองด้วย เพราะจะเป็นเหตุให้กังวลและเป็นห่วงตน จนเกิดทุกข์ได้เหมือนกัน สำหรับอาตมามีความรักและนิยมในธรรมชาติ เมื่อป่าไม้ในปัจจุบันถูกทำลายไปเสียหมดอาตมาก็รู้สึกสลดสังเวชใจยิ่งนัก"

คณะธุดงค์เดินทางมาถึงบ้านนาหลัก อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และได้ขอพักอยู่ที่วัดจันทรังษี ๓ คืน การที่หลวงปู่ได้มาพัก ณ ที่นี้ ท่านได้สังเกตสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ของที่นี่ตลอดระยะเวลา ๓ วัน ท่านเล่าว่า อาหารหลักของวัดนี้ ก็จะมีข้าวเหนียวกับน้ำพริกแจ่วตาแดง ผักกาด แกงหอย ป่าไม้ก็อุดมสมบูรณ์ดี ทั้งสถานที่และอาหารก็สัปปายะดี

เมื่อครบกำหนดสามวัน คณะธุดงค์ของหลวงปู่ก็ออกเดินทางไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ท่องเที่ยวไปตามภูเขาเลากา ลูกแล้วลูกเล่า จุดหมายปลายทางของการเดินทางของหลวงปู่ครั้งนี้ คือตำบลหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (ปัจจุบันตำบลหล่มเก่า ได้ยกฐานะเป็นอำเภอหล่มเก่าแล้ว)

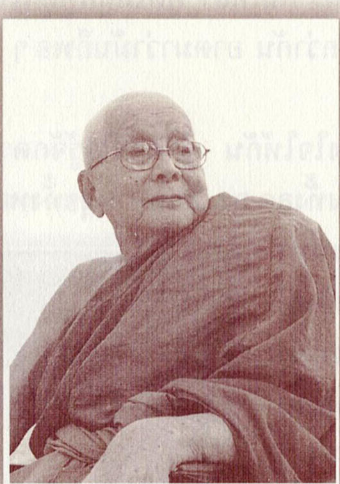

หลวงปู่เล่าว่า "เมื่อมองไปข้างหน้าก็จะเห็นภูหอ ภูหลวงตั้งตระหง่านสูงเทียมเมฆขวางอยู่ข้างหน้า รวมทั้งภูกระดึง ช่างสวยงามประทับใจเหลือเกิน ธรรมชาติรายทางที่ผ่านไป ล้วนงดงามอุดมสมบูรณ์อยู่ในตัวของมันเองอีกอย่างหนึ่ง คงเป็นเพราะสมัยนั้นธรรมชาติยังไม่ค่อยได้ถูกฝีมือมนุษย์เข้ามาทำลายเหมือนเช่นทุกวันนี้ ถ้าเมื่อยเพลียมากก็พักอาบน้ำอาบท่าตามลำห้วยลำธาร ซึ่งน้ำก็สะอาดใส กินก็ได้อาบก็ได้ไม่มีอันตรายใด ๆ เลย แหม! มันชั่งสุขใจจริง เวลาประมาณ ๕ โมงเย็นพวกอาตมาก็มาถึงบ้านหนองบัว และมีวัดอยู่วัดหนึ่ง ชีปะขาวคนหนึ่งอยู่ที่นั่นในขณะนั้น เมื่อได้ที่พักไม่นานคณะญาติโยมก็พากันออกมาที่วัดเพื่อมาถามไถ่สนทนาและขอฟังธรรม

อาตมาจึงได้แนะนำอบรมธรรม ที่พอจะใช้เป็นประโยชน์ของผู้ครองเรือน เป็นหลักธรรมของผู้อยู่ด้วยกัน โดยมีใจความสั้น ๆ ว่า **การเป็นอยู่อย่างชาวบ้านนั้น ถ้าอยากให้มีความสุขความเจริญ ต้องอาศัยหลักมนุษยธรรม ๔ ข้อ สัจจะ ทมะ ขันติ จาโค และเรื่องศีล ๕ ข้อ**แต่จะขอยกเรื่องศีลมาพูดซะก่อนเพราะสำคัญมาก

ข้อ ๑ ไม่เบียดเบียนชีวิตสัตว์ ตั้งแต่สัตว์เล็กสัตว์น้อยจนถึงเพื่อนมนุษย์ ชีวิตเรา เราก็รัก เขาก็เหมือนกัน เรารักชีวิตเราแค่ไหนเขาก็รักเช่นนั้น

ข้อ ๒ ไม่ละเมิดของรักของหวงของคนอื่น ก็คือไม่ลักขโมยนั่นแหละ ทรัพย์สินแต่ละอย่างกว่าจะได้มายากแสนยาก ฉะนั้นอย่าได้ทำเลย

ข้อ ๓ ไม่ผิดลูกเขาเมียใคร นี่ข้อสำคัญมาก ฆ่ากันตายเพราะข้อนี้มากต่อมาก ไปยุ่งกับเมียเขา ผัวเขารู้ก็โกรธ พอโกรธก็หน้ามืดตามัว ไม่รู้อะไรเป็นอะไรนะ ฆ่าให้ตายไปเลย นี่อันตราย พอฆ่ากันมันก็ผิดศีลข้อ ๑ อีกนั่นแหละ นี่พึงระวังอย่าได้ประมาทนะ รักษาเอาไว้ให้จงดี

ข้อ ๔ ไม่โป้ปดมดเท็จ จงมีแต่ความจริงใจให้แก่กัน อยู่ด้วยกันนะแสดงแต่ความจริงใจ ให้กัน อดทน อดกลั้นยั้งคิดยั้งทำ และก็เพื่อสละละทิ้งมันออกไปความขี้โกหก เหลือไว้แต่ความจริงใจนะ เพราะคนเราอยู่ด้วยกันครองเรือนด้วยกัน มันเป็นเรื่องจำเป็น จำไว้ว่าพูดแต่ความจริงกันนะ พูดแต่สิ่งที่ถูกต้อง

ข้อ ๕ ไม่กินเหล้ากินยา นี่พอกินแล้ว ผลเป็นอย่างไร เหล้านี้คือน้ำเปลี่ยนสันดานนะ จำไว้พอกินเหล้าปั๊บมันพาไปผิดตั้งแต่ศีลข้อ ๑ ถึงข้อ ๔ ไปด้วย ก็พอกินเข้าไปมันก็เป็นการเบียดเบียนตัวเองแล้ว ไหนจะหากับแกล้มก็ฆ่าสัตว์แล้ว คราวนี้หมูเห็ดเป็ดไก่ตาย พูดไม่เข้าหูก็ด่าทอตีกัน ก็ผิดทั้งข้อ ๑ และข้อ ๔ ไปแล้ว แหม! นั่งกินเหล้าอยู่ ลูกเมียใครนั่งอยู่ด้วยก็เอาแล้วเหล้าเข้าปาก ตัณหาก็เข้าตาก็เกิดเรื่องใหญ่นี่ๆ ข้อ ๓

อยากเหล้าแต่ไม่มีสตุ้งสตางค์ ก็ขโมยของกัน ข้อ ๒ ก็หมด สุดท้ายไม่เหลือเลยสักนิดศีลธรรม

จำไว้ให้ดีศีลธรรมรักษาให้ดี ถ้ารักษาไม่ครบ ๕ ข้อ ก็เอาแค่ ๒ ข้อก็พอ ข้อ ๓ กาเม กับข้อ ๕ สุราฯ เพราะถ้าผิด ๒ ข้อนี้มันก็ฆ่ากันได้มันมหันต์นัก ไปยุ่งกับเมียเขาผัวเขารู้ก็ฆ่าเอานะ กินเหล้า พูดไม่ถูกหูถูกใจถึงคอขาดนะ แต่ถ้าจะว่า ๕ ข้อนี้ ข้อใดบาปกว่ากัน อาตมาว่ามันก็พอ ๆ กัน นั่นแหละนรกเหมือนกัน

คนเราอยู่ด้วยกันนั้นต้องมีความจริงใจให้กัน รู้จักยั้งใจรู้จักความอดทน และการปล่อยวางอารมณ์ทางใจ รวมทั้งลด ละ เลิกอบายมุขทั้งหลาย

ดึกพอควรแล้วอาตมาจึงเลิกการสนทนา ก่อนนอนก็ทำกิจวัตรประจำวัน เหมือนกับคืนที่แล้ว ๆมา วันรุ่งขึ้นก็ออกเดินทางต่อ ถึงบ้านทรายขาว บ้านอีเก้ง บ้านเลยวังใส ซึ่งมีบ้านคนประมาณเกือบ ๒๐ หลังคาเรือนเห็นจะได้ อาตมาแวะพักที่นี่คืนหนึ่ง และก็เดินทางต่อข้ามแม่น้ำป่าสัก เข้าเขตเพชรบูรณ์ แล้วขึ้นเขาลงเขาทั้งวันจึงถึงบ้านกกกล้วยญวน ซึ่งมีบ้านคนประมาณ ๑๐ หลังคาเรือน

พวกอาตมาปักกลดอยู่ไม่ห่างจากหมู่บ้านนัก ก่อไฟไว้พอได้บรรเทาความหนาว กลางคืนก็ทำกิจวัตรเช่นเคย เพื่อความเป็นสิริมงคลและกำลังใจ จะได้อยู่อย่างตลอดปลอดภัย ไม่ว่าเราจะอยู่ในสถานการณ์เช่นไร การสวดมนต์ทำวัตรเช้าวัตรเย็นเราไม่ขาด ตลอดทั้งการบำเพ็ญจิตภาวนาก่อนนอนและก่อนรุ่งอรุณ วันแต่ละวัน คืนแต่ละคืน เรามีเวลาพักผ่อนน้อยที่สุดเพราะส่วนมากเราเดินทางบ้าง บำเพ็ญเพียรทางใจบ้าง

ออกจากบ้านกกกล้วยญวน ก็มุ่งหน้าไปยังหล่มเก่า ขึ้นเขาลงเขาตลอดทั้งวัน กี่ลูกต่อกี่ลูกมิได้นับ”

สำนึกถึงคำครูบาอาจารย์

พระอาจารย์มหาเส็ง ปุสฺโส

หลวงปู่ออกเดินทางต่อไปถึงหมู่บ้านศิลา บ้านสงเปลือย ก็ได้แวะที่วัดร้างแห่งหนึ่ง

อากาศหนาวมาก เพราะอยู่ในช่วงเดือนมกราคม (พ.ศ.๒๔๘๓)

หลวงปู่ท่านเล่าว่า "ตอนนั้นอาตมาคิดว่า ถึงแม้ว่าอากาศจะหนาว **จะเย็นแค่ไหนก็ตาม แต่ก็ต้องทนและสร้างกำลังใจว่า เราเป็นสัตว์โลก เมื่อความหนาว มีอยู่บนโลกแล้ว เราจะหลีกมันได้อย่างไร และมิใช่เรา คนเดียวเท่านั้นที่เจอสภาพเช่นนี้ ดังนั้นอย่าได้พรั่นพรึงเลย ร้อนก็จะทน หนาวก็จะทน อย่างมากก็แค่ตาย** เรามาปฏิบัติธรรม และได้อุทิศชีวิตถวายพระพุทธเจ้าแล้ว ถวายเป็นพุทธบูชา อันเป็นการปฏิบัติบูชาที่ได้อานิสงส์สูงสุด ดีที่สุดแล้ว"

เมื่อกล่าวถึงการสร้างกำลังใจให้กับตนเองนั้น อาตมานึกย้อนไปถึงเมื่อครั้งที่ยังจำพรรษาอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ ท่านอาจารย์มหาเส็ง ปุสฺโส ซึ่งอาตมาเคารพนับถือ เป็นครูบาอาจารย์องค์หนึ่งของอาตมา ท่านอาจารย์ท่านได้เคยแนะนำไว้ว่า

...คนเราก็มีธาตุไฟอยู่ในตนแล้ว แต่จะมีธาตุไฟน้อยหรือมากต่างกันเท่านั้น

ดังนั้นการทำกรรมฐานด้วยการเพ่งเตโชธาตุ (ธาตุไฟ) เป็นอารมณ์นั้น หากทำถูกวิธีเราจะเกิดพลัง

ความอบอุ่นขึ้นในตัว เหมือนกับว่าได้ชาร์ตไฟในตัว ให้แรงขึ้นกว่าเดิม พระกรรมฐานที่ท่านมีพลังสมาธิสูง ท่านจึงสามารถปรับเตโชธาตุภายในได้ จึงอยู่ในป่าทึบหรือหุบเขาที่แสนหนาวได้ โดยความหนาวเย็นไม่เป็นอุปสรรคเลย.... ท่านที่สนใจในเรื่องนี้ควรทำให้ถูกหลักการ อย่าโมเมทำเพราะอันตรายอาจเกิดได้ จึงควรมีครูบาอาจารย์ผู้มีความรู้ หรือมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นผู้แนะนำ”

หลวงปู่กล่าวต่อไปอีกว่า “แต่แนวทางนี้ พระพุทธองค์ทรงสอนมิให้ยึดติดจริงจัง เพราะอาจทำให้ติดในอารมณ์กสิณ ดังเช่น พวกฤาษีชีไพรครั้งพุทธกาลเคยประสบมา ไม่มีความก้าวหน้าในทางประพฤติปฏิบัติธรรม เพราะมัวแต่หลงติดเพ่งไฟ บูชาไฟอยู่ แค่นั้น ไม่รู้จักการนำไฟภายในคือกิเลส ให้ออกไปจากจิตจากใจให้ลดน้อยถอยลงเลยคงปล่อยให้คุกรุ่นพร้อมที่จะแผดเผาเราให้มอดไหม้อยู่ภายในไปทุกเมื่อ แต่ไฟที่น่ากลัวที่สุดคือไฟตัณหา ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ นี่เอง

สิ่งสำคัญที่นักปฏิบัติควรใส่ใจให้มากคือ ต้องพยายามลด เลิกละกามคุณ ๕ เพราะกามคุณเป็นศัตรูของจิตใจ ทำใจให้เดือดร้อน วุ่นวายเป็นทุกข์ ถ้าทำใจให้สงบจากกามคุณ ๕ ได้ จึงจะได้พบกับความวิเวกความสงบ อย่างแท้จริง

กามคุณ ๕ คือส่วนที่น่าใคร่น่าปรารถนา ๕ อย่าง ได้แก่ รูปะ (รูป), สัททะ (เสียง), คันธา (กลิ่น), รสะ (รส), โผฏฐัพพะ (สัมผัสทางกาย) ห้าอย่างนี้ เฉพาะส่วนที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจ รวมเรียกว่า กามคุณ

กามคุณมีส่วนเกี่ยวเนื่องกับการรักษาศีลทั้ง ๕ ข้อ อันก่อให้เกิดความติดความหลงใหลใน รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสทางกาย ทำให้เกิดความพึงพอใจ ความรักใคร่และตัณหาเกิดขึ้นตามมา

หากมีกามคุณมาก ก็ย่อมนำพาให้ล่วงละเมิดในศีลได้ โดยเฉพาะศีลข้อกาเม สุมิจฉาจารฯ แต่กามคุณก็ใช่ว่าจะมีแต่โทษอย่างเดียวก็หาไม่ เพราะกามคุณ ยังมีคุณประโยชน์ในเบื้องต้นอยู่บ้าง จึงเรียกว่ากามคุณมิใช่กามเฉย ๆ

แม้แต่พระพุทธเจ้า ท่านยังต้องอาศัยกามคุณของพระราชบิดา และพระราชมารดา ร่วมกันก่อให้เกิดเป็นพระพุทธองค์ขึ้นมา กามก่อเกิดกรรม จึงเป็นบ่อเกิดแห่งกิเลสทั้งหลาย

แต่สำหรับมนุษย์ปุถุชนคนธรรมดา การมีกามคุณเป็นเรื่องปกติ ถ้ามีแต่พอดี พอควรและควบคุมได้ ควบคุมนั้นคือการควบคุมจิต ไม่ให้ไปกระทำกรรมใด ๆ นับตั้งแต่มโนกรรม วจีกรรม กายกรรม โดยการมีหิริ และโอตตัปปะ คือมีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป ซึ่งเป็นธรรมคุ้มครองโลก เป็นอริยทรัพย์ข้อหนึ่ง

แต่สำหรับผู้ประพฤติพรหมจรรย์แล้ว ควรที่จะห่างไกล และลดละเลิกกามคุณให้ได้ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ควรแตะต้อง หรือไม่ควรให้เกิดมีขึ้นในจิตใจ

ส่วนแนวทางสำหรับปฏิบัติ เพื่อมิให้กามคุณเกิดมีขึ้นในจิตในใจก็คือ ให้มองทุกสิ่งทุกอย่างว่าล้วนตกอยู่ในกฎของไตรลักษณ์ คือ ไม่มีอะไรที่จะคงสภาพอยู่เหมือนเดิม แต่จะต้องเปลี่ยนแปร มีลักษณะแฝงอยู่ที่เรียกว่าเป็นทุกข์ เพราะทนต่อสภาพอยู่อย่างเดิมไม่ได้ มีลักษณะที่เรียกว่าเป็น อนัตตา คือไม่มีจุดที่จะบังคับได้ว่า อย่าแก่ อย่าเจ็บ อย่าแปร รวมความก็คือ ทุก ๆ สิ่ง ทุก ๆ อย่างล้วนมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และสลายไป การกำหนดได้อย่างนี้ ความยึดมั่น (อุปาทาน) จะอ่อนกำลัง ถ้าความยึดมั่นอ่อนตัว ทุกข์ก็จะน้อยลง ถ้าจิตไม่ยึดมั่นเลย เช่นเห็นก็สักแต่ว่าเห็น ได้ยินก็สักแต่ว่าได้ยิน เป็นต้น ใจก็ไม่เป็นทุกข์

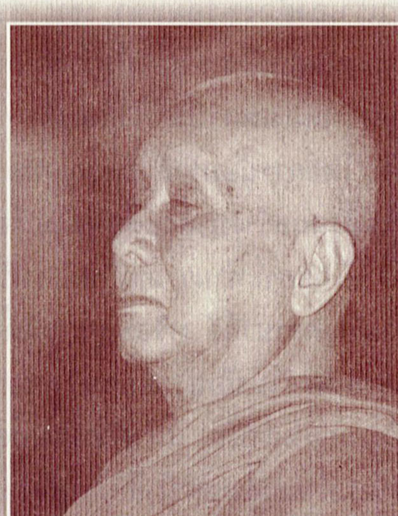

จิตบริสุทธิ์

"จิตไม่มีราคะ โมหะ
โทสะ ปราศจาก
ความเศร้าหมอง
ขุ่นเคืองจิตใจนั้นก็
คือบริสุทธิ์จิต
จิตสะอาดจิตสว่าง
นั้นเพราะเราได้เป็น
สุคะโต ฝึกจิตมาดี
รักษาศีล ทาน
เจริญภาวนา"

เจริญเมตตาพรหมวิหารอันตรายไม่มี

"จุดหมายปลายทางของการเดินท่องธุดงค์ในครั้งนี้ ยังต้องข้ามเขาข้ามห้วย บุกป่ากันไปอีกนานหลายวันกว่าจะถึง แต่ก็เป็นการเดินทางอย่างไม่รีบร้อน ไปเรื่อย ๆ พบสถานที่สัปปายะวิเวกดีที่ไหน ก็แวะพักปฏิบัติที่นั่น ในส่วนตัวแล้วอาตมาไม่เคยทิ้งข้อวัตรที่เคยกระทำทุกวันเลย คือการสวดมนต์ทำวัตรเช้าเย็นไม่เคยขาด เพื่อความเป็นสิริมงคลและกำลังใจจะได้อยู่อย่างปลอดภัย รวมทั้งการบำเพ็ญจิตภาวนาก่อนนอน และก่อนอรุณรุ่ง แต่ละวันแต่ละคืน อาตมามีเวลาพักผ่อนน้อยที่สุด เพราะส่วนมากต้องเดินทางบ้าง บำเพ็ญเพียรทางใจบ้าง"

ตลอดหนทางที่ผ่านไป บ่อยครั้งที่ท่านต้องเผชิญกับสัตว์ร้ายต่าง ๆ ตลอดจนบรรดาภยันตรายต่าง ๆ แต่หลวงปู่ท่านก็รอดเนื้อรอดตัวมาได้ ซึ่งอาจเป็นด้วยเพราะอำนาจแห่งการเจริญเมตตาพรหมวิหาร ที่องค์หลวงปู่ท่านเจริญภาวนาอยู่ประจำ และท่านก็มักจะสอนศิษย์อยู่เสมอว่า "จะไปไหนมาไหนนะ ก่อนหลับ ก่อนนอนก็ให้นั่งสมาธิภาวนา เสร็จแล้วก็

ให้สวดมนต์เจริญ พุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ และเจริญเมตตาพรหมวิหาร อันตรายไม่มี สัตว์ร้ายต่าง ๆ นา นา ไม่มากวน ผีไทย ผีเจ๊ก ผีแขก ผีฝรั่ง ไม่กล้ามากร้ำกรายรับรองเลย”

ในระหว่างธุดงค์ เมื่อไปถึงสถานที่แห่งใดแล้ว ท่านจะแผ่เมตตาให้ตนเองก่อน แล้วจึงจะแผ่เมตตาให้แก่หมู่สรรพสัตว์ และพวกวิญญาณทั้งหลาย โดยท่านให้เหตุผลว่า “คนเราก่อนที่จะแผ่เมตตาให้คนอื่นนั้นตัวเราเองต้องมีเมตตาก่อน เหมือนกับว่า การที่เราจะช่วยเหลือคนอื่นได้นั้นตัวเราเองต้องพร้อมแล้ว เช่น ต้องมีกำลังทรัพย์พอใช้ก่อน จึงจะนำไปช่วยเหลือคนอื่น ๆ ได้ มิใช่ว่าตัวเองไม่มีเมตตาแล้วจะเอาอะไรไปให้คนอื่นในการแผ่เมตตานั้น ได้รวมถึงการแผ่อุทิศส่วนกุศล ไปให้บุคคลอื่น ๆ ด้วย โดยการน้อมรำลึกถึงบุญกุศล ที่ได้บำเพ็ญด้วยดีมาแล้วในวันนั้น หรือที่ได้สั่งสมสร้างมาตั้งแต่อดีตในเรื่องใดบ้าง ก็ให้นึกถึงบุญกุศลเหล่านั้นที่เราได้เคยกระทำมา จะเป็นการบริจาคทานก็ดี วิหารทานก็ดี การปฏิบัติบำเพ็ญภาวนาก็ดี หรือบุญบารมีทั้ง ๓๐ ทัศน์ ที่เคยได้บำเพ็ญมา ตั้งแต่ครั้งอดีต ให้น้อมระลึกจนจิตของตนรู้สึกปีติ และอิ่มเอิบในผลานิสงส์ส่วนบุญเหล่านั้น แล้วความเมตตาก็จะเกิดขึ้นมาเองในจิตในใจของเราพร้อมที่จะแผ่เมตตาให้กับตนเอง และผู้อื่นได้อย่างไม่มีวันหมด

จากนั้นก็สำรวมกาย วาจา ใจ น้อมแผ่เมตตาให้ตนเองก่อนด้วยบทที่ว่า **...อะหัง สุขิโต โหมิ นิททุกโข โหมิ อะเวโร โหมิ อัพยาปัชโฌ โหมิ อะนีโฆ โหมิ สุขี อัตตานัง ปริหะรามิ...**

อันมีความหมายว่า ขอให้ข้าพเจ้าจงเป็นผู้ถึงสุข จงเป็นผู้ไร้ทุกข์ เป็นผู้ไม่มีเวร เป็นผู้ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นผู้ไม่มีทุกข์ ขอจงรักษาตัวข้าพเจ้าให้อยู่เป็นสุขเถิด

จากนั้นก็กล่าวแผ่เมตตาให้แก่ผู้อื่น รวมทั้งสรรพสัตว์และวิญญาณทั้งหลายดังนี้

...สัพเพสัตตา อะเวรา โหนตุ อัพยาปัชฌา โหนตุ อะนีฆาโหนตุ สุขี อัตตานัง ปริหะรันตุ...

มีความหมายว่า อันว่าสัตว์ทั้งหลาย ทั้งปวงที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น ขอจงอย่าได้มีเวรต่อกันและกันเลย ขอจงอย่าได้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย ขอจงพากันอยู่เป็นสุขอย่ามีทุกข์เลย ขอจงรักษาตนของตนให้เป็นสุขเถิด

บทที่กล่าวมานี้เป็นบทที่แผ่เมตตาสั้นๆ และง่ายๆ หรือหากมีเวลาอาจใช้บทอื่นที่มีความยาวกว่านี้ และครอบคลุมละเอียดมากกว่านี้ก็ได้

หลังจากนั้นก็ให้ทำการอุทิศส่วนบุญกุศลที่ได้บำเพ็ญมา ให้พวกเทพเจ้า เหล่าเทวดา และโอปปาติกะทั้งหลาย เจ้าป่า เจ้าเขา เจ้าที่เจ้าทาง ผู้รักษาปกครองสถานที่แห่งนี้ ขอบเขตนี้ที่นี้ ขอจงมาอนุโมทนาในผลานิสงส์ และส่วนบุญกุศล ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาด้วยดีแล้วนี้ และขอจงได้รับประโยชน์ ความสุข ความสำเร็จในทุกสิ่ง เช่นเดียวกับที่ข้าพเจ้าพึงได้รับทุกประการ เกิดชาติหนึ่งภพใด ขอให้ได้สร้างแต่ความดีได้สร้างบารมีของตน ให้พ้นภัยพาลลุล่วงบ่วงมาร เข้าถึงพระนิพพานเป็นที่สุดเทอญ...”

หลวงปู่ท่านกล่าวต่อไปอีกว่า

"การปฏิบัตินั้นจำเป็นต้องพึ่งตนเอง และต้องฝึกตนเองตลอดเวลา เมื่อได้รับแนวทางการปฏิบัติจากครูบาอาจารย์ไปแล้ว ก็ต้องไปฝึกปฏิบัติเอาเอง โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดกับครูบาอาจารย์ตลอดเวลาแต่อย่างใด ต่อเมื่อมีปัญหา หรือมีข้อขัดข้องในแนวทางปฏิบัติ ก็มาขอคำแนะนำจากครูบาอาจารย์ ซึ่งพระกรรมฐานต่างก็ปฏิบัติกันมาจนตราบเท่าทุกวันนี้ ว่าง่าย ๆ ว่า อยู่ธุดงค์อย่างไรให้คุ้มครองตัวเองได้ ก็คือให้ยึดมั่นตามแนวคำสอนของครูบาอาจารย์

อย่าละเว้นข้อวัตร และก็เมตตาต่อสรรพสัตว์เท่านั้นแหละ ก็จะอยู่รอดปลอดภัย"

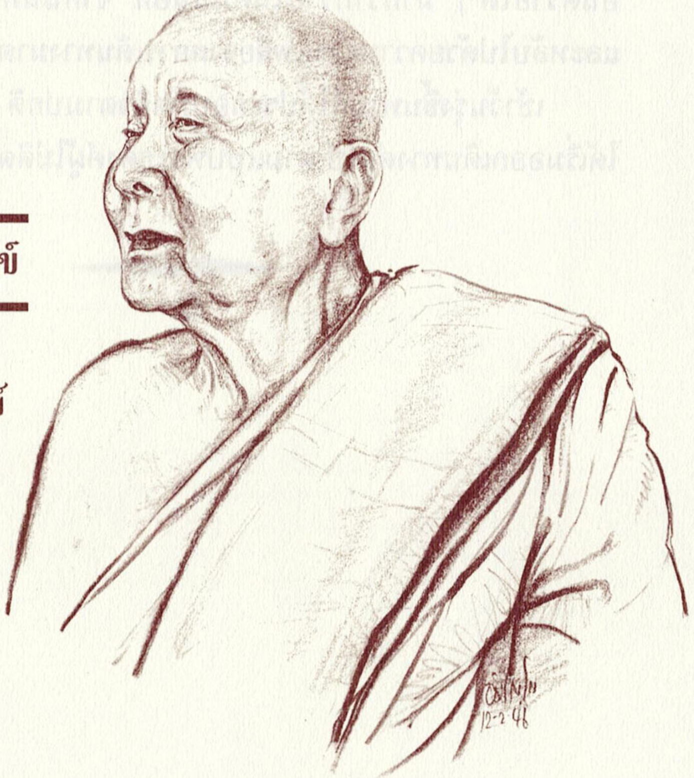
หลวงปู่ท่านได้เล่าถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในคืนก่อนที่ท่านจะเดินทางจากวัดร้างนั้นไป ว่า

"คืนวันนั้นก่อนที่จะหนีจากหมู่บ้านนี้ไป ในขณะที่อาตมากำลังนั่งสมาธิภาวนาอยู่ ก็ได้ยินเสียงเสือร้องเป็นระยะ ๆ เดินผ่านตามเส้นทางที่จะเข้าไปยังหมู่บ้าน เสือคงจะเดินอยู่ประจำเป็นนิจ เพื่อเข้าไปหาอาหารจำพวกสุนัข หรือไก่ที่ชาวบ้านเลี้ยงไว้ อาตมาได้ยินเสียงมันร้องใกล้เข้ามาทุกที ใจคอชักไม่ค่อยดี ในขณะเดียวกันก็กำลังภาวนาอยู่ และบริกรรมว่าพุทโธ ๆ แต่พอได้ยินเสียงเสือมันคำรามเท่านั้น ไม่รู้ว่าพุทโธหายไปไหนเพราะขาดสติไป จะเป็นด้วยอำนาจความกลัวตายกระมัง จึงได้ลืมถึงปานนั้นมาได้สติก็ตอนเสือมันผ่านไปแล้ว โชคยังดีที่มันไม่ได้โดดตะครุบเอาไปเป็นอาหารของมัน เมื่อเสือมันไปแล้ว อาตมาก็มานั่งนึก นี่นะเดชะบุญแท้ ๆ ที่รอดมาได้ คงเป็นด้วยเพราะบารมีของคุณพระพุทธเจ้า บารมีพระธรรมของพระองค์ คุณของพระอริยสงฆ์ และอานิสงส์ของการเจริญเมตตามาช่วยคุ้มครองจริง ๆ"

หลังจากเจ้าเสือร้ายตัวนั้นผ่านไปแล้ว หลวงปู่ก็ไหว้พระสวดมนต์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างกำลังใจให้กับตนเอง และให้แน่ใจว่าจะไม่มีอันตรายใด ๆ มากร้ำกรายในคืนนั้นอีก จากนั้นท่านก็ล้มตัวลงพักผ่อนและหลับไปด้วยความอ่อนเพลียจากการเดินทางมาตลอดวัน

เช้าวันรุ่งขึ้นท่านก็ได้ประกอบภัตกิจตามปกติ จากนั้นคณะธุดงค์จึงได้เริ่มออกเดินทางต่อไป ตามแบบพระธุดงค์ผู้ไม่ติดถิ่น

ทางออกของทุกข์

...ทางออกของทุกข์
ก็มีอยู่ที่ ศีล
สมาธิ ปัญญา
จะไปหาทางอื่น
นั้นไม่มี
คนมันเกิดจาก
๓ ตัวนี้...

พบหลวงปู่หลุยและหลวงปู่ซามา

หลวงปู่หลุย จนฺทสาโร

หลวงปู่ซามา อจฺจุตฺโต

ออกจากบ้านสงเปลือย ไปถึงบ้านคำอีเลิศ บ้านภูผักไส่ ซึ่งมีบ้านคนประมาณ ๒๐ หลังคาเรือน คณะธุดงค์ของหลวงปู่ก็ได้หยุดพักปักกลดในป่าใกล้กับหมู่บ้าน หลวงปู่เล่าว่า

"ในกลางคืนนั้นก็มีชาวบ้านที่สนใจในธรรม ออกมาขอฟังธรรมมากเหมือนกัน ได้สนทนาธรรมอบรมธรรมกันพอสมควร ชาวบ้านจึงได้ลากลับ พวกเราก็ทำกิจวัตรประจำวัน รุ่งขึ้นก็เดินทางต่อไปถึงบ้านท่าภู่ บ้านปลาฝา บ้านหินฮาว แวะพักที่วัดศิลามงคล ซึ่งมีหลวงตาแก่ ๆ สองรูปพักอยู่ที่นั่นประมาณทุ่มกว่า ๆ ชาวบ้านก็ทยอยกันออกมาเยี่ยมเยือน และสนทนาด้วย ได้ทราบข่าวจากผู้ใหญ่บ้านว่า เมื่อไม่นานมานี้มีพระธุดงค์ ๒ รูป มาพักอยู่ที่นี่เป็นเวลาหลายวัน ท่านเพิ่งย้ายไปวิเวกแถบบ้านวังหว้า บ้านห้วยหอย บ้านวังรู โดยท่านทั้งสองพักอยู่เชิงเขาใกล้หมู่บ้านนั้นแหละ สอบถามดูก็ทราบว่า พระธุดงค์ที่ว่านั้น รูปหนึ่งคือ **พระอาจารย์หลุย จนฺทสาโร** ส่วนอีกรูปหนึ่งคือ **พระอาจารย์ซามา อจฺจุตฺโต** ทั้งสองรูปเป็นพระกรรมฐานที่

มีชื่อเสียง และมีปฏิปทาที่เคร่งครัดน่าเลื่อมใส นับว่าเป็นโอกาสอันดีที่จะได้กราบครูบาอาจารย์ และขอฟังคำแนะนำด้านการปฏิบัติกรรมฐาน”

คณะธุดงค์ของหลวงปู่ได้พักอยู่ที่วัดศิลามงคลประมาณ ๑ สัปดาห์ จากนั้นก็ได้รีบเดินทางติดตามไปพบครูบาอาจารย์ ทั้งสองท่าน ซึ่งได้ทราบข่าวว่าทั้งสองท่านกำลังพักปฏิบัติกรรมฐานอยู่แถบหมู่บ้านวังหว้า ในที่สุดก็ได้ติดตามพระอาจารย์ทั้งสองท่านจนพบ

ขณะนั้นหลวงปู่ท่านเล่าว่า “อาตมารู้สึกว่าเป็นบุญของชีวิตอย่างยิ่งที่ได้มีโอกาสพบครูบาอาจารย์ทางด้านพระกรรมฐานที่เคร่งครัด ท่านอาจารย์ทั้งสองได้เมตตาจัดหาสถานที่พัก ให้อุบายธรรมในการปฏิบัติ ซึ่งขณะนั้นตัวอาตมาเองถือว่า เป็นพระกรรมฐานฝึกหัดหรือหัดใหม่ ยังไม่มีความชำนาญในด้านการปฏิบัติเท่าใดนัก เพราะมีโอกาสน้อยครั้งที่จะรับฟังคำแนะนำจากนักปฏิบัติ นอกจากท่านเจ้าคุณพระอุปัชฌาย์ (จูม พนฺธุโล) ในครั้งก่อนที่จะออกธุดงค์มานี้ และก่อนหน้านั้นก็เคยได้ฟัง แนวการปฏิบัติกรรมฐานเบื้องต้น จากพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริเท่านั้น

นอกจากนั้นก็ได้ฟังแต่เพียงเล็กน้อย จากพระอาจารย์ท่านต่าง ๆ ขณะที่พำนักอยู่ที่วัดโพธิสมภรณ์ แต่ว่าประสบการณ์ธุดงค์ของแท้จริงนั้น อาตมาเองเพิ่งมาแจ้งเอาเมื่อได้พบพระอาจารย์ทั้งสองท่านคราวนี้เอง”

หลวงปู่ท่านได้เมตตาเล่าถึงเหตุการณ์ตอนนั้นให้ฟังว่า

“อากาศที่นั่นตอนนั้นนะหนาวแสนหนาว เพราะใกล้ภูเขา ดินแดนแถบนั้นชุกไปด้วยไข้มาลาเรีย และขณะนั้น กำลังอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทหารญี่ปุ่นมาตายอยู่เมืองไทยมากมาย เพราะรบแพ้ฝ่ายพันธมิตร

พอมืดได้ไม่นานนัก พระทุกรูปก็ไปรวมกันที่ศาลาหลังเล็ก ๆ เมื่อได้เวลา พระอาจารย์หลุยก็จุดธูปเทียน นำไหว้พระสวดมนต์ จบแล้วท่านก็ให้มีการฝึกอบรมวิธีการทำสมาธิ นั่งสมาธิไปและฟังท่านอบรมไปด้วย

ญาติโยมก็พากันมาฟังธรรม และฝึกสมาธิทุกคืน คืนละมากมาย ดึกพอควรก็เลิกและแยกย้ายกันกลับ

อาตมาพักอยู่กับท่านอาจารย์ทั้งสองได้ประมาณ ๑ อาทิตย์ ในคืนสุดท้ายก่อนจะจากมา พระอาจารย์หลุยบอกให้อาตมาเป็นผู้แสดงธรรมแก่ญาติโยมอย่างกระทันหัน เพราะความไม่เคยมาก่อน ตนเองก็เพิ่งบวชได้แค่ ๓ พรรษา และไม่มีความสันทัดในการแสดงธรรมนัก แต่ไม่กล้าขัดคำสั่งพระอาจารย์หลุย

อาตมาจึงจำใจขึ้นธรรมมาสน์ พอตั้งนะโมฯ ๓ จบแล้ว ก็นั่งเงียบไปนาน เพราะขณะนั้นมันมืดไปหมดทั้งแปดด้านเลย สมองมึนงงไปหมด ไม่ทราบว่าจะขึ้นสุภาษิตหัวข้อเทศนาว่าอย่างไร เมื่อนั่งเงียบไปนานพอสมควรทั้งพระทั้งโยมเริ่มยิ้มกริ่ม ในลักษณะอยากหัวเราะ แต่ก็เกรงใจ อาตมาจึงตัดสินใจพูดขึ้นว่า

...อะไรๆ ท่านก็รู้หมดแล้ว เอวัง ก็มีด้วยประการละฉะนี้...

เท่านั้นเองทั้งพระและโยมที่กลั้นหัวเราะเอาไว้อยู่นาน ก็ได้ปล่อยเสียงฮา หัวเราะกันใหญ่อย่างชอบอกชอบใจ

คราวนั้นอาตมารู้สึกอายจนแทบแทรกแผ่นดินหนี เพราะที่ผ่านมาแต่ละวันก็มีแต่ครูบาอาจารย์ท่านเปลี่ยนกันเทศน์ โดยไม่เคยบอกขอร้องอาตมาเลย ก็เลยนึกว่าเราคงไม่ต้องโดนจับให้เทศน์ ด้วยความชะล่าใจ เจอกระทันหันเช่นนี้เลยงง และไม่ได้เตรียมตัวเอาไว้ก่อนด้วย

นับว่าครั้งนั้นเป็นการขายขี้หน้าครั้งใหญ่ที่สุดในชีวิตของอาตมา มากยิ่งกว่าคราวที่ต้องหามเครื่องบริขาร จนโดนเจ้าคุณพิศาลเถระเอ็ดเอาเสียอีก”

จากนั้นคณะธุดงค์ของหลวงปู่ก็เพิ่มจำนวนเป็น ๕ รูป คือมีหลวงปู่หลุย และหลวงปู่ซามาเพิ่มเข้ามา ไม่นานนัก คณะธุดงค์ของหลวงปู่โดยมีหลวงปู่หลุยเป็นหัวหน้า ก็มุ่งหน้าเดินทางไปวัดสามัคคีพัฒนาที่อำเภอหล่มสัก

สมาธิ

"การฝึกจิตให้ตั้งมั่น
เป็นสมาธิ เพียงเท่านั้น
จะได้ชื่อว่าเป็นผู้รอบรู้
โดยแท้จริง หามิได้เพราะว่า
จิตที่สงบอยู่นั้นเป็นเพียงแต่
ข่มกิเลสไว้ชั่วคราวเท่านั้น
เปรียบเหมือนบุคคลเอาหินศิลา
ทับหญ้าแพรกไว้พอยกหินออก
ไม่นานหญ้านั้นก็งอกขึ้นมาอีก"

พระดีที่หาได้ยาก

หลวงปู่ท่านได้เคยเขียนบันทึกไว้ในหนังสืออัตโนประวัติของท่าน ถึงเรื่องของหลวงปู่ซามาไว้ว่า

"สมจริงตามที่เขาเล่าลือกันว่า พระอาจารย์ซามา ที่ติดตามพระอาจารย์ หลุยนั้น ท่านเป็นพระที่ปฏิบัติเคร่งครัด ท่านถือกำเนิดที่บ้านเม็ง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ขณะที่อาตมาติดตามท่านอยู่ที่อำเภอหล่มเก่านั้น อาตมาจึงทราบความจริงด้วยสายตาตนเองว่า

พระอาจารย์ซามานั้น ท่านฉันหนเดียว และฉันมังสวิรัติ (ไม่ฉันเนื้อ) และที่น่าสรรเสริญอย่างยิ่งก็คือ ท่านขยันทำความเพียรอย่างยิ่งยวด มีสัจจะที่เด็ดเดี่ยว ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ แล้วท่านจะไม่ยอมพูดเลย และท่านเป็นอยู่แต่ละวัน ด้วยอิริยาบถสามเท่านั้น คือ ยืน เดิน นั่ง (ท่านไม่ยอมนอน) ตลอดระยะที่รู้จักกันมา จนกระทั่งท่านมรณภาพ อาตมาไม่เคยเห็นท่านนอนในท่าเหยียดหลังแตะพื้นเหมือนคนทั่วไปเลย อาตมาก็รู้สึกแปลกใจอยู่ว่าที่ว่าท่านนอนโดยวิธีการนั่งนั้น ท่านทำอย่างไร ด้วยความอยากรู้ด้วยสายตาตนเอง คืนหนึ่งในขณะที่คณะธุดงค์ของอาตมา จะเดินทางไปวัดสามัคคีพัฒนา ได้แวะพักค้างแรมที่สวนข้างวัดสระเกศ หล่มเก่า ซึ่งมีพ่อออกหำ เป็นเจ้าของสวนนั้น ดูเหมือนจะเป็นเวลาประมาณเกือบยาม ๓ อาตมาก็เดินย่อง ๆ แอบไปดูการนอนของท่าน ก็ได้เห็นว่า

ท่านนั่งเอาหลังพิงต้นกล้วย โดยเหยียดขาทั้งสองไปข้างหน้า ส่วนมือทั้งสองก็วางอยู่บนหน้าตัก มือขวาทับมือซ้าย แบบเดียวกับการนั่งสมาธิ

ท่านอาจารย์ซามาท่านถือสัจจะเป็นแม่บทที่สำคัญ ในการปฏิบัติธรรม ดังนั้น ถ้าท่านเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องที่ดีงาม และตั้งใจว่าจะทำ ท่านก็จะทำแบบเอาเป็นเอาตาย ไม่ยอมโลเล เหลาะแหละ เหลวไหลโดยเด็ดขาด

เรื่องของพระอาจารย์โชติ

เมื่อคณะธุดงค์ของหลวงปู่เดินทางมาถึงวัดสามัคคีพัฒนา อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้เข้ากราบนมัสการท่านเจ้าอาวาส ซึ่งในขณะนั้นมีพระอาจารย์โชติ กาญจโน ปกครองดูแลวัดสามัคคีพัฒนาอยู่

หลวงปู่ท่านได้เมตตาเล่าเรื่องของพระอาจารย์โชติให้ฟังว่า

"พระอาจารย์โชตินี้ ท่านเทศน์เก่งมาก แม้กระทั่งทั่วทั้งจังหวัดยังศรัทธาในวาทะฝีปากของท่าน เพราะท่านเป็นนักเทศน์จริง ๆ มีโวหารคล่องแคล่ว จนท่านสามารถเอาชนะความขัดแย้ง ในเรื่องการตั้งวัดธรรมยุตได้สำเร็จในที่สุด

เดิมทีพระอาจารย์โชติ เป็นคนบ้านโคกคอน อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ได้บวชเรียนและปฏิบัติกรรมฐานเรื่อยมา เคยเป็นเจ้าอาวาสอยู่ที่วัดทิพยรัตน์ จังหวัดอุดรธานี ส่วนสาเหตุที่ท่านไปเป็นเจ้าอาวาสวัดสามัคคีพัฒนานั้น ก็เพราะโยมมารดาของท่านบวชเป็นแม่ชี และธุดงค์ติดตามไปกับคณะของท่านพระอาจารย์บุญมา จิตเปโม แห่งวัดป่าสิริสาลวัน บ้านโนนทัน จังหวัดอุดรธานี

ซึ่งท่านธุดงค์ไปทางหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วปักหลักอยู่ที่สระคงคาน บ้านคลองสีฟันตำบลลานบ่า อำเภอหล่มสัก พระอาจารย์โชติก็เลยออกธุดงค์ติดตามหาโยมมารดาจนกระทั่งได้พบ และตนเองก็ได้พักอยู่กับท่านพระอาจารย์บุญมาด้วย จากนั้นไม่นาน ด้วยความสามารถของ

ท่านพระอาจารย์โชติ ในทางเทศน์ปุจฉา-วิสัชนาเป็นอย่างมาก ความรู้ของท่านก็ดี ปฏิปทาข้อวัตรท่านก็เคร่ง ชาวบ้านเลื่อมใสท่านมาก ดังนั้นเมื่อตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสามัคคีพัฒนาว่างลง พวกชาวบ้านจึงได้พร้อมใจกันกราบนิมนต์ให้ท่านเป็นเจ้าอาวาสสืบต่อมา

ส่วนอุปนิสัยของท่านนั้น ท่านเป็นคนที่มีความขยันขันแข็ง เมื่อทำอะไรลงไปแล้ว ก็จะทำให้เสร็จลุล่วงไปในเวลาอันไม่นาน ท่านมีนิสัยโผงผาง พูดจาขวานผ่าซาก มีอยู่ครั้งหนึ่งท่านได้ให้ภรรยาของอดีตนายอำเภอหล่มสัก ซึ่งเป็นคนเก่าคนแก่ มีหน้ามีตาในสังคม ไปพิจารณาซื้อถ้วยน้ำชา จำนวนโหล โดยอธิบายขนาดที่ต้องการไปเรียบร้อยแล้ว เมื่อคุณนายอดีตนายอำเภอจัดเตรียมมาถวายเป็นที่เรียบร้อย แต่ขนาดที่ต้องการไม่มีจึงได้พิจารณาขนาดเล็กกว่าที่ต้องการมาให้ พระอาจารย์โชติเห็นว่ามันไม่ใช่ตามที่ต้องการ พระอาจารย์โชติจึงได้จับห่อถ้วยน้ำชาโยนลงศาลา ต่อหน้าต่อตาคุณนายท่านนั้น อาตมาก็อยู่นะในตอนนั้น อาตมาถึงกับตกใจ เมื่ออาตมาชำเลืองไปยังคุณนายท่านนั้น คุณนายนี้น้ำตารินเลย อาตมาก็คิดนะว่า เอ๊ะ! อาจารย์ทำไมถึงทำเช่นนี้ เมื่อเหตุการณ์นี้ผ่านไปพระอาจารย์โชติก็ได้มาคุยกับอาตมาว่า เอ๊ะ! เรานี่ทำเกินไปนะ เพียงเห็นว่าไม่ได้อย่างใจก็บันดาลโทสะทำลงไปขนาดนั้นนะ ลืมนึกถึงจิตใจคนถวาย แต่ในใจก็ไม่มีอะไรนะ พระอาจารย์โชติท่านเป็นคนเอาจริงเอาจังกับทุกสิ่งทุกอย่างนะ ก็เรียกได้ว่าท่านเป็นพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบรูปหนึ่ง ซึ่งควรแก่การกราบไหว้ในส่วนตัวของอาตมาเอง ก็เคารพนับถือท่านมาก

เมื่อหลวงปู่ได้พักอยู่ที่วัดสามัคคีพัฒนาไม่กี่วัน หลวงปู่หลุย และหลวงปู่ซามา ก็แยกย้ายออกไปวิเวกในสถานที่ต่าง ๆ ในเขตอำเภอหล่มสักนั่นเอง และท่านทั้งสองก็ได้แวะเวียนมาพักที่วัดสามัคคีพัฒนาอยู่เสมอ

พอใกล้จะเข้าพรรษา หลวงปู่หลุยก็กลับไปอยู่จำพรรษาที่จังหวัดเลย ส่วนหลวงปู่ซามาก็อยู่จำพรรษาที่วัดบ้านสักแห้ง (ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดบ้านหนองบัวบาน ตามชื่อของหมู่บ้าน) ตำบลสักหลง อำเภอหล่มสัก ส่วนคณะเดิม คือหลวงปู่ , พระอาจารย์วิฤทธิ์ และสามเณรบัวลัย ทั้ง ๓ รูปได้อยู่จำพรรษาร่วมกับพระอาจารย์โชติ ที่วัดสามัคคีพัฒนา นั้นเอง

ดับที่ใจ

**...กิเลสตัณหา
มิได้อยู่ที่ภูเขา
มิได้อยู่
มหาสมุทร
แต่อยู่ที่ใจ
ฉะนั้นจะจับ
กิเลสตัณหา
หรือจะดับ
กิเลสตัณหา
ต้องดับที่ใจ...**

ปฏิบัติเข้ม

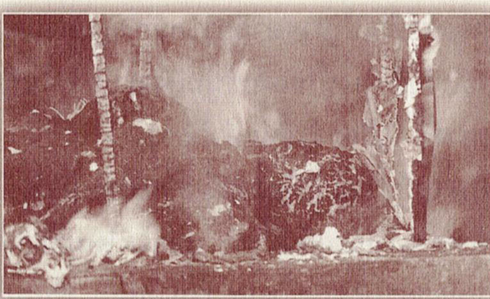
เป็นอันว่าในพรรษาของปี พ.ศ. ๒๔๘๓ พรรษาที่ ๔ ของหลวงปู่ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดสามัคคีพัฒนา และในพรรษานี้เอง หลวงปู่ได้ตั้งสัจจะปาวารณา ถือ เนสัชชิก (อาการสาม ยืน เดิน นั่ง) โดยหลวงปู่เมตตาเล่าให้ฟังว่า "ทุกคืนวันพระ ประมาณพรรษา ๔ ได้มั้ง อาตมาได้อยู่จำพรรษาอยู่กับอาจารย์โชติ อาตมาก็คิดนะ เอ๊ะ! เราเองภาวนานี้ก็ยังไปไม่ถึงไหน ประจวบกับอาตมาเห็นพระอาจารย์ซามาเป็นแบบอย่างที่สำคัญนะซิ ก็เลยปาวารณาเนสัชชิกทุกคืนวันพระ ก็เริ่มตั้งแต่ ๖ โมงเย็นเลยนะ แต่บางวันก็เริ่มทุ่มหนึ่ง ทำที่ศาลาวัดนั่นแหละ พอเข้าที่ (ที่นั่ง) ก็ตั้งสัจจะเลยว่า... ตั้งแต่บัดนี้ยันแจ้งจะไม่ยอมให้หลังแตะพื้น จะเป็นตายร้ายดียังไงก็จะ

ไม่ยอมให้หลังนี้สัมผัสพื้นเลย แม้พิงก็จะไม่พิงสิ่งใดทั้งสิ้น ขอมอบกายใจนี้ตายเป็นเครื่องสักการะคุณพระพุทธ พระธรรม และพระอริยสงฆ์ ขอมอบกายวาจาใจนี้เป็นทาสรับใช้ต่อพระรัตนตรัย แม้นตายก็จะไม่ยอมให้เสียสัจจะ พอตี ๔ ตี๕ ก็ทำวัตรเช้า แล้วก็บิณฑบาตตามปกติ เสร็จกิจวัตรประจำวันแล้วนั่นหล่ะจึงได้พักผ่อน แต่ก็ไม่นอนมากนะ ชั่วโมง ๒ ชั่วโมงก็พอแล้ว

ของกินของฉันก็สำคัญนะ ถ้าฉันไอ้พวกเนื้อสัตว์มาก ๆ นม ของเผ็ดของมัน นี่ภาวนาได้ยากนะ ระบบการย่อยอาหารนี่ก็ทำงานหนัก นั่งภาวนานี้ร้อนไปทั้งตัว เหงื่อออกท่วมตัวนะ เดินจงกรมภาวนาก็ไม่ทน ของทอด ๆ ก็เหมือนกัน โทษของการขบฉันของพวกนี้มันไม่ใช่แค่นี้นะ มันเนี่ยเป็นตัวเสริมตัวกามอย่างดีด้วย ลองดูซิฉันไอ้พวกนี้เข้าไปนี่ กามมันเดือดเลยนะ เอาลงก็ยาก ทีนี้ก็เอาแต่นอนอย่างเดียวด้วย ถ่ายก็ลำบาก แต่ถ้าฉันพวกผักน้ำพริกนี้ นั่งก็ทน เดินก็ทน ง่วงก็น้อย ถ่ายก็สบาย ภาวนาดี อาตมาก็หาฉันแต่พวกผักน้ำพริก แกงหวาย แกงหน่อไม้อะไรพวกนี้เท่านั้น เนื้อสัตว์ ของทอดไข่เข่ยอะไรเหล่านี้ ไม่ต้องเลย”

หลวงปู่ท่านปฏิบัติอยู่อย่างนี้ตลอดพรรษามิได้ขาด จนกระทั่งคืนหนึ่งในขณะที่ท่านถือเนสัชชิก ปฏิบัติภาวนาอยู่นั้น ก็ได้มีนิมิตบังเกิดขึ้นแก่จิตของท่าน โดยหลวงปู่ได้เมตตาเล่าให้ฟังว่า

“วันนั้นอาตมาสังเกตอาการของจิตนี้ ดูท่ามันจะสงบเย็นกว่าปกติ สงบนิ่งไม่มีอะไรมากวนภายในเลย จนกระทั่งสองยามตีหนึ่งได้มั้ง อาตมาก็นิมิตเห็นศพ ศพอสุภะเด๊! ชาวบ้านเขาหามออกมาจากหมู่บ้าน อาตมาก็นั่งดูอยู่ที่ป่าช้านะ พอสังเกตดูตัวเองนี้เหงื่อไหลท่วมทั้งตัวเลย ไอ้ที่เห็นชาวบ้านหามมานะ มีสี่คนหาม หามมาป่าช้าที่อาตมาอยู่นะ มีสองคนจุดไต้นำหน้า แล้วก็เดินวนรอบเชิงตะกอนสามรอบ เสร็จแล้วก็ยกศพตั้งบน

กองฟอน แล้วก็จุดไฟเผา ไฟนี้ก็ไหม้ดังเปรี๊ยะประ๊ๆ เลยนะ สักพักจิตมันก็ถอน เอ๊ะ! จิตมันสงบเยือกเย็น เมื่อลืมตาขึ้นมาถึงได้รู้ว่ามันนิมิต เพราะตอนนั้นอาตมาคิดว่าเป็นความจริง พอหันมาดูตัวเองนี่เหงื่อท่วมตัวเลยนะ ที่นั่ง สบง จีวรเปียกโชกไปหมดเลย อาตมาก็มานั่งพิจารณานะเอ๊! เราทำไมมานิมิตเห็นอย่างนี้นะ พิจารณาไปพิจารณามาเอ๊! ไอ้คนเรานี้มันไม่แน่นอนนะ **ไอ้สี่คนหามเนี่ยมันคือ สิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องเจอก็วัฏจักรอัน เกิด แก่ เจ็บ ตาย เนี่ย คือของเที่ยงของมนุษย์ทุกคน** ยิ่งคิดพิจารณาว่า **คนเรานี้มันไม่ได้พ้นไปจากสิ่งที่พุทธองค์ตรัสกับพระรัฐบาลว่า โลกคือชรานำไป นำไป** คนเรานี่เป็นจริงอย่างนั้นเลย ไม่มีผิดคำท่านเลย สูงแล้วก็ต่ำ ดำแล้วก็ขาว ยาวแล้วก็สั้น สั้นแล้วก็ยาว ไอ้ที่ว่าสูงแล้วก็ต่ำคืออะไร คือคนเราเนี่ยพิจารณาดูดี ๆ นะ ยามหนุ่มสาวนี้ตัวสูงใหญ่ ยืนนี้ก็หลังเนี่ยตรงเลย นั่งนี่ก็หลังตรงเลยพอแก่แล้วเป็นไงหลังค่อมหลังงอลง กระดูกมันไม่ได้หดไปไหนนะ กระดูกสันหลังมันโก่ง ต่ำลงต่ำลงอย่างอาตมาเนี่ย เดี๋ยวนี้เตี้ยกว่าเก่า เพราะอะไรก็ชรามันนำไปอย่างนั้น ดำแล้วก็ขาวคืออะไรก็ผมเรานั่นแหละ แต่ก่อนเป็นเล็กเป็นน้อยผมนี้ดำสวยเชียว พอสี่สิบห้าสิบก็เริ่มแล้วหงอกแซมงาแล้ว ผมหงอก ฟันหักแล้ว นี่โลกมันเป็นไปอย่างนี้ ยาวแล้วก็สั้น คือ ชีวิตคนเราเนี่ยนับตั้งแต่วันเกิดมาเนี่ยสมมติว่าเราจะมีอายุ ๖๐ปีใช่มั้ย นับตั้งแต่เกิดพอได้ ๑ ขวบ ชีวิตที่เหลือจาก ๖๐ เป็นเท่าไหร่ ก็เหลือแค่ ๕๙ ปี ๒ ขวบก็เหลือ ๕๘ ปี ชีวิตเราสั้นเข้า ๆ ใกล้ความตายเข้าไปทุกที สั้นแล้วก็ยาวคืออะไรก็คือสายตาคนเรานี้จากตา

ดี ๆ มองเห็นอะไร ก็ชัดเจน แต่พอแก่ตัวเข้าสายตาก็ยาวออก ๆ มองอะไรก็ไม่ชัดเจน ก็ต้องใส่แว่นตา เลนซ์แว่นก็ต้องเป็นเลนซ์นูนถึงจะมองเห็นชัด สายตาก็ฝ้าฟาง พอแก่ตัวก็เป็นอย่างนี้ นี่เรียกว่าสั้นแล้วก็ยาว

ข้อที่สองที่ตถาคตตรัสกับพระรัฐบาล ก็คือไม่มีอะไรเป็นของ ๆตัว ลองคิดดูให้ดีนะ มันไม่มีอะไรผิดพลาดไปจากอันนี้เลย บอกได้ไหมล่ะอย่าเจ็บนะ อย่าแก่นะ อย่าตายนะ หนังอย่าเหี่ยวนะ ผมอย่าหงอกนะ ฟันอย่าหักนะ ไม่มีใครห้ามได้เลย ฉะนั้นมันจึงไม่ใช่ของ ๆ ตัวเลย เอ้า! ลองดูซิ ใครห้ามได้มาบอกอาตมาด้วยนะ จะโมทนาด้วย

ข้อที่สามไม่มีอะไรเป็นที่ต่อต้าน ไม่มีอะไรเป็นที่ต้านทาน คนเราต้านทานเจ็บได้ไม๊ ต้านทานแก่ได้ไม๊ ต้านทานตายได้ไม๊ ถ้าคนเราไม่ตายนี้คงจะเหยียบหัวกันแล้วมั้ง คิดดูซิ ถ้าเอาซากศพของมนุษย์สัตว์ สาวาสังมากองรวมกันเนี่ย แผ่นดินมันจะพอรองรับได้ไม๊ แต่อาตมาก็ยังไม่เคยเห็นนะ ว่าจะมีใครไม่ตาย ไอ้ที่ตายมาน่ะแผ่นดินไม่พอจะกองซากศพอยู่แล้ว ขนาดได้ชื่อว่าถาวรวัตถุ เจดงเจดีย์ ก็ยังรู้จักถล่มทลายสลายไป ต่อต้านได้ไม๊ อย่างคำโบร่ำโบราณเขาว่า ห้ามน้ำไม่ให้ไหล ห้ามไฟไม่ให้มีควัน ห้ามอาทิตย์ ห้ามดวงจันทร์ ห้ามได้เมื่อไหร่ ต่อต้านได้เมื่อไหร่ก็ค่อยห้ามตายนะ

ข้อที่สี่ข้อสุดท้ายบกพร่องอยู่เป็นนิจ ลองคิดตามอาตมานะ อาตมารับรองเลยโยมทั้งหลายไม่เคยคิดเลยว่าเราเป็นโรคภัยอยู่ โรคนี้รักษาไม่หาย โรคที่ต้องกิน ต้องขับถ่าย ต้องหลับ ต้องนอน มีใครคิดบ้างว่ามันคือโรคภัย กินเข้าไปสักเดี๋ยวก็หิวอีกแล้ว รักษาไม่หาย มีไม๊กินเข้าไปแป๊ปเดียว ครั้งเดียวแล้ว ก็ไม่ต้องกินอีกตลอดชีวิต กินแล้วเดี๋ยวก็ต้องขับถ่ายระบายออก มีใครไม๊ กินเข้าไปไม่ต้องถ่ายออก นอนก็เหมือนกัน

มีใครที่ไม่ต้องนอน ไม่ต้องพักผ่อนมีไม๊ มันก็ไม่มี จึงเรียกว่าบกพร่องอยู่เป็นนิจ เป็นนิจก็เป็นบ่อย ๆ ไง

ทีนี้ไอ้ที่ว่าสองคนจุดไต้นำทาง ก็บุญกรรมที่เราทำเอาไว้ กรรมดีมันก็ไปทางดี ไปสวรรค์นิพพานนู้น กรรมชั่วก็พาไปในทางชั่ว ไปนรก ไปเป็นเปรตเป็นผี นี่กรรมก็จะพาไปอย่างนี้

ที่เขาเดินวนรอบกองฟอน ๓ รอบก็อนิจจัง, ทุกขัง, อนัตตา **อนิจจัง คือ ความไม่เที่ยงแท้ ไม่แน่นอนในชีวิต สังขารคนเราจะตายวันตายพรุ่งก็ไม่รู้ รู้แต่ว่าตายแน่ ๆ ในชีวิตนี้ไอ้ที่เที่ยงแท้แน่นอน ก็คือความตาย** มีใครไหมที่ไม่ตาย มีใครไหม มีแต่ความสุขตลอดเวลา ไม่มีพอชีวิตมันไม่เที่ยงแท้แน่นอน คนเราเนี่ยมันติดสุข มันไม่ชอบหรอกความเศร้าโศกา แต่มันก็ไม่มีใครห้ามได้เลย พอมันเศร้าโศกเสียใจมันก็ทนไม่ได้กับสภาพแบบนี้ มันก็ทุกข์ **ทุกขังก็คือความทนได้ยากรับได้ยาก และอะไรล่ะที่มันไม่เที่ยงเป็นทุกข์** ก็เพราะมันไม่ใช่ตัวใช่ตนมันไม่ใช่เราไม่ใช่ของ ๆ เรา ไม่ใช่สัตว์บุคคลตัวตน เราเขา มันเป็นอนัตตาตน ไม่ใช่ตัวตนบอกไม่ได้ห้ามไม่ฟังว่างั้นนะ อย่าแก่นะอย่าเจ็บนะอย่าตายนะบอกไม่ได้เลย พอมันบอกไม่ได้ก็เป็นทุกข์เพราะมันไม่เที่ยงไอ้ที่ทุกข์ก็เพราะคนเรามันมีอัตตาตัวกูของกู วางตัวกูได้ก็สบาย ไม่ทุกข์ไม่ร้อนใด ๆ เลยว่างจากทุกสิ่ง

เมื่ออาตมาเอามาคิดมันก็เป็นอย่างนี้นะ หลังจากวันนั้นนะ ภาวนาก็สงบเย็นเรื่อยมาเลยนะ”

วินัยบัญญัติ

...วินัย คู่กับ ธรรม
ปกติเรียกว่า ธรรมวินัย
ถ้าแยกคำ ธรรมคือคำสั่ง
สอน วินัย คือข้อบังคับ
ดังนั้น วินัยบัญญัติ
ก็ข้อบังคับที่พระพุทธเจ้า
ทรงบัญญัติไว้
เพื่อเป็นหลัก
ให้พระภิกษุปฏิบัติ
ให้เป็นบรรทัดฐานแนว
เดียวกัน ใครทำผิด
ก็จะถูกลงโทษ
เช่นเดียวกันกับ
กฎหมายของบ้านเมือง ...

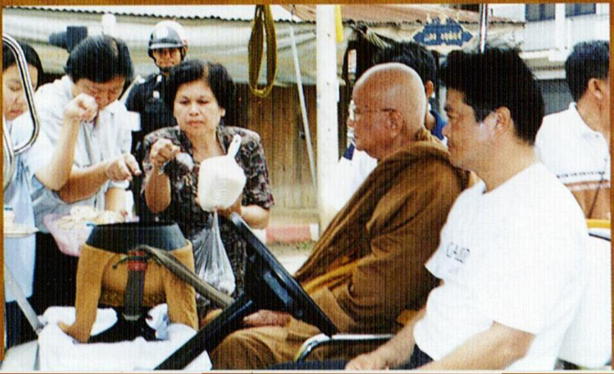
หลวงปู่ออกรับบิณฑบาต
ณ วัดป่าศรีสว่าง จังหวัดหนองบัวลำภู

หลวงปู่ใส่บาตรพระภิกษุ-สามเณร
ในงานถวายมุทิตา พ.ศ.๒๕๔๑ (๘๔ ปี)
ณ วัดสิริกมลาวาส กรุงเทพฯ

หลวงปู่ออกรับบิณฑบาต
ณ วัดป่าสระแก้ว
จังหวัดเพชรบูรณ์

หลวงปู่ออกรับบิณฑบาต
ที่ ตลาดอำเภอหล่มเก่า
จังหวัดเพชรบูรณ์

หลวงปู่กับสมเด็จพระมหาวีรวงศ์
(สมเด็จฯ มานิต ถาวโร)
วัดสัมพันธวงศ์ กรุงเทพฯ

หลวงปู่กับหลวงปู่จันทร์โสม กิตฺติกาโร
วัดป่าน่าสีดา จังหวัดอุดรธานี
และพระครูสุทธิญาณประยุต
(หลวงปู่ต้น สุทฺธิกาโม)
วัดบึงพลาราม จังหวัดหนองคาย

พรรษาที่ ๕-๗

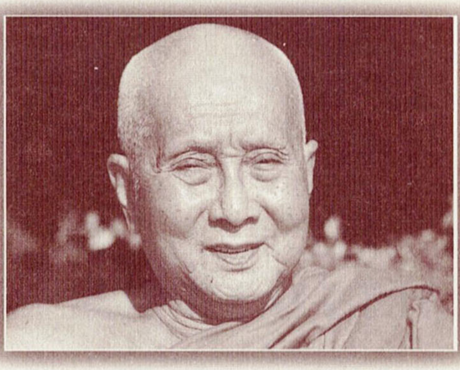
(พ.ศ. ๒๔๘๔ - ๒๔๘๖)

อานิสงส์ของการท่อง ปาฏิโมกข์

"พอออกพรรษาอาตมาก็ออกธุดงค์หาวิเวกไปในถิ่นต่าง ๆ ภายในเขตอำเภอหล่มสัก ต่อมาเมื่อใกล้จะเข้าพรรษาในปี พ.ศ.๒๔๘๔ อาตมาก็ตั้งใจว่าจะกลับมาจำพรรษาอยู่ที่วัดสามัคคีพัฒนาเหมือนเดิม แต่พอดีทางวัดเกาะแก้ว ตำบลน้ำเฮี้ย อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีพระที่จะจำพรรษาไม่ครบ ๕ รูป ทางพระอาจารย์สิงห์ทอง สุวณฺณธมฺโม เจ้าอาวาสในขณะนั้น จึงได้มากราบเรียน ขอความอนุเคราะห์จากพระอาจารย์โชติ เพื่อขอพระ ๑ รูป ไปอยู่จำพรรษาที่วัดเกาะแก้วด้วย

พระอาจารย์โชติเลยขอร้องให้อาตมาไปอยู่จำพรรษาที่นั่น อาตมาก็ไม่ขัดข้อง และรู้สึกชอบใจเมื่อได้ทราบว่า ที่วัดนั้นเป็นสถานที่สงบเงียบมาก เพราะไกลจากชุมชน เป็นอันแน่นอนว่าพรรษาที่ ๕ นี้อาตมาก็จำพรรษาที่วัดเกาะแก้ว”

หลวงปู่ท่านได้เล่าให้ฟังว่า ท่านตั้งใจว่าท่านจะพากเพียรพยายามท่องปาฏิโมกข์ให้ได้ เพื่อว่าในวันออกพรรษา ท่านจะได้เป็นผู้สวดปาฏิโมกข์เอง ดังนั้นสิ่งใดที่จะเป็นอุปสรรคต่อความเพียรในครั้งนี้ หลวงปู่ท่านจะงดทำหมด เช่นท่านไปกราบเรียนท่านพระอาจารย์สิงห์ทองว่า ในพรรษานี้ท่านจะไม่ขอรับกิจนิมนต์ ไม่ว่าจะเป็นฉันในบ้าน สวดมนต์ในบ้าน ในงานต่าง ๆ

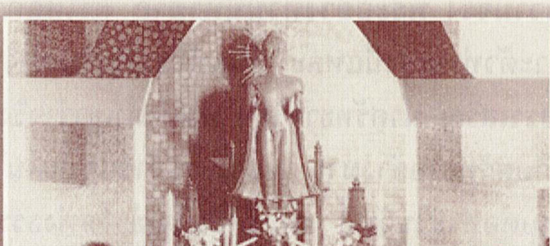
แต่ข้อวัตรของภิกษุไม่ว่าบิณฑบาต กวาดลานวัด ทำวัตรสวดมนต์ ปฏิบัติภาวนา ท่านนี้ไม่ให้ขาดเลย ยังทำอยู่อย่างสม่ำเสมอ ฉันก็น้อยลง พักผ่อนก็น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลาท่องจำมาก ๆ ในการทำความเพียรของหลวงปู่ท่านเล่าว่า ท่านเริ่มท่องจำพระปาฏิโมกข์ตั้งแต่ ๙ โมงเช้า เรื่อยไป ๕ โมงเย็น ก็ทำวัตรเย็น แล้วก็ท่องต่อไป แล้วแต่เหตุปัจจัย ปฏิบัติอย่างจริงจังอย่างนี้ทุกวันตลอดพรรษา และแล้วท่านก็ทำได้สำเร็จ สามารถท่องพระปาฏิโมกข์ได้จบก่อนจะถึงวันออกพรรษา

หลวงปู่ได้เมตตาเล่าให้ฟังว่า

“นี่อานิสงส์ของการท่องปาฏิโมกข์ มันเกิดขึ้นตรงนี้ ในระหว่างที่อาตมากำลังท่องพระปาฏิโมกข์อยู่นั้น ทุก ๆ วันตอนเช้า จะมีชายชราคนหนึ่ง

ชื่อ ไทย เดิมเป็นคนโคราชมาได้ภรรยาอยู่บ้านนี้ อยู่ใกล้วัดนี้ ซึ่งแก เป็นคนที่ไม่ค่อยสนใจเข้าวัดเลย หรือแม้แต่จะนับถือศาสนาอะไร เอาว่า ไม่ยอมเข้าวัดเข้าวาเลยว่างั้นนะ เมื่อเข้าพรรษาซึ่งอยู่ในช่วงทำนา ตาไทย แกต้องเอาข้าวไปส่งให้ลูก ๆ ที่ไปทำนาทุกวัน จำเป็นต้องเดินผ่านกุฏิของ อาตมา แกจะผ่านมาในช่วง ๓ โมงเช้าพอถึงใกล้ ๆ กุฏิของอาตมา ตาไทย แกก็จะยืนฟังเสียงท่องปาฏิโมกข์สักชั่วครู่ แล้วแกก็เดินผ่านไป ตอน ขากลับจากนาตอนเย็น แกจะผ่านมาประมาณ ๓ โมงเย็น แกก็จะยืนฟัง แกคงจะแปลกใจว่าพระรูปไหนหนอถึงขยันผิดมนุษย์ผิดมนากระมัง ดีไม่ดี แกอาจจะคิดว่าอาตมาท่องทั้งวันทั้งคืนด้วยซ้ำไป

อุโบสถสังฆกรรม

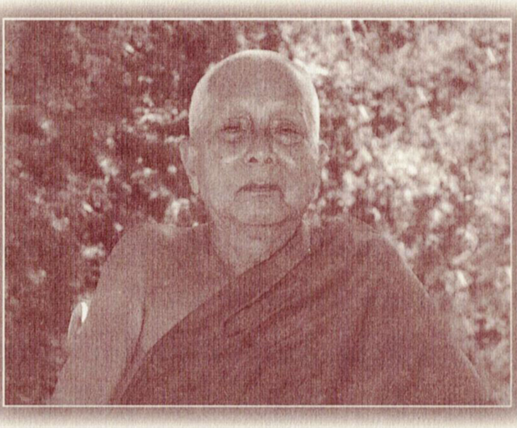
บางครั้ง ตาไทยแกก็จะหยุดยืนมองหาต้นเสียงว่าเป็นใคร เพราะ แกเอง ก็ยังไม่เคยเจออาตมาเลย บางคราวที่สายตาของแกมองมา ก็มา ประสานกันกับอาตมาพอดี แล้วต่างคนก็ต่างละสายตาจากกัน จากนั้น ในแต่ละวันตาไทยแกจะหยุดมองอาตมาชั่วขณะ แล้วแกก็เดินจากไปทั้ง ขาไปและขากลับ สังเกตุดูกิริยาแล้ว แกคงแปลกใจที่เห็นอาตมาขยัน ท่องปาฏิโมกข์อยู่ได้ทุกวัน เพราะได้ยินทั้งเช้าและเย็น จนกระทั่งวันออก พรรษามาถึง อาตมาก็ได้สวดพระปาฏิโมกข์ต่อหมู่สงฆ์ได้สมดังใจ ใน

วันนั้นมีชาวบ้านมาทำบุญกันมากมาย มาฟังเทศน์ฟังธรรม จำศีลภาวนากันจนเต็มศาลา ตกบ่ายอาตมาก็กลับไปพักที่กุฏิ สักครู่หนึ่ง ตาไทยแกก็ย่องเข้ามาหาอาตมา แล้วก้มลงกราบเท้าอาตมา ๓ ครั้ง แล้วแกก็บอกกับอาตมาว่า

กระผมยอมรับนับถือในความเพียรของท่านจริงๆ ตลอดเวลาสามเดือนที่ผ่านมานี้ กระผมเดินผ่านกุฏิท่านทุกวัน ทั้งเช้า-ทั้งเย็น กระผมก็อัศจรรย์ใจว่า ยังมีพระอย่างนี้อยู่อีกหรือทุกวันๆ แทบไม่ได้หยุดเลย ไหนจะอ่านหนังสือ ไหนจะนั่งสมาธิ ไหนจะเดินจงกรม และยังงานอย่างอื่นอีกทั้งๆ ที่ท่านก็ฉันแค่หนเดียว ผมสอบถามคนอื่นๆ หลายๆ คนจึงทราบว่าที่กระผมเห็นนั้นเป็นความจริง **พระอย่างท่านนี้หายาก** ทำให้คิดว่าพระดีก็ยังมีอยู่ โดยเฉพาะตัวท่านเองนี่แหละ ที่ผมเห็นเป็นตัวอย่างว่าพระบางรูปนั้นน่ายกย่องสรรเสริญ น่าศรัทธาจริงๆ สมดังคำเขาว่าจริงๆ กระผมเห็นกับตาแล้วก็เกิดศรัทธาอย่างมาก ผมเริ่มสงสารแอบเห็นใจพระเณร จึงได้เข้ามากราบต่อท่านในวันนี้ และตัดสินใจเข้าวัดฟังธรรมตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป และขอให้ท่านเป็นพยานด้วยว่า **กระผมจะขอยึดพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันประเสริฐของกระผมตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปด้วย** เพราะว่าเมื่อก่อน กระผมบอกตามตรงว่า ผมไม่ค่อยศรัทธาพระและวัดเท่าใดนัก เพราะพระบางรูปเอาแต่กินแล้วก็นอนอยู่สบาย ไม่เห็นทำอะไร แต่พอมาเห็นท่านแล้ว กระผมก็คิดว่า ปัจจุบันนี้ก็ยังมีพระดีๆ อยู่บ้าง ผมยอมรับเลย

เป็นอันว่าเพราะการท่องปาฏิโมกข์ แท้ๆ เป็นเหตุให้ตาแก่คนหนึ่งที่เคยนับถือ ผีสางไม่ศรัทธาพระเจ้าเลย ได้หันมาเลื่อมใสศรัทธาในวัดวาในศาสนาขึ้นมาได้ อาตมาจะถือว่าการที่ตาไทย หันมาสนใจวัดวาศาสนาเช่นนี้เป็นเพราะอานิสงส์ ในการท่องปาฏิโมกข์นั่นเอง”

หลังจากออกพรรษาไม่นาน หลวงปู่ก็กลับมาพักอยู่ที่วัดสามัคคีพัฒนา ในขณะที่ท่านกลับมาพักที่นี่ ก็มีคณะญาติโยมจากบ้านหนองไขว่ บ้านน้ำกร้อ บ้านน้ำชุน บ้านโนนทอง บ้านปากดุก บ้านดงเมือง มานิมนต์หลวงปู่ไปช่วยเทศน์อบรมชาวบ้านในหมู่บ้านของตน โดยหลวงปู่เล่าให้ฟังว่า

"เมื่ออาตมาพิจารณาแล้วว่าที่เขามานิมนต์ ถ้าอาตมาไปเทศน์มันก็จะก่อประโยชน์ให้กับเขามากมาย อาตมาจึงสนองศรัทธาไปตามหมู่บ้านนั้น ๆ เฉพาะที่บ้านดงเมืองนั้น เป็นเมืองเก่าแก่โบราณ มีซากสิ่งก่อสร้างกองพะเนินมากมาย ดูแล้วน่าศักดิ์สิทธิ์ น่าขลัง น่าประทับใจเป็นยิ่งนัก ยามค่ำคืนมีเสียงสัตว์ร้องกึกก้องพนาไพร ส่วนอาตมาก็ปักกลดอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ โดยมีชายชราคนหนึ่ง คือ นายกรวย คอยอยู่รับใช้ปรนนิบัติ

อาตมาพักอยู่เมืองโบราณแห่งนี้ประมาณ ๑ เดือน ก็ย้ายไปเรื่อย ๆ ตามแนวริมฝั่งแม่น้ำป่าสัก ตลอดระยะเวลา ๔ เดือนในหน้าแล้ง พอถึงหน้าฝนอาตมาก็ย้อนกลับมาวัดสามัคคีพัฒนาอีก เพื่อช่วยการจัดงานสร้างสรรค์สังคม... เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นรักใคร่สามัคคีกันแบบฉันท์พี่น้อง ฉะนั้น จึงต้องมีกิจกรรมเพื่อกระชับไมตรีกันหลายอย่าง ในงานนั้น อาตมาเห็นว่าเป็นงานที่เกิดผลดีเป็นอย่างมากแก่สังคม น่าเสียดาย ที่ปัจจุบันนี้ไม่มีงานในลักษณะดังกล่าวนั้นเสียแล้ว"

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า “จากนั้นไม่นาน พระอาจารย์วิฤทธิ์และสามเณรบัวลัย ก็ได้ลาสิกขาไปทั้งๆ ที่พระอาจารย์วิฤทธิ์อายุขณะนั้นก็ ๔๕ ปีแล้ว หากสึกไปใช้ชีวิตแบบฆราวาสก็คงจะลำบาก เพราะได้บวชมานาน ไม่เคยได้มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอย่างฆราวาสมาก่อนเลย แต่ห้ามเท่าไรก็ไม่ฟัง จะขอลาสิกขาท่าเดียว จึงจำต้องปล่อยไปตามหนทางของแต่ละคน ทั้งที่อาตมาก็มีความเป็นห่วงในตัวเพื่อนสหธรรมิกด้วยกันมาก”

ในที่สุด พระอาจารย์วิฤทธิ์ก็ได้สึกออกไปตามที่ได้ตั้งใจไว้ ส่วนหลวงปู่ท่านก็เดินธุดงค์ต่อไปสักระยะหนึ่ง ครั้นกลับมาที่วัดสามัคคีพัฒนาก็ทราบว่าสามเณรบัวลัย ได้ขอลาสิกขาไปอีกคน รวมแล้วท่านหลวงปู่ได้อยู่จำพรรษาและได้เที่ยวตระเวนธุดงค์ไปเขตจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นระยะเวลา ๓ ปีเต็มๆ

อยู่วัดโนนนิเวศน์

หลวงปู่ภูมี จิตธมฺโม

หลวงปู่ก็ได้เดินทางออกจากจังหวัดเพชรบูรณ์ กลับมาอยู่ที่วัดโนนนิเวศน์ จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีหลวงปู่ภูมี จิตธมฺโม เป็นเจ้าอาวาส

หลวงปู่ได้เมตตาเล่าถึงหลวงปู่ภูมีให้ฟังว่า

"ตอนที่อาตมาไปจำพรรษาที่วัดโนนนิเวศน์ ดูเหมือนจะเป็นพรรษาที่ ๖ ซึ่งขณะนั้นหลวงพ่อภูมี เป็นเจ้าอาวาส หลวงพ่อภูมีท่านเป็นคนบ้านไก่เถื่อน อุดรธานี เมื่ออายุ ๑๔ ปี บรรพชาเป็นสามเณร จนกระทั่งอายุ ๒๐ ปี ก็อุปสมบทเป็นพระ ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๘-พ.ศ.๒๔๘๐ ท่านบวชก่อนอาตมา ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่หลวงปู่สิงห์ ขนฺตฺยาคโม ศิษย์เอกของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ได้มาสร้างสำนักปฏิบัติกรรมฐานขึ้น ณ ที่ที่เรารู้จักกันว่าวัดป่าสาลวัน เมืองโคราชทุกวันนี้

นับว่าเป็นสำนักพระกรรมฐานแห่งแรกในภาคอีสาน ในช่วงนั้นกิตติศัพท์ของหลวงปู่สิงห์ ขนฺตฺยาคโม ดังกระฉ่อนมาก หลวงพ่อภูมีซึ่งเป็นผู้มีบารมีทางพระกรรมฐานอยู่แล้ว หรือจะเรียกว่าท่านเป็นดอกบัว

หลวงปู่สิงห์ ขนฺตฺยาคโม

ประเภทที่หนึ่งก็ว่าได้ พอได้ยินกิตติศัพท์เท่านั้น หลวงพ่อภูมีท่านก็ต้องการไปปฏิบัติกรรมฐานที่สำนักของหลวงปู่สิงห์ที่โคราช แล้วท่านก็ได้เดินทางไปตามที่ท่านตั้งใจไว้

เมื่อถึงวัดป่าสาลวันแล้ว ก็เข้าพบท่านอาจารย์ ขอฝากเนื้อฝากตัวต่อหลวงปู่สิงห์ ซึ่งท่านก็ได้เมตตารับไว้เป็นศิษย์

หลวงพ่อภูมี ท่านได้ตั้งใจเรียนและปฏิบัติอย่างจริงจัง และมีความสันทัดในการเทศน์เป็นอย่างดี มีญาติ โยมรู้จักนับถือในวงกว้าง โดยเฉพาะท่านได้ไปตั้งสำนักปฏิบัติธรรมอยู่ที่อำเภอจักราช ต่อมาญาติโยมจากจังหวัดอุดรธานีก็ตามไปนิมนต์ท่านที่ โคราช เพื่อให้ท่าน กลับมาเป็นเจ้าอาวาสวัดโนนนิเวศน์ อุดรธานี หลวงพ่อภูมีท่านก็รับนิมนต์แล้วเดินทางกลับอุดรธานี

ราวปี พ.ศ. ๒๕๐๕ หลวงปู่สิงห์ก็มรณภาพ ทางวัดป่าสาลวันไม่มีผู้ใดที่มีความเหมาะสมที่จะมารับตำแหน่งเจ้าอาวาส คณะญาติโยมวัดป่าสาลวันก็พากันเดินทางไปอุดรธานี เพื่อนิมนต์หลวงพ่อภูมีกลับไปเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าสาลวัน

พระอุโบสถวัดโนนนิเวศน์
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

วันแต่ละวันท่านแทบไม่ได้อยู่ฉันภัตตาหารที่วัดเลย เพราะติดกิจนิมนต์นอกวัดเสียยาวเหยียด วันหนึ่งประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๑๒-พ.ศ.๒๕๑๓ หลวงพ่อภูมีรับกิจนิมนต์ของลูกศิษย์ที่จังหวัดชลบุรี พอถึงวันงานลูกศิษย์ก็เอารถมารับที่วัดป่าสาลวัน ประมาณตี๓ ตี๔ เพื่อจะไปให้ทันสวดมนต์ฉันเช้าที่ชลบุรี รถรับท่านเดินทางไปจนถึงเขตอำเภอปากช่อง รถเกิดอุบัติเหตุ หลวงพ่อภูมีก็ถึงแก่มรณภาพทันที โดยที่ท่านมิได้ทุกข์ทรมานใดๆ เลย นี่แหละหนอชีวิต ไม่มีเครื่องหมายให้รู้ได้เลยว่าจะตายวันไหน เวลาใด”

เมื่อหลวงปู่กลับมาอยู่จำพรรษาที่วัดโนนนิเวศน์ ท่านจึงได้รู้จักคุ้นเคยสนิทสนมกับหลวงปู่ภูมีเป็นอย่างดี จนกระทั่งเดือนมกราคม พ.ศ.๒๔๘๖ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะและสะดวกแก่การออกธุดงค์ในระหว่างที่กำลังตระเวนธุดงค์อยู่ในเขตจังหวัดอุดรธานีนั้น

หลวงปู่อ่อนศรี สุเมโธ
วัดพระงามศรีมงคล
จังหวัดหนองคาย

หลวงปู่ท่านเล่าให้ฟังถึงตอนนี้ว่า

“ นับว่าเป็นความโชคดีของอาตมาที่ได้พบครูบาอาจารย์ผู้มีประสบการณ์ทางพระกรรมฐานมากอีกองค์หนึ่งคือ พระอาจารย์อ่อนศรี สุเมโธ ท่านเคยปฏิบัติธรรมอยู่กับหลวงปู่มั่น ที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นเวลาหลายปี

การออกธุดงค์ครั้งนี้เราไปด้วยกัน ๕ รูป คือ พระอาจารย์อ่อนศรี สุเมโธ, พระอาจารย์เหล็ก, อาตมา และพระหนุ่มอีก ๒ รูป ธุดงค์มุ่งหน้าไปทางอำเภอบ้านผือ ผ่านหมู่บ้านพันเหมือน แวะพักอยู่ที่

ป่าช้าของบ้านพันเหมือน ๑๕ วัน ปักกลดอยู่ห่างกันประมาณ ๓ เส้นตามใต้ต้นไม้ โดยญาติโยมได้ขนฟางมาเกลี่ยปูพื้นที่ให้ การที่เอาฟางมาปูแม้ว่าจะช่วยให้เกิดความอบอุ่นได้ แต่เราก็ต้องระวังปลวกมาแทะเล็มกลด เพราะฟางจะส่งกลิ่นหอม เป็นอาหารที่โอชะของปลวกดีนัก

ที่ป่าช้าหมู่บ้านพันเหมือน ในคืนแรกก็มีคนหามศพมาทิ้ง คือเอามาฝังเสร็จแล้วก็หนีไป อยู่หลายวันก็ได้เห็นหลายศพ กลางคืนยิ่งดึกยิ่งเงียบ ได้ยินเสียงใบไม้กระพือสะพัดหวีดหวิวแบบแผ่วเบา นาน ๆ ทีก็มีเสียงสุนัขจิ้งจอก เห่าหอนเป็นระยะ ๆ นอกจากนี้สัตว์ที่หากินกลางคืน เช่น ค่าง บ่าง ชะนี และค้างคาว เป็นต้น บางทีมันบินมาใกล้ ๆ เสียงปีกมันดังผับ ๆ บางครั้งถึงกับตกใจตื่น เพราะจิตกำลังจะสงบ ก็ต้องเริ่มประคองจิตใหม่เพื่อให้สงบอีก

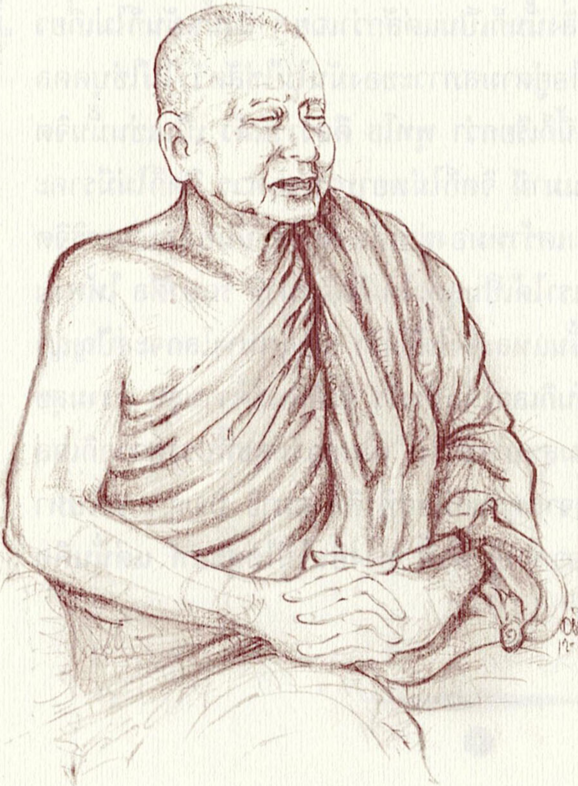
ทุก ๆ คืนประมาณ ๓ ทุ่ม พวกเราก็ฟังการอบรมธรรมะจากพระอาจารย์อ่อนศรี ส่วนมากท่านจะอบรมเกี่ยวกับเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา คืนไหนที่นั่งสมาธินาน ๆ เมื่อออกจากสมาธิแล้ว ควรดัดตนยืดเส้นยืดสายบ้าง เพื่อให้เส้นสายคลายตัว เลือดลมเดินสะดวก เมื่ออยู่ป่าช้าบ้านพันเหมือนครบ ๑๕ วันแล้ว หลังจากนั้นคณะของอาตมาก็ออกเดินทางต่อ มุ่งไปยังอำเภอบ้านผือ ตามรายทาง เมื่อค่ำไหนก็นอนนั่น”

หลวงปู่ท่านได้อธิบายถึงเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา หลังจากที่ได้เล่าเรื่องนี้จบลง

“ในใจของคนเราถ้าตั้งมั่นเป็นสมาธิ เชื่อมั่นในพระศาสนา เชื่อมั่นในศีลในพระธรรมวินัย หมั่นทำความเพียรอย่าได้ลดละ ทำอย่างอุชุปฏิบัติ คือ ปฏิบัติตรงไปตรงมา ตรงต่อศีลต่อธรรม เคยปฏิบัติอย่างไรก็ทำอย่างนั้น เคยทำเวลาใดก็ทำเวลานั้น ปัญญาความรอบรู้ในกองสังขารก็จะบังเกิดขึ้น เมื่อรู้ในสังขาร ทั้งหลายว่า มันไม่เที่ยง เป็นทุกข์ทนได้ยาก ไม่ใช่เราไม่ใช่

ของ ๆ เรา แล้วตัวกูของกูที่ไหนมันจะมี มันก็ไม่ยึดถือ ไม่ติดไม่เกี่ยว อะไรจะมากระทบอายตนะทั้ง ๖ สิ่งนั้นก็เป็นแต่สักว่าเฉย ๆ สิ่งนั้นมันก็ไม่เกี่ยว ไม่ข้องไม่กวนอะไรเรา มันก็อยู่ตามสภาวะของมันไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล มันก็ทิ้งไป วางไป ถ้ารู้อย่างนี้ก็เรียกว่า พุทโธ คือว่ารู้แล้ว เป็นเช่นนั้นจิตของคนเราก็จะไปหาเวรที่ไหนมามี จิตก็ไม่พยาบาทจองเวร จิตก็ไม่มีราคะ โทสะ โมหะ ปราศจากความเศร้าหมองขุ่นเคืองจิตใจ นั้นก็คือบริสุทธิจิต จิตสะอาดจิตว่าง นั้น เพราะเราได้เป็นสุคะโต ฝึกจิตมาดี รักษาศีล ให้ทาน เจริญภาวนา พิจารณากาย นั่นแหละจึงได้ชื่อว่า ปัญญาทางโลกจะสู่ปัญญารอบรู้สังขาร ปัญญาผู้รู้เท่าทันกิเลสได้อย่างไร ซึ่งก็มีแต่ความสุข ความสุขที่ไม่ใช่ทางโลก แต่เป็นความสุขทางธรรม เป็นความสุขที่ปราศจากกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ทางออกจากทุกข์ก็มีอยู่ที่ ศีล สมาธิ ปัญญา จะไปหาทางอื่นนั้นไม่มี คนมันเกิดจาก ๓ ตัวนี้ ทางอื่นไม่ใช่สุขแท้ แต่นั่นคือข้าศึกที่เรียกว่า กิเลส นั้นเอง”

ธรรมดาจิต

“จิต ธรรมดา
เป็นของผ่องใส
อาคันตุกะกิเลส
มันพาให้เศร้าหมอง
ท่านจึงทำให้สะอาดได้
ที่มาหัดทำสมาธิภาวนานี่
ก็ทำให้เพื่อให้กิเลส
หมดสิ้นไป”

บำเพ็ญสมณธรรม ที่วัดพระบาทบัวบก

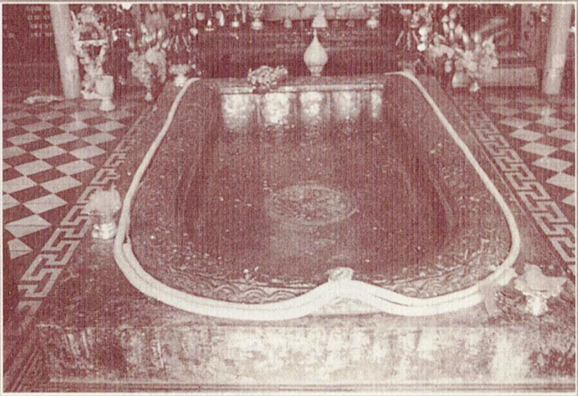
วัดพระบาทบัวบก อำเภอบ้านผือ
จังหวัดอุดรธานี

จากหมู่บ้านพันเหมือน ก็ธุดงค์ต่อไปทางอำเภอบ้านผือ แวะพักรายทางเรื่อยไปจนกระทั่งเข้าอำเภอบ้านผือ จึงได้ไปพักอยู่ที่วัดหนองหล่ม หลวงปู่เล่าว่า ในขณะนั้น มีท่านพระครูเขียนเป็นเจ้าอาวาสอยู่ที่วัดหนองหล่ม

หลวงปู่ท่านได้เขียนบรรยายถึงตอนนี้ไว้ในอัตตโนประวัติว่า

"คณะของพวกเราเข้าสู่อำเภอบ้านผือ มุ่งขึ้นเขาภูพาน เพื่อจะไปพักที่วัดพระบาทบัวบก ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอบ้านผือประมาณ ๑๐ กิโลเมตรเห็นจะได้ พวกเราเดินจนถึงวัดพระบาทบัวบกก็เมื่อเวลาพลบค่ำ วางบริขารบนผลาญหินแล้ว ก็เดินดูบริเวณอื่น ๆ แถบใกล้เคียง ได้เห็นผลาญหินเป็นแห่ง ๆ และมีถ้ำหลายถ้ำ ล้วนเหมาะแก่การเอาเป็นที่พักบำเพ็ญเพียรทั้งนั้น แต่คืนแรกนี้พวกเรายึดผลาญหินเป็นที่พักไปก่อน หัวหน้าคณะคือท่านอาจารย์อ่อนศรี บอกว่าจะพักอยู่ที่วัดแห่งนี้สัก ๓ เดือน จึงขอให้แต่ละรูปเลือกที่พักได้ตามอัธยาศัย พวกเราก็แยกย้าย พักห่าง ๆ กัน

น้ำประปาธรรมชาติสะดวกทั้งปี คือมีน้ำไหลมาตามร่องหินของภูเขา แล้วก็กระโจนลงเหมือนน้ำตก พวกเราก็ดัดแปลงให้เป็นน้ำประปาโดยเอาไม้ไผ่มาผ่าครึ่งตลอดลำ แล้วเจาะเอาปล้องกลางออก เพื่อให้น้ำไหลไปตามรางน้ำได้สะดวก แล้วเอาลำไม้ไผ่ที่แต่งดีแล้วนั้นไปรองน้ำที่ไหลออกมาตามร่องหิน ให้มันไหลมาตามรางไปยังทิศทางที่เราต้องการ น้ำนี้ใส

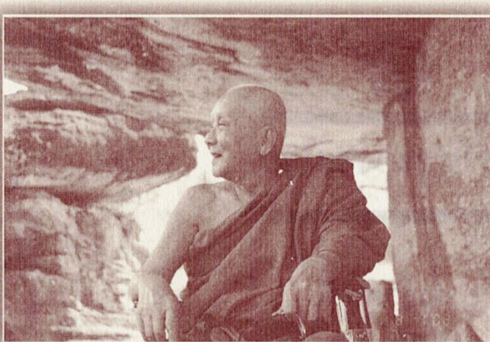

รอยพระบาทประดิษฐานอยู่ท่ามกลางผลาญหิน ณ วัดบาทบัวบก อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

เย็นเฉียบไหลดีทั้งปี อนิจจา เดี๋ยวนี้ไม่มีน้ำไหลเลย เพราะบนภูพานเองก็หาต้นไม้ใหญ่แทบไม่มีแล้ว เมื่อขาดต้นไม้ก็กระทบถึงการขาดแคลนน้ำด้วยตามหลักวิทยาศาสตร์ว่าไว้เช่นนั้น ส่วนหมู่บ้านที่อาตมาจะไปบิณฑบาตนั้น อยู่ห่างวัดประมาณ ๓ กม. นั่นคือบ้านติ้ว บ้านกะลึม เมืองพาน ที่นี่การทำความเพียรได้รับผลดี เพราะมีเวลาทำความเพียรมาก ไม่ค่อยมีคนไปรบกวน ดังนั้นในแต่ละปีจึงมักจะมีพระธุดงค์แวะมาพัก ปฏิบัติธรรมที่นี่เป็นประจำทุก ๆ ปี ในครั้งนี้คณะของอาตมาพักอยู่ที่นี่ประมาณ ๓ เดือน (มกราคม-มีนาคม)”

หลวงปู่ยังได้เล่าถึงตำนานความเป็นมาของพระบาทบัวบกให้ฟังว่า

"วัดพระบาทบัวบก เป็นวัดเก่าแก่ แต่ไม่มีพระจำพรรษาอยู่ มีเจดีย์ธาตุองค์ใหญ่สูงตระหง่าน หลวงปู่ศรีทัต ได้เป็นผู้มาพบรอยพระบาท จึงได้ทำการบูรณะ และสร้างเจดีย์ธาตุครอบเอาไว้

หลวงปู่ศรีทัตเป็นพระอาจารย์กรรมฐานชื่อดัง ท่านเป็นคนอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ได้เดินธุดงค์ผ่านมาทางเขาภูพานนี้ และได้พบรอยพระบาทประดิษฐานอยู่ท่ามกลางผลาญหิน ขนาดของพระพุทธบาทยาวประมาณ ๒ เมตร กว้าง ๗๐ ซม. ลึกประมาณ ๖๐ ซม. ซึ่งพระพุทธเจ้าได้เคยเสด็จมาประทับรอยพระบาทไว้ด้วยเดชะแห่งบุญฤทธิ์ เพื่อให้ผู้ที่ศรัทธาได้กราบไหว้และระลึกถึงจะได้เป็นอุปนิสัยทางจิตใจ"

หลวงปู่ศรีทัตได้พิจารณาเห็นสมควรว่า น่าที่จะได้สร้างเจดีย์ครอบเอาไว้ เพื่อเป็นที่หมายให้คนรุ่นหลังได้กราบไหว้บูชา จึงได้นำพาญาติโยมช่วยกันจัดสร้างเจดีย์ ลักษณะรูปทรงเหมือนเจดีย์พระธาตุพนม สูงประมาณ ๑ เส้น มียอดเจดีย์เป็นฉัตรทองเหลือง แลดูสวยงามอร่ามยิ่งนัก และได้จัดให้มีเทศกาลงานบูชาพระบาทบัวบกในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชาทุกปี

ศรัตรูของจิตใจ

...สิ่งสำคัญที่
นักปฏิบัติควรใส่ใจ
ให้มาก คือต้อง
พยายามลดหรือ
พยายามเลิกละ
กามคุณทั้ง๕
เพราะกามคุณ
เป็นศัตรูของจิตใจ
ทำจิตใจให้เดือด
ร้อนวุ่นวายเป็นทุกข์
ถ้าทำใจให้สงบจาก
กามคุณทั้ง ๕ ได้
จึงจะพบคำว่าวิเวก
คือความสงบ...

นารีพิฆาต

ขณะที่อยู่ปฏิบัติธรรมที่วัดพระบาทบัวบก ส่วนใหญ่ทุกรูปที่ไปก็มีความเป็นอยู่ด้วยความปกติเรียบร้อยดี ได้ออกไปบิณฑบาตในหมู่บ้านติ้วและบ้านกะลึม เมืองพานทุกวัน

และแล้วก็มีเหตุที่มารบกวนการปฏิบัติธรรมของหลวงปู่อย่างมากจนน่าลำบากใจ กล่าวคือได้มีโยมผู้หญิงคนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนในหมู่บ้าน เธอมีสามีและลูกแล้ว แต่เกิดมาหลงเสน่ห์ติดพันองค์ท่าน

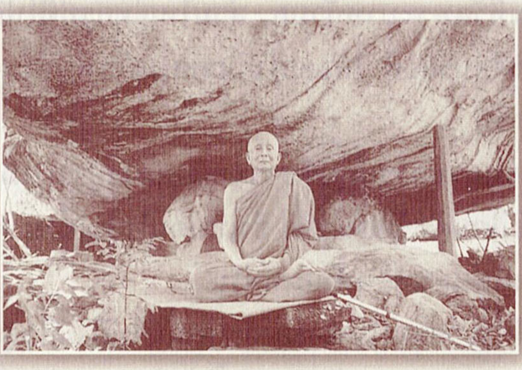
สมดังคำของพุทธองค์ที่ว่า “ความไม่พอของตัณหานั้น ไม่มีวันสิ้นสุด” คงเพราะเห็นว่าท่านเป็นพระหนุ่มรูปงาม ผู้หญิงคนนี้ได้เพียรพยายามที่จะมาพูดคุยกับท่านเป็นเวลาหลายวัน แต่ไม่สำเร็จ เพราะท่านไม่เปิดโอกาสให้เลย

หลวงปู่ท่านเล่าว่า..

“เห็นผิดสังเกตหลายอย่าง เพราะเวลาทำบุญที่วัด หญิงคนนี้ก็มักจะทาน้ำหอม ผัดแป้งแต่งตัวสวยเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายตาของเธอได้จ้องมองมายังอาตมาอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าอาตมาจะอยู่ในอริยาบถใดก็ตาม จะเป็นเป้าหมายสายตาของหญิงคนนั้นเสมอ

เมื่อเป็นอย่างนี้ อาตมาก็คอยระวังตัว โดยการตั้งใจภาวนา และปลีกตัวเสมอ อีกทั้งยังไม่ยอมให้เธอพบ หรือมีโอกาสได้พูดคุยด้วย พอฉันจังหันเสร็จก็หลบไปอยู่ทางหลังเขา ไปภาวนาอยู่ตามก้อนหินตามถ้ำ เพราะในบริเวณพระบาทบัวบกมีที่หลบหลีกเยอะแยะ นานวันไปหญิงคนนั้นก็หยุดไปเอง เพราะเราไม่ได้ติดต่อ หรือเดินตามสะพานที่เธอทอดไว้ให้เลย ความรู้สึกของอาตมาเองที่มีอยู่นั้นก็รู้สึกเฉยๆ

ไอ้กามเนี่ยมันเป็นของร้อน มันมีฤทธิ์ มีเดช มีความรู้สึกที่เป็นความใคร่ มันเป็นของดำของมืดมัว แล้วก็มีกามารมณ์เป็นตัวก่อความใคร่ มันจึงกลายเป็นเรื่องกามอย่างสมบูรณ์ แล้วก็ทำให้เกิดความหลงใหล

หลวงปู่ที่
วัดพระพุทธบาทบัวบก
อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี

แต่อย่างว่าความสนุกของมนุษย์มนาก็อยู่ตรงนี้แหละ โดยที่ลืมคิดไปว่ามันก็แค่ที่เสพนั่นแหละ เสพเสร็จก็เท่านั้นแหละ มันไม่เกินไปกว่านั้น มันไม่สุขไปกว่านั้นเลย

ถ้าเราสัมผัสด้วยความไม่รู้ มันก็จะเกิดเวทนาความทุกข์ทางอายตนะ ทำให้เกิดกิเลสนั่นก็เพราะ อายตนะเป็นของร้อน อย่างที่พระพุทธเจ้าเทศน์อาทิตตปริยายสูตรนั่นแหละ ตาเป็นของร้อน ร้อนเพราะอะไร ร้อนเพราะไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ อย่างนี้เป็นต้น ไอ้ราคะ โทสะ โมหะ ก็คือสิ่งที่มากระทบอายตนะแล้วก็ส่งไปถึงใจ และก็เกิดมีความทุกข์ในที่สุด

ดู ! บางคนไม่ได้คำนึงถึงศีลถึงธรรม และบาปกรรมเลย กามมันขึ้นหน้า ลูกเขาเมียใครก็ไม่สน สนแต่จะเสพกามอย่างเดียว ถ้าอยากไปตามอำนาจของกามนั่นก็เรียกว่า กามตัณหา ตัณหาก็ทำให้เกิดอุปาทาน อุปาทานก็ทำให้เกิดภพชาติไม่สิ้นสุด แล้วก็ทุกข์อยู่ร่ำไป

เหล่านี้มันเป็นเพียงความหลอกลวงทางอายตนะ ที่นี้ก็มีปัญหาสำคัญอยู่ตรงที่คำว่าหลอกลวง ถ้าเรายังไม่รู้เท่าทันมันเพียงใด มันก็จะหลอกลวงเราอยู่เพียงนั้น พอเรารู้เท่าทันมันเมื่อไหร่ มันก็จะหยุดหลอกลวง แล้วอย่างไรจึงจะรู้เท่าทันมัน ก็ให้รู้จักพิจารณาโดยเป็นแต่สักว่าธาตุ ว่าธรรม ว่าขันธ์ มันเป็นอสุภะ เป็นไปตามธรรมชาติ ให้พิจารณาว่าความกำหนัดนั้นเป็นเรื่องหลอกลวงทางอายตนะ เป็นสิ่งที่กิเลสตัณหากามตัณหามันยกขึ้นมาหลอกลวงเรา เราโง่ เรารู้ไม่ทันมัน มันพาเราไปหลงรู้สึกพอใจ ให้มองเห็นว่าเป็นความหลอกลวง เมื่อมองเห็นเช่นนี้แล้ว ความกำหนัดยินดีก็อ่อนกำลังลง แต่มันก็ต้องพิจารณาให้มาก เอาจนรู้สึกและเข้าใจอย่างแท้จริง ว่ามันทำให้เราเป็นทาสของมันจริงๆ

แต่เธอผู้นี้หาได้คิดอย่างนี้ไม่ มีแต่เอาอารมณ์ความต้องการของตนเป็นใหญ่ เอาแต่ใจตนเป็นใหญ่ จนลืมคิดถึงลูกและผัว ทั้งๆ ที่ตนก็มีลูกอยู่หลายคนแล้ว ทั้งตัวเองก็กำลังแต่จะแก่ลงไปทุกวัน ร่างกายก็จะแห้งเหี่ยวไม่มีความน่าภิรมย์อีกต่อไป

ในที่สุดเรื่องนี้ก็ผ่านพ้นไปด้วยดีและเงียบไปเอง การภาวนาที่พระบาทบัวบกนี้ ก้าวหน้ามากและรู้สึกสนุกในการบำเพ็ญ”

วันหนึ่งคณะของหลวงปู่ก็ได้รับนิมนต์ ให้ไปร่วมงานทำบุญฉลอง (หอไตรพระไตรปิฎก) ที่วัดบ้านเอี้ยเหล่าคาม โดยพระครูธรรมธรเขียน เจ้าคณะอำเภอบ้านผือ เป็นผู้นิมนต์งานนี้จัดอยู่ ๓ วัน ๓ คืน คณะของท่านก็ไปอยู่ร่วมตั้งแต่เริ่มงาน จนกระทั่งเก็บงานเสร็จสิ้นรวม ๕ วัน ๕ คืน จากนั้นก็กลับมาพักที่วัดพระบาทบัวบกตามเดิม

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

“หินก้อนล้านหนักหน่วง
เสมอจิต
เอาสโนมาติด คือ
สิซังซากันได้
บัดเฮาเอาตาซ้ายแนเบิ่ง (เล็งดู)
คือ สิหนักไปทางสโน”

ปัญญาบารมีช่วยให้พ้นจากบ่วงมาร

หลังจากที่หลวงปู่และคณะ ได้กลับไปบำเพ็ญสมณะธรรมที่วัดพระบาทบัวบกไม่นาน ท่านก็ได้รับนิมนต์ให้ไปร่วมงานผูกพัทธสีมา ณ วัดป่าบ้านกุดสิม อำเภอโนนสัง จังหวัดอุดรธานี โดยพระอาจารย์ชมเป็นผู้นิมนต์ ครั้นเสร็จงานแล้วหลวงปู่ก็ธุดงค์กลับไปยังอุดรธานีอีกครั้ง ครั้งนี้ท่านได้แยกธุดงค์กันกับหลวงปู่อ่อนศรีที่นั่น

หลวงปู่ท่านได้กลับไปพักอยู่ที่วัดโนนนิเวศน์ และได้พบกับพระอาจารย์ คำภา จุนฺโท ครั้งนี้หลวงปู่ได้เขียนเล่าไว้ในอัตตโนประวัติว่า

"อาตมาก็ได้มีโอกาสรู้จัก และคุ้นเคยกับพระอาจารย์คำภา จุนฺโท เมื่อเราได้รู้จักสนิทสนมกันแล้ว และรู้สึกว่าคุยกันถูกคอ ท่านก็ได้ชวนอาตมาออกวิเวกไปด้วยกัน ซึ่งท่านชวนให้เดินทางไปแถบตำบลหนองหาร ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของท่าน อาตมาก็รับคำ

หลวงปู่สิงห์ ขนฺตฺยาคโม หลวงปู่มหาปิ่น ปญฺญาพโล

พอได้ฤกษ์งามยามดี คณะของพวกเราก็ออกวิเวก ไปทางหนองหาร ผ่านไปจนถึงบ้านเชียง เห็นว่าจวนเข้าพรรษาแล้วเลยตกลงกันอยู่จำพรรษา ที่ป่าช้าบ้านเชียง (พรรษาที่ ๗) เวลาล่วงเลยไปเกือบถึงกลางพรรษา ก็ได้เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้อาตมาเกือบเสียคน

คืออาตมาได้เจอมารทางจิตอย่างสาหัส มันโถมเข้าย่ำยีอาตมาจนแทบตั้งตัวไม่ติด มารที่ว่าว่านั้น คือกามคุณ ๕ (รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส) ได้เกิดขึ้นก่อกวนอย่างหนัก สาเหตุจากการที่ได้มาอยู่จำพรรษาที่ป่าช้าบ้านเชียงนี่เอง เพราะในท้องถิ่นนี้มีประเพณีอยู่อย่างหนึ่งคือ จะคัดเลือกสาว ๆ รุ่น ๆ เสียงดี มาทำการหัดสวดมนต์สรภัญญะ ซึ่งเป็นการสวดมนต์ ที่คล้าย ๆ กับร้องเพลง มีท่วงทำนองไพเราะเพราะพริ้งมาก มีบทร้องบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ เท่าที่อาตมาทราบดูเหมือน จะแต่งโดย หลวงปู่สิงห์ ขนฺตฺยาคโม และหลวงปู่มหาปิ่น ปญฺญาพโล เป็นทำนองคล้องจองกันไป เป็นประเพณีของท้องถิ่นนี้สืบกันมานาน ใช้ขับร้องในงานต้อนรับแขกต่างถิ่น หรือพระแปลกหน้า โดยมากขับร้องเฉพาะวันพระ อาตมาก็เช่นกัน เมื่อเป็นแขกต่างถิ่นเข้ามาพักอยู่ในถิ่นนั้น พวกชาวบ้าน ก็จัดการเกณฑ์ สาว ๆ รุ่น ๆ มาสวดสรภัญญะแทบทุกวันคืน น้ำเสียงที่ได้ยินได้ฟัง ประกอบกับรูปร่างหน้าตาของสาวรุ่น ได้ก่อให้เกิดไฟในใจ คือกามคุณ ๕ ขึ้นมารุมเร้าจน

เกือบแก้ไขตนเองไม่ได้ มีทั้งรูป เสียง ปรากฏทางนิมิตเสมอ จิตใจของอาตมาทุรนทุราย ร้อนรุ่ม อึดอัด และหนักอึ้งไปหมด เป็นอาการที่แสนจะทรมาน จนเกือบจะรักษาเพศบรรพชิตไปไม่รอด แต่แล้วด้วยสติปัญญา (ปัญญาบารมี) ที่ได้รับการอบรมมาจากครูบาอาจารย์ ก็ผุดขึ้นมาช่วยแก้ปัญหา ประมาณเดือนหนึ่งที่อาตมาแสนจะทรมาน แต่แล้วก็ปลุกใจตนเองว่า **ปัญหาคือสิ่งที่ต้องแก้ อุปสรรคคือสิ่งที่ต้องสู้** เราจะหาวิธีแก้มัน สู้กับมันให้สมกับการเป็นลูกผู้ชาย และเป็นลูกของพระตถาคตด้วยแล้ว เป็นไงเป็นกัน จะไม่ยอมสยบต่อมาร อาตมาได้ใช้ความพยายามอยู่หลายวัน กว่าจะหาอุบายธรรมมาแก้ไขจิต ให้หายจากความผูกติดกับรูปและเสียงที่เกิดขึ้นอยู่ขณะนั้นตามแต่จะคิดได้ ในใจของอาตมาระลึกอยู่ตลอดว่า เป็นไงเป็นกัน มันจะไม่ยอมสยบต่อมาร ว่าแล้วก็กำหนดหาวิธีหาทางแก้โดยอัตโนมัติ ครั้งแรกกำหนดหลักการว่า จะฉันให้น้อยแค่พออยู่ได้ แต่จะเดินจงกรมทั้งวัน เพื่อเป็นการทรมานตนให้เมื่อย เพลีย จิตใจจะได้ไม่มีโอกาสที่จะคิดถึงรูปเสียง ขั้นตอนในการปฏิบัติ คือ หลังจากประกอบภัตกิจเสร็จแล้ว ล้างบาตร เช็ดเก็บ เรียบร้อยแล้วก็เข้าห้องไหว้พระให้ใจสบาย พร้อมกับตั้งจิตอธิษฐานว่า ขอให้บารมีพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ ได้ช่วยดลบันดาลให้จิตใจของข้าพเจ้าพบกับความเบา ว่าง กระจ่าง สงบ จนมีกำลังคลายจากกามคุณทั้งหลายด้วยเทอญ

จากนั้นก็ไปเดินจงกรม ตั้งแต่ ๓ โมงเช้า ก็เดินเรื่อยไป เดินไปเดินมาอยู่อย่างนี้จนถึง ๕ โมงเย็นจึงหยุด แล้วไปทำกิจวัตรประจำวัน ตั้งใจว่าจะทำอยู่อย่างนี้ ถ้าครบ ๑๕ วันแล้ว ยังไม่ได้ผลก็จะเปลี่ยนวิธีใหม่ ทำความเพียรเพื่อทรมานตน โดยไม่ยอมสยบ แม้ว่าฝนจะตกแดดจะออก อาตมาก็ได้พยายามทำความเพียร เพื่อทรมานตนด้วยอย่างนั้น โดยไม่

ท้อถอยจนกระทั่งครบ ๑๕ วันแล้ว ก็ยังไม่ได้ผล กามคุณมิได้ลดน้อยถอยลงเลย แต่มันกลับยิ่งกำเริบมากขึ้นเสียอีก"

หลังจากที่หลวงปู่ท่านทำเพียรทรมานตนจนครบ ๑๕ วัน แต่ก็ไม่ได้ผล ท่านว่า "นั่นเพราะมิใช่หนทางอันประเสริฐ มิใช่หนทางที่จะทำให้พ้นทุกข์ได้เลย ทุกรกิริยานี้มิใช่ทางที่ประเสริฐเลย เมื่อไม่ใช่ทางที่จะพ้นทุกข์แล้วจะเอาอะไรกับทางนี้ที่จะมาสู้รบกับกิเลสเล่า กิเลสมารจึงไม่ได้ลดละเลย"

หลวงปู่ท่านเล่าต่อไปอีกว่า

"จากนี้เราควรจะใช้หลัก มหาสติปัฏฐานมาแก้ไขปัญหาดู นั่นคือการพิจารณาดู กาย เวท นา จิต ธรรม แต่ในครั้งนี้เห็นทีจะต้องตามพิจารณาดูจิต ทุกขณะ จิตจะคิดไปไหนก็จะตามกำหนดรู้ จิตอยู่อย่างไรก็รู้อาการทางจิต มีอารมณ์ใดเกิดขึ้นในจิตก็ตามรู้ ถ้ามันร้อนมันร้อนยังไง เพราะอะไร ถ้าจิตรู้สึกสบาย ก็กำหนดดูว่าสบายอย่างไร

ทำอย่างไรจึงจะทรงอารมณ์นั้นให้นาน ๆ จำเป็นต้องให้สติสัมปชัญญะค่อยควบคุมอยู่กับจิตตลอดเวลา โดยไม่ลดละ

พอพยายามตามดูอยู่อย่างนั้นทุกขณะ เป็นเวลาประมาณ ๓๐ นาที จิตก็เริ่มเบา เย็นและสงบลง อาตมาพบว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่ถูกต้อง ใช่แล้ววิธีนี้แน่แล้ว ..ถูกแล้ว

จากนั้นก็เกิดอาการภูมิใจ อิ่มใจ ปลื้มใจจนขนลุกชัน และก็ยิ่งมีกำลังใจ จึงตามดูจิตอย่างหนักยิ่งขึ้นกว่าเดิม ผลก็ยิ่งคืบหน้า คือจิตยิ่งสบาย ๆ จนในที่สุดก็ปกติเหมือนเมื่อครั้งก่อน ๆ มา สำหรับอาตมาเองเมื่อมีปัญหาทางจิต ก็ใช้แนวทางของสติปัฏฐานในการแก้ปัญหาและก็ได้ผลดีเสมอมา นี่คือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยตรงกับตนเอง แต่นักปฏิบัติทั้งหลายไม่ควรปลงใจเชื่ออาตมาทันที เพราะอุปนิสัยและ

บารมีของแต่ละบุคคลนั้น ไม่เหมือนกัน วิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผล จึงอาจจะแตกต่างกันไป ถึงอย่างไรด้วยความหวังดีต่อกัน อาตมาขอโอกาสให้ข้อเสนอแนะต่อผู้ปฏิบัติทั้งหลายว่า เมื่อท่านเจอมารทางกาย หรือมารทางใจก็ตาม ท่านจงตั้งสติให้ดี อย่าให้หวั่นไหว อย่าให้สติรวน จงควบคุมความคิดของตนเองให้มั่นคง อย่าให้หวั่นไหว อย่าให้คลอนแคลน แล้วค่อย ๆ คิดหาวิธีแก้ปัญหานั้น ด้วยความใจเย็น และให้สุขุมรอบคอบที่สุด โดยเฉพาะต้องใช้ขันติ และความฉลาดให้มากเป็นพิเศษ

เมื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการแก้ปัญหาได้แล้ว ก็ให้ดำเนินการแก้ปัญหา ตามหลักการที่กำหนดไว้นั้น ด้วยความมีสัจจะที่แน่นอน และมั่นคงว่า จะทดลองแก้ปัญหานั้นตามหลักการนั้น ๆ จะสักกี่วัน ก็พยายามทำให้ได้ตามที่ตั้งใจ ถ้าไม่ได้ผลโดยวิธีปฏิบัติเช่นนี้ ท่านก็จะพบวิธีใดวิธีหนึ่งในใจของท่านเองจนได้ เพราะจิตที่ศึกษาสภาพย่อมเกิดการรู้ผลไปโดยอัตโนมัติ

ที่ว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์เอง ก็โดยอาศัยหลักค่อย ๆ ทำ ค่อย ๆ ปฏิบัติ ค่อย ๆ ติดตามดูจิตนั่นเอง เอาจิตศึกษาจิตแล้วก็เกิดความรู้สึกที่เป็นสภาวะธรรม โดยผู้นั้นจะรู้ด้วยตนเองดีว่าสภาพจิตนั้นมันเป็นอย่างไร เพราะมันเป็นปัจจัตตัง เรื่องที่รู้เฉพาะด้านใครทำใครก็ได้ใครกินใครก็อิ่ม”

คาถาดี

๑. อย่าขับเร็ว
๒. อย่ากินเหล้า
๓. อย่าประมาท
๔. อย่าขาดสติ

สาระทางธรรมประดับแง่คิด

"ศีล สมาธิ ปัญญา จะเกิดมีในตัวเรา ก็ต้องปฏิบัติ หรือเจริญธรรมตามหลักอริยมรรค จึงจะคลายหรือถอนกิเลสได้ ถ้าเพียงแต่อ่านหรือศึกษาก็ให้ผลดีเพียงขั้นต่ำ คือก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความซาบซึ้งรู้ว่าอะไรควร และไม่ควร ถึงจะละ ราคะ โทสะ โมหะได้นิดหน่อยด้วยเหตุที่ยังรู้สึกละอายต่อความรู้อยู่บ้าง ผลของการเรียนรู้ก็คงช่วยให้เป็นคนดี ระดับกัลยาณชน ราคะ โทสะ โมหะ ยังมีอยู่ในใจ และจะแสดงอาการเป็นครั้งคราว จิตใจก็มืดเป็นครั้งคราว ไม่มืดตลอดชาติ ก็ยังนับว่าดีอยู่บ้าง

เมื่อเดินทางต้องอย่าหลงทิศทาง เพราะถ้าหลงทิศและเดินไปตามทางที่ตนหลงนั้น ก็ยิ่งนับวันจะไกลจุดหมาย ถ้าหลงทิศแล้วยืนอยู่กับที่คอยถามคนอื่นที่เดินผ่านมาเพื่อให้แน่ใจก่อน แล้วจึงค่อยเดินทางต่อไปอย่างนี้มีโอกาสถึงเป้าหมายได้ ข้อนี้ฉันใด นักปฏิบัติธรรมที่ดีก็ไม่ควรหลงหลักธรรม เช่นที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า **ภิกษุไม่ควรเกี่ยวข้องกับที่สุด ๒ อย่าง คือการมัวเมาหมกมุ่นอยู่กับกามคุณ ๕ (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ) และไม่ควรทรมานตนให้ตึงเกินไป เช่น อดข้าว อดน้ำ เป็นสิบ ๆ วัน จนเกือบตาย เป็นต้น**

ใครก็ตามที่มีสองหลักสำคัญ ๆ ที่ว่านี้ คนนั้นจะประสบความทุกข์แน่นอน ยิ่งมั่ว ยิ่งเสพกามคุณ ๕ เท่าไร ความเป็นตัวของตัวก็ยิ่งหมดไป ใจจะติดหรือตกเป็นทาสของสิ่งนั้น ๆ โดยหมดความเป็นอิสระในตัว เหมือนคนเสพฝิ่น ยิ่งเสพ ยิ่งติด หิวและหงุดหงิดอยู่เรื่อย นี่คืออาการของคำว่าติด คนที่ติดตัวกามคุณ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าพิจารณาด้วยสติปัญญาแล้วจะเห็นได้ว่า ผู้นั้นเป็นผู้ที่น่าสงสารเหลือเกิน เพราะบางคนติดมากจนได้แต่หึงหวง และเป็นทุกข์ทรมานจิตใจ เป็นแรมเดือนแรมปีก็มี แต่ก็อย่างว่านั่นแหละ คนที่เมาเหล้าก็ไม่เคยสมเพชตัวเอง คนที่เมากามคุณก็ไม่เคยสลดใจตนเองฉันนั้น ถ้าอยากมีความสุขแท้จริง หรือสุขที่บริสุทธิ์ปลอดภัยให้ดำรงตนอยู่ในขอบเขต ของศีล สมาธิ ปัญญา อย่ากระทำ พูด คิด ในทางที่ขัดต่อ ศีล สมาธิ ปัญญา อีกนัยหนึ่งก็คือ **ให้ปฏิบัติตนตามหลักของมรรค ๘ อย่าใช้ชีวิตในทางที่ขัดต่อมรรค ๘ ชีวิตท่านก็จะพบกับความสุขใจ ความเอิบอิ่มใจที่บริสุทธิ์แน่นอน"**

ได้พบพระผู้เป็นบิดา
แห่งกองทัพธรรม

พรรษาที่ ๘

(พ.ศ. ๒๔๘๗)

เมื่อออกพรรษาแล้วคณะธุดงค์ของหลวงปู่และพระอาจารย์คำภา ก็ยังคงปักหลักอยู่ที่ป่าช้าบ้านเชียงนั้นต่อไปอีกประมาณสองถึงสามเดือน จากนั้นเพื่อนสหธรรมิกผู้ร่วมธุดงค์จึงได้มาชวนหลวงปู่ ไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดป่าบ้านโคก โดยหลวงปู่เล่าให้ฟังว่า

"อาตมาก็คิดหน้าคิดหลังล่ะ เพราะ

หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

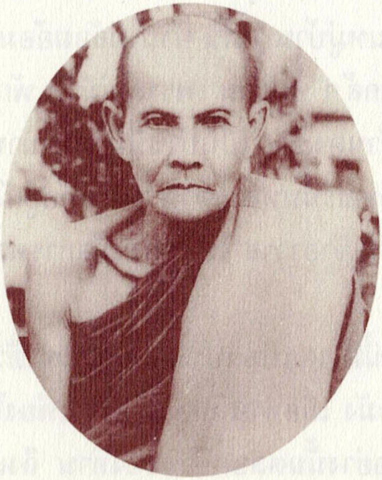
เคยได้ยินกิตติศัพท์ของหลวงปู่มั่นมาว่า ท่านรู้ใจคน ใครทำผิดอะไรมา หลวงปู่มั่นท่านจะทักท้วงเลยนะ อาตมาก็เลยกลัวไม่กล้าไป เพราะเราไม่รู้ว่าเราเคยทำผิดพระธรรมวินัยอย่างไร แต่พอคิดไปคิดมา ผิดก็ผิด ถูกก็ถูก ให้ท่านทักท้วงว่าไม่ดีซิ ไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย จะสึกก็สึกไปเลย ดีกว่าไปกินข้าวชาวบ้านเขาเฉยๆ ไปหาท่านซิ ผิดพระธรรมวินัยตรงไหน อาบัติหนักหรืออาบัติเบา จะได้สำรวมระวังแก้ไขต่อไป

อาตมาก็ออกเดินทางจากอุดรฯ ราววันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๔๘๗ กระมัง เราเดินทางผ่านหมู่บ้านทุ่งฝน บ้านไผ่ล้อมอ้อมกอ ก็เย็นพอดี พวกเราก็ปักกลดอยู่ในป่าใกล้ๆ หมู่บ้าน เพราะไม่มีวัด พักอยู่ที่นั่นสิบกว่าวันก็เดินทางต่อ ผ่านหมู่บ้านดงเย็น เป็นบ้านที่มีวัดมานาน และมีพระเณรอยู่มิได้ขาดตลอดมา ในขณะนั้นหลวงตาหรั่งเป็นผู้อยู่เฝ้าวัด ส่วนหลวงพ่อพรหม จิรปุญฺโญ ผู้เป็นเจ้าอาวาส ไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านโคกยังไม่กลับมา

หลวงตาหรั่งรูปนี้มีโรคแปลกประหลาดประจำตัว อาจเป็นเพราะโรคกรรมเก่าชนิดหนึ่งกระมัง เมื่อท่านฉันอะไรลงไปเพียงไม่นาน ก็จะอาเจียนออกมาหมด เป็นอยู่อย่างนั้นตลอดชีวิตของท่าน ถึงเวลาฉันก็ฉันเหมือนพระรูปอื่นๆ ทั่วไป แต่ฉันเสร็จก็อาเจียนออกมา โดยที่ท่านก็รู้สึกอิ่มเหมือนพระธรรมดาทั่วๆ ไป นี่หนอผลของกรรม เรามองไม่เห็นแต่มันก็เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนเรา ออกจากบ้านดงเย็น ก็เดินทางมุ่งหน้าไปทางอำเภอสว่างแดนดิน แวะพักที่วัดของหลวงตาฮวด ขณะนั้นท่านไม่อยู่ พวกเราพักแค่คืนเดียว

ครั้งนั้นสงครามอินโดจีนกำลังจะยุติลง จากอำเภอสว่างแดนดิน ต่อรถยนต์ไปถึงสกลนครเวลาเที่ยงคืน ไปพักที่วัดป่าสุทธาวาส ๒ คืน พอได้กำลังแล้ว ก็เดินทางต่อไปยังวัดป่าบ้านโคก ขณะนั้นหลวงปู่มั่นท่านอยู่บ้าน

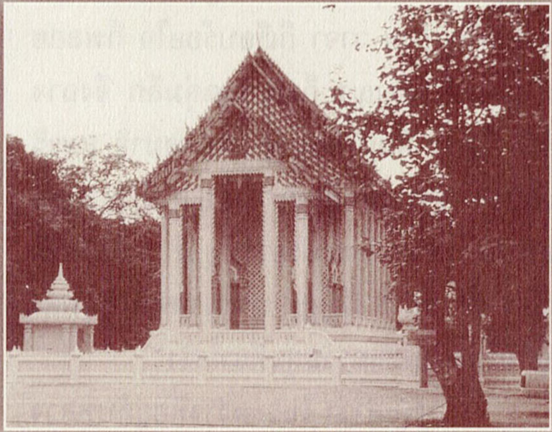
โคก แต่ก่อนท่านก็เคยอยู่วัดป่าสุทธาวาสเหมือนกัน ชาวบ้านโคกเขามานิมนต์ให้ท่านไปอยู่จำพรรษาที่วัดป่าบ้านโคก (ปัจจุบันคือวัดป่าวิสุทธิธรรม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร) พอดีในขณะนั้นที่บ้านโคก ก็มีท่านอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ ซึ่งท่านก็เป็นชาวบ้านโคกอยู่แล้ว เป็นผู้รับผิดชอบด้านการจัดเสนาสนะที่พักในวัดป่าบ้านโคก ดังนั้นจึงได้เข้าไปกราบรายงานตัวต่อท่าน และรอเวลาเพื่อจะได้เข้าพบหลวงปู่มั่น

พอเกือบ ๒ทุ่มพระภิกษุสามเณร ทุกรูปก็ไปรวมกันที่กุฏิของหลวงปู่มั่น เพื่อรับฟังการอบรมธรรมประจำวัน ขณะนั้นอาตมารู้สึกตื่นเต้นระทึกใจมาก เมื่อพระทุกรูปมาพร้อมกันแล้วหัวหน้าคณะต่างๆ ก็รายงานตัวต่อหลวงปู่มั่น หลังจากนั้นไม่นาน ก็ถึงขั้นที่ฟังการอบรมสาระธรรม ใจความสำคัญที่หลวงปู่มั่น นำมาแสดงในคืนนั้นคือ ช่วงแรก ท่านเล่าประวัติของท่านเองโดยย่อ จากนั้น ท่านก็อธิบายพุทธพจน์ที่ว่า เยธัมมา เหตุปปะภะวา เตสัง เหตุง ตะถาคะโต สิ่งทั้งหลายล้วนมีเหตุเป็นแดนเกิด พระตถาคตเจ้าก็ตรัสบอกเหตุของสิ่งเหล่านั้นไว้ โดยใจความของพระพุทธพจน์ ข้อนี้ก็คือ ถ้าหมายถึงที่ตัวเราแล้ว เหตุทั้งหลายของคนเราก็ล้วนมาจากใจ ใจจึงเป็นมหาเหตุ ถ้าใจดี ใจสูง ใจประเสริฐ การทำ การพูด ก็พลอยดี และประเสริฐไปด้วย

ดังนั้นจึงควรดูแลอบรมใจของตนให้ดี เพื่อให้ใจเป็นเหตุแห่งพฤติกรรมที่ดี ถ้าปล่อยปละละเลยจิตใจ ชาตินี้ทั้งชาติก็สิ้นหวัง เอาดีอะไรไม่ได้เลย เพราะใจมีแต่จะไหวไปในทางที่ต่ำ ชีวิตก็มีแต่เสียหายเดือดร้อน ผู้ที่ปฏิบัติธรรมหรือผู้ที่รักตนทั้งหลาย ถ้าอยากให้ชีวิตก้าวหน้าแล้วจงคอยดูแลจิตใจของตนให้ดี'

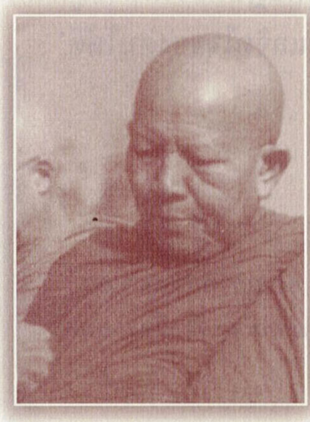

อุโบสถวัดป่าสุทธาวาส
อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

หลังจากประชุมเสร็จ หลวงปู่จึงได้เข้าไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่น พร้อมกับได้กราบเรียนท่าน ถึงจุดประสงค์ในการมาครั้งนี้ ซึ่งหลวงปู่มั่นท่านก็ได้เมตตาสอบถามข่าวคราวว่า "เป็นอย่างไรบ้าง สำหรับการไปวิเวกที่ผ่านมา จิตใจเป็นอย่างไรบ้างดีไหม มีอุปสรรคอะไรไหม เป็นพระก็มีความลำบากอย่างนี้ พระพุทธองค์ท่านยิ่งลำบากกว่าเราหลายเท่านะ"

ในขณะที่หลวงปู่อยู่กับหลวงปู่มั่น ระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ปี ๒๔๘๗ โดยหลวงปู่เล่าว่า "หลวงปู่มั่นท่านก็นำเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา มาแสดงอยู่เรื่อย ๆ โดยท่านให้เหตุผลว่า **คนเราต้องการดับทุกข์ หรือต้องการพ้นทุกข์ หนทางที่จะสมหวังก็คือ ต้องรู้เรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา และต้องปฏิบัติให้เกิด ศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นในตน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า**

เกิดอริยมรรคขึ้นในตน เพราะมรรค ๘ ย่อลงมาก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง การปฏิบัติเรื่องไตรสิกขานี้ ต้องปฏิบัติจน ศีล สมาธิ ปัญญา เกิดขึ้นในตัวเราจนเป็นเนื้อเดียวกัน จึงจะถือว่าสมบูรณ์แบบ มิใช่ว่าจะปฏิบัติเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะสิ่งทั้งสามนั้นต้องอิงอาศัยกันเป็นลูกโซ่ คือ ศีลที่เคร่งครัด กาย วาจา ก็เรียบร้อยใจ ก็พลอยเป็นสมาธิ ปัญญา ก็ละเอียดลุ่มลึก จึงอาจกล่าวได้ว่า ศีลเป็นรากฐานของสมาธิ สมาธิเป็นรากฐานของปัญญา อยากมีความสุข อยากห่างจากกองแห่งความทุกข์ จงใส่ใจในเรื่อง ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าปราศจากสิ่งเหล่านี้ก็มิใช่ทางแห่งความสุขที่แท้จริง”

หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ
วัดป่าเขาน้อย อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์

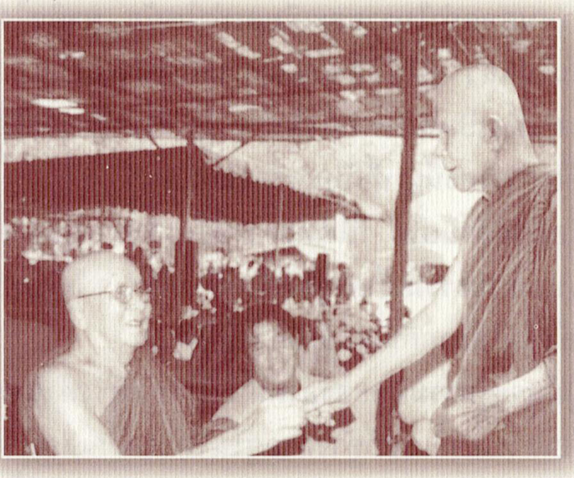
หลวงปู่เล่าว่า ในระหว่างที่อยู่กับหลวงปู่มั่นช่วงนั้น ท่านได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนทัศนธรรมกับพระอาจารย์ต่าง ๆ ที่อยู่ร่วมกันในระยะนั้น ซึ่งพระอาจารย์เหล่านั้นก็มีชื่อเสียงโด่งดังในปัจจุบัน ดังที่หลวงปู่เล่าให้ฟังต่างวาระกันว่า

“อาตมากับอาจารย์สุวัจน์ สุวโจ ได้มีโอกาสพบกันสมัยอยู่กับหลวงปู่มั่นใหม่ ๆ นั่นแหละ ดูเหมือนว่าตอนนั้นท่านอาจารย์สุวัจน์จะรีบไปจำพรรษาที่สุรินทร์กระมัง ออกพรรษาแล้วก็ยังได้พบเจอกันบ้างในแถบสกลนคร .....ถามว่าสนิทกันมากมั้ย.... ก็ไม่มากเท่าไร พอจะสมัครมักคุ้นกันเฉย ๆ”

“ตอนอยู่กับหลวงปู่มั่นก็ได้มีโอกาสพบหลวงตามหาบัว พอได้พูดคุยกันบ้างแต่ไม่มาก เพราะต่างคนต่างปฏิบัติ ท่านเองก็เป็นคนไม่ค่อยพูด เราเองก็ไม่รู้จะพูดอะไร ทำตามหน้าที่ข้อวัตรของตน กุฏิท่านก็อยู่ทางหนึ่ง

กุฏิเราก็อยู่ทางหนึ่ง ไม่นานท่านก็ออกไปวิเวกทางอื่น เลยไม่ได้จำพรรษาร่วมกัน จะมาเจอกันภายหลังก็ที่อุดรฯ ก็เมื่อต่างคนต่างมีที่อยู่เป็นหลักแหล่งแล้ว ว่าง่ายๆ เข้าไปอุดรฯ ก็เจอท่านไม่ยาก บางทีก็วัดโพธิ์ฯ (วัดโพธิสมภรณ์) หรือในงานครูบาอาจารย์

หลวงปู่ กับ
หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง
จังหวัดอุดรธานี

ในช่วงปี พ.ศ.สามสิบกว่าๆ อาตมามาทอดกฐินที่อุดรฯ เลยถือโอกาสเข้าบ้านตาดเยี่ยมคาราวะท่าน"

หลวงปู่เล่าต่อไปว่า "อาตมายอมรับเลยว่า ในขณะนั้นอุปนิสัยของอาตมายังหยาบเหลือเกิน ด้วยอยู่ในวัยหนุ่มฉกรรจ์ ทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดการศึกษาเรียนรู้เท่าที่ควร การฟังหลวงปู่มั่นเทศน์อบรมสั่งสอนแต่ละครั้งก็ไม่ใช่ว่าจะเข้าใจได้ง่ายๆ ก็เพราะภูมิธรรมตามความรู้ของอาตมาในขณะนั้น ยังต่ำอยู่มาก ที่ว่าต่ำนั้นก็เนื่องมาจากเหตุผลหลายประการ คือประการแรก ขาดการศึกษาในทางปริยัติธรรม อย่างที่ว่ามาแล้ว เรียนจบมาก็เพียงแค่นักธรรมเอก ทางบาลีก็เรียนไม่จบ ไม่ได้

เปรียญธรรมอะไรสักอย่าง และประการที่สอง ก็คือว่าอาตมายังอยู่ในวัยคะนอง (ไฟราคะกำลังร้อนจัด)

ดังนั้นเวลาที่รับฟังคำอบรมเทศนาจากหลวงปู่มั่นในบางคราวบางขณะ ก็เหมือนกับความฝัน คือไม่ได้ซาบซึ้งเข้าสู่จิตใจอะไรเท่าไร เสร็จการอบรมแล้วก็ลืม ไม่ได้กำหนดจดจำในรายละเอียดเท่าใดนัก มาคิดได้ทีหลังก็เมื่อโอกาสนั้นผ่านไปแล้ว มิได้ตักตวงเอาประโยชน์จากคำสอนของท่าน ทั้งๆ ที่มีโอกาส เพื่อเป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติให้พ้นทุกข์ได้สักเท่าไรเลย ก็เพราะไฟตัณหาราคะนี้เองที่เป็นเครื่องปิดกั้น

แต่ถึงกระนั้นก็ดีเมื่อมีสติสำนึกได้ ก็ได้พยายามจับเอาความหมายจากท่าน ที่ได้แสดงอบรมบรรยายธรรมเข้ามาสู่ใจไว้ได้บ้าง ไหนๆ ก็ได้พบได้อยู่ใกล้ครูบาอาจารย์แล้ว ไม่ได้มากก็น้อย ยังดีกว่าไม่ได้เลย

ดูเหมือนว่าหลวงปู่มั่นจะรู้ความคิดของอาตมา ในบางครั้งท่านจะเทศน์กระทุ้งอาตมา เพื่อเคาะเอากิเลสที่ค้างคาอยู่ในจิตใจออกเสียบ้างพอให้ได้รู้สึกละอาย ทำให้กลับใจมาทำความเพียรปฏิบัติธรรมมากขึ้น บางคราวท่านจะเทศน์ดักคอ จี้ถูกใจดำอย่างชัดแจ้ง ถึงคนอื่นจะไม่รู้ แต่ตนของตนย่อมรู้ดี ว่าท่านหมายถึงใครเรื่องอะไร รับฟังแล้วก็ต้องสะดุ้งสะเทือนอยู่ในใจ ไม่กล้าคิดอะไรให้นอกลู่นอกทางสมณวิสัยเป็นอันขาด"

หลวงปู่เล่าว่า เมื่อท่านโดนหลวงปู่มั่น เคี่ยวบ่อยเข้า สภาวะจิตของท่านก็เข้าที่ หันกลับมาตั้งใจเอาใจใส่ต่อการบำเพ็ญเพียรภาวนา ด้วยความบากบั่นต่อไป

โดยหลวงปู่มั่นท่านเตือนว่า **"ยังไม่สายเกินไปที่จะกลับตัวกลับใจ เวลาที่ล่วงเลยไปนั้นมีค่าถึงเสียไปแล้วก็ตั้งต้นใหม่ยังสำเร็จได้ถ้าเอาจริง"**

จากนั้นหลวงปู่ได้เร่งความเพียรในระยะหลัง ได้ดีพอสมควร โดยมิได้ท้อถอย นอกจากนี้ หลวงปู่ท่านยังกล่าวต่อไปอีกว่า

"อาตมายอมรับนะว่าใหม่ ๆ เมื่อเข้าไปอยู่ในสำนักของหลวงปู่มั่น จิตใจของอาตมาก็ตื่นเต้น และสนใจในการปฏิบัติดีอยู่ และก็รู้สึกยำเกรงในอำนาจบารมีของหลวงปู่มั่นมาก อย่างครั้งหนึ่งอาตมากำลังกราบพระอยู่ก็กราบพร้อม ๆ กับหมู่เพื่อนนั่นแหละ แต่ **ท่านจี้มาที่อาตมาเลยนะ ท่านว่า ท่านหลอดนี้กราบไม่ถูกนะโม ไม่รู้จักเบญจางคประดิษฐ์หรือไง ขาสอง แขนสอง หัวหนึ่ง กราบให้มันลงไปเสมอกันซิ เอ้า! กราบใหม่ กราบไม่ถูกศีลห้าเลย** อะไรกันบวชมาก็หลายพรรษายังกราบไม่ถูกอีก ที่โดนหลวงปู่มั่นตำหนิ ก็เพราะอาตมากราบไม่ถูก กราบแบบป๊อบแป๊บ ๆ แล้วก็ไป

นี่พอเห็นโยมกรุงเทพฯ สมัยนี้กราบนี่ หัวไม่ได้แตะพื้นเลย ยังสลอนอยู่เลย เอามือ แตะพื้นสามทีเสร็จ อาตมามองเห็น ก็นั่งขำล่ะซิ นึกถึงคำหลวงปู่มั่นทันที ตอนนั้นนะครูบาอาจารย์และหมู่เพื่อน ก็อยู่กันเต็มที่นั่นเลย อาตมารู้สึกอายขายขี้หน้าอย่างยิ่ง

หลังจากอยู่กับท่านไม่นาน ความตั้งใจที่จะปฏิบัติธรรมกรรมฐานก็เริ่มลดน้อยถอยลง จนต้องถูกหลวงปู่มั่นจี้เอาหลาย ๆ ครั้ง จึงได้ดีและเอาดีจนได้ในภายหลัง"

ควร

ทุกข์ ควรกำหนดรู้

ตัณหา ควรละเสีย

นิโรธ ควรทำให้แจ้ง

มรรค ควรทำให้เจริญ

ทฤษฎีจะแจ่มชัด
เมื่อปฏิบัติด้วยตัวเอง

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า "เป็นนโยบายอย่างหนึ่งของหลวงปู่มั่นที่ต้องการให้ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมจากท่านแล้ว ออกธุดงค์แสวงหาวิเวก เพื่อพิสูจน์หลักการที่ได้รับ จากการอบรมว่า เมื่อได้นำไปปฏิบัติในสนามรบจริง ๆ แล้วจะเกิดผลเช่นไร ผู้นั้นมีความพร้อมความ ชำนาญที่จะออกสนามรบ เพื่อขับเคี่ยวกับข้าศึก ศัตรูภายในอันสำคัญ คือ กิเลส ตัณหาทั้งหลาย ซึ่งมีมารเป็นหัวหน้า

ทั้งนี้เพราะ ประสบการณ์จากตนเอง โดยตรงนั้น ย่อมแจ่มชัดและมั่นใจได้กว่าการฟัง จากคนอื่น ความชำนาญในการรบ ต้องหาจากสนามรบประสบการณ์จริง จะแพ้หรือจะชนะนั้น ก็ขึ้นอยู่กับจิตใจและสติของเรา ที่คอยควบคุมบังคับสั่งการอยู่ พร้อมด้วยความเพียรและปัญญา อาศัยขันติมาประกอบเป็นกำลังสำคัญ

โดยที่หลวงปู่มั่นได้บอกอุบาย และยุทธวิธีพิชิตศึกให้เป็นแบบอย่างและแนวทางในการดำเนินการให้แล้ว เหลือแต่เราที่จะต้องน้อมนำเอาคำสอนนั้น มาใช้ในชีวิตจริง ในสนามรบจริงให้ได้ตามคำสอนเท่านั้น

ข้าศึกแต่ละตัวนั้นก็มีอันตราย ภัยร้ายกาจแตกต่างกัน เราจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ให้เข้าใจถึงวิธีการเอาชนะ และเข้าใจในลักษณะนิสัยของมัน

ทำความรู้จักกับมัน ในทุกด้านโดยละเอียด เมื่อ ถึงคราวที่มัน โผล่มาให้เห็นจะได้ ฟาดฟันกับมันได้ถูก ต้องและถูกวิธี หรือใน บางครั้งก็อาจ ติดตามไปขุดค้นหา แล้วฆ่ามันให้ตายให้ หมดไปจากจิตจากใจ ซึ่งข้าศึกพวกนี้มัก แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่ใน ที่ลึก หรืออยู่ใกล้ชิด ติดกับใจเราเองมาก จน ไม่อาจแยกแยะ หรือไม่รู้ตัวว่าเจ้าสิ่งนี้ที่แท้จริงก็คือ ศัตรูตัวฉกาจที่น่ากลัว ตัวหนึ่ง หากรู้ไม่เท่าทัน ก็จะต้องครอบงำและกุมจิตใจเอาไว้ จนตกเป็น ทาสของมันตลอดไป

หลวงปู่บัวพา ปญฺญาพาโส

ท่านว่า **สนามรบที่สำคัญที่สุดนั้นอยู่ภายในกาย ในใจเรานี่เอง** หากว่าเรารบชนะภายในได้ ศึกภายนอกนั้นก็ไม่ยาก เพราะข้าศึกภายนอกนั้น จะมองเห็นตัวตนได้ง่ายกว่าข้าศึกภายใน

อาตมา และพระอาจารย์บัวพา ปญฺญาพาโส ก็ตกลงกันว่าจะออก วิเวกร่วมกัน จึงได้เข้าไปกราบขออนุญาต ลาหลวงปู่มั่นเพื่อออกธุดงค์ แสวงหาประสบการณ์ ซึ่งหลวงปู่มั่นท่านได้กล่าวอบรมก่อนไปว่า **ไม่เคยมี ใครบรรลุธรรม ด้วยการอยู่ไปกินไป นอนไปตามใจชอบ โดยไม่มีการ ฝึกจิตทรมานใจ** ใครจะไปวิเวกก็ไปได้

การธุดงค์ครั้งนั้นอาตมา กับพระอาจารย์บัวพา ได้มุ่งหน้าไปทางทิศ ตะวันตก ล่องลงมาตามเขาภูพานในเขตจังหวัดสกลนคร เข้าสู่อำเภอเมือง และแวะพักที่วัดธาตุนาเวงหนึ่งคืน แล้วเดินทางต่อผ่านบ้านนาศรีนวล บ้านจันทร์เพ็ง จนถึงบ้านนาเต่างอย จึงได้แวะพักกับพระอาจารย์วิริยังค์ สิรินฺธโร หนึ่งคืน ขณะนั้นพระอาจารย์วิริยังค์ กำลังสร้างสำนักสงฆ์ แห่งใหม่อยู่ในป่าช้าเผยแผ่ธรรมอยู่ในเขตตำบลบ้านบึงสานาเต่างอย และกำลังมีชื่อเสียงในด้านการเผยแพร่

จากนั้นก็ได้เดินทางขึ้นสู่เขาภูพานอีก โดยเดินขึ้นเขาลงเขาไปตลอด บางช่วงก็ลำบากยากยิ่งในการเดิน จนบางครั้งก็ทำให้อาตมาเกิดความรู้สึกว่าเรามีกรรมอะไรหนอ จึงต้องมาทรมานกับความยากลำบากเช่นนี้ ต้องเผชิญกับความเหน็บหนาวเช่นนี้ ทั้งเสี่ยงกับอันตรายทั้งจากสัตว์ร้ายและไข้ป่า จนกระทั่งถึงความตาย

*หลวงปู่กับพระเทพเจติยาจารย์
(หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร)
วัดธรรมมงคล กรุงเทพฯ*

แต่ความคิดอีกฝ่ายหนึ่งก็ว่า ตายเป็นตายเราไม่ควรกลับ เพราะเราตัวคนเดียว ทรัพย์สมบัติก็ไม่มี นอกจากบริขารแปดเท่านั้น ไม่มีอะไรต้องห่วงแม้แต่ชีวิตของตนเอง นี่คือความคิดที่เกิดขึ้นต่อสู้กันเองอยู่ภายในเมื่อฝ่าย ที่คิดดีชนะ เราก็ทำความดีได้ต่อ ๆ ไป เป็นอยู่อย่างนี้ ในบางครั้งกว่าจะดั้นด้นลงถึงเชิงเขาภูพาน ที่บ้านกวนบุ่นก็เกือบมืดแล้ว คณะของอาตมาจึงแวะพักที่โรงเรียนประชาบาลของหมู่บ้าน

เราพักที่นี่เพียงไม่นาน ก็มีญาติโยมมาสนทนาด้วยหลายคน อาตมาได้บอกให้โยมคนหนึ่งไปเชิญผู้ใหญ่บ้านออกมาพบ ไม่นานท่านผู้ใหญ่บ้านก็ออกมา เราสนทนาพาทีกันหลายเรื่อง ได้ทราบว่าหมู่บ้านนี้เป็นคริสต์เกือบทั้งหมด และไม่ห่างไกลจากหมู่บ้านนี้นักก็มีถ้ำ แต่เป็นถ้ำเล็ก ๆ พออาศัยอยู่ได้สองถึงสามคน อาตมาได้บอกกับผู้ใหญ่บ้านว่า

เอาไว้พรุ่งนี้เช้าหลังจากบิณบาตและฉันจันหังแล้วจะขึ้นไปดู ขอให้ชาวบ้านช่วยจัดหาคนนำทางไปด้วย

รุ่งเช้าอาตมาและพระอาจารย์บัวพาได้ออกบิณบาต ได้มีญาติโยมมาใส่บาตร และใส่อาหารมากพอสมควร ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาคริสต์ก็ตาม แต่ก็ยังมีใจที่จะสงเคราะห์ช่วยเหลือพระภิกษุต่างศาสนา

หลังจากฉันจังหันแล้ว จึงได้ชักชวนชาวบ้านให้พาไปสำรวจดูถ้ำที่ว่านั้น ว่าจะพออาศัยพักอยู่ได้หรือไม่ มีชาวบ้านอาสาที่จะติดตามไปด้วยประมาณสิบคน เมื่อไปถึงได้เห็นถ้ำแล้วก็พอใจ จึงได้ช่วยกันทำความสะอาดจนพอพักอาศัยได้ กะว่าจะอยู่พักปฏิบัติที่ถ้ำนี้สักระยะหนึ่ง

ถ้ำที่บ้านกวนบุ่น อยู่ห่างจากหมู่บ้าน ไม่ไกลมากนัก คือประมาณหนึ่งกิโลเมตร เวลาพลบค่ำคณะญาติโยมก็พากันกลับบ้าน ก่อนกลับบ้านโยมคนหนึ่งได้ถามขึ้นว่า พระคุณเจ้าทั้งสองจะอยู่ที่นี่สักกี่วัน อาตมาตอบว่าไม่มีกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์

ในคืนแรกอาตมาก็ตั้งใจเป็นอย่างดี นั่งสมาธิ เดินจงกรม สลับกันไปพอเกือบ ๒ ทุ่มก็ได้ไต่ขึ้นหลังภูเขา เพื่อตากอากาศ รู้สึกว่าอากาศสดชื่นดีมาก ๒ ทุ่มกว่า ๆ ก็กลับลงมาที่ถ้ำ ทำกิจวัตรประจำวัน คือตั้งแต่ไหว้พระสวดมนต์ แล้วก็ตามด้วยทำความเพียรจนดึกดื่น โดยที่อาตมาไม่รู้สึกง่วงเลย ยอมรับว่าคืนนั้นจิตใจหวั่น ๆ ต่อภัยจากสัตว์ป่าเป็นอย่างมาก เลยไม่กล้านอน จึงได้ทำความเพียรตลอดคืน ที่พึ่งอันประเสริฐที่แสนอุ่นใจของอาตมาคือ คุณของพระศรีรัตนตรัย”

เครื่องอยู่ของผู้ครองเรือนและพันธะ ๓

ระหว่างที่หลวงปู่และหลวงปู่บัวพา พักปักกลดอยู่ที่บ้านกวนบุ่นแห่งนั้น หลวงปู่ท่านได้เมตตาอบรมสั่งสอนญาติโยม ที่มากราบขอฟังธรรมจากท่าน ซึ่งก็มีทั้งคนหนุ่มสาว เฒ่าชแรแก่ชรา ก็มากมาย หลวงปู่เล่าถึงเรื่องที่ท่านเทศน์อบรมสั่งสอนบุคคลเหล่านั้นว่า "ถ้าเป็นคนหนุ่มสาว อาตมาก็จะสอนให้เขารู้จักธรรมของการครองเรือน ซึ่งควรยึดถือปฏิบัติในทางที่ถูกที่เหมาะสม

ผู้ที่จะให้ครอบครัวมีความสุขได้ จะต้องปฏิบัติตามปัจฉิมทิศคือทิศเบื้องหลังอันหมายถึง สามีพึงบำรุงภรรยาด้วยสถาน ๕ อย่าง คือ

๑. ด้วยยกย่องนับถือว่าเป็นภรรยา

๒. ด้วยไม่ดูหมิ่น

๓. ด้วยไม่ประพฤติล่วงนอกใจภรรยา

๔. ด้วยมอบความเป็นใหญ่ให้

๕. ด้วยให้เครื่องแต่งตัว

ส่วนภรรยาเมื่อได้รับบำรุงเช่นนี้แล้ว ก็ควรอนุเคราะห์ตอบแทนแก่สามีด้วย ๕ สถานเช่นเดียวกัน คือ

๑. จัดการงานดี

๒. สงเคราะห์คนข้างเคียงสามีดี

๓. ไม่ประพฤติล่วงใจสามี

๔. รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้

๕. ไม่เกียจคร้านในกิจการทั้งปวง

สำหรับสุขของคฤหัสถ์นั้น คือ

๑. สุขเกิดแต่ความมีทรัพย์

๒. สุขเกิดแต่การจ่ายทรัพย์บริโภค

๓. สุขเกิดแต่การไม่เป็นหนี้

๔. สุขเกิดแต่การประกอบการงานที่ปราศจากโทษ

ส่วนคนเฒ่าคนแก่ อาตมาจะสอนให้รักษาศีล เจริญภาวนา และให้ถือศีลอุโบสถ คนเฒ่าคนแก่นี้มีอยู่อย่างหนึ่ง คือห่วงลูกห่วงหลานดังที่พระพุทธเจ้าเคยตรัสว่า **ความรักลูกเหมือนห่วงผูกคอ ความรักสิ่งของเหมือนปอผูกศอก ความรักไร่นาสาโทเหมือนปลอกสวมตีน ใครแก้สามปลอกนี้ได้เข้าสู่พระนิพพาน** จะไปห่วงอะไรกับมัน จะไปเฝ้าไปห่วงอะไรกับมันเราก็ปฏิบัติภาวนาเข้าสิ ละให้ได้นะ พันธะสามอย่างนี้จะได้ไปนิพพาน ไม่ต้องไปห่วงหรอก สักวันลูกหลานก็ต้องได้ไปนิพพานด้วยกันแหละ แต่ข้าวของ ไร่นาไปนิพพานไม่ได้นะ เพราะไม่มีใจครอง พุทโธ ๆ เข้า”

หลวงปู่ท่านมักจะเทศน์อบรมอย่างนี้ให้กับชาวบ้านกวนบุ่น ที่มาขอฟังธรรมจากท่านอยู่เป็นประจำ ตลอดระยะเวลาสองเดือนที่ท่านพำนัก ปักกลดอยู่ที่ถ้ำแห่งนี้

หลวงปู่บัวพาปราบผีฟ้าผีแถน

ก็เป็นธรรมดาของชาวบ้าน ซึ่งมักจะต้องหาหลักที่พึ่งทางใจในยามทุกข์ยาก โดยส่วนมากในสมัยก่อน ตามบ้านนอกบ้านนาแถบชนบทท้องถิ่นที่ห่างไกลความเจริญ อย่างที่หมู่บ้านกวนบุ่นนี้ก็เช่นกัน ถึงแม้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาคริสต์ ตามคำสอนตามบาทหลวงที่ได้เคยมาเผยแผ่ศาสนา แก่ชาวบ้านในแถบนี้ แต่โดยส่วนลึกในจิตใจของชาวบ้านแล้ว คงจะนับถือผีอยู่ก่อนแล้ว และสืบทอดเป็นความเชื่อต่อ ๆกันมาหลายรุ่น เพราะส่วนใหญ่ยังมีความยึดถือในอิทธิฤทธิ์ของพวกผีฟ้าผีแถน ฝังลึกอยู่ในจิตใจจนยากที่จะถอนได้ง่าย

หลวงปู่บัวพา ปญฺญาพาโส
วัดป่าพระสถิต
อำเภอศรีเชียงใหม่
จังหวัดหนองคาย

ดังนั้นภายในหมู่บ้านจึงมักจะมีผู้ทำหน้าที่เป็นหมอผีประจำหมู่บ้าน คอยเป็นสื่อกลางติดต่อระหว่างผีกับชาวบ้าน ในลักษณะเป็นคนทรงเจ้าเข้าผี ซึ่งเมื่อเกิดมีเหตุหรือเรื่องราวอันใดที่ทำให้เดือดร้อน

ก็มักจะเชิญหมอผีประจำหมู่บ้านคนนี้ไปประทับทรง เพื่อที่จะได้ถามไถ่ดูว่าเกิดมาจากอะไร และจะแก้ไขอย่างไร แม้แต่จะป่วยไข้อะไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นหนักหรือเบา ก็มักจะให้คนทรงผีรักษา ซึ่งเป็นค่านิยมความเชื่อถือที่ผิด ๆ

หลวงปู่เมตตาเล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ ตอนนั้นว่า

"วันหนึ่งมียายแก่ ๒ คนพร้อมกับหลานหนุ่มอีกคน ขึ้นไปหาพวกอาตมา ยายคนหนึ่งเป็นคนทรงประจำหมู่บ้าน มีอายุเกือบ ๖๐ ปี แกชื่อแม่คำตัน แกได้ทรงผีปู่ตามานานหลายปีแล้ว แต่ป่วยกระเสาะกระแสะบ่อยเหลือเกิน คงเป็นเพราะการนับถือผีปู่ตานี้แน่แท้ สามวันดีสี่วันไข้เป็นอย่างนี้ มาประมาณสามสิบกว่าปีแล้ว คือนับตั้งแต่นับถือผีเริ่มถือผีตลอดมา ที่นี้เกิดเบื่อหน่ายอยากจะเลิก ก็เลิกไม่ได้ ชีวิตก็ลำบากมาก จะทำอะไรหรือว่าเกิดอะไรขึ้นก็ผิดผีทั้งนั้น ต้องคอยระวังตัวอยู่ตลอดเวลาไม่เป็นอันมีความสุขสบายเลย สุขภาพสังขารก็แย่ลงมาก เดี๋ยวนี้ จะเลิกทำก็มีปัญหา เพราะถูกผีมันบังคับจะเลิกก็ไม่ได้ พอทราบว่าอาตมาธุดงค์มาปักกลดอยู่ใกล้กับหมู่บ้าน แกว่า ..ดิฉันจึงได้มาหา พระคุณเจ้าเพื่อให้ช่วยทำพิธีออกจากการนับถือผี ขอได้โปรดเมตตาดิฉันบ้าง.."

หลวงปู่จึงได้ถามแม่คำตันว่า "แล้วทำไมถึงคิดอยากจะเลิกจากเป็นคนทรงเสียล่ะ"

แม่คำตันจึงบอกว่า "ก็ดิฉันได้เกิดฝันประหลาดขึ้นมาว่า ขณะที่ดิฉันนั่งอยู่ในบ้าน ก็มีชายรูปร่างสูงดำเข้ามาร้องบอกว่าให้ไปกับเขา ก็พอดีมีพระภิกษุชรารูปหนึ่งก้าวเข้าประตูมา พลางพูดว่า ให้ไปกับท่านจะช่วยให้พ้นทุกข์ได้"

แม่คำตันกล่าวต่อไปว่า ในความฝันแกก็ได้คิดลังเลอยู่ในใจว่าจะไปกับใครดี ตัดสินใจไม่ถูกอยู่เช่นกัน จะไปกับพระก็กลัวผีจะไม่พอใจ

เพราะตัวเองนับถือผีอยู่แล้ว แต่อีกใจหนึ่งก็คิดว่า พระท่านคงมีดีของท่านแน่ จึงได้มาชวนให้ไปกับท่าน ในนาทีสุดท้ายแกจึงได้ตัดสินใจไปกับพระรูปนั้น ก็พอดีสะดุ้งตื่นขึ้นมา จากนั้นไม่นานก็ได้ข่าวว่ามีพระธุดงค์มาพักอยู่ที่นี่ จึงได้รีบมากราบ ขอท่านเป็นที่พึ่งนั่นแหละ

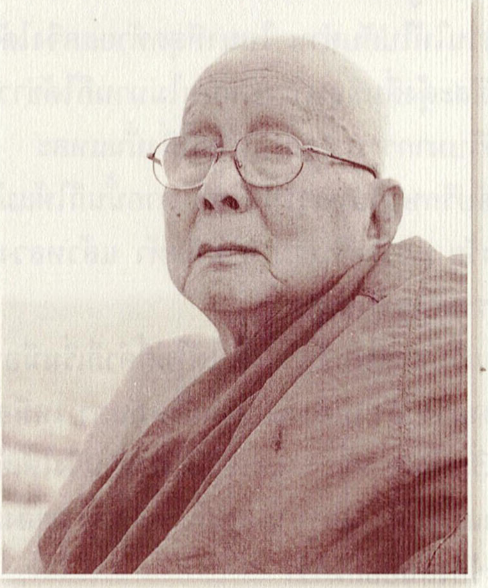
หลวงปู่จึงได้ปรึกษากับหลวงปู่บัวพา จากนั้นก็ให้แม่คำตันจุดเทียนบูชาคุณพระรัตนตรัย และให้รับสมาทานศีลห้า แล้วหลวงปู่บัวพาก็กล่าวนำสวดพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ

พอแม่คำตันเริ่มสวดพุทธคุณ ไปได้ไม่กี่คำก็เริ่มมีอาการตัวสั่นเทา แล้วชักกระตุกอย่างแรง ตัวแม่คำตันเองก็นั่งหลับตา เหมือนคนเคลิ้มไม่รู้สึกตัว เป็นอาการเริ่มต้นของผีเข้า หลวงปู่บัวพาท่านจึงได้เข้าสมาธิ ภาวนา แล้วทำน้ำมนต์ พอเสร็จแล้ว ก็เอาน้ำมนต์นั้นมารดที่ร่างของแม่คำตัน ทำให้ร่างนั้นสั่นเทิ้มและร้องลั่นออกมาว่า

"โอ๊ย!...ไม่เอาข้าอยากกินเหล้า ไม่อยากกินน้ำอันนี้ น้ำอันนี้ข้าไม่เอาข้าจะเอาเหล้า"

ร่างแม่คำตันก็พูดวนเวียนอยู่อย่างนั้น หลวงปู่บัวพาจึงรดน้ำมนต์ลงไปอีกครั้ง แล้วท่องบ่นทำปากพึมพำ แล้วเป่าพรวดไปที่ร่างของแม่คำตันอีกหลายครั้ง จนกระทั่งร่างแม่คำตันร้องออกมาว่า "ยอมแล้ว ยอมแล้วกลัวแล้วจะออกไปเดี๋ยวนี้"

เมื่อพูดจบร่างของแม่คำตันก็หงายหลัง ล้มตึงลงบนพื้น พวกที่ไปด้วย ก็ช่วยกันปฐมพยาบาล นวดเฟ้นอยู่ครู่หนึ่ง แม่คำตันจึงได้ฟื้นคืนขึ้นมามีอาการเหมือนคนพึ่งตื่นนอนใหม่ ๆ และอาการผิดปกติก็หายหมดไปกลับกลายเป็นคนละคนต่างไปจากเมื่อสักครู่ จากนั้นก็สวดอิติปิโสฯ ต่อจนจบ

เมื่อเสร็จพิธีแล้วหลวงปู่จึงได้ให้โอวาทกับแม่คำตันว่า "เอาละ หมดทุกข์หมดโศกเสียที เคราะห์กรรมต่างๆ ได้ผ่านพ้นไปแล้ว นับจากนี้ไปก็ขอให้โยมจงหมั่นสวดมนต์ภาวนา และไหว้พระเป็นประจำทุกวัน และหาเวลาเข้าวัดปฏิบัติธรรมเสียบ้าง จะได้เป็นการดีแก่ตัวเอง เรื่องร้ายๆ ก็จะได้ไม่เกิดขึ้นมาอีก ขอให้ตั้งมั่นใน คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ท่านจะได้คุ้มครองเราให้เป็นสุข"

ข่าวการไล่ผีออกจากร่างของแม่คำตันได้แพร่กระจายออกไปทั่ว ภายในไม่กี่วันหลังจากนั้น ก็ได้มีชาวบ้านอีกหลายคนพากันมานมัสการหลวงปู่ทั้ง ๒ เพื่อให้ช่วยทำพิธีขับไล่ผีให้ จนชื่อเสียงของท่านทั้งสองดังไปทั่วทั้งหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ได้เลิกนับถือผี และหันมาสนใจพระพุทธศาสนากันมากขึ้น

ชาวบ้านกวนบุ่นก็ได้อยู่กันอย่างสงบสุขไม่มีผีตนไหนมารบกวนอีกเลย

กลับมาอยู่กับหลวงปู่มั่นอีกครั้ง

หลวงปู่กับหลวงปู่บัวพาอยู่บำเพ็ญสมณะธรรมที่บ้านกวนบุ่นเป็นระยะเวลา ๒ เดือนเศษ เมื่อย่างเข้าเดือนเมษายนฝนก็เริ่มตกลงมาบ้าง ทีนี้หลวงปู่เกิดอาพาธด้วยโรคไข้ป่า อาการหนักมาก โดยหลวงปู่ท่านได้เล่าเหตุการณ์ครั้งนั้นให้ฟังว่า

“เป็นหนักขนาดที่ว่ายาขนานไหนใช้ลงไปก็ไม่ดีขึ้น เพราะสมัยนั้นวิทยาการทางการแพทย์ยังไม่เจริญ พอมียาอะไรก็ใช้ไปตามยถากรรมนั่นแหละ ส่วนใหญ่ก็เป็นพวกสมุนไพรที่หาได้ในละแวกนั้น เมื่ออาการยังไม่ดีขึ้น จึงได้ตกลงกับอาจารย์บัวพา ว่าจะกลับไปที่บ้านโคกเพื่อกราบพึ่งบารมีของหลวงปู่มั่น รุ่งเช้าเมื่อฉันเช้าเสร็จก็บอกลาญาติโยม ญาติโยมทั้งหลายมาคอยส่งอาตมาอยู่มากมาย เกือบเที่ยงจึงได้ออกเดินทาง ปีนป่ายขึ้นเขาลงเขา พอพ้นเขตภูเขาก็ถึงบ้านจันทร์เพ็ง

จากนั้นก็เป็นบ้านนาเต่างอย ซึ่งขณะนั้นท่านอาจารย์วิริยังค์ก็ได้ตั้งสำนักสงฆ์ขึ้นแห่งหนึ่ง พวกเราก็แวะพักกับท่านสามคืน ท่านช่วยรักษาเยียวยาให้ จนอาการทุเลาเป็นอย่างมาก แล้วพวกเราก็ลาท่าน ออกเดินทางต่อไปถึงวัดป่าบ้านโคกประมาณห้าโมงเย็น ก็เข้ากราบรายงานการออกธุดงค์ต่อท่านพระอาจารย์กงมาให้ได้ทราบ

พอ ๒ ทุ่มก็ไปร่วมประชุมที่กุฏิของหลวงปู่มั่น เพื่อฟังโอวาท หรือรับการอบรมประจำวัน เมื่อพระเณรลงมาพร้อมกันแล้ว พวกเราจึงได้กราบรายงานถึงรายละเอียดต่าง ๆ ให้ท่านได้รับทราบ จากนั้นท่านก็เริ่ม

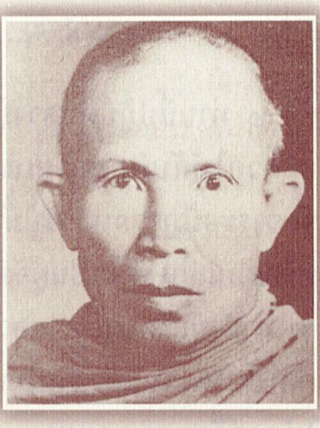

กุฏิ หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ณ วัดป่าวิสุทธิธรรม (วัดป่าบ้านโคก)
อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

แสดงธรรมเกี่ยวกับ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยใช้เวลาแสดงประมาณ ๓ ชั่วโมง เป็นอันว่าตั้งแต่เดือนเมษาฯ จนกระทั่งออกพรรษา อาตมาได้พำนักอยู่กับหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านโคก

ระหว่างพรรษานี้เอง อาตมาเกิดเป็นไข้ป่ากำเริบ หลวงปู่มั่นท่านไม่ให้ฉันยา ท่านให้ภาวนารักษาตัว ท่านเทศน์ว่า อย่าไปยึดติด ที่สุดอาตมาก็หายได้ด้วยกำลังของการภาวนา

ข้อวัตรปฏิบัติ ของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ

หลวงปู่ท่านได้ทบทวนถึงข้อวัตรปฏิบัติ ในยุคที่ได้เข้าไปรับการอบรม กับหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านโคกว่า "อาตมาตื่นจากจำวัดประมาณตี ๓ ตี ๔ แล้วก็ ทำวัดสวดมนต์ การทำวัตรของที่นี่ท่านให้ทำใครทำมัน โมงเช้าก็ออกบิณฑบาต กลับจากบิณฑบาตก็เตรียมจัดอาหารถวายหลวงปู่มั่นราว ๆ ๘ โมงกว่าก็ฉันอาหาร ฉันเสร็จต่างคนต่างประกอบกิจ กิจใครกิจมันแล้วจึงแยกย้ายกันไปภาวนา ประมาณบ่าย ๓ โมงก็กวาดลานวัดถูศาลา ตักน้ำใส่ตุ่มและเตรียมทำอาจริยวัตร ก็คือสรงน้ำหลวงปู่มั่นนั่นแหละ จากนั้นประมาณ ๒ ทุ่ม หลวงปู่มั่นก็อบรมพระภิกษุสามเณรจนถึงเที่ยงคืนทุกวัน วันไหนท่านอาพาธท่านจึงเว้นไป

ส่วนข้อวัตรประจำองค์ท่าน ที่หลวงปู่มั่นท่านยึดถือปฏิบัติคือ ท่านถือธุดงควัตร ฉันหนเดียว ฉันในบาตรตลอด บิณฑบาตไม่ขาด นอกจากท่านอาพาธ ถึงขั้นไปไม่ได้จึงเว้น จากนั้นก็ล้างบาตร เมื่อเสร็จท่านจึงกลับกุฏิ เที่ยงวันท่านถึงได้พักผ่อน บ่าย ๓ โมงจึงออกมา ๕ โมงเย็นสรงน้ำ ๒ ทุ่มเทศน์อบรมพระภิกษุสามเณร

ขณะนั้นก็มีพระอาจารย์อ่อน ญาณสิริ (ตอนนั้นท่านพำนักอยู่ที่วัดป่าบ้านนาหม่นซึ่งอยู่ไม่ห่างจากที่นี่มากนัก) และพระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ

ทั้ง ๒ ท่านนี้ปฏิบัติหลวงปู่มั่นอยู่ ซึ่งพระอาจารย์กงมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับภิกษุสามเณร ที่เข้ามาพำนักที่บ้านโคก เป็นผู้เฝ้าดูแลจัดวาระอุปัฏฐากหลวงปู่มั่น ดูว่าพระองค์ไหนปฏิบัติหลวงปู่มั่นตอนเช้าหรือตอนเย็น ท่านเป็นผู้จัดวาระเองทั้งหมด บางทีท่านไม่สบายก็นวด

ส่วนอาตมานั้น หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า อาตมานี้รูปธรรมนามธรรมคือไปนวดท่านแล้วท่านไม่สบาย โดยท่านบอกว่ามือของอาตมาร้อนเกินไปให้องค์อื่นมานวดแทน และให้อาตมาไปทำข้อวัตรอย่างอื่น ตอนนั้นอาตมาจึงได้รับหน้าที่เทกระโถน ดูแลปัดกวาดกุฏิ ทำความสะอาดศาลานำบาตรท่านมาวาง ปฏิบัติอยู่อย่างนั้นในช่วงที่มาพักอยู่กับหลวงปู่มั่นที่วัดป่าบ้านโคก (ในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น)

เท่าที่อาตมาจำได้มีพระเณร ที่พักอยู่ร่วมจำพรรษาด้วยกันคือ พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ, พระอาจารย์เนตร สีลกนฺโต, พระอาจารย์วิริยังค์ สิรินฺธโร พระอาจารย์ทองคำ ญาโณภาโส (เนื่องจากท่านลาสิกขาต่อมาได้อุปสมบทใหม่ใน ปี พ.ศ.๒๕๓๖ พระอุปัชฌาย์จึงให้ฉายาใหม่ว่า จารุวณฺโณ) พระอาจารย์บัวพา ปญฺญาพาโส พระอาจารย์อุ่น กลฺยาณธมฺโม พระอาจารย์คำดี (ไม่ทราบฉายา), พระอาจารย์บุญมา (ไม่ทราบฉายา), พระอาจารย์มนู (ไม่ทราบฉายา), เณรดี, เณรใด, และอาตมา

พูดถึงอาจารย์ทองคำทีไรก็อดจะนึกถึงเรื่องนี้ไม่ได้ คือท่านชอบนอนไหล เรื่องนี้ถึงขนาดที่หลวงปู่มั่นดุเอาเลยทีเดียว แต่ท่านก็แก้ไม่หาย คืออาการนอนไหลเนี่ยเป็นลักษณะที่ว่านอนไม่รู้สึกตัว ท่านจะฝันหรือไปเห็นอะไรก็ไม่ทราบ ท่านจะมีอาการคล้ายนอนละเมอ ส่งเสียงรบกวนคนข้าง ๆ จนต้องลุกไปปลุกท่าน แต่ปลุกเท่าไรก็ไม่ตื่น

มีอยู่ครั้งหนึ่ง อาตมากำลังภาวนาใกล้กับบริเวณที่อาจารย์ทองคำหลับอยู่พอดี ปรากฏว่าท่านเกิดอาการเช่นเดิมอีก อาตมาจึงลุกไปปลุกท่าน

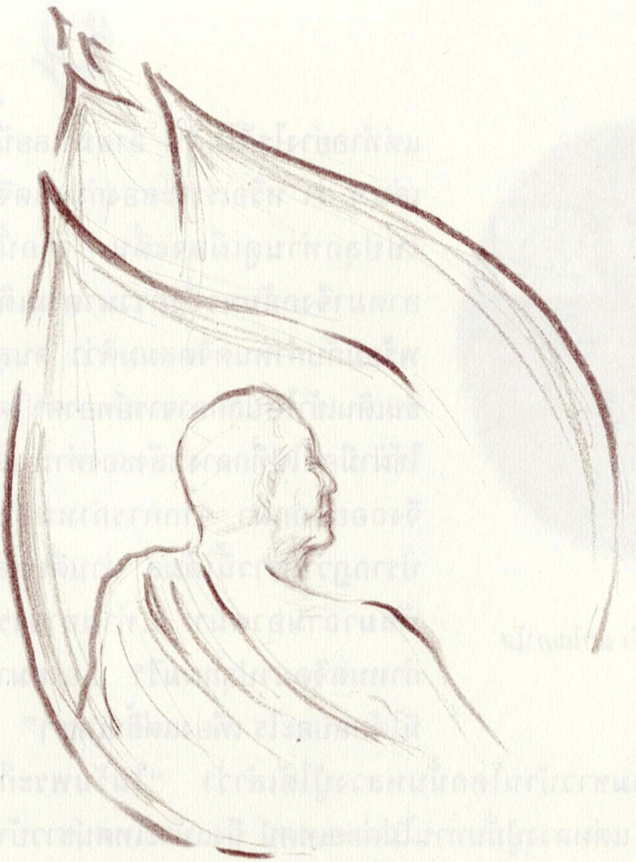

พระอาจารย์ทองคำ ญาโณภาโส

แต่ทำอย่างไรก็ไม่ตื่น อาตมาเลยนึกเล่นๆ ว่า หรือเราจะลองกำหนดจิตไปปลุกท่านดูเผื่อจะตื่น จากนั้นอาตมาจึงกลับมานั่งภาวนาตามเดิม พร้อมกับกำหนดจิตสมมติว่า ตนลุกขึ้นเดินเข้าไปปลุกอาจารย์ทองคำ โดยใช้ฝ่ามือตีไปที่กลางหลังของท่าน แล้วจึงถอยออกมา จากการกำหนดจิตปรากฏว่าคราวนี้ได้ผล ท่านตื่นแล้วหันมาถามอาตมา ...ท่านอาจารย์กำหนดจิตมาปลุกผมรึ? ...อาตมาก็มิได้ตอบอะไร เพียงแต่ยิ้มเฉยๆ”

ส่วนญาติโยมชาวบ้านโคกนั้นหลวงปู่ได้เล่าว่า “ในวันพระก็มีญาติโยมเข้าไปวัด แต่หลวงปู่มั่นท่านไม่ค่อยเทศน์ ถึงแม้จะเทศน์ชาวบ้านก็ไม่รู้เรื่อง นอกจากให้ระลึกพุทโธ ท่านย้ำอย่างนี้ โดยมากท่านสอนแต่พระ โยมนี้ท่านให้เอาไว้ก่อน เพราะพระนั้นเป็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา ท่านจะสอนอย่างจริงๆ จังๆ เลย”

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

“สาละแวก ปลาแดกใส่ตุ่ม
ปลาเก่ากะบ่ได้ ปลาใหม่กะบ่ได้
เอาบุญหยังฮึ พ่อออก แม่ออก มื้อวานนี้”

โอวาทธรรมของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

หลวงปู่ท่านยังเล่าถึงการได้รับฟังโอวาทธรรมจากหลวงปู่มั่นอีกว่า "อาตมาเข้าไปกราบนมัสการหลวงปู่มั่นในปี พ.ศ.๒๔๘๗ นั้น แต่ก่อนยังฟังเทศน์ไม่รู้เรื่อง อายตนะก็ยังไม่รู้จัก ราคะ โทสะ โมหะ เป็นอย่างไรไม่รู้เรื่องเลยมืดแปดด้านไปหมด การศึกษายังน้อยต้องศึกษาก่อน ภาวนาก็ยังไม่เป็น บวชมาตั้ง ๘ พรรษาแล้ว มันก็จริงนะซิ แต่อาศัยความอดทน ยังไม่รู้อายตนะ อายตนะก็แปลว่าเครื่องต่อนั่นแหละ ตาเห็นรูปมันก็ต่อแล้ว หูฟังเสียง จมูกดมกลิ่น ลิ้นลิ้มรส ภายใน ๖ ภายนอก ๖ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์ กายคู่กับสัมผัส ใจคู่กับอารมณ์

อารมณ์อะไรก็ได้ ราคะ โทสะ โมหะ ซึ่งในตอนที่อาตมาไปอยู่กับหลวงปู่มั่นนั้นยัง พิจารณาธรรมได้ไม่แตกฉาน เพิ่งเรียนรู้และเริ่มเข้าใจในเรื่องธรรมและความสงบ

ท่านสอนอยู่ ๓ เรื่องหลักๆ คือ เรื่องอายตนะ การพิจารณากาย และอานาปานสติ ท่านให้พิจารณาอานาปานสติกัมมัฏฐานเป็นหลักใหญ่ เพราะพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ก็อานาปานสตินี่แหละ **เอกายะโน อะยังภิกขะเว มัคโค หนทางนี้หนทางเดียว คือทางกายนี้** เกสา โลมา นะขา ทันตา ตะโจ ก็วนไปวนมา สับไปสับมาอยู่ในนี้ตลอดเพราะเป็นของเก่า ตาก็ของเก่า หูก็ของเก่า จมูกก็ของเก่า ลิ้นก็ของเก่า กายก็ของเก่า ใจก็ของเก่า ดูไปดูมา ฟังไปฟังมาทุกวัน ตั้งแต่มีรูปเกิดมาใช้ ๖ อย่างนี้ตลอดเลย

ท่านเทศน์ย้ำหนักเลยเกี่ยวกับเรื่องอายตนะจะมีผญา(สุภาษิต) เกี่ยวกับอายตนะทั้งหก ที่หลวงปู่มั่นนำมาใช้สั่งสอนอยู่เป็นประจำว่า **ไม้ชะงก หกพันง่า กะปอมก่า ขึ้นมื้อละฮ้อย กะปอมน้อยแล่นขึ้นมื้อละพัน ตัวใด๋ มาบ่ทัน แล่นขึ้นนำคู่มื้อ ๆ** ไม้ชะงกได้แก่ตัวของเรานี่แหละ ร่างกายของเรานี่แหละ หกพันง่าหมายถึงอายตนะทั้ง ๖ นี่เอง (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) กะปอมก่า คือกิเลสตัวใหญ่ (คือรัก โลภ โกรธ หลง) อันแก่กล้านั่นแหละ แล่นขึ้นมื้อละฮ้อย กิเลสมันวิ่งเข้าสู่จิตใจคนเราวันละ

ร้อยครั้ง กะปอมน้อยแล่นขึ้นมื้อละพัน คือกิเลสที่มันเล็กน้อย ก็วิ่งเข้าสู่จิตใจวันละพันครั้ง ตัวใด๋มาบ่ทันแล่นขึ้นนำคู่มื้อ ๆ กิเลสที่เราไม่รู้ไม่ระวังก็จะเกิดได้ขึ้นทุกวัน ก็อย่างที่ว่า กิเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปดนั่นแหละ

และยังมีสำนวนสุภาษิตอื่น ๆ ที่หลวงปู่มั่นใช้สอนบรรดาพระที่มาศึกษาธรรมกับท่าน เช่น **...กวางกินบักขามป้อมไปคาคอมั่ง มั่งขี้บ่ออกสามมื้อกระต่ายตาย กระต่ายตายแล้วจันฟอนซ้ำผัดมาเน่า จันฟอนเน่าแล้วเหนโอ้มเน่านำ...**คือว่าการที่บิดามารดานับถือศาสนาอะไร บุตรก็ย่อมจะนับถือศาสนานั้นตาม ถ้าบิดามารดานับถือในศาสนาที่เป็นมิจฉาทิฏฐิ บุตรก็ยึดถือตามนั้น เช่นนับถือภูตนับถือผี เทพเทวดาต่าง ๆ เป็นต้น กับอีกสุภาษิตหนึ่งดังนี้

...นกอีเอี้ยงกินหมากโพชัยแซว ๆ เสียงบ่มีโตฮ้อง แซว ๆ ฮ้องตัวเดียวเบอดหมู่...เปรียบเหมือนคนเราทำอะไรแล้วมักจะไม่ยอมรับผิดชอบในการกระทำของตน แต่มักชอบโยนความผิดให้คนนั้นคนนี้อยู่ร่ำไป จนหาผู้ที่รับผิดชอบในสิ่งนั้น ๆไม่ได้ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ผู้ยังมีกิเลสหนา

นอกจากนั้นท่านสอนว่า ให้พิจารณากายให้มาก เวลามีปัญหาท่านก็อธิบายพิจารณากายธรรมให้มาก ๆ ตั้งสติให้มาก ๆ เดี๋ยวมันก็รู้เองท่านว่าอย่างนั้น เกสา-ผม โลมา-ขน นะขา-เล็บ ทันตา-ฟัน ตะโจ-หนัง จะทำลายกิเลสตัณหา ก็เพราะพิจารณา ขน ผม เล็บ ฟัน หนัง ไม่ใช่ธรรมดานะ มันไม่ยอมให้พิจารณาหรอก ไอ้กิเลสมันไม่ยอม

พอพิจารณากายมันผลักไปเรื่องอื่นโน่น สติมันก็ขาดซิ ปรุงไปแต่เรื่องอื่น พิจารณากายมันไม่ยอม ตั้งใจพิจารณากาย ความตั้งใจ สู้มันไม่ได้ สู้กิเลสไม่ได้ มันเก่งกว่า ก็เอาเกสา-ผม โลมา-ขน นะขา-เล็บ ทันตา-ฟัน ตะโจ-หนัง ดึงลมหายใจเข้า-ออก พุทโธ พุทโธ กิเลส

มันเล่นงานเอาก่อนแล้ว หาเรื่องมาแล้ว อารมณ์เก่า ๆ น่ะ พวกเราต้องศึกษาทุก ๆ อย่าง ต้องศึกษาไม่ศึกษาไม่รู้ นี่เป็นหลักสำคัญ อย่างอายตนะ ถ้าไม่มีใครสอนก็ไม่รู้ **อายตนะคืออะไร ก็อย่างศีล ๕ ขาสอง แขนสอง หัวหนึ่งก็ ๕ มาแล้วจากท้องแม่เลย จะเป็นศีลต้องเว้นวิรัติ เจตนาเว้น** เหมือน ๆ กับอายตนะ ๖ ในโลกเหมือนกันหมด ราคะ โทสะ โมหะ ก็เหมือนกัน ฝรั่งมั่งค่าก็เหมือนกัน อวิชชาเป็นคนตกแต่งให้ **หลวงปู่มั่นท่านสอนเรื่องธรรมให้ภาวนาลูกเดียว เดินจงกรมลูกเดียว ถูกนิสัยอะไรก็เอาถูกพุทโธก็เอา ถูกสัมมาอรหังก็เอา ถูกลมหายใจเข้าออกก็เอา แต่อย่าให้ขาดสติ ขาดสติไม่ได้"**

หลวงปู่เล่าต่อไปอีกว่า "ในครั้งที่ไปพบหลวงปู่มั่นนั้น อาตมาได้รับอุบายธรรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมาย ทำให้สติปัญญาสว่างไสวมากขึ้น อาตมาไม่ได้กราบเรียนถามอะไรท่านมากนัก จะถามถึงนิพพานเราก็ไม่ถึงอีก ถึงท่านพูดมา เราก็ไม่รู้เรื่องอีก ท่านบอกว่าปฏิบัติให้มากก็แล้วกัน จิตยังไม่สงบ ความสงบเรายังไม่มี พิจารณาอสุภะยังไม่เป็น

หลวงปู่มั่นท่านเทศน์ทุกคืนเกี่ยวกับกรรมฐาน๕ ว่า อสุภะเป็นศัตรูกับราคะ บางองค์มีนิสัยเร็ว ภาวนาได้ง่าย บางองค์ก็เล่าถวายให้หลวงปู่มั่นท่านฟังว่า ตนเองปฏิบัติแล้วเกิดแสงอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ตัวอาตมาเองภาวนาแล้วไม่เป็นอย่างเขา หลวงปู่มั่นท่านถามอาตมาว่า เป็นไหมท่านหลอด เห็นบ้างไหมล่ะ อาตมาก็กราบเรียนท่านไปตรง ๆ ว่า ยังไม่มีอะไรเลยขอรับ **แจ้งก็ไม่แจ้ง สว่างก็ไม่สว่าง เย็นก็ไม่เย็น ร้อนก็ไม่ร้อน หลวงปู่มั่นท่านจึงบอกว่า กรรมฐานหัวตอ**

จากนั้นหลวงปู่มั่นท่านจึงเทศน์ต่อไปว่า พระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกแต่ละองค์ ที่เสด็จปรินิพพานผ่านไปแล้ว จนประมาณการไม่ได้ก็ดี หรือประมาณการได้ก็ดี พระองค์กับสาวกท่านที่เสด็จผ่านไปไม่กี่

พันปีก็ดี ล้วนอุบัติขึ้นเป็นพระพุทธเจ้า และเป็นพระอรหันต์จากกรรมฐานทั้งหลาย มีกรรมฐานห้าเป็นต้น ไม่มีแม้องค์เดียวที่ผ่านการตรัสรู้ โดยที่มิได้ผ่านกรรมฐานเลย ต้องมีกรรมฐานเป็นเครื่องซักฟอก เป็นเครื่องถ่ายถอนความคิดความเห็น ความเป็นต่าง ๆ อันเป็นพื้นเพของจิต ที่มีเชื้อวัฏฏะจมอยู่ภายใน ให้กระจายหายสูญไปโดยสิ้นเชิง

ฉะนั้นกรรมฐานจึงเป็นธรรมพิเศษ ในวงพระศาสนาตลอดมาและตลอดไป ท่านที่สมัครใจเป็นพระธุดงค์ เป็นพระกรรมฐานจำต้องเป็นผู้มีความต่อสู้กับสิ่งต่าง ๆที่เคยฝังกายฝังใจ จนเป็นนิสัยมานาน

หลวงปู่มั่นท่านอบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณรอยู่เสมอ ถึงเรื่องกรรมฐาน๕ และธุดงค์๑๓ เพราะท่านถือว่ามีความสำคัญมาก จะเรียกว่าเป็นเส้นชีวิตของพระธุดงค์กรรมฐานก็ว่าได้ ใครที่เข้าไปรับการฝึกฝนอบรมกับท่าน ท่านจะต้องสอนกรรมฐานและธุดงควัตรเสมอ

ถ้าหน้าแล้งท่านมักจะสอนให้ไปรุกขมูลอยู่ตามร่มไม้เสมอ ผู้ปฏิบัติต้องเป็นคนกล้าหาญอดทน คือทนต่อแดดต่อฝน ทนต่อความหิวโหย ทนต่อความทุกข์ทรมานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางกาย วาจา ใจ หลวงปู่มั่นกล่าวอบรมเป็นประจำทุกวัน จนถึงเที่ยงคืนจึงเลิก จากนั้นแต่ละรูปก็จะแยกย้ายกันไปปฏิบัติทำความเพียรต่อ ยังที่พักของตน”

เป็นอันว่าพรรษานี้ (พรรษาที่ ๘ ปี พ.ศ.๒๔๘๗) หลวงปู่ก็ได้อยู่ปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่มั่น **และได้รับธรรมคำสั่งสอนของหลวงปู่มั่นชนิดที่เรียกว่า เป็นธรรมอันล้ำค่าเลยทีเดียว**

ที่อยู่ของ
กามคุณ

...ถ้าคนมั่นคงใน
ศีล สมาธิ ปัญญาแล้ว
อยู่ป่าอยู่กรุงก็ไม่เป็นไรหรอก
เพราะกามคุณห้ามันอยู่ที่คน
ไม่อยู่ที่สถานที่ดังนั้น
อยู่ที่ไหนมันก็มี
กามคุณห้าทั้งนั้นแหละ
อย่าว่าอยู่กรุงเลย...

หลวงปู่กับพระเทพเจติยาจารย์
(หลวงพ่อวิริยังค์ สิรินฺธโร)
วัดธรรมมงคล กรุงเทพฯ

หลวงปู่กับหลวงปู่กิ ธมฺมุตฺตโม
วัดป่าสนามชัย จังหวัดอุบลราชธานี
และหลวงปู่จันทร์โสม กิตฺติกาโร
วัดป่านาสีดา จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่กับพระโสภณคุณาธาร
(หลวงปู่มหาเนียม สุวโจ)
วัดเจริญสมณกิจ จังหวัดภูเก็ต

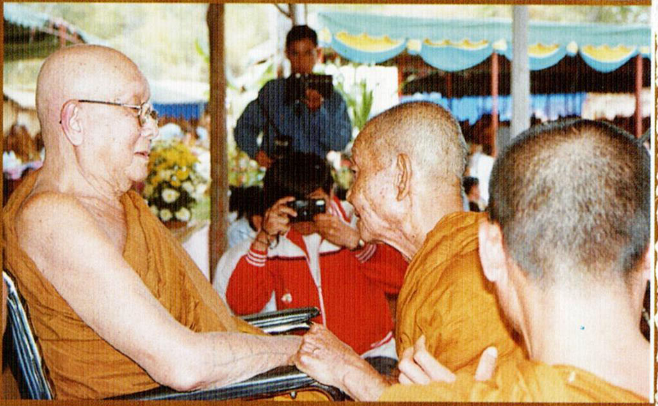

หลวงปู่กับพระวิสุทธิญาณเถร
(หลวงปู่สมชาย ฐิตวิริโย)
วัดเขาสุกิม จังหวัดจันทบุรี

หลวงปู่กับหลวงปู่อ่อนศรี ฐานวโร
วัดถ้ำประทุน
จังหวัดชลบุรี

หลวงปู่กับหลวงปู่ผาง ปริปุณฺโณ
วัดประสิทธิธรรม
จังหวัดอุดรธานี

หลวงปู่กับพระเทพสังวรญาณ
(หลวงตาพวง สุขินฺทฺริโย)
วัดศรีธรรมาราม
จังหวัดยโสธร

หลวงปู่กับพระญาณทีปาจารย์
(หลวงปู่ท่อน ญาณธโร)
วัดป่าศรีอภัยวัน
จังหวัดเลย

พรรษาที่ ๙-๑๐

(พ.ศ. ๒๔๘๘ - ๒๔๘๙)

พำนักที่ถ้ำขาม

เมื่อพ้นจากฤดูกาลเข้าพรรษาในปี พ.ศ. ๒๔๘๗ แล้ว หลวงปู่ก็ได้ชักชวนเพื่อนพรหมจรรย์ด้วยกันออกธุดงค์อีกครั้ง อันเป็นกิจวิสัยที่พึงกระทำเมื่อมีโอกาส ในคราวนี้ได้ท่านพระอาจารย์คำดี (วงศ์เข็มมา) เป็นหัวหน้า โดยหลวงปู่ได้เมตตาเล่าถึงพระอาจารย์คำดีว่า

"อาจารย์คำดีองค์นี้ไม่ใช่หลวงปู่คำดี ปภาโส จังหวัดเลยนะ คนละองค์กัน อาจารย์คำดีองค์นี้มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับอาตมา ท่านเป็นน้องหลวงปู่สิม แห่งวัดถ้ำผาปล่อง เชียงใหม่ แต่อาตมาจำฉายาท่านไม่ได้นะ จำได้แต่ว่านามสกุลเดียวกับหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร(วงศ์เข็มมา) อาจารย์คำดีนี้ก็บวชจนมรณภาพในผ้าเหลือง

นี้แหละ ประมาณปี พ.ศ.๒๔๙๖ กระมัง มันก็คงเป็นเพราะเวรเพราะกรรมละมั้ง ทำกรรมไว้กับควายแต่เมื่อไรไม่รู้ มันจองเวรจนตายนะ เวลาประมาณ ๒-๓ ทุ่ม ทุกวันจะมีควายมาเดินรอบ ๆ กุฏิของอาจารย์คำดี พอวันที่เกิดเหตุนั่นแหละ ท่านก็ออกมาไล่ควาย ปกติท่านก็เป็นคนเรียบร้อยนะ แต่วันนั้นทำไมไม่รู้ ท่านดันออกไปจะลงทางระเบียง ปกติท่านก็ใช้บันได ก็เลยพลัดตกกุฏินะซิ กุฏิท่านก็สูงตั้ง ๒ ช่วงคนนะ แต่ยังไม่หมดลมนะ จากนั้นไม่นานจึงมรณภาพ ก็เป็นเรื่องน่าเสียดาย เพราะท่านอาจารย์จะได้เป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่ธรรมได้ แต่มันก็เป็นเรื่องของอนิจจัง”

หลวงปู่ได้เล่าถึงการธุดงค์ครั้งนั้นต่อไปอีกว่า

“ครั้งนั้นพวกเราได้พากันธุดงค์ มุ่งหน้าไปทางทิศตะวันตก ผ่านบ้านบึงพวย ได้พักอยู่ที่วัดร้างแห่งหนึ่ง เป็นเวลาสิบกว่าวัน จากนั้นก็ออกเดินทางไปพักอยู่ที่ถ้ำขาม ซึ่งขณะนั้นยังไม่ได้รับการปรับปรุง ไม่มีพระเณรอยู่ประจำ ต่อมาภายหลังพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ก็ได้พาคณะพระเณรมาปรับปรุงถ้ำขาม จึงน่าอยู่มาก และมีพระเณรอยู่รักษาเป็นประจำจนกระทั่งทุกวันนี้ ที่ถ้ำขามด้านบนมีลานหินกว้าง อากาศดีเหมาะในการปฏิบัติธรรมเป็น

ภายในบริเวณวัดถ้ำขาม
อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

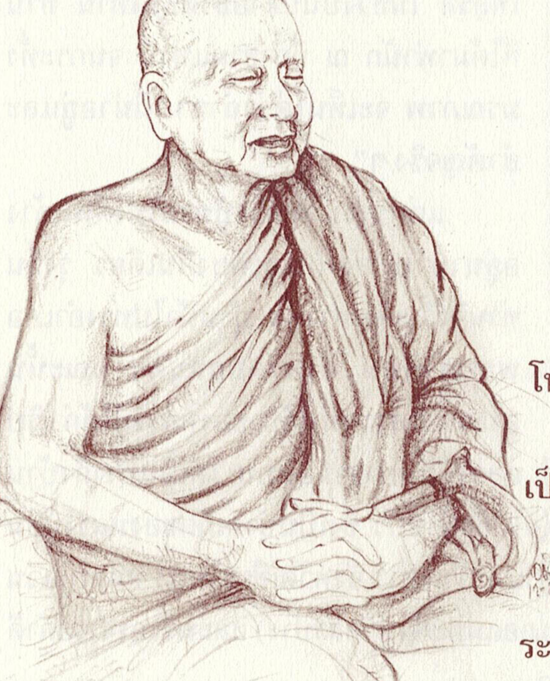
พระอาจารย์ฝั้น อาจาโร
วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร

อย่างมาก ถ้ำแห่งนี้เคยเป็นที่พำนักพักพิงของครูบาอาจารย์มาแล้วหลายรูป เช่นพระอาจารย์ขาว อนาลโย แห่งวัดถ้ำกลองเพล อุดรธานี อีกรูปหนึ่งก็คือพระอาจารย์เทสก์ เทสฺรํสี ในช่วงบั้นปลายชีวิตของท่าน ท่านก็ได้มาพำนัก ณ ที่ถ้ำขามแห่งนี้ จนกระทั่งมรณภาพ **จะเห็นได้ว่าถ้ำขามนี้น่าอยู่และสำคัญจริง ๆ**”

แต่คราวนั้นหลวงปู่ท่านไม่ได้พักค้างอยู่นานวัน คงพักอยู่เพียงคืนเดียว รุ่งขึ้นท่านจึงรีบเดินทางต่อ มุ่งหน้าไปทางอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ขณะนั้นอาการอาพาธจากไข้ป่าของหลวงปู่ได้กำเริบขึ้นมาอีก อาการยังไม่ปกติดี หลวงปู่ก็พยายามอดทน ได้เดินทางถึงบ้านดงมะไฟพัก ๑ คืน แล้วจึงต่อไปยังบ้านบัว ซึ่งเป็นบ้านเกิดของหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร (วัดถ้ำผาปล่อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่) หลวงปู่แว่น ธนปาโล (วัดถ้ำพระสบาย อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง) และพระอาจารย์คำดี

โดยหลวงปู่เล่าให้ฟังว่า

“อาตมาไปรูปเดียวและพักที่บ้านกางฮุง คอยรถอยู่ที่ถนนใหญ่ เพื่อไปอุดรธานี ช่วงนั้นอยู่ในช่วงสงครามโลก รถยนต์จึงต้องใช้ถ่านเพลิงแทนน้ำมัน เกือบเย็นจึงได้ขึ้นรถ ถึงวัดโนนนิเวศน์เกือบ ๒ ทุ่ม ถามหาพระอาจารย์คำภา ก็ได้ทราบว่าท่านออกวิเวกไปทางอำเภอหนองบัวลำภู พักอยู่วัดโนนนิเวศน์ ๓ คืน ก็ออกเดินทางต่อไป เพื่อไปยังอำเภอหนองบัวลำภูถิ่นกำเนิด ไปถึงป่าช้าบ้านขาม(วัดป่าศรีสว่างในปัจจุบัน) จึงได้ทราบว่าพระอาจารย์คำภาออกไปวิเวกทางอำเภอศรีบุญเรือง ณ เทือกเขาภูเก้า”

งานหลัก

...งานหลักของ
พระกรรมฐานก็คือ
การพยายามเอาราคะ
โทสะ โมหะ ออกจากจิตใจ
เพราะกิเลส ทั้ง ๓ นี้
เป็นต้นตอที่ก่อให้เกิดความ
ชั่วทั้งมวล ฉะนั้น ทำ
อย่างไร จิตใจจึงจะสงบ
ระงับจาก ราคะ โทสะ โมหะ
ก็ให้ทำอย่างนั้น...

ประวัติวัดป่าศรีสว่าง

หลวงปู่ได้เมตตาเล่าถึงประวัติของวัดป่าศรีสว่างว่า

" วัดนี้เมื่อก่อนเป็นป่าช้า (บริเวณด้านหลัง) ด้านหน้าวัดเป็นที่ของนายบุดดี พระรูปแรกที่มาอยู่ที่นี่คือ หลวงปู่สุวณฺโณ ท่านเป็นคนยโสธร ได้มาฟังเทศน์หลวงปู่มั่นในราว ๆ ปี พ.ศ. ๒๔๖๖ เมื่อตอนที่หลวงปู่มั่นมาจำพรรษาที่วัดป่ามหาชัย จังหวัดหนองบัวลำภูนี่แหละ จนมีศรัทธาออกบวช ได้มาอยู่ที่ป่าช้าที่นี่ก่อน

ต่อมาอาตมาก็เที่ยวไปเที่ยวมา จากนั้นก็หลวงตาบุดดี กปฺปโก ซึ่งเป็นคนบ้านขามก็มาอยู่เป็นองค์ที่ ๒ ซึ่งท่านอยู่กุฏิหลังแรก ซึ่งอยู่ในป่าที่พักแต่ก่อน ๆ อยู่บริเวณหน้าวัด ต่อมาอาตมาได้ขอซื้อที่นาของนายบุดดี รู้สึกว่าจะ ๑๘ ไร่ ในราคา ๕๐,๐๐๐ บาท โดยศรัทธาของนายรื่น เครือคล้าย (นายรื่น นี้มาเป็นเจ้าศรัทธาสร้างพระอุโบสถวัดป่าศรีสว่างในปี ๒๕๑๗ ในวงเงิน ๖ ล้านบาทถ้วน) เมื่อ ๓-๔ ปีนี่แหละ หลวงปู่ได้นำเงินกองทุนสงเคราะห์มาทำโรงครัวเสียใหม่"

หลวงปู่ได้เล่าถึงเหตุการณ์ของตอนนั้นไว้ในหนังสืออัตตโนประวัติว่า

"อาตมามาพักรักษาตัวอยู่ที่ป่าช้าบ้านขาม(วัดป่าศรีสว่าง) ประมาณ ๑ เดือน อาการป่วยจึงหายดี จึงออกตามหาพระอาจารย์คำภา เพื่อนธุดงค์คู่ทุกข์คู่ยาก จนในที่สุดก็ได้พบกันที่วัดป่าบ้านบก ซึ่งเป็นวัดที่เก่าแก่มาก การที่ได้พบกันในครั้งนี้ อาตมารู้สึกดีใจมาก ขณะที่อยู่พำนักที่วัดป่าบ้านบกนั้น อาตมาก็ออกวิเวกไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติธรรมและอบรม

ประชาชน เช่นหมู่บ้านโศกเก้าหาม บ้านโนนสูง บ้านนาเวียง บ้านดินทรายอ่อน บ้านหนองแก บ้านยางหล่อ บ้านกุดสะเพียน บ้านมอ บ้านโศกฮวก บ้านโนนสงเปลือย

พอถึงเดือนเมษายน อาตมากับพระอาจารย์คำภาและพระเณรอีก ๓ รูป ก็ร่วมกันธุดงค์เข้ากลุ่มแสวงหา วิเวกเรื่อยไป เราไปด้วยกัน ๕ รูป คราวนี้ พระอาจารย์คำภาเป็นหัวหน้าธุดงค์ บางครั้งก็เทศนาอบรมชาวบ้านให้รู้จักการปฏิบัติธรรม โดยแวะพักหมู่บ้านละคืน ๒ คืน เรื่อยไป โดยมุ่งหน้าไปทางจังหวัดเลยและเพชรบูรณ์ ซึ่งมากมายไปด้วยภูเขาเลากา ถ้ำและเหว อันเหมาะแก่การปฏิบัติบำเพ็ญเพียร”

อุโบสถวัดป่าศรีสว่าง อำเภอเมือง
จังหวัดหนองบัวลำภู

ได้พบหลวงปู่สุวรรณ

หลวงปู่สุวรรณ สุจิณฺโณ
วัดใต้ จังหวัดอุบลราชธานี

หลวงปู่ท่านธุดงค์มุ่งหน้าไปทางทิศตะวันตก การเดินทางของท่านเป็นแบบที่ว่า ค่ำไหนนอนนั่น แวะพักแต่ละที่ก็ไม่นานเท่าไหร่ จนกระทั่งคณะของท่านมาถึงหมู่บ้านศรีชมภู อำเภอภูเวียง แต่ก่อนเป็นแค่หมู่บ้านเดี๋ยวนี้เป็นอำเภอศรีชมภู ในครั้งนี้นี่เองที่หลวงปู่ได้มีโอกาส พบกับศิษย์รุ่นแรกรูปหนึ่งของหลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต ซึ่งก็คือหลวงปู่สุวรรณ (หลวงปู่หมา สุจิณฺโณ) โดยหลวงปู่เมตตาเล่าให้ฟังว่า "ท่านพระอาจารย์สุวรรณ ท่านเป็นพระสุปฏิปันโนรูปหนึ่งที่ควรแก่การกราบไหว้ ท่านเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาดมากทีเดียว ท่านรู้จักใช้คำหรือสำนวน กระทบกระเทียบเปรียบเปรยสังคม ทั้งสังคมโลก และสังคมวัด เช่น สำนวน ที่ว่า

...กินแล้วนอน คือหมูบักด่าง ...ลุกขึ้นมาแล้วย่างโถกโท่โถกโถย ขาก็แข็ง พอขากื้อดื้อกึงดึง คือท่านเปรียบสำนวนนี้กับพระสงฆ์ที่ไม่ทำความเพียร ไม่ประกอบกิจสงฆ์ใด ๆ เลย เอาแต่กินแล้วนอน จนหาความเป็นพระไม่มี อีกสำนวนหนึ่งก็คือ

...กรรมฐานกรรมมะถอก กรรมมะหลอกเอาเงิน ท่านหมายถึงพระประเภทหลวงโลกนั่นเอง แต่ละคำแต่ละสำนวน ล้วนโดนใจผู้ที่ประพฤติเช่นนั้นทั้งนั้น สำหรับผู้ที่ประพฤติดีอยู่แล้ว ก็จะเห็นภาพเลยทันที

ตัวท่านพระอาจารย์สุวรรณท่านเป็นคนบ้านค้อ อำเภอพิบูลมังสาหาร มีผู้เล่าว่า เมื่อท่านอายุได้เพียง ๖ เดือน มารดาของท่านก็ได้ถึงแก่กรรมลง ในขณะนั้น ไม่มีใครพอที่จะมีน้ำนม หรือแม้กระทั่งหญิงแม่ลูกอ่อนที่พอจะแบ่งปันน้ำนมให้ท่านดื่มกินได้เลย เมื่อท่านหิวมาก และไม่มีใครคอยเฝ้าดู ท่านได้คลานเข้าไปดูดนมสุนัขแม่ลูกอ่อน ที่อยู่ในบ้านของท่าน ซึ่งสุนัขตัวนั้นก็มิได้ขัดขืน หรือทำร้ายอะไรท่าน แต่กับยินยอมให้ท่านดื่มกินเสมือนลูกของมัน หรือว่ามันอาจจะรู้และเห็นใจท่านที่กำพร้าแม่ก็เป็นได้ เหตุนี้เองท่านจึงได้ชื่อว่าหมา และวัดวาอาราม วิหารอุโบสถ อีกทั้งสิ่งต่างๆ ที่ท่านเป็นผู้สร้าง มักจะต้องมีรูปปั้นสุนัขไว้เป็นสัญญลักษณ์ เช่นพระอุโบสถหลังเก่าของวัดอรัญญวาสี ท่าบ่อ

ท่านพระอาจารย์มรณภาพที่วัดใต้ เมืองอุบลฯ ในราวปีพ.ศ. ๒๕๐๑ – ๒๕๐๒ ท่านเป็นศิษย์ของหลวงปู่มั่น รุ่นเดียวกับหลวงปู่สิงห์ ขนฺตฺยาคโม และหลวงปู่ดูลย์ อตุโล นับว่าประวัติของท่านแปลกและน่าสนใจมากเลยทีเดียว

อาตมาแวะพักอยู่ที่บ้านศรีชมภูประมาณ ๑๕ วัน จึงได้ออกเดินทางต่อไป ผ่านดงลานซึ่งกว้างใหญ่เป็นแสนไร่ บรรยากาศเย็นระรื่นชื่นใจดี ใบลานนี้มีขนาดใหญ่มาก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณสองเมตรครึ่งเห็นจะได้ เดี๋ยวนี้หาต้นลานแทบไม่มีแล้ว อนิจจามนุษย์ทั้งเบียดเบียนมนุษย์ด้วยกัน เบียดเบียนสัตว์อื่น และเบียดเบียนจนกระทั่งต้นไม้ แต่สิ่งเหล่านั้นก็กลับมาล้างแค้นมนุษย์เอาอย่างสาสมเช่นเดียวกัน

เมื่อก่อนนี้ แม้ไม่ต้องขุดบ่อก็ยังมีห้วยน้ำลำธารไหล ให้ได้ใช้สอยทั้งปี แต่เดี๋ยวนี้ในหลายๆ แห่ง แม้ขุดบ่อแท้ๆ ลึกเป็นสิบๆ เมตร ก็ยังไม่มีน้ำจะให้ตัก มนุษย์กำลังเจอศึกหนักแสนหฤโหด เพราะกรรมสนองกรรม”

ภัยของสงคราม

หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า "พวกอาตมาเดินอยู่ในเขตดงลานใหญ่จนเมื่อย ก็พักแรมอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำวังลาน ซึ่งคนทั่วไปเขาเรียกว่าแม่น้ำพอง ต้นน้ำเกิดที่อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย พอเกือบมืดก็ถึงบ้านศรีรักษา ซึ่งมีบ้านอยู่เพียงหลังเดียว มีชายแก่อาศัยอยู่ที่นั่น อาตมาสนทนาด้วยจึงทราบว่าแกเป็นชาวจังหวัดเลย หนีมาอยู่ที่นี่คนเดียว เพราะเบื่อสงคราม ช่วงนั้น (พ.ศ. ๒๔๘๘) เป็นระยะที่สงครามโลกครั้งที่ ๒ เพิ่งจะสงบลงใหม่ ๆ สถานที่ทำการของทางราชการหลายแห่ง ได้ถูกพวกพันธมิตรทิ้งระเบิด เพื่อทำลายพวกทหารญี่ปุ่น จากเศษของสงครามยังคงมีเหลือให้ได้เห็น ชาวบ้านส่วนหนึ่งได้อพยพหนีภัยสงคราม จนต้องทิ้งถิ่นที่อยู่ไป เมื่อสงครามยุติลง ก็เริ่มอพยพกลับมายังถิ่นเดิม

ภัยของสงครามได้มีผลกระทบ ต่อเศรษฐกิจของบ้านเมืองอยู่มาก แต่ที่ได้รับผลกระทบส่วนมากก็ตามตัวจังหวัดใหญ่ ๆ ที่เจริญและเมืองหลวง

ส่วนตามชนบทบ้านนอกนั้นมีผลกระทบน้อย นอกจากสิ่งของอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องอุปโภคบริโภคบางอย่างขาดแคลนไปบ้างแต่ความเป็นอยู่ในชนบทส่วนใหญ่นั้น เขาหากินกันง่าย ๆ ภายในบริเวณรอบ ๆ ถิ่นฐานที่พัก ซึ่งยังคงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชผักและสัตว์น้ำ

สงครามโลกจึงไม่ได้ทำให้ชนบทที่ห่างไกลกระทบกระเทือนเท่าไหร่นัก ผลลับที่ได้เมื่อสงครามยุติ คือตั้งแต่นายพลนายพันทหารเล็กทหารน้อยตายกันมากมาย เศษเหลือของสงคราม คือความหายนะความปรักหักพังของวัตถุ คนบ้า ใบ้ บอด หนวก ขาขาด แขนขาด อัมพาต ความเดือดร้อนนานัปการ ซึ่งเกิดขึ้นจากการมุ่งทำลาย ห้ำหั่นซึ่งกันและกัน เป็นที่น่าสมเพชเวทนายิ่งนัก

เมื่อถามไถ่หลายเรื่องหลายราว ก็เลยกระเซ้าชายแก่คนนั้นว่า อาตมากับคณะอีกรวมเป็น ๕ รูป ถ้าจะอยู่พักที่นี่ ๑ คืน จะเลี้ยงไหวไหม โยมแก่ตอบว่าไหว แต่คณะก็ปรึกษากันว่า อย่ารบกวนตาแก่เลยสงสารแก เราดั้นด้นไปให้ถึงบ้านผานกเค้าดีกว่า เมื่อตกลงกันอย่างนั้น พวกเราจึง

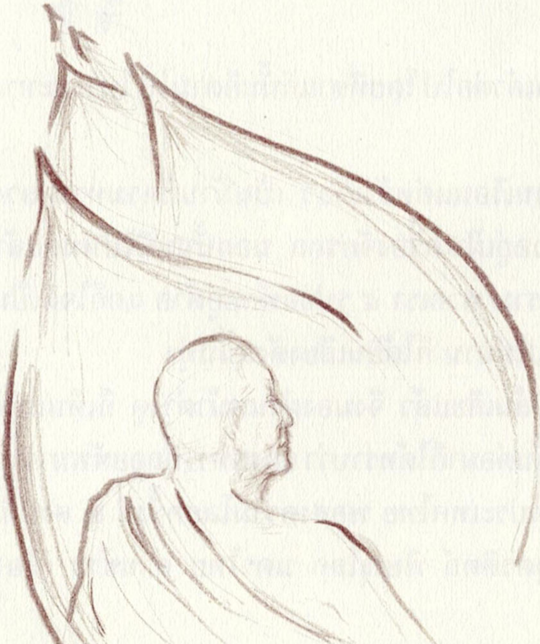
ออกเดินทางไปยังบ้านผานกเค้าต่อไป โดยที่ตาแก่นั้นก็ตามไป ในระยะทางที่เหมาะสมจึงกลับ

ที่บ้านผานกเค้าก็มีบ้านเรือนแค่หลังเดียว เป็นบ้านที่กรมทางหลวงสร้างไว้ มีเพียงชายคนเดียวอยู่เฝ้าเครื่องจักรกล นอกนั้นหนีไปหมดแล้ว เพราะเดือดร้อนจากภัยสงคราม พวกเรา ๕ รูปขอพักอยู่ด้วย แกก็ใจดีเป็นอย่างยิ่ง พวกเราพูดคุยกันไปไม่นาน ก็ได้ยินเสียงดังสนั่นทุ่ง

อาตมานึกว่าโดนโจรปล้นเสียแล้ว จึงมองผ่านหน้าต่างดู ก็เห็นกลุ่มทหารมากมาย ภายหลังจากนั้นต่อมาก็ได้ทราบว่า กองทหารที่ถอยทัพมาจากเชียงตุง ซึ่งอยู่ตอนเหนือของประเทศไทย พอสงครามโลกครั้งที่ ๒ สงบ ก็ถอยทัพผ่านมาทางจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก นครไทย ด่านซ้าย เมืองเลยผานกเค้า

พวกเราจึงได้สนทนากันต่อ จึงได้ทราบว่าชายคนที่เฝ้าเครื่องจักรกลคนนี้ อดีตเคยเป็นนักบวช ได้นักธรรมชั้นเอก และเปรียญ ๓ ประโยค ชายคนนี้ได้บอกอาตมาว่า วันพรุ่งนี้ขอนิมนต์พระคุณเจ้ามารับบาตรที่บ้าน พวกเราก็ยังไม่ได้ตอบรับคำ ดึกพอควรเราจึงแยกย้ายกันทำความเพียร

ตี ๕ พวกเราก็ออกเดินทาง ไม่ได้อยู่รับบิณฑบาตตามที่ชายคนนั้นนิมนต์ เพราะเราเกรงว่าจะเป็นการรบกวนแก จึงเดินไป ประมาณ ๒ ชั่วโมง ก็ถึงบ้านหนองใหญ่ พวกเราแวะเข้าในวัดเพื่อจะบิณฑบาตและฉันเช้า บังเอิญที่วัดวันนั้นมีการทำบุญแจกข้าวหรือทำบุญอุทิศผู้ตาย ทั้งทางวัดและเจ้าภาพก็ดีใจมากที่มีพระมาร่วมงานโดยมิได้นิมนต์ พวกเราร่วมพิธีการต่าง ๆ โดยตลอด ซึ่งก็ไม่แตกต่างกันนักกับพิธีในสมัยปัจจุบันนี้ เมื่อฉันภัตตาหารแล้ว ทายกก็ไถ่ถามถึงเหตุแห่งการไปการมา พร้อมกับนิมนต์ให้อยู่จำพรรษาที่วัดนั้นด้วย อาตมาบอกว่า เป้าหมายของอาตมาคือจะต้องเดินทางต่อไปอีกหลายแห่ง จึงรับนิมนต์ไม่ได้”

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

"คำเหลืองสร้อย ซิเป็นฮอยหิห่ำ
ข้าวก่ำเป็นข้าวพั้ว งัวสิให้ต่อควาย"

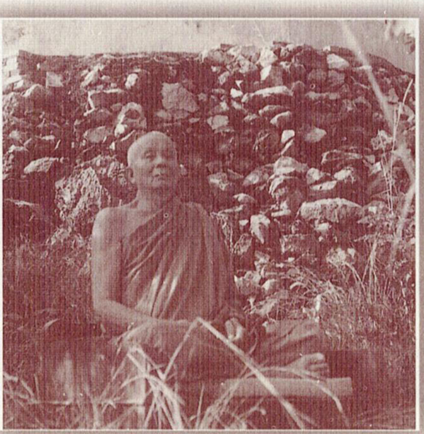
ความกลัวก็ยังมีคุณ

วันต่อมาคณะธุดงค์ของหลวงปู่ จึงได้ลาญาติโยมออกเดินทางต่อ หลวงปู่ได้เคยเล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนี้ไว้ว่า

"อาตมากับหมู่พวกเที่ยวธุดงค์ ลัดเลาะเลียบเชิงภูกระดึงไปเรื่อย ๆ ตอนพลบค่ำจึงได้แวะพักอยู่ที่ป่าใกล้ ๆ บ้านนาน้อย เราพักกันที่นี่ ๒ คืน บริเวณป่าแห่งนี้ยังมีสัตว์ป่าชุกชุมอยู่มากในสมัยนั้น คืนนั้นในขณะที่เรากำลังสำรวจสถานที่อยู่นั้นก็ต้องตกใจ เพราะได้ยินเสียงเครื่องบิน บินวนเวียนอยู่หลายเที่ยว ขณะนั้นคิดว่ามันคงจะทิ้งระเบิดเป็นแน่ ที่จริงแล้วเป็นการบินตรวจตราป่า

คืนนั้นนึกหวั่นกลัวตายมิใช่น้อย เพราะในแดนป่าใหญ่หนาทึบนี้แสนกว้าง และเป็นแดนแห่งสัตว์ร้าย เช่น ช้าง เสือ งูพิษต่าง ๆ เป็นต้น

จริงตามที่คิด พอดึกมา เสียงพญาสัตว์แผดร้องก้องน่ากลัวมาก เราก็หนาว ๆ ร้อน ๆ สวดอ้อนวอนคุณพระรัตนตรัย คุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ ให้มาช่วยคุ้มครอง ปกปักรักษาเพราะความหวั่นภัยจากสัตว์ป่า จึงทนนั่งสมาธิไม่กล้าหลับ เพราะเสียงช้าง เสียงเสือร้องถี่เหลือเกิน แสดงว่ามีอยู่หลายตัว แต่เมื่อดึกและเหนื่อยเต็มที่ก็ม่อยหลับไป นี่ความกลัวก็ยังมีคุณอยู่บ้างช่วยให้ภาวนาได้นาน

ความจริงในเรื่องของความกลัวนี้ มีอยู่ในจิตใจของคนเราทุกคนเป็นพื้นฐาน ด้วยหากยังมีความรักตัวห่วงในชีวิตและทรัพย์สินเป็นธรรมดา ความกลัวที่เกิดขึ้นนั้นก็เพราะจิตของเราขลาดและขาดสติ ขวัญอ่อน และไม่กล้าเผชิญภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะภัยจากมัจจุราช คือ ความตายและเจ็บไข้ ตลอดจนภูตผีปีศาจและสัตว์ร้ายอสรพิษต่างๆ

ความกลัวเป็นอุปสรรคต่อความเพียรเป็นอย่างยิ่ง พอๆ กับความขี้เกียจก็ว่าได้ แต่ยังดีกว่าความขี้เกียจตรงที่ว่า ถึงกลัวก็ยังได้ทำความเพียรบ้าง เพื่อต่อสู้กับความกลัว แต่ถ้าขี้เกียจแล้วมันจะละเลิกไม่ยอมทำความเพียรเอาเสียเลย

ใครที่ยังมีความกลัวอยู่ในจิตใจ จึงสมควรที่จะปรับและฝึกจิตตนเองเสียใหม่ ให้เกิดความกล้าแกร่งมากขึ้น แต่ไม่ใช่บ้าบินจนเกินเลย การปฏิบัติภาวนาและการเจริญสตินั้น ช่วยให้ความกลัวลดลงได้

พระพุทธองค์ตรัสสอนเอาไว้ว่า ...หากจิตเกิดมีความกลัวขึ้นเมื่อใดก็ให้เจริญภาวนาให้มาก อำนาจของพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ มีพลังที่จะขจัดความกลัวและแม้แต่ภยันตรายทั้งหลายหายสิ้นได้...

การเจริญสตินั้น ก็เพื่อไม่ให้เราเป็นคนตกใจง่าย ทั้งตกใจต่อเสียงต่างๆ ทั้งหลาย ตกใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกระทันหัน ทั้งนี้เพราะ

ความตกใจชั่วขณะจิต ทำให้สติสัมปชัญญะของเราหดหายไปได้ หากตั้งสติไม่ทันก็ยังส่งผลร้ายให้ติดตามเกิดขึ้นในทางไม่ดีอีกหลายอย่าง

คนที่เจริญสติอยู่เสมอ จะไม่ค่อยหวั่นไหวต่อเสียงที่มากระทบ ไม่ว่าจะเป็นเสียงอะไรดังแค่ไหน ก็จะกำหนดรับรู้และมีสติพิจารณาได้ว่า เป็นเสียงอะไร อะไรเป็นอะไร สมควรที่จะตื่นเต้นตกใจหรือไม่ จะมีอันตรายอย่างใด และจะรู้ว่าควรทำอย่างไร แก้ไขอย่างไร ต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนั้น เสียงบางเสียงจะมีพลังอำนาจเป็นพิเศษ ก่อให้เราเกิดความกลัวได้ง่าย เช่นเสียงร้องคำรามของเสือ หรือสัตว์ร้ายอื่นๆ เสียงฟ้าผ่า ฟ้าร้อง เป็นต้น แต่เสียงที่มีพลังอำนาจเหล่านี้ ถ้าเราเจริญกรรมฐานอยู่สม่ำเสมอแล้ว ย่อมทำให้เราไม่ตกใจ หรือหวั่นหวาด ต่อเสียงเหล่านั้นเลย

ที่นักปฏิบัติกรรมฐานมักจะขจัดความกลัว และความตกใจด้วยวิธีการเหล่านี้ และย่อมได้ผล เกิดผลที่ดีติดตามมาอีกหลายๆ อย่าง เช่น เสริมสร้างบุคลิกภาพเป็นผู้นำ เป็นผู้มีสติกล้า ตัดสินใจ และมีสติในการแก้ไขปัญหา ได้ทันเหตุการณ์และถูกวิธี สามารถกระทำให้เกิดมีขึ้นอยู่ภายในจิตใจของเรา

สำหรับความกลัวนั้นมีเพียงสิ่งเดียวที่เราควรกระทำ ให้เกิดมีขึ้นอยู่ภายในจิตในใจของเราตลอดเวลา ก็คือความละอายต่อบาปต่อความชั่วทั้งหลาย พึงมี หิริ โอตตัปปะ นั่นเป็นความกลัว ที่พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญ”

หลวงปู่ท่านกล่าวต่อไปว่า ในขณะนั้นท่านเองยังมีความกลัวและความหวาดหวั่นอยู่บ้าง ต่อเสียงของเสือและภัยจากสัตว์ร้าย

วันรุ่งขึ้นพอท่านฉันเช้ากันเสร็จเรียบร้อย กลุ่มธุดงค์ของหลวงปู่ก็ออกเดินทางต่อไป การเดินทางครั้งนี้ท่านก็เดินเลียบเชิงภูกระดึงต่อไป นาน ๆ ที ท่านก็นั่งพักผ่อนอยู่ตามใต้ต้นไม้บ้าง ตามริมฝั่งชลธารบ้าง หลวงปู่ท่านได้เขียนบรรยายถึงเรื่องราวต่าง ๆ ในตอนนี้ไว้ว่า

"สัตว์ป่านานาชนิดที่พวกอาตมาได้ดูได้ชมตามรายทาง แสนที่จะมีความสุขใจ เพราะเห็นความสมบูรณ์ของสัตว์ เห็นความร่าเริงของสัตว์ที่หยอกเย้ากันเอง แต่ปัจจุบันนี้ หาสัตว์ป่าจะชมเป็นขวัญตาขวัญใจนั้นแสนจะยาก ที่เป็นดังนี้ก็เพราะน้ำมือของมนุษย์นั่นเอง

เกือบมืดค่ำแล้วเราถึงหมู่บ้านวังกวาง(บ้านนาน้อย) บริเวณหมู่บ้านนี้เป็นต้นน้ำของแม่น้ำพอง เป็นน้ำตกมาจากภูกระดึง เป็นต้นน้ำของแม่น้ำพอง ก่อนเข้าบ้านก็พักสรงน้ำในแม่น้ำพอง ให้เย็นสบายเสียก่อน แล้วก็ไปที่วัดบ้านวังกวาง ซึ่งขณะนั้นมีหลวงตาแก่รูปหนึ่งประจำอยู่ และเป็นช่วงที่ชาวบ้านกำลังไปจัดดอกไม้ธูปเทียนมายังวัด เนื่องในธรรมเนียมเทศกาลสงกรานต์ เกือบ ๆ ๒ ทุ่ม ชาวบ้านออกมาฟังเทศน์ที่วัดกันมากมาย คืนนั้นพระอาจารย์คำภาเป็นผู้เทศน์ โดยเทศน์เรื่อง..ความเมตตาและความสามัคคี ..ว่าธรรมะข้อนี้ สำคัญมากในการที่จะก่อให้การอยู่ร่วมกันมีความสุข ความเจริญ จึงขอให้ทุกคนสนใจปฏิบัติกันอย่างจริงจัง

พอญาติโยมกลับก็ทำกิจวัตรประจำวัน รุ่งขึ้นพอฉันเช้าเสร็จก็ออก เดินทางต่อไป โดยมุ่งหน้าไปยังอำเภอหล่มสัก เพชรบูรณ์ ขึ้นเขาลงเขาหลายลูก พอเกือบมืดก็ถึงหมู่บ้านหลักดาน ซึ่งอยู่กลางดอย มีบ้านคนอยู่ประมาณ ๒๐ หลังคา พวกอาตมาพักที่ศาลากลางบ้านหลังเล็ก ๆ กลางคืนก็มีคณะญาติโยมไปขอฟังการอบรมมากพอสมควร รุ่งขึ้นก็เดินทางต่อไป พลบค่ำก็เข้าพักที่วัดบ้านท่าอีบุญ ๑ คืน

วันต่อไปก็ออกเดินทางต่อ โดยมื้อเช้าของวันนี้ พวกอาตมาฉันแต่ข้าวเปล่า ๆ เลย ไม่มีกับข้าวเพราะบิณฑบาตได้แต่ข้าว พอพลบค่ำก็ถึงบ้านหนองบัวจึงแวะพักที่วัดประจำหมู่บ้านนี้นานหลายวัน เพราะเป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่ มีพระเณรอาศัยอยู่ปีละไม่น้อยกว่า ๕ รูป ชาวบ้านที่นี่เคร่งครัดในศีลและขนบธรรมเนียมมาก ซึ่งเคยมีพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงมากมาพำนักอยู่ที่วัดนี้ เช่น พระอาจารย์โชติ (ชาวหนองคาย) พระอาจารย์สมุห์หลี (ชาวขอนแก่น) พระอาจารย์หนู (ชาวอุดรธานี)

ขณะที่พักอยู่บ้านหนองบัว ก็ออกไปวิเวกและอบรมชาวบ้านใกล้ ๆ แถบนั้น เช่น หล่มสัก หล่มเก่า พอใกล้เข้าพรรษา (พรรษาที่๙) พวกเราก็เลือกวัดตามอัธยาศัย อาตมาจะจำพรรษาอยู่ที่ วัดป่าบ้านหนองบัว เพราะเห็นว่ามีความสัปปายะหลายอย่าง ส่วนพระอาจารย์คำภาจะไปจำพรรษาอยู่ที่สำนักสงฆ์บ้านปากเหมืองใหม่ ตำบลลานบ่า อำเภอหล่มสัก เป็นอันว่าคณะของอาตมาได้แยกย้ายกันอยู่จำพรรษาคนละแห่ง

พอออกพรรษา อาตมาก็ออกวิเวกไปหาพระอาจารย์คำภา พักอยู่กับท่านหลายเดือน ญาติโยมหมู่บ้านนี้ดีมาก ต่อมาพวกอาตมาก็ตระเวณวิเวกและอบรมประชาชน ไปตามลำแม่น้ำป่าสักบ้าง ตามลำแม่น้ำปลาดุกบ้าง ไปถึงบ้านน้ำดุกเหนือ พวกเราก็ปักกลดอยู่ในป่าไร่ ซึ่งมีธารน้ำเล็ก ๆ ไหลอยู่มิได้ขาดตลอดปี กลางคืนมีประชาชนออกไปฟังเทศน์กันมากมาย

ต่อมาทั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และชาวบ้านได้ประชุมปรึกษากันและมีมติเห็นควรให้สร้างวัดขึ้น ณ ที่คณะของอาตมาปักกลดนั้นในปี ๒๔๘๙ นี้เอง ก็ตั้งใจว่าจะอยู่จำพรรษาฉลองศรัทธาญาติโยมบ้านน้ำดุกเหนืออีก

แต่อนิจจาทุกอย่างฝืนกฎแห่งกรรมไปไม่ได้ คือประมาณอีกเกือบ ๑๕ วัน จะเข้าพรรษา ชาวบ้านน้ำเล็นมากราบ ขอพระไปอยู่จำพรรษาที่บ้านน้ำเล็น อย่างน้อยก็ขอพระ ๑ รูป เพราะขณะนั้น ไม่มีพระเณรอยู่เลย

พระอาจารย์คำภาเห็นว่า อาตมามีความคุ้นเคยกับชาวบ้านน้ำเล็นมาก่อน จึงตกลงกันให้อาตมาไปจำพรรษาอยู่ที่นั่น

อาตมาพาพระ ๑ รูป เณร ๑ รูป ไปด้วย บรรยากาศสงบดี สัตว์ป่าก็มีเยอะมีเนื้อที่มากกว่า ๑๐๐ ไร่ เกือบ ๒ ทุ่ม ท่านกำนันก็พาชาวบ้านออกมาวัด เพื่อสวดมนต์ไหว้พระ ฟังเทศน์ฟังธรรม สำหรับกำนันของที่นี่มีชื่อว่า กำนันโท มีภรรยาชื่อแม่บัวผัน นับว่าเป็นภาพที่น่าปลาบปลื้มใจมากที่ผู้นำสนใจทางศาสนาเช่นนี้ คงเพราะเหตุนี้กระมัง ชาวบ้านจึงอยู่ร่วมกันฉันท์เพื่อน พี่น้อง สงบร่มเย็น เป็นสุข เมื่อชาวบ้านกลับแล้วอาตมาก็จะทำกิจวัตรประจำวัน ดังที่เคยปฏิบัติมาจนกลายเป็นนิสัยเสียแล้ว เป็นอันว่าปี ๒๔๘๙ (พรรษาที่ ๑๐) อาตมาจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าบ้านน้ำเล็น”

รวมแล้ว หลวงปู่ท่านได้พำนักจำพรรษา อยู่ในเขตอำเภอหล่มสัก ติดต่อกัน ๒ พรรษา

เรื่องวุ่น ๆ ของผัวหนุ่มเมียแก่

ชีวิตครอบครัวของคู่สามีภรรยาที่มีอายุไม่สมดุลย์กัน ย่อมเกิดปัญหาได้ง่าย ถ้าคู่สมรสนั้นไม่มีศีลธรรมประจำใจ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วก็มักจะเป็นไปตามนั้น ดังเช่นสามีภรรยาคู่นี้

ในระหว่างที่หลวงปู่ท่านอยู่จำพรรษาวัดป่าบ้านน้ำเล็นนั้น ก็ได้มีเรื่องวุ่น ๆ ของสองสามีภรรยาคู่หนึ่ง ซึ่งสามีเป็นคนหนุ่มอายุอยู่ในราว ๆ ๓๐ ปี ส่วนภรรยานั้นอายุแก่กว่า มีอายุประมาณ ๕๐ ปี ได้อยู่ร่วมกันมาหลายปี ไม่มีลูกด้วยกัน ชีวิตครอบครัวก็ไม่เป็นสุขนัก ฝ่ายชายนั้นชอบสนุก กินเหล้า เล่นการพนัน ถึงแม้ฝ่ายหญิงจะเอาใจดีแค่ไหนอย่างไร ก็ยังไม่สามารถมัดใจฝ่ายชายเอาไว้ได้ เพราะความแตกต่างของอายุ ที่มากเกินไปนั่นเอง

หลวงปู่เคยเล่าเรื่องของผัวหนุ่มเมียแก่คู่นี้ให้ฟังอยู่หลายครั้ง ว่า

"วันหนึ่ง เจ้าหนุ่มผู้นี้ก็ตะลอนเที่ยวไปยังหมู่บ้านโคกกร่าง เพราะได้ข่าวว่าที่หมู่บ้านนั้น มีการเปิดวงไพ่เล่นการพนันน่าสนุก จึงคิดจะไปเที่ยวร่วมสนุกบ้าง ที่บ้านหลังนั้นมีนักพนันชายหญิงหลายคน มาชุมนุมกันเพื่อเล่นการพนันกันอยู่ในจำนวนนี้ก็ได้มีหญิงสาวจำพวกสามีเผลอมาเล่นอยู่ด้วยเล่นพนันไปก็คุยกันไป หยอกล้อกันไป ไม่นานนักความสัมพันธ์ก็เลยเถิดหลังจากเลิกเล่นพนันกันแล้ว ก็ได้ชวนกันไปกินเหล้าต่อ ทั้งการพนันและเหล้า นำพาให้ทั้งสองคนเกิดชอบพอกันอย่างรวดเร็ว ฝ่ายหญิงได้ชวนฝ่ายชายไปเที่ยวบ้าน เพราะขณะนั้นสามีของเธอไม่อยู่ ส่วน ลูกก็ไปโรงเรียนจึงเป็นโอกาสเหมาะและปลอดโปร่ง แล้วทั้งคู่ก็ล่วงศีลห้า ข้อกาเมฯ โดย

ไม่มีความละอายใจแต่อย่างใด เพราะไฟตัณหาได้ครอบงำให้หลงผิด ทำตามอำนาจของกิเลส

ขณะที่ทั้งสองคน กำลังเพลินอยู่กับตัณหาราคะกันอย่างลืมตัวนั่นเอง เผอิญสามีของหญิงนั้น ก็กำลังมาที่บ้านพอดี ได้ร้องเรียกภรรยา ๒-๓ คำ ก็เงียบไม่มีเสียงตอบ จึงเดินขึ้นไปบนบ้าน เห็นประตูห้องนอนเปิดแง้มไว้ ก็เลยดึงประตูเปิดเข้ามา จึงได้เห็นภาพอันบาดตาบาดใจ ของชายหญิงทั้งสอง ซึ่งกำลังล่วงใจตน

เมื่อสามีของเธอได้เห็นภาพเช่นนั้น จึงร้องอุทานด้วยความโกรธและเป็นเดือดเป็นแค้น พลางฉวยขวานและกระโดดเข้าใส่ชายผู้นั้น ฝ่ายชายชู้ตกใจหันหน้ามามองสามีของเจ้าหล่อน มันก็พอดีกับคมขวานนั้นได้ฟันฉับเข้าที่แสกหน้า จนหน้าผากยุบแตกเป็นแผลเลือดทะลัก ชายผู้นั้นร้องลั่นด้วยความเจ็บปวดและตกใจ พลางวิ่งกระโจนออกจากบ้านหลังนั้นมาอย่างไม่คิดชีวิต ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ใส่เสื้อผ้าเลย เลือดนั้นสาดกระเซ็นไหลเต็มร่าง วิ่งโซเซกลับไปบ้านของตน

เมื่อถึงบ้านของตนก็ร้องเรียกให้เมียช่วย ฝ่ายเมียแก่พอได้เห็นสามีร่างโชกเลือดก็ตกใจ จนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี จึงได้ร้องเรียกให้เพื่อนบ้านมาช่วยเหลือ ชาวบ้านหลายคนได้ยินเสียงร้องเรียกให้ช่วย ก็พากันวิ่งมามุงดูกันอย่างมากมาย ชายคนนั้นเลือดไหลไม่ยอมหยุด จนตัวซีด ทำท่าเหมือนจะเป็นลม ต่างปรึกษากันว่าจะทำอย่างไรดี จะพาไปส่งโรงพยาบาลหรืออนามัยก็อยู่ไกล ผู้ใหญ่บ้านได้สอบสวนจนได้ความจึงบอกว่า

เอ็งเป็นชู้กับเมียเขานี่นะ...มันผิด ก็สมควรแล้วที่จะโดนอย่างนี้

แล้วก็บอกว่าให้พาไปหาหลวงพ่อที่วัด ก็คืออาตมานี่แหละ เขาว่าบางทีอาตมาอาจจะมียาดีช่วยเหลือก็ได้

ดังนั้นพวกชาวบ้านจึงพากันหามร่างชายคนนั้นมาที่วัด พลางเอะอะมาตลอดทาง มาถึงวัดก็โกลาหลกันยกใหญ่ ร้องเรียกหาพระภิกษุในวัดให้มาช่วยเหลือ

อาตมาได้ยินเสียงคนร้องอื้ออึงโวยวายเรียกหาอยู่ จึงได้ออกมาจากกุฏิเพื่อจะดูว่าเกิดอะไรขึ้น ก็ได้เห็นชายคนนั้นร่างโชกเลือด หน้าซีดเต็มที่แล้ว หากช้ากว่านี้คงต้องช็อคตาย เพราะเสียเลือดมากแน่ๆ อาตมาจึงบอกให้พวกชาวบ้านช่วยกันทำความสะอาดแผล จากนั้นอาตมา ก็เอาสำลีชุบน้ำยา (ยาส้มหลวงปู่ฝั้น) ที่มีอยู่ แล้วปิดที่ปากแผล ตลอดตามยาวของแผล เพียงไม่นานเลือดนั้นก็หยุดไหล เพราะผลอันชะงัดของยาส้ม”

เมื่อถึงตรงนี้หลวงปู่ท่านได้เมตตาบอก**สูตรการทำยาส้มให้ฟังว่า มีเกลือ ชินสี สารส้มและดินประสิวอย่างละเท่าๆ กัน นำมาต้มรองเอาแต่ไอน้ำที่ระเหย ออกมา นั้นแหละตัวยา**

ในโอกาสนั้นหลวงปู่ท่านจึงกล่าวอบรมชายคนนั้น ต่อหน้าคนจำนวนมากที่พากันมามุงดู

"นี่แหละผลของกรรมที่ทำผิด คนทำผิดศีลผิดธรรม เมื่อเกิดเหตุเดือดร้อน คนเขาก็ไม่ค่อยเห็นใจ ไม่สงสาร กลับจะถูกซ้ำเติม ด่าและสาปแช่งเอาให้อีก ฉะนั้นทีหลังจะทำอะไรละก็ ให้คิดหน้าคิดหลังบ้าง หัดยับยั้งชั่งใจให้ดี เห็นไหมตัวเองเกือบตาย หน้าก็เป็นตำหนิเสียโฉม ต้องอับอาย คนอื่นก็พลอยเดือดร้อนไปด้วย มันไม่คุ้มค่าเลย เอาหละอาตมาจะเทศน์ให้ฟังนี่เป็น**คุณธรรมสำหรับคนมีครอบครัวผู้อยู่ร่วมกัน มนุสสธรรม (มนุษยธรรมหรือฆราวาสธรรม) ๔ ข้อ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ**

สัจจะ คือความซื่อตรง จริงใจต่อกัน ไว้วางใจกัน ไม่คิดนอกใจกัน ไม่คิดมีชู้ ไม่คิดมีบ้านเล็กบ้านน้อย เมื่ออยู่ด้วยกันแล้ว ตัดสินใจจะร่วมหัวจมท้ายกันแล้วก็จงรักกัน พอใจในกันและกัน ให้อิสระแก่กัน เชื่อในเกียรติของกันและกัน ไม่ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องทุกข์ใจ ถ้ามีสัจจะต่อกันก็ไม่ต้องทะเลาะกัน เหตุการณ์เช่นนี้ก็ไม่มี เจ็บตัวก็ไม่เจ็บ

ทมะ คือความข่มใจ การอดกลั้น ระวังอารมณ์ที่ไม่ชอบ เช่น อารมณ์โกรธ คนโกรธเพราะไม่รู้จักระงับอารมณ์ ก็เหมือนอย่างนี้ แต่ก็อย่างว่ามันเป็นของ ที่เขารักที่สุด ลูกเขา เมียเขา เราไปล่วงข้อกาเมฯ โทษมันขนาดนี้นะ หัวแบะ มาเลย ดีไม่ถึงตาย เพราะศีลข้อนี้น่ะฆ่ากันตายได้นะ คนเราอยู่ด้วยกันถ้าปล่อยให้อารมณ์เป็นใหญ่บ้านก็แตก มันก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ เมื่อเราไปทำอย่างนี้ ถามว่าเมียเราเขาเสียใจไหมล่ะ เพราะเราเองเอาอารมณ์ความอยากเป็นใหญ่ ไม่รู้จักอดกลั้นไม่รู้จักพอ คนเรามันไม่มีเมืองพอมีแต่เมืองเลย

ขันติ คือ ความอดทน อดทนต่อความยากลำบาก ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะยากจะจนก็ทนกันไป และก็อย่าเอาความลำบากมาเป็นอารมณ์ อดทนต่อสิ่งที่เราไม่ชอบที่เขามี แล้วก็ค่อยปรับตัวเข้าหากัน ลองคิดดูให้ดี ถ้าเราอดทนแล้วปัญหาแบบนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

จาคะ คือ การเสียสละ เสียสละอะไร สละกิเลสตัณหา ราคะก็ละความอยากออกไป อย่าให้มันมาเป็นใหญ่กว่าเรา เสียสละความต้องการที่จะทำผิดศีลผิดธรรมออกไป อย่าไปตระหนี่ถี่เหนียวเอาสิ่งเหล่านี้ไว้

เมื่อทำได้ ๔ ข้อนี้ เหตุการณ์อย่างนี้มันจะหามีได้ที่ไหน จำเอาไว้และก็ปฏิบัติให้อยู่ในหลัก ๔ ข้อนี้ให้ได้

กรรมนั้นย่อมส่งผลไม่ช้าก็เร็ว จะเห็นผลตอบสนองช้าเร็ว ก็แล้วแต่จะเป็นเมื่อใด ลักษณะใด บางทีไม่ตกแก่เรา ก็ตกแก่ลูกหลานผู้ใกล้ชิด แต่อย่างนี้ก็ดีเห็นผลทันตา และก็จะได้ไม่ทำอย่างนี้อีก ชายคนนั้นก็ยอมรับสารภาพผิดแต่โดยดี พูดเสียงอ่อย ๆ ว่า ทำผิดไปก็เพราะการพนันและเหล้าเป็นเหตุ

อาตมาเลยพูดกระเซ้าเมียของชายที่ถูกฟันหน้านั้นว่า ต่อไปนี้คอยสอดส่องดูแลให้ดีนะ แมวตัวนี้ชอบไปลักกินปลา เมื่อเจ้าของไม่อยู่ เมียของชายผู้นั้นก็ยิ้ม ๆ แต่ไม่ยอมพูดอะไร จากนั้นก็บอกให้พากันกลับบ้าน”

สติ-สัมปชัญญะ

...เราจะกำหนดลมหายใจให้มีสติ
สติ คือ ความระมัดระวัง
รู้อยู่ว่าเดี๋ยวนี้เราทำอะไรอยู่
สัมปชัญญะ คือ
รู้ตัวว่าเรากำลังทำอันนั้นอยู่
ผู้รู้ว่ามันเป็นอย่างนั้นอยู่
ให้กำหนดลมหายใจเข้า-ออก
ด้วยการมีสติ ความระลึกได้
สัมปชัญญะ ความรู้ตัว...

มุ่งสู่เหนือ เพื่อหาวิเวก

ครั้นพอได้เวลาออกพรรษา หลวงปู่ก็ออกจาริกธุดงค์ต่อ ท่านได้ตั้งใจบำเพ็ญภาวนาและอบรมศีลธรรมแก่ญาติโยม ตามเส้นทางที่ผ่านไปเท่าที่มีโอกาส ในระหว่างที่วิเวกนั้นท่านไปเพียงรูปเดียว บางคราวก็ต้องไปปักกลดอยู่ใต้ต้นไม้ภายในป่า ถึงแม้จะชินกับการถือรุกขมูลปฏิบัติธุดงค์แล้วก็ตาม แต่ในยามที่ได้ยินเสียงเสือร้องทีไร หลวงปู่ท่านบอกว่า

พรรษาที่ ๑๑-๑๓

(พ.ศ. ๒๔๙๐ - ๒๔๙๒)

"อาตมาก็ยอมรับว่า ใจของอาตมานั้นก็อดที่จะสั่นสะท้านไม่ได้ นับว่าเสียงเสือเป็นเสียงที่มีอำนาจมากจริง ๆ แต่ถ้ามิได้สนใจกับเสียงเสือ กลางคืนเสียงสัตว์นานาชนิดที่ร้องกึกก้องพนาไพรนั้น เปรียบเสมือนเป็นเสียงดนตรีที่ธรรมชาติเสกสรรค์เป็นแน่ ให้ไพเราะวิเวกวังเวงใจยิ่งนัก อาตมาพักอยู่ที่ป่าใกล้หมู่บ้านช้างตะลูดเป็นเวลาหลายวัน ก็กลับมายังบ้านน้ำเล็นอีก พักอยู่หลายวันก็ลาญาติโยมไปธุดงค์ต่อ และได้ไปเยี่ยมพระอาจารย์คำภาที่วัดบ้านปากเหมืองใหม่ ตำบลลานบ่า หล่มสัก เพชรบูรณ์ เพราะขณะนั้นพระอาจารย์คำภาท่านกำลังพำนักอบรมศาสนธรรมแก่ญาติโยมที่นั่นอยู่

เมื่อได้พบพระอาจารย์คำภาแล้ว อาตมาก็ได้ปรึกษากับท่านว่า ปี ๒๔๙๐ นี้ จะขอให้ธุดงค์ทางภาคเหนือ เพราะทราบมาว่าชาวเหนือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นมิตรไมตรีกันดี และอีกอย่างพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ก็ล้วนแต่เคยไปธุดงค์ทางภาคเหนือมาแล้วทั้งนั้น เช่น หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต พระอาจารย์แหวน พระอาจารย์เทสก์ พระอาจารย์ขาว เป็นต้น

มีคำกล่าวถึงคนทางภาคเหนือว่า **...คนงามลำพูน ใจบุญเชียงใหม่ นำสมัยลำปาง...** แต่ขณะนั้นท่านอาจารย์คำภา ยังมีภาระทางหล่มสักอยู่ ท่านให้อาตมาล่วงหน้าไปก่อน เมื่อท่านเสร็จธุระแล้วจึงจะตามไปทีหลัง"

ราวต้นเดือนเมษายน ปีพ.ศ. ๒๔๙๐หลวงปู่และพระติดตามอีก ๑ รูป

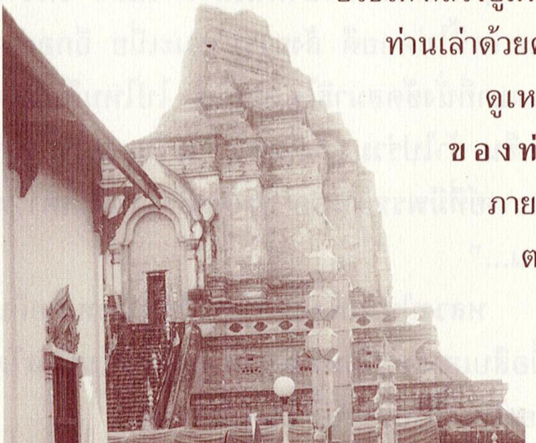

พระอาจารย์กุศล กุสลจิตฺโต

คือพระอาจารย์กุศล กุสลจิตฺโต (แส่ว แก้วดู) ได้ออกเดินทางมุ่งสู่ภาคเหนือ โดยเดินทางไปพักค้างคืนที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร แล้วต่อรถไฟขึ้นสู่จังหวัดพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ลำปาง และพักนอนที่ลำปาง ๑ คืน

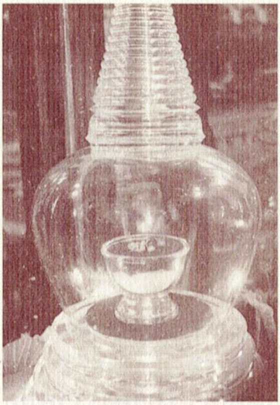
รุ่งขึ้นจึงขึ้นรถไฟไปจังหวัดเชียงใหม่ แล้วไปพักยังวัดเจดีย์หลวง ซึ่งขณะนั้นเป็นเสมือนชุมทางพระกรรมฐานทางภาคเหนือ หลวงปู่เคยเล่าถึงเรื่องราวสมัยที่ท่านอยู่วัดเจดีย์หลวงให้ฟัง หลายต่อหลายครั้งว่า

"วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวัดที่หลวงปู่มั่นเคยอยู่จำพรรษาและได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์ **แต่สัทธิวิหาริกของหลวงปู่มั่นมีเพียงองค์เดียวชื่อหลวงตาเกตุ วณฺณโก** เป็นคนจังหวัดเพชรบุรี ในการไปพำนักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงครั้งนั้น อาตมาได้พบท่านด้วย ท่านเล่าให้อาตมาฟังว่า ...เนี่ยผมน่ะหลวงปู่มั่นบวชให้นะ มีผมคนเดียวนะที่หลวงปู่บวชให้ หลวงปู่มั่นเป็นพระอุปัชฌาย์ของผมนะ ท่านเล่าด้วยความปลื้มใจ

พระเจดีย์วัดเจดีย์หลวง

ดูเหมือนว่าหลวงตา เกตุนี้ตาของท่านจะมองไม่ค่อยชัด ภายหลังจากหลวงปู่มั่นมรณภาพ ตอนที่ถวายเพลิงศพท่าน หลวงตาเกตุได้ไปร่วมงานด้วยและท่านเจ้าคุณจูม ท่านได้มอบอัฐิและฟันกรามของหลวงปู่มั่น

อัฐิและฟันกราม
หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต
ที่บรรจุในมณฑป
เมื่อเดือนกุมภาพันธ์
พ.ศ.๒๕๔๕
ณ วัดเจดีย์หลวง
จังหวัดเชียงใหม่

แก่หลวงตาเกตุ คงเพราะท่านเห็นว่าหลวงตาเกตุเป็นสัทธิวิหาริกของหลวงปู่มั่นก็อาจเป็นได้ แต่เหตุผลจริง ๆ แล้วอาตมาก็ไม่ทราบเพียงคาดเดาเอา

เมื่อหลวงตาเกตุได้อัฐิหลวงปู่มั่นมา ท่านก็เก็บรักษาไว้อย่างดี ทีนี้พอท่านมรณภาพลงเจ้าคุณจันทร์ (พระพุทธพจนวราภรณ์) เจ้าอาวาสก็ได้นำอัฐิพร้อมฟันหลวงปู่มั่นออกมา และจะสร้างมณฑปบรรจุไว้ ดูเหมือนจะเป็น ๒-๓ กุมภาพันธ์นี้ (พ.ศ.๒๕๔๕) กระมัง ท่านมีหนังสือมานิมนต์อาตมาอยู่ บอกว่านิมนต์ท่านมหาบัวเป็นประธานนะ คงจะรับผ้าป่าช่วยชาติด้วยนะ ญาติโยมคนไหนจะไป ก็เตรียมตัวนะ ถ้าอาตมาไปไหวก็จะไป ทั้งนี้ก็ต้องดูสุขภาพด้วยหลัง ๆ มาก็ไม่ได้ไปไหนเท่าไหร่แล้ว เพราะสุขภาพนี้ไม่ค่อยดี สังขารมารนะเนี่ย อีกอย่างอาตมาก็นั่งขัดสมาธิไม่ค่อยได้ ไปไหนก็นั่งแต่รถเข็น ถ้าไปร่วมงานก็เกรงว่าจะนั่งสูงกว่าครูบาอาจารย์ที่มีพรรษามากกว่า จะเป็นการไม่เคารพท่าน...”

หลวงตาเกตุ วณฺณโก

หลวงปู่ท่านพักอยู่ที่วัดเจดีย์หลวงหลายคืนเพื่อสืบเสาะหาวัดกรรมฐานที่อยู่ภายในจังหวัดเชียงใหม่ ก็ได้ทราบว่ามีอยู่หลายแห่ง

หลวงปู่ท่านจึงได้เริ่มต้นจากสำนักสงฆ์สัน

ต้นเปา อำเภอสันกำแพง ท่านได้พักอยู่ที่นี่ ๑ เดือน หลวงปู่เล่าให้ฟังว่า "ที่สำนักสงฆ์สันต้นเปานี่เอง อาตมาได้พบตำราเล่มหนึ่งคือ โลกนิติคำกาพย์ภาษาลาวและกาพย์ปู่สอนหลาน ซึ่งประพันธ์ขึ้นโดยหลวงปู่เจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ แหม ! กาพย์นี้สอนใจดีนะ ...นะโมนมาวันทาวันถ่องน้อมเกล้าก่องไหว้แก้วทั้งสาม ไหว้อินทร์พรหมเทวาทุกหมู่ ขอไหว้ขู่ครูเค่าผู้สอน ไหว้บิดรมารดาก่อเกษ คุณวิเศษส่อยแต่งคำสอน ขอวิงวอนอินทร์พรหมส่อยชี้ คุณพุ่นพี่ข้าไหว้ข้าวอน ส่อยแต่งกลอนบูฮานไว้แบบ บ่คับแค้นมคธบาลี หลายพันปีสูดเฮียนมีน้อยฯ... หลวงปู่**เจ้าคุณอุบาลีฯนี้ ปัญญาท่านมากนะ ท่านนี่แน่นอนนะ ขึ้นธรรมมาสน์เทศน์ หัวเข่าโขกธรรมมาสน์ ขาหักท่านก็ขอเทศน์จนจบนะ ทนอยู่นั่น ขาท่านหักแต่ใจท่านไม่ได้หักนะ** อาจเพราะชราภาพแล้วกระมัง กระดูกผุ หลวงปู่เจ้าคุณอุบาลีนี้ก็บูรพาจารย์ล่ะ เป็นอาจารย์ของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ แต่ก็น่าแปลกอยู่ที่ว่า หลวงปู่เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านก็นั่งมรณภาพ หลวงปู่เสาร์นี่ก็นั่งมรณภาพ

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์

หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล

วัดต้นเปา

(วัดต้นเปาอำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่)

หลวงปู่เจ้าคุณอุบาลีฯนี้ ไหวพริบท่านดีมาก ปัญญาฉลาดแหลมคม เป็นสุดยอดนักปราชญ์ นี่เรื่องไหวพริบปฏิภาณท่านนะ ที่จะเล่าให้ฟัง ครั้ง หนึ่งท่านไปเทศน์ธรรมมาสน์คู่กับพระเจ้าคุณวัดในกรุงเทพฯนี่แหละ เจ้าคุณองค์นั้นท่านเป็นผู้ปุจฉา หลวงปู่เจ้าคุณอุบาลีฯเป็นผู้วิสัชชนา

เจ้าคุณองค์นั้น ท่านไม่ชอบคนอีสานอยู่แล้ว เจ้าคุณอุบาลีฯนี้ก็ลูกอีสาน พอเจ้าคุณท่านปุจฉาขึ้นมา ก็เล่นงานลูกอีสานเลย ท่านว่า... เจ้าคุณจันทร์ ลาโว แปลว่าอะไร?

เจ้าคุณอุบาลีฯวิสัชชนาว่า...ลาโว ตามนัยแห่งพระบาลีนั้นมาจา ลุ ธาตุ ในความตัด แปลง อุ เป็น โอ แปลง โอ เป็น อว แล้วแจกตามวิภัตติเป็น ลาโว แปลว่า ตัด

เจ้าคุณองค์นั้นปุจฉาต่อไปว่า... ไม่ใช่อย่างนั้นหรอกท่านเจ้าคุณฯ ลาโว แปลว่าอะไร?

หลวงปู่เจ้าคุณ วิสัชชนาว่า... ลาโวนั้นก็ แปลว่า ตัด ตามนัยที่อธิบายมาแล้ว

เจ้าคุณองค์นั้นกล่าวว่า...มิใช่หรอกจ้าคุณฯ ลาโวนี้ แปลว่า ลาวต่างหาก

หลวงปู่เจ้าคุณตอบกลับไปว่า... ไม่ใช่อย่างนั้นหรอก ลาโวนั้นแปลว่าตัด แต่ที่ถูกคือตัดเปียเจ๊กโยนทิ้ง (ที่ท่านกล่าวตอบอย่างนั้น เพราะท่านเจ้าคุณรูปนั้น ท่านเป็นชาวจีน ซึ่งในวัยเด็กเคยไว้ผมเปียมาก่อน เหตุนี้ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านจึงตอบกลับไปด้วยความตามนั้น) ท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านตอกอย่างนั้น ทำให้จี้ใจดำของเจ้าคุณผู้ปุจฉา จึงเดือดดานร้อนตัวคว้าเอากระโถนปาใส่เจ้าคุณอุบาลีฯ แต่พลาดไปไม่ถูกท่าน...ดูเอา มันน่าขัน ดูไหวพริบท่านดีจริงๆ

แล้วท่านปูรากฐานทางศาสนา ไว้มากมาย ซึ่งมาเป็นประโยชน์กับพวกเรานี่นะ

ส่วนหลวงปู่เสาร์ ท่านนี่นะนิ่มนวล เฉย สำรวมอินทรีย์ตลอดมา ไม่ค่อยพูดค่อยจา อยู่ใกล้ท่าน แล้วเย็น เรียบร้อย ท่านงามรอบด้านเลยนะ”

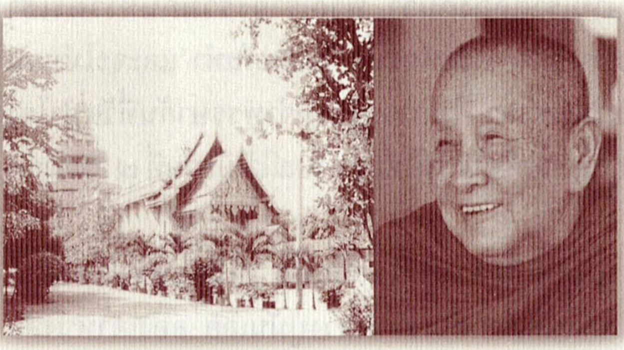

มหาเหตุ

...เหตุทั้งหลายของคนเรา ก็ล้วนมาจากใจ ใจจึงเป็นมหาเหตุ ถ้าใจดี ใจสูง ใจประเสริฐ การทำ การพูด ก็พลอยดีและประเสริฐไปด้วย...

จำพรรษาที่วัดโรงธรรมสามัคคี (พ.ศ.๒๕๙๐)

วัดโรงธรรมสามัคคี
อำเภอสันกำแพง
จังหวัดเชียงใหม่
กับหลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร

จากนั้น หลวงปู่ท่านก็ย้ายไปพำนักอยู่กับ หลวงปู่สิม พุทฺธาจาโร เพื่อศึกษาปฏิบัติธรรม ที่วัดโรงธรรมสามัคคี อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ที่แห่งนี้หลวงปู่ได้เคยเล่าถึงอยู่ครั้งหนึ่งว่า "วัดนี้ ปู่ย่าของนายกฯ (ฯพณฯ ทักษิณ ชินวัตร)เป็นโยมอุปัฏฐาก คือ เฒ่าแก่ชินวัตร (นายเชียง) และคุณแม่แสง คุณแม่แสงนี้เป็นคนปฏิบัติธรรมนะ ทำได้ดีและสม่ำเสมอที่เดียวเลย ในปีพ.ศ. ๒๔๙๐ อาตมาจึงได้จำพรรษาที่วัดโรงธรรมฯ (พรรษาที่๑๑) แทน พระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร เนื่องจากท่านอาจารย์ไปจำพรรษาที่ตึกของแม่เลี้ยงดอกจันทร์ กีรติชาล (คิวริเปอร์) สามีของแม่เลี้ยงเป็นชาวต่างชาติ โดยการนิมนต์ของเจ้าชื่น สิโรรส เพราะเจ้าของบ้านได้อพยพหลบภัยไปอยู่ที่อื่น ทิ้งบ้านหลังนี้ให้ร้างไว้ บ้านหลังนี้ใหญ่มากนะ ตั้งอยู่ที่ถนนดอยสุเทพ (ปัจจุบันคือสำนักงานวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่)

ทุกวันเวลาประมาณ ๕ โมงเย็น ญาติโยมจะออกมาไหว้พระสวดมนต์ ฟังเทศน์และฝึกสมาธิที่วัด พรรษานี้มีพระที่อยู่จำพรรษารวมกันคือ พระอาจารย์น้อย สุภโร พระอาจารย์กุศล กุสลจิตฺโต พระอาจารย์อาล และอาตมาเท่านั้น ภายในพรรษานี้เราตกลงกันว่า พวกเราจะร่วมกันทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็นด้วยกัน ส่วนการทำความเพียรนั้น ก็แยกกันทำ และจะไม่นอนทอดหลังจนตลอดภายในพรรษา ในการอยู่ร่วมจำพรรษากันที่วัดป่าโรงธรรมฯ แห่งนี้ อาจารย์กุศล กุสลจิตฺโต ได้ให้สัมภาษณ์ไว้เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า

" ในด้านข้อวัตรปฏิบัติที่หลวงปู่ท่านสอนนั้น เหมือนหลวงปู่มั่นทุกกระเบียดนิ้วเลย ไม่มีผิดแผกแตกต่างจากหลวงปู่มั่นเลย ลองเอาหนังสือประวัติหลวงปู่มั่น หรือถามครูบาอาจารย์ที่เป็นศิษย์ของหลวงปู่มั่นให้เล่าให้ฟังก็ได้ว่า ข้อวัตรของหลวงปู่มั่นเป็นอย่างไร หลวงปู่ท่านก็สอนและปฏิบัติไม่ผิดจากหลวงปู่มั่นเลย เดี๋ยวนี้ถ้าจะอนุโลมก็ด้วยเหตุผลของสังขารท่าน ที่ชราภาพมากแล้ว และสุขภาพก็ไม่แข็งแรง ผมเองก็ได้อยู่ด้วยทั้งกับหลวงปู่และหลวงปู่มั่น ไม่มีอะไรแตกต่างหลวงปู่มั่นเลย

ตอนที่หลวงปู่อยู่วัดโรงธรรมฯ ท่านสอนเข้มมาก ด้านการภาวนาท่านให้ภาวนาว่า**พุทโธ พุทโธ เหมือนหลวงปู่มั่น** อุบายธรรมท่านก็ให้พิจารณากาย อายตนะ ๖ แต่โดยบุคลิกแล้วท่านเป็นคนพูดน้อย ท่านจะสอนธรรมเกร็ดเล็กๆ แต่หนักด้วยคุณค่าไว้กระตุ้นเตือนศิษย์ที่อยู่ขอนิสัยกับท่านว่า... **คมฟัน สันต่อย ด้ามตำหมากพริก.... คือประโยชน์รอบด้าน คมไว้ฟัน สันก็เอาไว้ต่อย ด้ามก็ยังเป็นประโยชน์** นี่ท่านให้เอากายเรานี่แหละบำเพ็ญเพียรฟาดฟันกับกิเลส

ขณะที่ท่านอยู่ที่นี่ มีญาติโยมศรัทธามากมาย ออกมาปฏิบัติภาวนากันมาก ขนาดว่าท่านจะไปเขาก็ยังไม่อยากให้ไป เขาเคารพรักท่านมาก พอออกพรรษาแล้ว ท่านก็ให้ผมอยู่ที่วัดโรงธรรมฯ ส่วนท่านก็ออกเดินธุดงค์ต่อไป ท่านไม่เอาศิษย์คนไหนไปด้วยเลย อย่างหนึ่งตอนนั้นท่านเองก็ยังหนุ่มแน่น นิสัยท่านเด็ดเดี่ยว ที่ไม่เอาใครไป ท่านจะไปไหนมาไหนก็ไม่ต้องห่วงหน้าพะวงหลังเป็นภาระท่าน เพื่อไม่ให้เกิดความยุ่งยากด้วย”

ผลของการปฏิบัติภาวนาของหลวงปู่ในพรรษานี้ มีความก้าวหน้าอย่างมาก ท่านทำความเพียรได้มากขึ้น จนเป็นที่น่าพอใจ

ในราวเดือนธันวาคมของปี พ.ศ. ๒๔๙๐ หลวงปู่ได้ออกเดินทางจากวัดโรงธรรมฯ อำเภอสันกำแพง ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองไปทางทิศใต้ประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ท่านได้วิเวกไปตามป่าในแถบนั้นเรื่อยไป

ธรรมชาติ

...คนหลอกลวง
ธรรมชาติอยู่เสมอว่า
เรารักธรรมชาติ ๆ
แต่บงคนก็ไม่ซื่อสัตย์
ต่อธรรมชาติในที่สุด
ธรรมชาติก็ย้อนกับ
มาทำลายคน...

ครูบาศรีวิชัย

นักบุญแห่งล้านนาไทย

หลวงปู่ได้เล่าถึงครูบาจำปี และครูบาศรีวิชัย ไว้ในอัตตโนประวัติของหลวงปู่ว่า

"ในอดีตถิ่นล้านนาไทย มีนักบุญที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากอยู่ ๒ ท่าน คือ หนึ่งครูบาจำปีเป็นนักพัฒนา และนักเสียสละ สร้างสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์มากมาย จนนับไม่ถ้วน เช่น โบสถ์ วิหาร สะพาน และโรงเรียน เป็นต้น ไม่ว่าจะทำอะไร ถ้าครูบาจำปีเอ่ยปากชักชวนแล้ว งานนั้นจะได้รับความร่วมมืออย่างดีเกินคาด แบบไม่ต้องรบกวนทางราชการเลย

แต่เป็นเวรกรรมของมนุษย์ที่มีกิเลส มีความอิจฉาตาร้อนเป็นเครื่องหมักหมมจิตใจ พอเห็นใครดีใครเด่นเกินตัวก็มักจะถูกเพ่งเล็งและถูกใส่ร้ายกลั่นแกล้ง เพื่อมิให้เด่นดังเกินตน แล้วครูบาจำปี ก็เจอมรสุมเช่นนั้นหลายต่อหลายครั้ง ในที่สุดทางราชการก็ให้ท่านลาสิกขา ท่านก็ไม่ขัดข้อง

แต่ท่านก็มานุ่งขาว(ชีปะขาว) ถือศีล ๘ ทำประโยชน์แก่สังคมโดยไม่ย่อท้อ อบรมประชาชน ให้อยู่ในศีลธรรมอันดี จนประชาชนศรัทธาเลื่อมใสอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของท่าน

อีกองค์ที่เด่นดังมากคือ ครูบาศรีวิชัย หรือครูบาศีลธรรม ลีลาชีวิตท่านคล้ายกับครูบาจำปี คือ มีคนศรัทธาเลื่อมใสมาก เมื่อท่านเอ่ยหรือชักชวนสร้างอะไร สายธารประชาชนจะทยอยหลั่งไหลมาร่วม ประหนึ่งว่ากองทัพมด ประหนึ่งว่าท่านเป็นเทพเจ้าบนดิน ครูบาศรีวิชัย แม้องค์ท่านจะไม่มีสมณศักดิ์ฐานันดรใดๆ แต่ท่านก็เป็นพระที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรม สมควรที่จะยกย่องท่านเป็นพระมหาเถระ และกราบไหว้บูชาได้อย่างสนิทใจ และท่านเองก็มีข้อวัตรที่ดีงาม **จนผู้คนชาวเมืองเหนือยกย่องให้ครูบาศรีวิชัยเป็น ตนบุญ หรือนักบุญแห่งล้านนาไทย**

ผลงานชิ้นโบว์แดงของครูบาศรีวิชัยก็คือ การสร้างถนนขึ้นพระธาตุดอยสุเทพ ในการสร้างถนนดังกล่าว ประชาชนทางภาคเหนือจากหลายๆ จังหวัด ต่างทยอยไปสู่เชียงใหม่ เพื่อช่วยกันสร้างถนน จอบ เสียม ในตลาดเชียงใหม่ ไม่พอขาย แม้แต่ชาวเขาเผ่าต่างๆ ก็ทยอยมาช่วยงานอย่างคับคั่ง อย่างที่ไม่เคยมีที่ไหนมาก่อน ฉะนั้น เพียง ๖ เดือนกับ ๑๒ วันเท่านั้น ถนน ๑๒ กิโลเมตรก็เสร็จสิ้น จนทางราชการต่างก็ตะลึงงัน เพราะใครๆ ก็คาดไม่ถึงว่า จะสร้างเสร็จเร็วเช่นนั้น

แต่แล้วท่านก็เจอมรสุมเช่นเดียวกับครูบาจำปี ครั้งแล้วครั้งเล่า ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ท่านครูบาศรีวิชัยได้ต้องอธิกรณ์ พร้อมกับลูกศิษย์ของท่านอีกหลายรูป และถูกพาตัวมาสอบสวนที่วัดเบญจมบพิตรอยู่นานหลายเดือน นี่แหละมนุษย์ถ้าขาดมุทิตาจิต เห็นผู้อื่นได้ดีก็ไม่พลอยยินดี ก็จะเกิดปัญหาอย่างนี้ และทุกวันนี้สังคมไทยเรา ก็ยังมีคนประเภทเห็นใครดีเกิน

ไม่ได้อยู่มากมาย ซึ่งนับเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่ง ที่ก่อให้เกิดความแตกแยก เดือดร้อนวุ่นวาย

ดูเหมือนว่าภายหลังจากที่ท่านครูบาศรีวิชัย ต้องอธิกรณ์แล้ว กลับมายังเมืองเชียงใหม่มาพำนักอยู่ที่วัดสวนดอก ก็เป็นช่วงที่หลวงปู่มั่นอยู่เชียงใหม่เหมือนกัน ท่านทั้งสองมีความสนิทสนมกันพอสมควร หลวงปู่มั่นท่านบอกว่า **ครูบาศรีวิชัยนี้ท่านปรารถนาพุทธภูมิ** คือต้องการบำเพ็ญตนเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อ ๆ ไป”

หลวงปู่ท่านอยู่วิเวกในละแวกอำเภอสันป่าตอง ส่วนมากท่านก็จะพักปักกลดอยู่ตามป่าช้า จนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๑ ขณะที่ท่านพำนัก

อยู่ใกล้บ้านสันขะยอม ก็มีญาติโยมที่สนใจปฏิบัติฟังธรรม มาขอรับการอบรมจากท่านมาก รวมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านในตำบลนั้น

ภิกษุไม่ควรเกี่ยวข้อง

...ภิกษุไม่ควรเกี่ยวข้องกับที่สุด ๒ อย่าง คือ การมัวเมาหมกมุ่นอยู่กับกามคุณ ๕ (รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ) และไม่ควรทรมานตนให้ตึงเกินไป เช่น อดข้าว อดน้ำ เป็นสิบ ๆ วันจนเกือบตาย เป็นต้น...

เจอมรสุม

เมื่อหลวงปู่ท่านพิจารณาแล้วว่าในแถบนี้ เป็นสถานที่สัปปายะ เหมาะแก่การเจริญภาวนา ญาติโยมก็สนใจภาวนาดี ท่านจึงได้ปรารภกับทางกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและญาติโยมที่ศรัทธาว่า “อาตมาอยากจะอยู่จำพรรษาในเขตอำเภอสันป่าตองนี้ ญาติโยมจะเห็นประการใด ท่านกำนันไร แสนมงคล ได้เสนอว่า ที่ป่าช้าบ้านสันขะยอม มีเนื้อที่ประมาณ ๒ ไร่ พอที่

หลวงปู่
กับอาจารย์แส่ว แก้วดู
ที่วัดภูผาไชยสวรรค์
จังหวัดเพชรบูรณ์
ปีพ.ศ. ๒๕๔๔

จะดัดแปลงเป็นที่พักจำพรรษาได้ ทุกคนก็เห็นดีด้วย อาตมาจึงบอกกับญาติโยมว่า พรุ่งนี้หลังจากฉันเช้าเสร็จแล้ว ให้ญาติโยมเตรียมเครื่องมือให้พร้อม จะได้ไปช่วยกันบุกเบิกที่นั่น”

“อาตมากับชาวบ้านช่วยกันสร้างกุฏิไม้ไผ่หลังเล็ก ๆ ได้ ๓ หลัง และศาลาโรงธรรม สร้างด้วยไม้ไผ่อีกหนึ่งหลัง เสร็จภายใน ๑ อาทิตย์ อีก ๕ วันก็จะถึงวันเข้าพรรษา ตกลงก็อยู่จำพรรษา (พรรษาที่ ๑๒ พ.ศ.๒๔๙๑)

ด้วยกัน ๓ รูป คือ อาตมา พระอาจารย์น้อย สุภโร และพระอาจารย์พุดทา ซึ่งท่านทั้งสองได้ตามมาสมทบกับอาตมาในภายหลัง พร้อมอุบาสกแก่ ๆ คนหนึ่ง ซึ่งมาจากเมืองพาน จังหวัดเชียงราย มาอยู่ด้วยเพื่อช่วยดูแลอุปัฏฐากพวกอาตมา ส่วนพระอาจารย์กุศล มาช่วยและกลับไปจำพรรษาที่วัดโรงธรรมกับหลวงปู่แหวนที่ห้วยน้ำริน”

อาจารย์กุศล กุสลจิตฺโต (อ. แส่ว) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการบำเพ็ญสมณธรรมของหลวงปู่ ในขณะนั้นท่านอยู่ที่ป่าช้าบ้านสันขะยอมว่า

“ชาวบ้านที่นี่เขาไม่เคยเห็นพระป่า พระกรรมฐานนะ เขาเลยเรียกหลวงปู่ว่าตุ๊เจ้าป่า ตอนนั้นรู้สึกว่าในแต่ละวันๆ คนจะแน่นมาก พากันมาฟังธรรมจากหลวงปู่ ในตอนนั้นท่านยังหนุ่มแน่น รูปร่างกายของท่านนี้งามสง่ามาก ใครเห็นปุ๊ปก็เลื่อมใสตั้งแต่แรก ยังไม่ได้ฟังธรรมะก็เลื่อมใสแล้ว บุคลิกลักษณะนิสัย การพูดการจาของท่านนี้ เหมาะสมที่สุดสำหรับที่จะจูงคนเข้าศาสนา ท่านอยู่ที่นั่นได้ ๗ วัน ชาวบ้านพอทราบข่าวก็หลั่งไหล มาฟังธรรมทุกวันๆ เลย วันแรกนี้ยังไม่มาก วันต่อไปก็มากขึ้นๆ ไม่ลดน้อยลงเลย มีแต่เพิ่มขึ้นๆ ส่วนใหญ่จะมาขอฟังธรรมจากท่านในช่วงเวลากลางวัน คือพอฉันจังหันเสร็จแล้ว ท่านก็จะแสดงธรรมให้ญาติโยมทั้งหลายได้รับฟัง ที่ป่าช้าบ้านสันขะยอม บังเอิญอยู่ไม่ห่างจากตลาดเท่าไร ซึ่งทำให้ชาวบ้านร้านตลาด ต่างพากันมาชมบารมีและฟังธรรมจากหลวงปู่

แต่ถึงขนาดนั้นท่านก็บำเพ็ญภาวนา เดินจงกรมไม่ได้ขาด สวดมนต์ทำวัตร พาญาติโยมนั่งสมาธิภาวนาทุกคืน ที่เราไม่รู้และไม่เคยปรากฏในประวัติ หรือว่าท่านเล่านั้น **เพราะหลวงปู่ท่านเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนไม่อวดไม่อ้างพูดน้อย** ถ้าผมไม่ได้อยู่กับท่านก็ไม่มีใครทราบ เพราะท่านไม่พูดเลย”

หลวงปู่สาม อกิญฺจโน

ระยะแรกเข้าพรรษาไปได้ไม่กี่วัน คณะของท่านก็ได้ถูกพวกมารศาสนาผจญเอาอย่างหนัก พยายามเบียดเบียนรังแกสารพัดวิธี เพื่อให้คณะของท่านทนอยู่ไม่ได้ต้องหนีไปเสียจากที่นั่น แต่ คณะของท่านก็อดทนด้วยขันติตลอดมา โดยยึดมั่นอยู่ในศาสนธรรม ไม่มุ่งเบียดเบียนใคร มีแต่แผ่เมตตา และกระทำประโยชน์ให้เกิดแก่หมู่ชนเท่านั้น

อันที่จริงคนชั่วก็มีอยู่บ้างในสังคม แต่ไหนแต่ไรมา แต่ก็มีน้อย จึงอาจจะเสียภาพพจน์ต่อส่วนรวมไปบ้าง ก็เป็นเรื่องธรรมดา คือไม่มีอะไรนอกจากจะนึกว่าธรรมดา

ทั้งนี้หลวงปู่ได้ยกตัวอย่างหลวงปู่สาม อกิญฺจโน จากวัดป่าไตรวิเวก จังหวัดสุรินทร์ว่า “เมื่อคราว ที่ท่านไปวิเวกทางภาคเหนือ ก็เจอศึกหนัก ในขณะที่ท่านนั่งสมาธิในมุ้งกลด ก็ต้องเจอก้อนอิฐ ๒-๓ ก้อน ลอยละลิ่วมาปะทะอย่างแรงจนผงะ และฟันหักไป ๒ ซี่ นี่คือภัยจากมนุษย์ผู้ไร้คุณธรรม

หลวงปู่เล่าว่า ..ขณะที่ท่านออกธุดงค์ไปในที่ไหนๆ ก็มักจะกลัวแต่อันตรายจากสัตว์ป่า เช่นเสือ หมี ช้าง อสรพิษต่างๆ เพราะมันเป็นสัตว์เดรัจฉาน พูดกันไม่รู้เรื่อง แต่ตลอดชีวิตของการออกวิเวก ท่านก็ไม่เคยเจอภัยอันตรายจากสัตว์ป่าเลย เจอแต่ภัยจากมนุษย์ด้วยกันนับครั้งไม่ถ้วน หนักบ้างเบาบ้าง

แต่ท่านก็อดสลดใจไม่ได้ ที่พุทธบุตรผู้ประพฤติธรรมต้องเจอภัยจากมนุษย์ ที่ปากบอกว่านับถือพุทธศาสนา เป็นพุทธบุตรด้วยกัน แต่ไม่

อยู่ในพุทธธรรมดังปากว่าเลย กลับกลั่นแกล้งทุกวิถีทาง เพื่อให้พวกต่างสีต่างนิกายทนอยู่ไม่ได้ เพราะคณะของท่านไปขัดลาภสักการะของพวกเขา อีกทั้งยังมีศีลาจารวัตรอันแตกต่าง ทำให้เกิดการเปรียบเทียบและเกิดช่องว่างขึ้นมาอย่างช่วยไม่ได้

หลวงปู่ท่านยังกล่าวต่อไปอีกว่า ท่านมิได้พูดด้วยความแค้น แต่พูดเพื่อมุ่งให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลายว่า คนอื่นที่เขาทำความดี เขาก็เจออุปสรรคด้วยกันแทบทั้งนั้น เมื่อท่านเจออุปสรรค เจอมรสุมเข้าบ้าง ท่านจะได้ไม่ท้อแท้ เพราะนึกเห็นว่า มิใช่เป็นแต่เฉพาะเรา คนอื่นก็เคยพบอุปสรรคแบบเดียวกับเรามากมาย

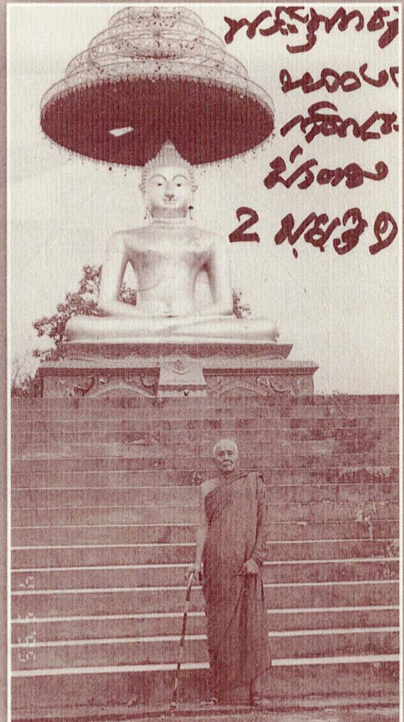
สร้างวัดเจริญธรรม
(สำนักสงฆ์อัมพวันในอดีต)

เมื่อที่ป่าช้าบ้านสันขะยอมไม่ใช่สถานที่ๆ สัปปายะอีกต่อไปแล้ว ทั้งยังคับแคบ เนื่องจากขณะนั้นมีญาติโยมมาขอฟังธรรมะ และปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่มากมายเหลือเกิน ชาวบ้านสันขะยอมจึงเห็นพ้องต้องกันว่า ควรจะหาที่สร้างสำนักสงฆ์แห่งใหม่ และชาวบ้านหลายๆ คนเห็นว่า สวนมะม่วงและสวนลำไย ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากป่าช้าบ้านสันขะยอมนัก อันเป็นที่ของผู้ใหญ่ตั๋ง

กำนันไร แสนมงคล จึงได้ไปเจรจาขอซื้อที่แห่งนั้นจากผู้ใหญ่ตั๋ง แต่ในครั้งนั้น ผู้ใหญ่ตั๋งได้ยกที่ดินให้กับลูกสาวไปแล้วคือ นางเขียว สำหรับผู้ใหญ่ ตั๋งเองในขณะนั้น ก็มีความศรัทธาหลวงปู่อยู่มากทีเดียว จากนั้นชาวบ้านจึงได้ไปพบนางเขียว และลูกคนอื่นๆ ของผู้ใหญ่ตั๋ง เพื่อขอซื้อที่

สวนมะม่วง อาจารย์กุศล กุสลจิตฺโต ได้ให้สัมภาษณ์ถึงตอนนี้ ว่า "ปรากฏว่าที่ดินผืนนั้นก็ไม่ได้ซื้อนะ เพราะเขาเลื่อมใสหลวงปู่อย่างมาก และไม่อยากให้หลวงปู่ไปอยู่ที่อื่น ทั้งยังทราบถึงเหตุการณ์มารผจญด้วย จึงได้พร้อมใจกันถวายสวนมะม่วงแห่งนั้นให้กับหลวงปู่ พร้อมกันนั้นชาวบ้านยังได้รวบรวมปัจจัยเพื่อซื้อที่เพิ่มเติม จากเจ้าของที่ในละแวกนั้นอีก ๗ ไร่ เป็นเงิน ๗,๐๐๐ บาท จากนั้น ก็นิมนต์หลวงปู่ไปดูที่ ในตอนนั้นมะม่วงอกร่อง สวนผู้ใหญ่ตั้งกำลังมีชื่อเสียงอย่างมาก เขาขายปีหนึ่ง ๆ ก็เยอะนะรายได้ แต่เขาก็ไม่รู้สึกเสียดายเลย สำหรับชื่อสำนักสงฆ์ผมได้กราบเรียนหลวงปู่ว่า น่าจะชื่อว่าสวนอัมพวันนะครับ องค์ท่านก็เห็นดีด้วย

พระพุทธรูปตนหลวง
วัดป่าเจริญธรรม อำเภอสันป่าตอง
จังหวัดเชียงใหม่ ๒ พ.ย. ๒๕๓๘

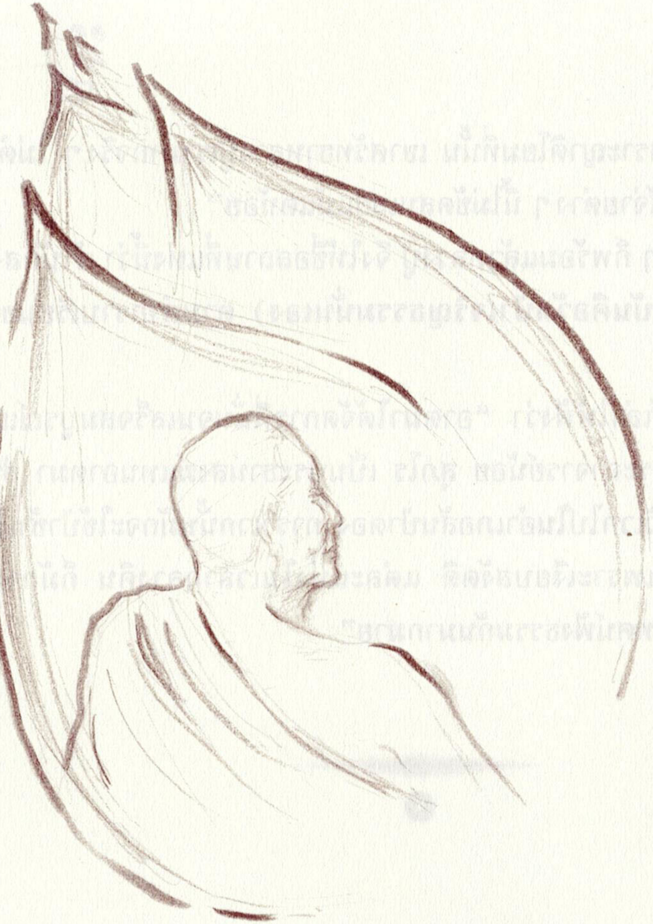
ในตอนนั้นญาติโยมพากันออกมาช่วยสร้างสำนักสงฆ์กันอย่างมากมายและได้ช่วยกันขนย้ายสิ่งก่อสร้างจากป่าช้าบ้านสันขะยอมเอาไปไว้ในที่แห่งใหม่เพียงไม่กี่วันก็กลายเป็นสถานที่ที่เหมาะแก่การปฏิบัติภาวนา

จากนั้นผมจึงได้ลาหลวงปู่ไปอยู่ที่เสนาสนะห้วยน้ำริน อยู่กับหลวงปู่แหวนและท่านพ่อลี ดูเหมือนว่าหลวงปู่จะสร้างที่นั้นเสร็จสมบูรณ์ภายใน

ไม่ถึง ๒ ปี ก็เพราะญาติโยมที่นั้น เขาศรัทธาหลวงปู่เรามากจริง ๆ ไม่ต้องห่วงล่ะเรื่องค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นี้ไม่ขัดสนเลยแม้แต่น้อย”

เมื่ออะไร ๆ ก็พร้อมแล้วหลวงปู่ จึงให้ชื่อสถานที่แห่งนี้ว่า **สำนักสงฆ์อัมพวัน (ปัจจุบันคือวัดป่าเจริญธรรมนั่นเอง)** ตามคำกราบเรียนของอาจารย์กุศล

หลวงปู่ได้เล่าให้ฟังว่า “อาตมาได้จัดการที่นั่นจนเสร็จสมบูรณ์แล้ว จึงได้นิมนต์ให้พระอาจารย์น้อย สุภโร เป็นประธานสงฆ์แทนอาตมา ส่วนตัวอาตมาก็ออกวิเวกไปในอำเภอสันป่าตอง การวิเวกนั้นมักจะใช้ป่าช้าเป็นที่พำนักพักพิง เพราะเงียบสงัดดี แต่ละแห่งในเวลากลางคืน ก็มักจะมีประชาชนไปฟังเทศน์ฟังธรรมกันมากมาย”

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

“เหลือแต่เว้า บ่เห็นบ่อนเบาหนัก
เดินบ่ไปตามทาง สิถือดงเสือฮ้าย”

พุทธดำรัสช่วยเตือนใจ

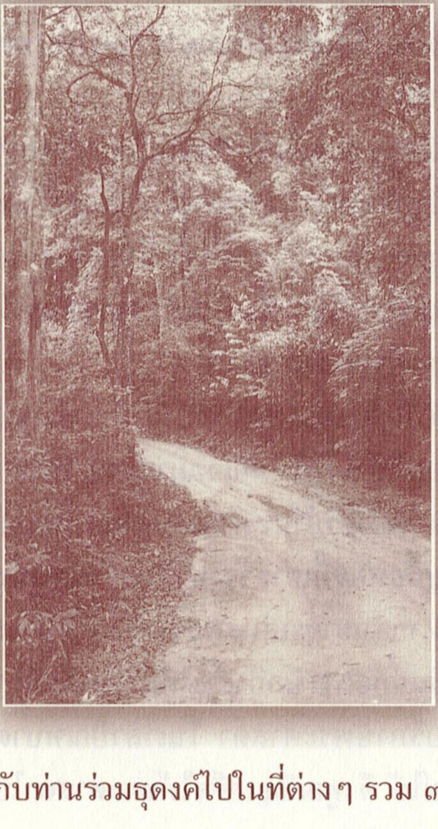
การออกธุดงค์แสวงหาวิเวก บำเพ็ญสมณธรรม และเผยแผ่ธรรมะของหลวงปู่ในสมัยนั้น ดูเหมือนจะเป็นที่สนใจของญาติโยมในละแวกนั้น จะสังเกตได้จากการที่หลวงปู่ธุดงค์ไป ณ ที่แห่งใด ก็มักจะมีคนมาขอฟังธรรมกันมากมาย ไม่ว่าจะเป็น หมู่บ้านท่ากาล บ้านทุ่งเสี้ยว บ้านท่าใหม่ บ้านสันฮาว บ้านป่างิ้ว บ้านแม่ค้า บ้านหมากขามหลวง ถึงแม้แต่ละที่หลวงปู่จะพำนักอยู่ไม่เกิน ๑๕ วันก็ตาม ก็ยังมีญาติโยมมาทำบุญใส่บาตรและขอฟังธรรมจากท่านกันอย่างหนาตา

จากคำกล่าวของอาจารย์กุศล มีอยู่ตอนหนึ่งว่า "สมัยนั้นถ้าต้องการตามหาหลวงปู่ไม่ยากเลย ถามชาวบ้านรายทางก็จะทราบว่าท่านอยู่ที่ไหน เคยพักที่ไหนมาแล้วที่นั้นที่นี่กี่วัน เพราะหลวงปู่ในสมัยนั้นมีชื่อเสียงมากพอสมควร ไปไหนมาไหนญาติโยมเขาก็สนใจ" ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่ามีญาติโยมมาทำบุญ และขอฟังธรรมจากท่านหนาตาจริง ๆ

หลวงปู่ได้เล่าถึงสมัยที่ท่านบำเพ็ญสมณะธรรม ที่ป่าช้าบ้านท่าใหม่และบ้านหมากขามหลวงว่า "อาตมาอยู่ที่บ้านท่าใหม่ก็เจอมารผจญ ที่ป่าช้าบ้านหมากขามหลวงก็เจอมารผจญ แต่ที่ป่าช้าบ้านหมากขามหลวงนี้จะเจอมรสุมหนักกว่าทุก ๆ ครั้ง เดชะบุญก้อนอิฐที่เขาขว้างมาสิบกว่าก้อนนั้นเพียงเฉียดฉิวโดยไม่ถูกอาตมาเลย หากว่าเขาจะเล่นงานเราจริง ๆ ก็คงจะไม่มีทางสู้หรอก เมื่อเจอเหตุการณ์เช่นนี้ก็อดจะนึกถึงเรื่องที่นางมาคันทิยาที่ได้ว่าจ้างเหล่ามิจฉาทิฏฐิ ติดตามบริภาษพระศาสดา ในเวลาบิณฑบาต ทำให้พระอานนท์ทนต่อบริภาษนั้นไม่ได้ จึงทูลเชิญเสด็จให้พระศาสดาไป

ประทับยังเมืองอื่น แต่พระองค์กลับตรัสว่า.. ดูก่อน..อานนท์ เรื่องเกิดในที่ใด ควรให้สงบในที่นั้นแล้วจึงจากไป พุทธองค์จึงตรัสคาถาว่า **ผู้ใดอดกลั้นถ้อยคำล่วงเกิน ผู้นั้นชื่อว่าฝึกตนแล้ว เป็นผู้ประเสริฐสุด** อานนท์ พวกเหล่านั้นจะบริภาษเราได้เพียง ๗ วัน ก็จะหยุดไปเอง ....นึกถึงพุทธดำรัสนี้แล้วก็พอจะเป็นกำลังใจให้ต่อสู้ได้

รุ่งเช้าอาตมาได้เล่าเหตุการณ์ให้ญาติโยมฟัง พร้อมกับชี้ให้ดูก้อนอิฐสิบกว่าก้อนนั้น ญาติโยมถึงกับตกใจ จึงได้จัดให้ชายแก่สองคนมานอนเฝ้าที่ป่าช้าด้วย อาตมาก็ได้แผ่เมตตาให้กับผู้ประสงค์ร้ายเหล่านั้น อาตมาอยู่บ้านหมากขามหลวงได้ประมาณ ๑ เดือน ก็กลับไปยังสำนักสงฆ์อัมพวันอีกครั้ง จากนั้นไม่นานก็ออกวิเวกทางจังหวัดลำปาง โดยมีพระอาจารย์พุดทา ติดตามไปด้วย พระอาจารย์พุดทารูปนี้ท่านถือธุดงค์ ๒ ข้อคือ ถือผ้า ๓ ผืนเป็นวัตร มี สบง จีวร สังฆาฏิ และฉันหนเดียว

ใน ๒๔ ชั่วโมง พวกอาตมาจะนอนเพียง ๓ ชั่วโมงเท่านั้นนอกนั้นก็ทำความเพียร ท่านพระอาจารย์พุดทา เป็นคนขยัน ว่านอนสอนง่าย อาตมากับท่านร่วมธุดงค์ไปในที่ต่างๆ รวม ๓ ปี จึงทราบนิสัยของท่านดี

อาตมาและพระอาจารย์พุดทา ออกจากสำนักสงฆ์อัมพวัน บ่ายหน้าไปทางทิศใต้ ผ่านอำเภอจอมทอง ข้ามน้ำปิง เข้าอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ผ่านหมู่บ้านท่ากาล และพักอยู่ ๑ คืน ผ่านหมู่บ้านแม่ตืน แม่มอก พักอยู่หลายวัน จากนั้นก็เดินทางต่อไป ผ่านหมู่บ้าน กวางคำ พักอยู่ ๕ คืนเดินทางต่อขึ้นเขา ข้ามไปอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง พักเป็นระยะๆ จนถึงบ้านพอกยางดำ ยางแดง ยางขาว ซึ่งทั้ง ๓ เป็นหมู่บ้านของชาวเขาลุถึงบ้านหญ้าชัย พัก ๑ คืน”

เมื่อรุ่งขึ้นหลวงปู่จึงออกเดินทางต่อ ท่านใช้เวลาเดินเกือบทั้งวันจึงถึงเชิงดอย และหมู่บ้านลำตะคอง จึงได้พักปักกลดอยู่ที่นั้น หลวงปู่ได้เล่าถึงตอนนี้ให้ฟังว่า “พวกอาตมาได้แวะพักอยู่ที่ บ้านลำตะคอง สำหรับการพักพิงอาศัยในครั้งนี้ มันก็ไม่แตกต่างอะไรกับการออกธุดงค์ทุก ๆ ครั้ง **...รุกขะมูละ เสนาสะนัง... อยู่ตามร่มไม้** อาตมาอาศัยใต้ร่มไม้เป็นที่พักพิง

ในคืนนั้นพวกเราได้เก็บรากไม้เอามาต้มดื่มเป็นยา ทำให้คิดถึงหมอชีวกโกมารภัจจ์ที่เก่งกาจทางการรักษาโรค ท่านหมอเคยกล่าวว่า ต้นไม้ทุกต้นในป่าล้วนแต่เป็นยาที่ใช้รักษาโรค อย่างใดอย่างหนึ่งได้ทั้งนั้น แต่ว่าเราจะรู้หรือไม่ว่าต้นไม้ชนิดไหน ต้นใด สามารถรักษาโรคอะไร ได้เท่านั้น

เราเดินทางจนไปเข้าเขตอำเภอเถิน เมืองลำปาง และที่นี่อาตมาได้นัดพบกับพระอาจารย์เหรียญ วรลาโภ ว่าจะมาพบกันที่อำเภอนี้ ซึ่งอาตมาได้เคยบังเอิญธุดงค์มาพบท่านที่เชียงใหม่ ในคราวที่ออกจากสำนักสงฆ์อัมพวันใหม่ ๆ ก่อนที่พวกเราจะเข้าตัวอำเภอนั้นเอง เราก็ได้พบกับชายคนหนึ่งเดินสวนทางมา อาตมาจึงถามเขาว่ามีตุ๊เจ้าป่า (พระธุดงค์) มาจากเชียงใหม่ มาอบรมธรรมะให้กับชาวบ้านแถวนี้ไหม”

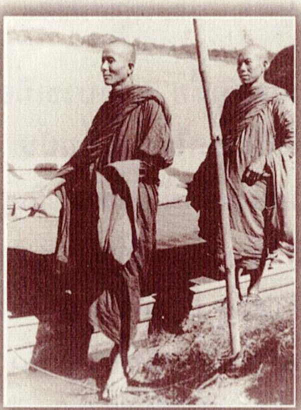
ชายคนนั้นตอบหลวงปู่ไปว่า “มีมาด้วยกันหลายองค์ เวลานี้พักอยู่ที่ริมฝั่งแม่น้ำวัง ตรงกันข้ามกับหมู่บ้านล้อมแรด”

มรรค ๘

...ให้ปฏิบัติตนตามหลักของมรรค ๘ อย่าใช้ชีวิตในทางที่ขัดต่อมรรค ๘ ชีวิตท่านก็จะพบกับความสุขใจ ความเอิบอิ่มใจที่บริสุทธิ์แน่นอน..

เรื่องแปลกของหลวงตาใจ

หลวงปู่ กับหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ

เมื่อหลวงปู่ท่านได้ทราบเช่นนั้น ท่านจึงรีบเดินทางข้ามแม่น้ำวังไปยังหมู่บ้านล้อมแรด ดังกล่าว เพื่อไปพบกับหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ เมื่อท่านข้ามแม่น้ำมา ก็ได้พบกับหญิงวัยกลางคนผู้หนึ่งกำลังเดินทางผ่านมา หลวงปู่ได้สอบถามถึงที่มาที่ไปของเธอ จึงทราบว่าเธอจะไปวัดสว่างอารมณ์ เพื่อไปพบมารดาของเธอ จากนั้นหลวงปู่จึงได้สอบถามทางเพื่อไปพบหลวงปู่เหรียญ เธอได้กราบเรียนนิมนต์หลวงปู่ให้ไปพักอยู่ที่วัดสว่างอารมณ์ก่อนสัก ๒-๓ วัน จึงค่อยเดินทางไปพบหลวงปู่เหรียญในภายหลัง

หลวงปู่ได้เล่าว่า "อาตมาเลยตอบรับคำนิมนต์ของเธอ จากนั้นพวกเราจึงได้เดินทางไปยังวัดสว่างอารมณ์ ตามที่หญิงคนนั้นนิมนต์ เราเดินทางไปประมาณ ๒ กิโลจึงถึง พวกเราเข้าพักบนศาลาโรงธรรมของวัด พอหายเหนื่อยจึงได้สรงน้ำสรงท่า แล้วพากันไปกราบนมัสการ ท่านหลวงตาใจ ซึ่งท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์แห่งนี้ พวกเราได้สนทนากันกับท่านอยู่ครู่หนึ่ง ท่านจึงบอกว่าขอนิมนต์ให้พักอยู่ที่นี่นาน ๆ หน่อย

ครั้งนั้นพวกเราก็พักอยู่กับท่านประมาณ ๒ อาทิตย์ หลวงตาใจนี้ท่านมีเรื่องแปลกที่น่าศึกษา และนำมาเล่าให้ผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลายได้ฟัง หลวงตาใจหรืออีกชื่อหนึ่งคือหลวงตาตี้ ท่านเป็นชาวลำพูนบ้านดงฤาษี

ตำบลสิริเตี้ย ออกบวชเมื่ออายุ ๔๐ ปี ท่านเป็นพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากในท้องถิ่นนั้น ซึ่งท่านเป็นพระนักปฏิบัติธรรม นับตั้งแต่ที่ท่านบวช ก็ได้ตั้งสัจจะอธิษฐาน ถือธุดงค์อย่างเคร่งครัด คือท่านถือเนสัชชิก ยืน เดิน นั่ง แต่ไม่นอน อาตมาเคยแอบไปดูท่าน ว่าท่านนอนอย่างไร พอไปแอบดู ก็ได้เห็นท่านเอาไม้รวกยาวประมาณ ๓ เมตร ตีกั้นด้านหลังเป็นที่พิง ซึ่งสูงจากพื้นราว ๕๐ เซ็นต์ แล้วท่านก็เหยียดขาไปข้างหน้า โดยท่านให้เหตุผลว่า นอนมาแล้วตลอดเวลา ๓๕ ปี ที่ได้บวชมา

ครูบาพรหมจักร
วัดพระพุทธบาทตากผ้า
จังหวัดลำพูน

หลวงตาใจท่านเป็นศิษย์ของครูบาพรหมจักรหรือหลวงพ่อพระพุทธบาทตากผ้า และท่านได้ยึดข้อวัตร หลวงปู่มั่นควบคู่กันไป หลวงตาใจท่านเจริญภาวนาด้วยพุทโธเป็นหลัก โดยปกติคนทั่วไปจะหนาวตั้งแต่เดือน ๑๒ เป็นต้นไป แต่ท่านจะหนาวในเดือน ๕ และท่านจะชอบผิงไฟในเดือน ๕ ซึ่งเป็นการทำตัวที่แปลกมาก

ในช่วงปีพ.ศ. ๒๔๙๒ หลวงตาใจเกิดอยากจะธุดงค์มุ่งไปทางเหนือ เพื่อไปจำพรรษากับครูบาพรหมจักร ที่วัดพระพุทธบาทตากผ้า ตำบลมะกอก อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นสำนักที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในภาคเหนือ ครูบาพรมรจักรเองท่านก็เป็นพระปฏิบัติที่หาได้ยากองค์หนึ่ง เรียกได้เลยว่าพระสุปฏิปันโนจริงๆ คือผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรงต่อพระพุทธเจ้า พระธรรม และข้อปฏิบัติของพระสงฆ์ ครูบาพรหมจักรท่านมีพี่น้อง ๑๓ คน บวชเป็นพระ ๓ องค์ ก็มีพี่ชายคือครูบาอินทรจักร วัดน้ำบ่อหลวง

เชียงใหม่ ต่อมาก็ตัวท่าน ถัดมาก็คือ ครูบาคัมภีรญาณ วัดดอยน้อย เชียงใหม่ ผู้เป็นน้องชาย บิดาของท่านก็บวช คือ ครูบาพ่อเป็ง โพธิโก ส่วนมารดาของครูบาพรหมจักร ก็นุ่งขาวห่มขาวถือศีลอุโบสถตลอดชีวิต นี่เรียกว่าครอบครัวนักบุญ ก่อนที่ครูบาจะมรณภาพท่านได้เรียกภิกษุสามเณรมาประชุมกันและได้แสดงธรรมครั้งสุดท้ายว่า **สังขารมันชำรุดลงไปตามกาลเวลาแล้ว เราฝืนมันไม่ได้ จำต้องปล่อยไปตามเรื่องของสังขาร...**ต่อจากนั้นอีกประมาณไม่ถึงอาทิตย์ท่านก็มรณภาพ นี่ธรรมนี้กินใจนะ

อ้าว! กลับมาเรื่องหลวงตาใจ ทีนี้พอหลวงตาใจไปอยู่วัดพระพุทธบาทตากผ้าเพียงไม่นาน ท่านก็อาพาธหนักและถึงแก่มรณภาพ ครูบาพรหมจักรได้สั่งให้เก็บศพหลวงตาใจเอาไว้บำเพ็ญกุศล จนกระทั่งออกพรรษาถึงเดือน ๑๒ จึงได้ทำการฌาปนกิจ

เมื่อจะทำการฌาปนกิจ คณะกรรมการจัดงานก็ได้ตกลงให้เปิดหีบศพเพื่อเป็นการร่ำลากันเป็นครั้งสุดท้าย ปรากฏว่าเมื่อเปิดฝาโลงก็พบว่ามีเห็ดก้านยาว ลักษณะคล้ายดอกบัว งอกออกมาบริเวณหน้าอกตรงหัวใจพอดี จำนวน ๙ ดอก เป็นดอกตูม สีเขียว โตเท่าหัวไม้ขีดไฟ มีความยาวประมาณ ๓ นิ้ว ผู้ใดเห็นต่างก็ตกตะลึง เพราะเป็นเห็ดที่ค่อนข้างแปลกและเกิดเรียงแถวงดงามมาก สำรวจดูบริเวณอื่นในศพของท่านก็ไม่พบเห็ดชนิดนี้และอย่างอื่นอีก ทุก ๆ คนที่ทราบ ต่างก็อยากได้เห็ดเอาไปบูชา แต่ท่านครูบาพรหมจักรท่านได้ห้ามเอาไว้ ท่านบอกว่า....อย่าไปยุ่งกับของท่าน เพราะจะเป็นบาป หากท่านจะให้ใคร คงจะนิมิตบอกให้เอง ไม่ต้องแย่งกัน ถ้าเอาไปโดยที่ท่านไม่ได้ให้ จะไม่มีประโยชน์อะไร... ทุกคนต่างชะงักเพราะเชื่อฟังคำของท่านครูบาพรหมจักร

พิธีการก็เริ่มดำเนินไปตามขั้นตอน แต่ก่อนที่จะถึงเวลาฌาปนกิจศพท่าน ครูบาพรหมจักรท่านมิได้อยู่ในบริเวณงาน เพียงครู่หนึ่งเท่านั้น ปรากฏว่าบรรดา ลูกหลานของหลวงตาใจจากหมู่บ้านดงฤาษี ได้ถือโอกาสเปิดฝาโลงและแย่งกันเก็บเอาเห็ดไปจนเกลี้ยง และแบ่งกันคนละเล็กละน้อย เมื่อครูบาพรหมจักรท่านทราบ จึงปล่อยเลยตามเลยและทำการฌาปนกิจต่อไปจนเป็นที่เรียบร้อย

ส่วนอัฐิของท่านได้บรรจุไว้ที่วัดพระพุทธบาทตากผ้า หลังจากนั้นไม่นานก็ได้เกิดเรื่องที่น่าฉงนอีกครั้ง คือ รอบ ๆ กุฏิเดิมของหลวงตาใจ ที่ปลูกอยู่ในป่าช้าของวัดสว่างอารมณ์ อำเภอเถิน ลำปาง ได้เกิดมีต้นโพธิ์งอกขึ้นรอบ ๆ กุฏิของท่านมากมาย ซึ่งบัดนี้ได้เจริญเติบโตขึ้นมากแล้ว นับว่าหลวงตาใจท่านเป็นพระสุปฏิปันโนที่หาได้ยากรูปหนึ่ง”

เมื่อครั้งที่หลวงตาใจยังมีชีวิตอยู่ หลวงปู่ท่านได้พำนักอยู่กับหลวงตาใจ ๒ อาทิตย์ จากเดิมที่ตั้งใจไว้เพียงอาทิตย์เดียว พอได้โอกาสที่เหมาะสมหลวงปู่ จึงได้กราบลาหลวงตาใจ เพื่อออกเดินทางต่อไปยังป่าช้าบ้านเหล่าหลวง ซึ่งท่านได้ทราบข่าวว่าหลวงปู่เหรียญท่านกำลังบำเพ็ญสมณธรรมอบรมประชาชนอยู่ที่นั่น

มารผจญอีกครั้ง

หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ
วัดอรัญญบรรพต จังหวัดหนองคาย

เมื่อหลวงปู่ท่านได้พบกับหลวงปู่เหรียญแล้ว ท่านทั้งสองก็ได้ช่วยกันอบรมศีลธรรม และการปฏิบัติภาวนาแก่ประชาชนในหลาย ๆ หมู่บ้านในท้องถิ่นนั้น โดยหลวงปู่เล่าว่า "พระอาจารย์เหรียญ ท่านทุ่มเทการอบรมศีลธรรมแก่ประชาชน ในหลาย ๆ หมู่บ้าน และได้ผลเป็นอย่างดี พอถึงเดือนมิถุนายนเกือบเข้าพรรษาแล้ว ญาติโยมก็นิมนต์ให้อยู่จำพรรษาที่อำเภอเถินอีก พระอาจารย์เหรียญก็ตอบว่า ที่สำหรับการอยู่จำพรรษา จะต้องถูกต้อง ตามพระวินัยและกฎหมายบ้านเมือง ต้องเป็นที่ไม่มีเจ้าของ ส่วนป่าช้านั้นมีชาวบ้านเขาหวงแหนอยู่ จึงไม่เหมาะสมที่จะอยู่จำพรรษา จากนั้นคณะญาติโยมจึงได้ปรึกษากัน เพื่อหาที่สร้างวัดให้อยู่

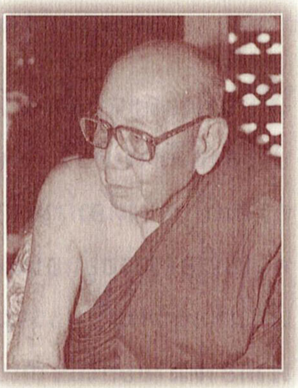
พวกญาติโยมผู้ศรัทธาจึงได้จัดประชุม และมีความเห็นตรงกันว่าจะสร้างวัดถวายให้ ซึ่งขณะนั้นเอง พ่อหนานอุ่น นันทพันธุ์ ก็เสนอที่ประชุมว่า ผมมีที่ซึ่งอยู่ห่างจากตัวอำเภอเถิน ไปทางตะวันตกประมาณ

๑ กิโลเมตร และผมยินดีถวายที่ให้ เพื่อการสร้างวัดประมาณ ๑๐ ไร่ ทุกคนเห็นดีด้วย จึงกราบเรียนต่อพระอาจารย์เหรียญ ซึ่งท่านก็พอใจ

วันต่อมาพอฉันเช้าเสร็จ คณะญาติโยมก็เตรียมเครื่องมือ เช่น จอบ เสียม มีด คราด ไปช่วยกันสร้างวัดใหม่ วันแรกนี้มีคนไปช่วยกันไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน เป็นที่น่าปลาบปลื้มจริงๆ ที่คนเหล่านั้น ช่วยกันด้วยแรงศรัทธาอย่างแท้จริง ประมาณ ๑ เดือนก็ได้กุฏิ ๑๐ กว่าหลัง และศาลาโรงธรรมอีก ๑ หลัง ได้โอกาสทั้งพระ และญาติโยม ก็ช่วยกันขนย้ายสิ่งของจากวัดที่ป่าช้าอำเภอเถิน มาที่สร้างวัดแห่งใหม่ สำหรับสถานที่ตั้งวัดแห่งใหม่ ก็คือป่าช้าบ้านป่าแพรอยู่ติดกันกับที่ของพ่อหนานอุ่น”

แต่ยังไม่ทันจะเข้าพรรษา คณะของหลวงปู่ก็ต้องเจอกับพวกมารผจญอีก ครั้งนี้ใหญ่ดังกระหึ่มไปทั้งอำเภอ คณะของท่านก็พยายามอดทน ได้วางเฉย ไม่โต้ตอบตามหลักอุเบกขา ปัญหานี้ได้เกิดเรื้อรังมานานระหว่างพระป่าธรรมยุตที่เข้าไปใหม่ เพื่อเผยแผ่การปฏิบัติธรรม กับพระมหานิกายในท้องถิ่นเดิม ซึ่งไม่เข้าใจและไม่ชอบพระป่าธรรมยุต จนถึงกับพยายามกลั่นแกล้งและขับไล่ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นจดหมาย เป็นพระสงฆ์มาไล่บ้าง หรือวิธีที่หนักกว่านั้นก็มี แม้แต่พระผู้ใหญ่ในท้องถิ่นก็พลอยเป็นไปด้วย หลวงปู่ท่านว่า “พวกเราก็พยายามอดทน เฉยโดยตลอด ไม่โต้ตอบตามหลักอหิงสา พวกเราก็ยังโชคดีที่มีชาวบ้านคอยช่วย” ด้วยขันติบารมี หลวงปู่ท่านก็ยังคงพำนักอยู่ที่นี่ต่อไป วางใจเป็นอุเบกขาไม่สนใจและไม่ทุกข์ร้อนใดๆ ทั้งสิ้น

แล้วแต่กรรมดีหรือกรรมชั่ว

หลวงปู่แว่น ธนปาโล
วัดถ้ำพระสบาย
จังหวัดลำปาง

พอเหตุการณ์ที่ป่าช้าบ้านป่าแพรสงบลง หลวงปู่ท่านจึงเข้ากราบลาหลวงปู่เหรียญ เพื่อจะไปเยี่ยมหลวงปู่แว่น ธนปาโล ที่วัดสำราญนิวาส อำเภอเกาะคา ลำปาง ซึ่งท่านเคยรู้จักกันมาก่อน

หลวงปู่ผั่น ปาเรสโก
วัดป่าหนองไคร้ จังหวัดยโสธร

โดยหลวงปู่เล่าว่า "อาตมาทราบว่าท่านอาจารย์แว่น ธนปาโล ได้พาคณะไปบูรณะถ้ำพระสบาย ที่อำเภอแม่ทะมาประมาณ ๖ เดือนแล้ว อาตมาก็เลยไปลาพระอาจารย์เหรียญและบอกกับท่านว่า ... บางทีกระผมอาจจะอยู่ จำพรรษาที่นั่นก็ได้ ส่วนทางอำเภอเถินนี้ พระอาจารย์ก็มีอาจารย์อ่อน เป็นกำลังสำคัญช่วยเหลือ... พระอาจารย์เหรียญท่านก็ไม่ขัดข้อง เมื่อได้วัน อาตมาก็ออกเดินทาง มุ่งไปวัดป่าสำราญนิวาส พอไปถึงพระอาจารย์แว่นก็อยู่พอดี ท่านเพิ่งกลับมาจากถ้ำพระสบาย อาตมาได้เล่าเหตุการณ์เกี่ยวกับมารผจญอย่างหนัก ที่อำเภอเถินให้ท่านฟัง แล้วท่านก็เล่าให้อาตมาฟังเช่นกันว่า ...พระอาจารย์ผั่น ปาเรสโกที่ถ้ำพระสบายก็เจอมารผจญอย่างหนักเหมือนกัน... แล้วต่างฝ่ายต่างก็เล่ารายละเอียด

ให้กันฟังและตกลงกันว่า เพื่อมิให้พระผู้ใหญ่ฟังความยุยงจากผู้ที่ไม่ประสงค์ดีข้างเดียว จึงควรพากันเข้ากราบเรียนรายละเอียดต่าง ๆ ตามความเป็นจริงต่อท่านเจ้าคณะจังหวัดลำปาง พอเข้าไปพบท่าน ท่านก็ได้ทราบเรื่องราวอยู่ก่อนแล้ว แต่ทราบอย่างผิด ๆ คณะที่ไปด้วยกันกราบเรียนขอความเป็นธรรมจากท่าน ท่านก็ยังยืนยันอย่างเดิม คือขอให้พวกอาตมาออกไปจากเขตจังหวัดลำปาง”

เมื่อพวกท่านเห็นว่ายังไง ๆ ก็คงไม่ได้ผล ก็เลยพากันกราบลาท่านเจ้าคณะจังหวัดลำปางกลับ โดยหลวงปู่ท่านเคยเล่าให้ฟังถึงเหตุการณ์ตอนนี้ว่า “เมื่อออกจากวัดเจ้าคณะจังหวัดลำปาง อาตมากับพระอาจารย์แว่นและพระอาจารย์ผั่นก็ออกเดินทางมุ่งหน้าไปยังวัดป่าสำราญนิวาส อำเภอเกาะคา ถึงวัดเกือบมืด เมื่อสรงน้ำสรงท่าเสร็จก็ปรึกษากันว่า จะเอาอย่างไร แล้วก็ตกลงกันว่าไม่ต้องหนี ส่วนอาตมา ท่านพระอาจารย์ผั่นได้นิมนต์ให้ไปอยู่ที่ถ้ำพระสบายด้วยกัน อาตมายังไม่รับคำทันที แต่เรียนท่านว่าขอไปดูก่อนหากเป็นที่ชอบใจจึงจะอยู่

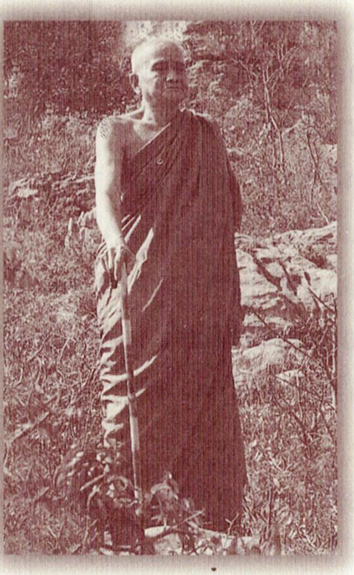
จากนั้นพวกเราก็ออกเดินทาง ใช้เวลาเกือบทั้งวัน จึงถึงหมู่บ้านหนองถ้อย ซึ่งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำจาง จากนั้นอีกไม่นานก็ถึงบริเวณถ้ำพระสบาย พวกญาติโยมที่เข้าไปช่วยบูรณะถ้ำ ก็รีบมารับของขึ้นไปบนศาลาโรงธรรม พอเกือบมืดพวกชาวบ้านก็ลากลับบ้าน ซึ่งอยู่ห่างจากถ้ำประมาณ ๓ กิโลเมตร

ตรวจดูถ้ำแล้วก็พอใจมาก คือทั้งกว้างใหญ่และสูงโปร่ง อากาศก็ดีคงเหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรอย่างยิ่ง ปากถ้ำกว้างประมาณ ๑๐ เมตร ลึกประมาณ ๑๕ เมตร สูง ๕ เมตร ขณะนั้นก็เหลือเวลาเพียง ๕ วัน ก็จะเข้าพรรษา อาตมาเลยตัดสินใจอยู่จำพรรษาที่นี่ (พรรษาที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๔๙๒) พวกเราช่วยกันเตรียมเสนาสนะที่จะใช้อยู่จำพรรษา สำหรับญาติโยมที่จะ

มาจำศีลภาวนาอยู่ประจำภายในพรรษา ก็ให้ปลูกกระต๊อบอยู่ ส่วนอาตมาเลือกอยู่จำพรรษาในถ้ำ

จากคำบอกเล่าต่อ ๆ กันมาของครูบาอาจารย์ ที่เคยอยู่ปฏิบัติธรรมในถ้ำ และจากเหตุการณ์ที่อาตมาเคยประสบมา ในการอยู่ที่ถ้ำพระสบายนี้ อาตมาเชื่อว่าที่ถ้ำนี้ มีเทวดาสถิตอยู่ และเป็นเทวดาที่มีบารมีสูงมาก สถิตอยู่ในถ้ำนี้มานานแล้ว การที่มีภพมีภูมิเป็นที่เกิดมากมายนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า เพราะอำนาจของกรรมคือการใช้ชีวิตที่ต่างๆ กัน

ผู้ที่ทำดี พูดดี คิดดี เรียกว่าเขาประกอบกุศลกรรม ถ้าใครทำชั่ว พูดชั่ว และคิดชั่ว ก็เรียกว่าประกอบอกุศลกรรม กุศลกรรมและอกุศลกรรมนี่แหละ ทำให้คนเราไปเกิดในที่ต่าง ๆ กัน บางคนไปเกิดเป็นพระอินทร์ พระพรหม บางคนไปเกิดเป็นเทวดา บางคนก็เกิดเป็นคนเหมือนเดิม บางคนเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน อสูรกาย เปรต สัตว์นรก

ฉะนั้น เมื่อตายแล้ววิญญาณเราจะไปสู่ภูมิใด ก็แล้วแต่กรรมดีหรือกรรมชั่วที่วิญญาณก่อหรือสั่งสมไว้ เป็นสิ่งที่พาไปเกิด ใครทำชั่ว พูดชั่ว และคิดชั่วบ่อย ๆ จิตใจหรือวิญญาณก็ติดนิสัยชั่ว วิญญาณที่ติดนิสัยชั่วมากก็จะไปเกิดในภูมิที่ต่ำ แม้แต่คนเราก็ยังนิสัยใจคอต่างกัน บางคนวิญญาณมีดีติดมาเกิดมาก เมื่อเกิดแล้วนิสัยก็จะดีตั้งแต่เด็ก ๆ โดยที่ยังไม่มีใครสอนใครอบรมเขาเลย แต่เขาก็ดีโดยนิสัย นี่คือลักษณะกรรมเก่าที่ติดตัวมา

เรื่องกรรมนี้พระพุทธเจ้า ตรัสไว้อย่างละเอียด ผู้สนใจควรหาอ่านได้จากหนังสือ พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ปัจจุบันแทบทุกวัดก็มีเกือบทั้งนั้น หากญาติโยมสนใจก็คงพอหายืมอ่านได้ ข้อสำคัญ คือระวังอย่าให้ขาดหรือสูญหาย บางทีลูกหลานเล็ก ๆ อาจจะยื้อแย่งกันแล้วดึงขาด หรือจะหาซื้อหนังสือพระไตรปิฎกฉบับประชาชน ไว้เป็นสมบัติของครอบครัวเลยก็ได้ มีเนื้อหาเพียงหนึ่งเล่มจบ สมควรอย่างยิ่งที่เราชาวพุทธควรซื้อหนังสือพระไตรปิฎกฉบับประชาชนไว้เป็นสมบัติของครอบครัว เพื่อจะได้ศึกษาค้นคว้าคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ เฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ ซื้ออย่างอื่นเป็นร้อยเป็นพันเรายังกล้าซื้อ แต่นี่ซื้อหนังสือจารึกคำสอนทางศาสนาที่ตนนับถือแท้ ๆ ทำไมจึงไม่กล้าซื้อ คิด ๆ แล้วก็น่าอนาถใจจริง ๆ

เกี่ยวกับเรื่องกรรมนี้ ถ้าใครเชื่อมีแต่จะก่อให้เกิดผลดี ส่วนคนที่ไม่เชื่อกรรมไม่เชื่อผลของกรรม ย่อมคอยหาโอกาสแต่จะทำชั่ว พูดชั่ว โลกจึงวุ่นวาย เพราะคนที่ไม่เชื่อกรรม เพราะคนไม่ดำรงชีวิตตามกรอบแห่งคำสอนของพระพุทธเจ้า

ถ้าทุกคนยึดมั่นในการดำรงชีวิตตามหลักพระศาสนาอย่างเคร่งครัด ขอรับรองว่า คุกตะรางและตำรวจไม่ต้องมีให้สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐบาลหรอก ถ้าคนหันหลังให้ศาสนา ขอรับรองว่า สร้างคุกสร้างตะรางเท่าไรคนก็เต็มคุกเต็มตะรางอยู่นั่นเอง มีรั้วมีประตู ลั่นกุญแจล็อคไว้ก็ยังไม่มีทางที่จะปลอดภัยได้ สาธุ... **อย่าให้โลกนี้ขาดแคลนคุณธรรมเลย เพราะโลกจะเดือดร้อนที่สุดยิ่งกว่าการขาดแคลนสิ่งใด ๆ**”

เหตุการณ์ที่ถ้ำพระสบาย

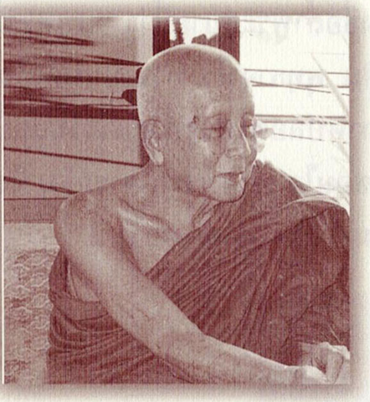
หลวงปู่ท่านเคยเล่าให้ฟัง ถึงที่มาของชื่อถ้ำพระสบายนี้ว่า "สาเหตุที่ถ้ำนี้ชื่อว่าถ้ำพระสบาย ก็ท่านพระอาจารย์สิม พุทฺธาจาโร ท่านเป็นผู้ตั้งชื่อ โดยท่านปรารภว่าถ้ำนี้เย็นเงียบสงัด อากาศปลอดโปร่งทั้งกลางวันและกลางคืน พระที่อยู่ก็รู้สึกสบาย เลยชอบอกชอบใจ ท่านพระอาจารย์สิม จึงตั้งชื่อถ้ำนี้ว่า ถ้ำพระสบาย คนอื่นก็เรียกตาม ๆ กันมาจนถึงทุกวันนี้"

หลวงปู่ลงจากวัดถ้ำพระสบาย
อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง
พ.ศ.๒๕๓๐

เป็นอันว่าในพรรษาที่ ๑๓ ของหลวงปู่คือปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ท่านได้จำพรรษาร่วมกับหลวงปู่แว่น ธนปาโล และหลวงปู่ผั่น ปาเรสโก ที่ถ้ำพระสบาย หลวงปู่ได้เล่าถึงเรื่องราวสมัยที่ท่านจำพรรษาอยู่ที่นั่นว่า "อาตมาทั้ง ๓ รูป อยู่ที่ถ้ำพระสบายด้วยความสงบสุขตลอดพรรษา ชีวิตที่ไร้ทรัพย์สินสมบัติ อยู่ง่าย กินง่าย ไร้ยศไร้ศักดิ์ศรี เป็นชีวิตเบาเย็น เอิบอิ่มผ่องใส นี่คือชีวิตในอดีตของอาตมา ไม่วุ่นวาย ไม่อึดอัดไม่สับสนเหมือนชีวิตทุกวันนี้"

"ขณะที่อาตมาจำพรรษาอยู่ที่ถ้ำพระสบายนั่นเอง ก่อนออกพรรษาเพียงไม่กี่วัน อาตมานิมิตไปว่า เห็นตนเองนั่งสมาธิ หันหน้าไปทางเมืองลำปาง ขณะนั้น ได้เห็นกลดพระกรรมฐาน ๓ หลัง ลอยขึ้นสู่อากาศตรงใจกลางเมืองลำปาง โดยลอยขึ้นพร้อม ๆ กันตามปริมณฑลรอบ ๆ กลด จะ

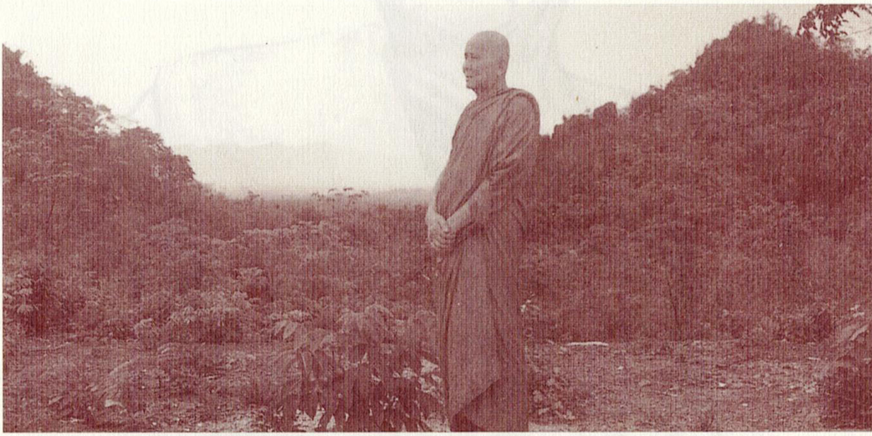

มีของใช้ต่าง ๆ ห้อยระย้าอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสบู่ ยาสีฟัน สบง จีวร อังสะ ปิ๊บน้ำมันก๊าดเป็นต้น แล้วกลดทั้ง ๓ นั้นก็ค่อย ๆ ร่อนต่ำลงมาจนถึงพื้นผลาญหินหน้าปากถ้ำพระสบาย จากนั้นก็มีประชาชนประมาณ ๒๐๐ คนมายื้อแย่งสิ่งของเหล่านั้นจนหมดเกลี้ยงจากนั้น กลดทั้ง ๓ ก็ค่อย ๆ เคลื่อนเข้าหากันแล้วก็กลายสภาพเป็นสายยาง ทอดยาวเข้าไปในถ้ำและใต้เตียงที่อาตมานอนอยู่ด้วย พร้อมกันนั้นก็มีน้ำพุ่งออกจากสายยางดังซู่ ๆ

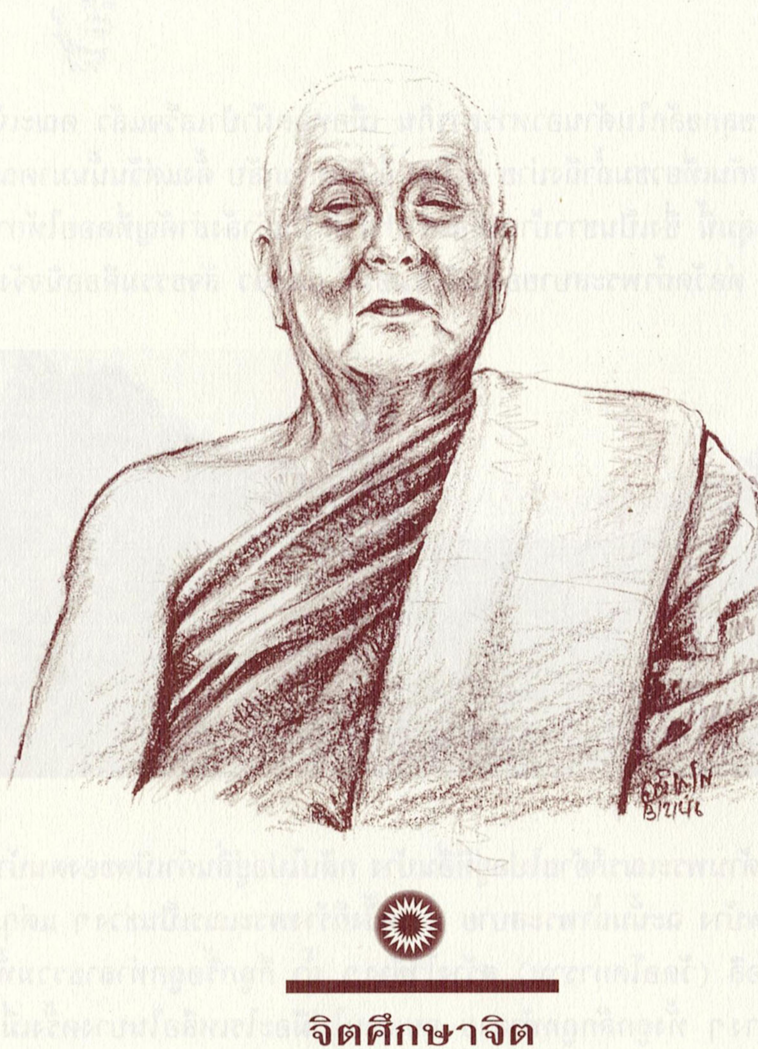
อาตมาตกใจ เลยตื่นขึ้น ก็ตรึกตรองถึงความฝัน และคาดการณ์ว่านิมิตอย่างนี้คงเป็นโชคลาภแน่ รุ่งขึ้นเลยเล่าให้พระอาจารย์แว่นฟังและให้ท่านแก้นิมิตให้ฟัง ท่านหัวเราะชอบใจแบบอารมณ์ดีแล้วพูดว่า นี่ก็ใกล้วันออกพรรษาแล้ว ฉะนั้นคงมีคนเอาผ้าป่ามาทอดแน่ ๆ ในวันออกพรรษา พวกเราก็ประกอบความเพียรให้มากเป็นพิเศษกว่าวันพระธรรมดา ส่วนการถือเนสัชชิกังคะธุดงค์นั้น พวกเราถือในวันออกพรรษาด้วย คือไม่ยอมนอนตลอดคืนตลอดวัน

พอออกพรรษาก็มีคณะผ้าป่ากองใหญ่ จำนวนคนถึง ๘ คันรถ มาทอดถวายที่ถ้ำพระสบาย การต้อนรับก็ตามมีตามเกิด เพราะทางเจ้าภาพมิได้บอกให้ทราบล่วงหน้าเลย คนตั้งเกือบ ๒๐๐ คน พวกเราก็ต้อนรับ

ค่อนข้างขลุกขลักในด้านอาหารการกิน เมื่อทอดผ้าป่าเสร็จแล้ว คณะเจ้าภาพก็พากันเที่ยวชมถ้ำถึงบ่าย ๓ โมง ก็เดินทางกลับ ตั้งแต่วันนั้นมาคณะศรัทธากลุ่มนี้ ซึ่งเป็นชาวบ้านเมืองลำปาง ก็เป็นกำลังสำคัญที่คอยให้การอุปถัมภ์ ต่อวัดถ้ำพระสบายอย่างดีเสมอมา แต่แล้ว สัจธรรมคืออนิจจังก็

ปรากฏ ด้านพระเณรก็ย้ายไปอยู่ที่อื่นบ้าง กลับไปอยู่ถิ่นกำเนิดของตนบ้าง มรณภาพบ้าง ฉะนั้นถ้ำพระสบาย บางครั้งก็ร้างพระเณรเป็นช่วงๆ แต่กุฏิที่ท่านพ่อลี (วัดอโศการาม) สร้างไว้ข้างๆ ถ้ำ ก็ถูกรื้อถูกทำลายรวมทั้งสิ่งของต่างๆ ทั้งถูกลักถูกทำลาย จนแทบไม่มีอะไรเหลือในบางครั้งเมื่อไม่มีพระเณรอยู่ที่ถ้ำ นี่คือปัญหาที่เกิดจากผู้ที่ขาดคุณธรรม

จิตศึกษาจิต

...ค่อย ๆ ทำ ค่อย ๆ ปฏิบัติ ค่อย ๆ ติดตามดูจิตนั่นเอง เอาจิตศึกษาจิต จิตเต จิตตา นุปัสสีวิหรติ รู้จิตในจิตแล้วก็เกิดความรู้สึกที่เป็นสภาวธรรม โดยผู้นั้นจะรู้ด้วยตัวเองดีว่า สภาพจิตนั้นมันเป็นอย่างไร ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ...

พรรษาที่ ๑๔-๑๕

(พ.ศ. ๒๔๙๓ - ๒๔๙๔)

สู่ถ้ำอินทร์โขง

ในวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๑๑ ทางวัดป่าสำราญนิวาสก็มีงานทอดกฐิน ทางวัดได้นิมนต์ให้คณะของหลวงปู่จากถ้ำพระสบายไปร่วมงานด้วย ขณะนั้นหลวงปู่ท่านก็ไป ๆ มา ๆ ระหว่างถ้ำพระสบาย กับวัดป่าสำราญนิวาส หลังจากเสร็จงานกฐินแล้ว หลวงปู่ก็ลาหลวงปู่แว่นและหลวงปู่หลวง เพื่อเดินทางไปเยี่ยมหลวงปู่เหรียญที่สำนักสงฆ์นันทวนาราม อำเภอเถิน โดยหลวงปู่เล่าให้ฟังว่า "พระอาจารย์แว่นท่านก็ไม่ขัดข้อง อาตมาไปอยู่ช่วยบูรณะวัดร่วมกับพระอาจารย์เหรียญ จากนั้นอีกประมาณ ๑๕ ปี คณะกรรมการวัด ก็ปรึกษากันและมีมติให้เปลี่ยนชื่อ

วัดจากเดิมคือ วัดนันทวนาราม มาเป็น วัดสันติสุขาราม จนเท่าทุกวันนี้

ขณะที่อาตมาพำนักอยู่ที่สำนักสงฆ์นันทวนารามนั้น อาตมาได้ทราบเรื่องจากพ่ออุ้ยคนหนึ่งในแถบนั้นว่า ห่างจากตัวอำเภอเถินไปประมาณ ๑๐ กิโลเมตร มีถ้ำสวยงามมากมาย เช่น ถ้ำแม่แก่ง หรือถ้ำอินทร์โชง ถ้ำพระบาท มีธารน้ำไหลผ่านบริเวณถ้ำทั้ง ๒ แห่ง และมีน้ำไหลตลอดทั้งปี อาตมารู้สึกสนใจ จึงได้ไหว้วานพ่ออุ้ยคนนั้นนำทางไปดู เมื่อได้สำรวจดูแล้ว อาตมาพอใจในถ้ำแม่แก่งมาก และตั้งใจว่าจะมาอยู่ปฏิบัติธรรมที่ถ้ำแม่แก่งแห่งนี้

ถ้ำแม่แก่ง หรือ ถ้ำอินทร์โชง นั้นอยู่บนเทือกเขาอินทร์โชง สูงขึ้นไปพอสมควรมีบันไดก้อนหินซึ่งญาติโยมเขาทำไว้นานแล้ว ตัวถ้ำมีพื้นที่ประมาณ ๕ ตารางวา ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปก่อด้วยอิฐปูน ขนาดหน้าตักกว้าง ๓๐ นิ้ว อยู่องค์หนึ่ง แต่มีมูลค้างคาวเยอะ เหม็นคลุ้งอยู่ตลอดเวลา

จากนั้นได้เลยไปดูถ้ำพระบาทและถ้ำสุขเกษม ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกัน ถ้ำพระบาทนั้นแคบและอับทึบ อากาศไม่ดี ส่วนถ้ำสุขเกษมนั้น เป็นถ้ำทะลุจากตะวันตกไปตะวันออก ยาวและกว้างขวางอีกทั้งอากาศก็ดี”

เมื่อได้พิจารณาสถานที่ทั้งหมดแล้ว หลวงปู่จึงได้ตัดสินใจว่าจะมาพัฒนาถ้ำแม่แก่งและถ้ำใกล้เคียง ให้เป็นสถานที่สำหรับปฏิบัติธรรม จึงได้กลับไปตระเตรียมการ ในราวกลางเดือนมกราคม พ.ศ.๒๔๙๓ หลวงปู่จึงได้ลาหลวงปู่เหรียญ เพื่อออกเดินทางมุ่งหน้าไปถ้ำแม่แก่ง ในครั้งนี้มีพระ

อาจารย์พุดทาและสามเณรอีก ๑ รูป ติดตามไปด้วย ระหว่างทางคณะของหลวงปู่ได้แวะพักค้างแรมที่ป่าช้าบ้านไร่อยู่ ๓ คืน ท่านได้อบรมศีลธรรมและสอนการทำสมาธิให้แก่ชาวบ้าน ญาติโยมที่สนใจมาฟังเทศน์ฟังธรรมกันมากมาย เป็นการสร้างศรัทธาความเลื่อมใส ให้เกิดขึ้นแก่ชาวบ้านแถบนั้น เมื่อชาวบ้านเกิดความศรัทธาในคณะของหลวงปู่แล้ว ที่นี้เมื่อเวลาที่ท่านปรารภว่าจะจัดทำอะไร ชาวบ้านเหล่านั้นก็จะปวารณาจัดการให้อย่างเรียบร้อยในทุกเรื่องไป อีกทั้งยังมีผลดี ในด้านช่วยเหลือชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน เพราะเมื่อชาวบ้านมีศีลธรรม จากการที่หลวงปู่ท่านได้อบรมไป ความสงบสุขย่อมเกิดขึ้นในหมู่ชน ไม่มีการประพฤติ ผิดศีลธรรม ไม่มีการแก่งแย่งเอารัด เอาเปรียบ มีแต่การสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ อันจะนำพาความเจริญ มาสู่หมู่เหล่าอีกด้วย

หลวงปู่ท่านได้เคยบันทึกไว้ใน อัตตโนประวัติ ตอน “สู่ถ้ำแม่แก่ง” ไว้ว่า

“วันที่ออกเดินทางเพื่อไปยังถ้ำแม่แก่ง (ถ้ำอินทร์โขง) มีคณะญาติโยมตามไปส่ง ๑๐ คน พวกเขาช่วยกันสร้างที่พักชั่วคราวให้ ตาม

ริมฝั่งแม่น้ำแก่ง จัดทำที่เดินจงกรมให้ด้วย พร้อมเสร็จสรรพ เสร็จแล้วเขาก็พากันกลับไป เหลือแต่พ่ออุ้ยเอาไว้คนเดียวเพื่อคอยรับใช้อุปัฏฐาก กลางคืนพวกอาตมาก็พากันทำกิจวัตรและบำเพ็ญเพียรดังที่เคยปฏิบัติมาเป็นประจำ สิ่งสำคัญ คือ มุ่งทำให้จิตใจสงบ เพราะนั่นคือ ธรรมเป็นเครื่องอยู่ของพระอริยเจ้าทั้งหลาย การทำเพื่อให้จิตใจสงบ จึงเป็นงานของผู้ที่ต้องการเป็นพระอริยเจ้า

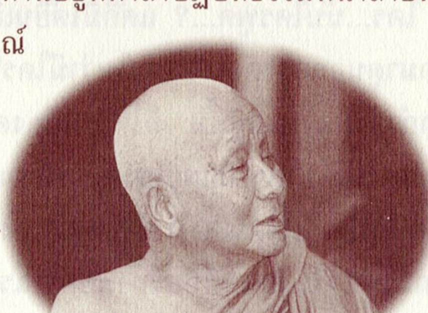
ตอนเวลากลางคืนชาวบ้านนา บ้านไร่ และบ้านแม่เติน ซึ่งอยู่ห่างจากถ้ำประมาณ ๒ กิโลเมตร ก็พากันไปฟังเทศน์ ฟังธรรมและฝึกสมาธิเป็นประจำ เมื่ออาตมาปรับปรุงบันไดขึ้นสู่ถ้ำอินทร์โชงเรียบร้อยแล้ว ก็ย้ายขึ้นไปอยู่ในถ้ำอินทร์โชง ซึ่งมีปากถ้ำเปิดกว้างอยู่ถึง ๒ ปาก ช่วยให้ลมโกรกดีนักหนา

ส่วนถ้ำพระบาท หรือ ถ้ำสุขเกษมนั้น พระอาจารย์พุดทาไปอยู่ ถ้ำนี้อยู่ห่างจากถ้ำอินทร์โชงประมาณ ๕ เส้น อยู่คนละฟากห้วยของแม่น้ำแก่ง ญาติโยมพากันปลูกกระต๊อบอยู่ แบ่งเขตชายซีกหนึ่ง หญิงซีกหนึ่ง อยู่กันคนละส่วน สำหรับที่หน้าปากถ้ำอินทร์โชงได้สร้างศาลาโรงธรรมไว้หลังหนึ่ง เพื่อไว้เป็นที่บำเพ็ญศาสนกิจ”

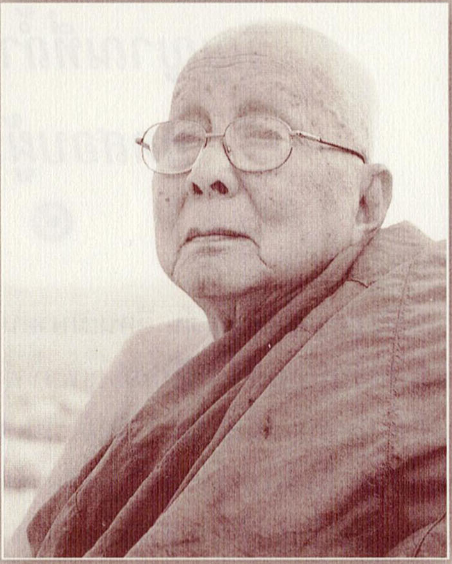
สำหรับเสนาสนะถ้ำอินทร์โชง หลวงปู่ท่านใช้เวลาบุกเบิกประมาณเกือบ ๒ ปี จนมีกุฏิที่พักโยม ศาลาโรงธรรมครบสมบูรณ์ พอที่จะเป็นสถานที่บำเพ็ญสมณธรรม และอบรมสั่งสอนญาติโยมได้อย่างสะดวกสบาย ในระหว่างที่หลวงปู่มาอยู่ที่นี้ ก็มีญาติโยมออกมาปฏิบัติฟังธรรมมากมาย ซึ่งก็บรรลุวัตถุประสงค์ในการมาของท่านจริง ๆ

วิญญาณที่ถ้ำอินทร์โขง
ทดสอบผู้ปฏิบัติ

มีอยู่คราวหนึ่งในต้นเดือนเมษายน วันนั้นเป็นวันพระแรม ๘ ค่ำ หลวงปู่ท่านได้รับนิมนต์ ให้ไปเจริญพระพุทธมนต์ที่บ้านแม่เติน และต้องค้างคืนในหมู่บ้านนั้น รุ่งเช้าฉันจังหันเสร็จจึงเดินทางกลับมาถ้ำอินทร์โขง ท่านกลับมาถึงถ้ำในเวลาราว ๆ เที่ยงวัน ท่านก็พบว่า มีชาวบ้านที่เป็นคนเฒ่าคนแก่ซึ่งไปอยู่ค้างปฏิบัติธรรมที่ถ้ำ ได้มานั่งคอยท่าน อยู่ประมาณ ๑๐ กว่าคน ต่างรอคอยท่านอยู่ที่ศาลาปฏิบัติธรรมหน้าถ้ำอินทร์โขง หลวงปู่ได้เล่าถึงเหตุการณ์ในตอนนี้ให้ฟังว่า

“เมื่ออาตมาไปถึงก็มีโยมคนหนึ่งชื่อว่า ยายป้องซึ่งเป็นผู้ประสบเหตุการณ์ประหลาดน่ากลัวในคืนวันที่อาตมาเข้าไปค้างในหมู่บ้าน แกได้เล่าให้อาตมาฟังว่า คืนวันนั้นแกได้มาอยู่ค้างคืนเพื่อจำศีลภาวนาที่ถ้ำ พอตอนดึกเวลาประมาณ ๕ ทุ่มเห็นจะได้ แกว่าแกกำลังผูกสายมุ้งอยู่ในกระต๊อบที่แกพัก เตรียมที่จะนอน ก็พลันได้ยินเสียงคนเดินเหยียบใบไม้แห้งมาแต่ไกล ดังกรอบแกรบๆ ใกล้เข้ามา ๆ จนมาถึงกระต๊อบบริเวณหัวนอนของแก เสียงเหยียบใบไม้ก็เงียบไปชั่วครู่ เหมือนกับว่ามีคนหยุด

ยืนอยู่ จากนั้นแกก็ได้ยินเสียงหายใจดังฟืดฟาด ๆ เหมือนคนที่เดินมาเหนื่อย ๆ แล้วยืนหอบถอนหายใจดัง ๆ นั่นแหละ แกเล่าต่อไปว่า ทันใดนั้นก็มีเสียงผู้ชาย พูดขึ้นมาอย่างเย็น ๆช้า ๆว่า ยาย...ทำอะไรยาย...? แกว่าชายคนนั้นถามอยู่ ๓ ครั้ง แกก็ยิ่งเกิดความกลัวทวีขึ้นแต่ด้วยความสงสัย ก็จึงร้องตามเสียงนั้นไปว่า ใคร...นั่นใครพูด...? แต่ก็มิได้ยินเสียงตอบกลับมาเลย แกจึงตัดสินใจออกมาดูนอกกระต๊อบ ก็ไม่เห็นว่ามีใคร อยู่เลย

ในขณะที่แกกำลังมองหาอยู่นั้น ก็ได้ยินเสียงคนเดินเหยียบใบไม้แห้งจากไป โดยที่มองไม่เห็นใคร มีแต่เสียงดัง กรอบแกรบ ๆ ดังห่างออกไป ๆ แกว่าแกได้แต่นึกปลอบใจตัวเองในทำนองว่า คงเป็นเสียงคนที่มาอยู่จำศีลด้วยกันมาแกล้ง แต่ในใจแกนี้ก็สะท้านอย่างแรง เมื่อนึกถึงตอนที่มองออกไปแล้ว ไม่เห็นใครมีแต่เสียงคนเดิน

ดังนั้นทั้งคืนดูเหมือนว่าแกจะไม่ได้นอน เนื่องจากกลัวว่าสิ่งนั้นจะกลับมาอีก แกก็เลยนั่งกระสับกระส่าย ฝืนความง่วงอยู่จนกระทั่งรุ่งเช้า แกว่าในใจนี้คอยแต่ภาวนาให้ฟ้าสว่างเร็ว ๆ จะได้หนีกลับบ้าน แล้วจะไม่มาที่นี้อีกแล้ว น่ากลัวและทรมานเหลือเกิน แล้วแกก็พูดต่อไปว่า ที่แกมานั่งรออยู่นี่ก็เพื่อจะมาลาอาตมากลับบ้าน และคงจะไม่กลับมาอีกแล้ว

อาตมาจึงพูดกับแกว่า ถ้าโยมจะหนีกลับบ้านไปเพราะเรื่องอย่างนี้ ได้ยินไปถึงไหนก็อายไปถึงนั่น เขาจะพากันตำหนิว่า พวกจำศีลนี่ตาขาวปอดแหก และก็ใจเสาะ ขี้กลัว เลยพลอยให้เสียชื่อเสียงศักดิ์ศรีไปตาม ๆ กัน อาตมาจึงพูดปลอบใจแกว่า ยายไม่ต้องกลัวหรอก เพราะเรื่องอย่างนี้ก็เคยเกิดขึ้นบ่อย

แม้แต่ในสมัยพุทธกาลก็เคยเกิดขึ้นแก่ภิกษุบวชใหม่ ๓๐ รูป ที่ออกกรรมฐานปฏิบัติธรรมในป่า ท่านเหล่านั้นก็ได้เจอ ได้เห็นพวกผีหัวขาดบ้าง ได้ยินแต่เสียงไม่เห็นตัวบ้าง ตื่นเช้าก็ปอดแหกเหมือนกัน พากันไปกราบทูลพระพุทธเจ้า เมื่อไปกราบทูลเล่าเรื่องราวต่อพระพุทธองค์แล้ว พระองค์จึงตรัสบอกภิกษุ ๓๐ รูปนั้นว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เธอจงพากันกลับไปปฏิบัติธรรมอยู่ ณ ที่แห่งนั้นตามเดิม และเธอทั้งหลายจงเคร่งครัดในศีลในพระวินัย จงแผ่เมตตาหรือแผ่ส่วนบุญส่วนกุศล แก่สรรพสัตว์สรรพวิญญาณทั้งหลาย และเธอจงสวดกรณียเมตตสูตรทุก ๆ วัน

ภิกษุบวชใหม่ ๓๐ รูป ก็กลับไปปฏิบัติธรรม ณ ที่เดิม และปฏิบัติตามพุทธดำรัสทุกประการ ก็สามารถอยู่ได้โดยปกติสุข ไม่มีเหตุการณ์เช่นเมื่อครั้งก่อนเกิดขึ้นอีกเลย”

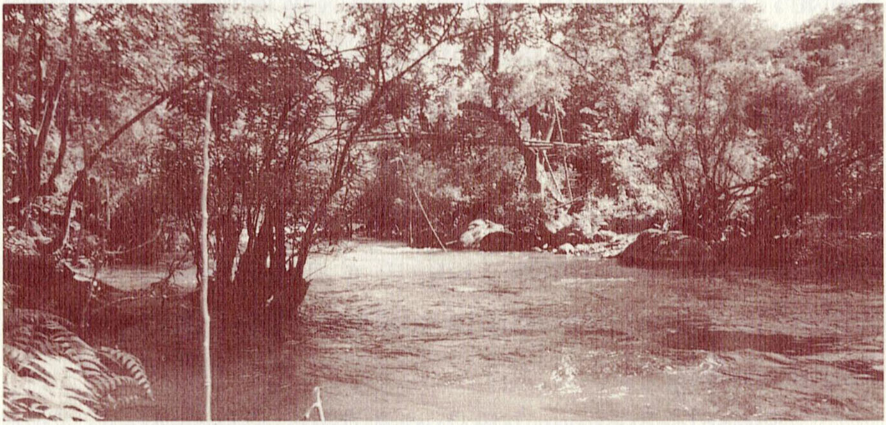
หลังจากที่หลวงปู่ท่านได้หยิบยกเหตุการณ์ เมื่อครั้งพุทธกาลมาเป็นเครื่องปลอบใจยายป้องจบลงแล้ว ท่านจึงได้พูดขอร้องให้ยายป้องอยู่ปฏิบัติธรรมที่ถ้ำอินทร์โขงต่อไป พร้อมกับบอกวิธีกันผีหลอกให้ ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสบอกแก่สาวก แล้วก็พูดให้กำลังใจแก่ยายป้อง จนยายป้องยอมอยู่ปฏิบัติธรรมต่อไป

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

“ทุกข์ตั้งแต่ในขันธ์ห้า โฮมมาขันธ์สี่
ทุกข์ตั้งแต่ในโลกนี้ โฮมข่อยผู้เดียว”

วิญญาณพ่อค้าเพชรพลอยขอความช่วยเหลือ

ในจำนวนผู้ที่มาพักปฏิบัติธรรม และถือศีลภาวนาอยู่กับหลวงปู่ในสมัยนั้น หนึ่งในนั้นก็มีแม่ค้าซึ่งเป็นชาวเขา ซึ่งนิยมนุ่งห่มกันด้วยผ้าดำ กับแม่ชีอีกคนหนึ่งชื่อว่า "แม่ชีตุ้ม" ได้มาขออาศัยอยู่ปฏิบัติธรรมด้วย หลวงปู่ท่านก็อนุญาต ทั้งสองคนก็ไปจัดการปลูกกระต๊อบเอาเอง มุงด้วยใบตองตึง เหมือนกับกระต๊อบทั่ว ๆ ไปของทางภาคเหนือ

หลวงปู่เล่าว่า

"หลังจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ยายป้องผ่านไปได้ ๓ วัน เหตุการณ์ในลักษณะคล้ายคลึงกันก็ได้เกิดขึ้นแก่ แม่ชีตุ้ม นั้นคือ ในเที่ยงคืนวันหนึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นวันก่อนเข้าพรรษา ๕ วัน ขณะที่แม่ชีตุ้มกำลังภาวนาอยู่นั้นก็ได้ยินเสียงคนเดินลุยน้ำในแม่น้ำแม่แก่ง ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากกระต๊อบนักเสียงดังจ๋อม ๆ ๆ ๆ ข้ามห้วย แล้วขึ้นมาทางกระต๊อบมา เงียบเสียงเดินอยู่ทางหัวนอน

ทันใดนั้นเสียงพูดเย็นๆ ช้าๆ ก็ดังขึ้นว่า...แม่ชี แม่ชี ครับ ขอโทษนะที่ผมต้องมารบกวนในเวลาดึกดื่นค่ำคืน...แม่ชีอย่าตกใจ ขอให้ตั้งใจฟังเรื่องที่ผมจะเล่าให้ดี...ผมเป็นวิญญาณพเนจร ซึ่งอยู่แถบบริเวณนี้มา ๑๐ กว่าปีแล้ว...ความเป็นมาของผมก็คือ เมื่อครั้งเป็นมนุษย์ ผมเป็นคนเชื้อชาติเงี้ยว (ไทยใหญ่) ลุ่มแม่น้ำสาละวิน ขึ้นต่อจังหวัดเชียงตุง อาชีพผมคือเป็นพ่อค้าขายเพชรพลอย ผมตระเวนขายมาเรื่อย ๆ ซึ่งก็ขายได้ดี

พอมาถึงฝั่งแม่น้ำแม่แก่งนี้ ไม่ห่างจากกุฏิแม่ชีอยู่นัก ผมเห็นว่าริมฝั่งมีต้นไม้ร่มรื่นดี เลยวางกระเป๋าเพชรพลอย ถอดเสื้อผ้าลงอาบน้ำในแม่น้ำแม่แก่งแล้วขึ้นมานอนพักผ่อนใต้ร่มไม้ บริเวณที่วางกระเป๋าเพชรพลอย หลับไปได้ไม่นาน โจรผู้ชาย ๕ คนก็มาปล้นผม ผมดิ้นรนต่อสู้สุดชีวิต แต่ผมก็สู้พวกโจรไม่ได้ ผมต้องจบชีวิตลง เพราะถูกทุบด้วยท่อนไม้ขนาดใหญ่

แล้วพวกโจรก็นำศพผมไปทิ้งในป่าทึบให้ห่างจากทางเดินเท้า ซึ่งแต่ก่อนป่ายังทึบกว่านี้มาก จากวันนั้นจนถึงวันนี้ยังไม่เคยมีญาติทำบุญอุทิศให้ผมเลย ผมจึงต้องลำบากอยู่เป็นสิบๆ ปี ในบริเวณแถบนี้ เมื่อเห็นพระคุณเจ้า และอุบาสกอุบาสิกามาบำเพ็ญธรรมอยู่แถวนี้ ซึ่งล้วนแต่เป็นผู้มีเมตตาธรรม ผมจึงหวังพึ่งแม่ชีขอให้ช่วยเหลือผมด้วย ช่วยกราบเรียนหลวงพ่อให้ท่านทราบ และให้ท่านช่วยแผ่ส่วนบุญส่วนกุศลถึงผมด้วย ผมจะได้ไปผุดไปเกิดเสียที ผมหวังพึ่งแม่ชีนะครับ สงสารผมด้วย ลาแล้วนะครับ... จากนั้นเสียงของวิญญาณพ่อค้าเพชรพลอยก็เงียบไป พร้อมก็มีเสียงเดินย่ำบนใบไม้ดังกรอบแกรบ และมีเสียงเท้าย่ำน้ำจ๋อมแจ๋มๆ จากไป”

ในขณะที่แม่ชีตุ้มได้ยินเสียงพูด ในคราวแรกนั้น ก็รู้สึกสะดุ้งหวาดกลัวเหมือนกัน แต่แล้วก็ข่มใจสงบลงได้ เพราะได้รับการฝึกจิตอบรมใจมาจากหลวงปู่ พร้อมกับยังระลึกถึงเหตุการณ์ของยายป้องได้ จึงได้นำอุบายที่

หลวงปู่เคยบอกแก่ยายป้อง มาเป็นกำลังใจให้ตน ก็พอที่จะประคับประคองสติได้ โดยใช้หลักของสมาธิทำใจให้มั่นคง ปรับสภาวะจิตใจให้เข้าสู่ปกติได้ หลังจากที่ได้ยินเสียงวิญญาณนั้นพูดไประยะหนึ่ง เพราะเสียงที่ได้ยินนั้นเป็นเสียงอ้อนวอนที่สุภาพ ฟังดูแล้วก็น่าเห็นใจ แกจึงได้มากราบเรียน หลวงปู่

สำหรับเรื่องนี้หลวงปู่ท่านเคยบันทึกไว้ว่า

"อาตมาได้ทราบเช่นนั้น ก็มาประมวลเหตุการณ์ว่า เรื่องอย่างนี้เคยมีมาตั้งแต่ในสมัยพุทธกาลแล้ว เดี๋ยวนี้ก็ยังมีและต่อ ๆ ไปก็จะยังมีอยู่เช่นนี้ เพราะเรื่องอย่างนี้ เป็นเรื่องของปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ด้านวิญญาณ (สัจธรรม) ฉะนั้น มันก็คงเป็นอยู่อย่างนี้ตลอดไป ดังเช่นแต่ไหนแต่ไรมา ใครเหยียบไฟก็จะต้องร้อน คนในปัจจุบันนี้เหยียบไปก็รู้สึกร้อนเหมือนกัน กฎแห่งกรรมก็เป็นสัจธรรมที่คงตัวอย่างนั้นคือ ใครทำชั่วก็ต้องเดือดร้อน เพราะกรรมชั่วของตน และกรรมชั่วต้องเป็นเหตุให้ไปเกิดในทุคติ โดยไม่มีใครฝืนกฎแห่งสัจธรรมได้"

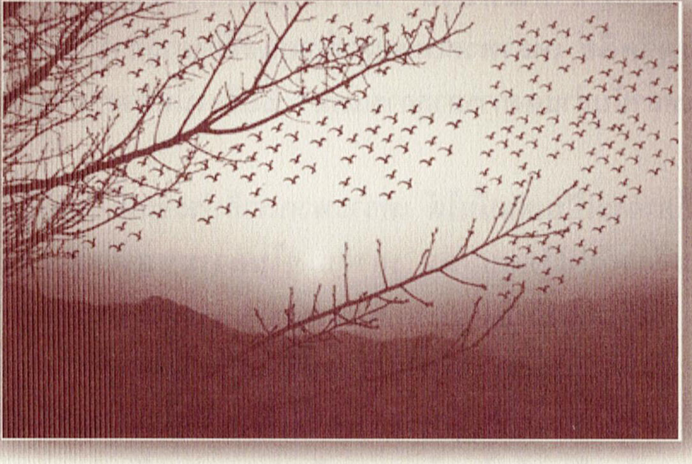
ในวันรุ่งขึ้น หลวงปู่จึงประกาศให้ชาวบ้านทราบก่อน และในวันขึ้น ๑๕ ค่ำของเดือนนั้น หลวงปู่ท่านจึงได้จัดงานทำบุญถวายสังฆทาน ชักผ้าบังสุกุลแก่ผู้ตาย แล้วอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้ จากนั้นมาเรื่องนี้ก็เงียบ ไม่มีเหตุการณ์ในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นอีกเลย

สนามรบ

...สนามรบที่สำคัญที่สุดนั้นอยู่ภายในกาย ในใจเรานี่เอง หากว่าเรารบชนะภายในได้ ศึกภายนอกนั้นก็ไม่ยาก เพราะข้าศึกภายนอกนั้น จะมองเห็นตัวตนได้ง่ายกว่าข้าศึกภายใน...

เหตุอัศจรรย์ที่ถ้ำอินทร์โขง

หลวงปู่ได้เคยบันทึกเหตุการณ์ ขณะที่อยู่จำพรรษา (พรรษาที่ ๑๔ พ.ศ. ๒๔๙๓) ที่ถ้ำอินทร์โขงเอาไว้ว่า

"ในขณะที่พวกอาตมาอยู่จำพรรษาที่ถ้ำอินทร์โขง เมื่อประกอบพิธีอธิษฐานพรรษาแล้ว ก็จะสวดธัมมจักกัปปวัตตนสูตร อนัตตลักขณสูตร และอาทิตตปริยายสูตร แต่พอเริ่มสวดธรรมจักรฯ ได้แพล๊บเดียวเท่านั้น เหตุการณ์ที่น่าฉงนก็เกิดขึ้น คือมีฝูงนกนานาชนิดนับหมื่นตัวมาบินว่อนจนถ้ำนี้อื้ออึงไปหมด นับว่านกมากเป็นประวัติการณ์ สวดสูตรอื่นๆ ก็ไม่เป็นไร แต่พอเริ่มธรรมจักรเท่านั้น นกก็เริ่มแสดงความคะนอง จนกระหึ่มถ้ำ พอสวดธรรมจักรจบฝูงนกก็เงียบ น่าประหลาดใจยิ่งนัก"

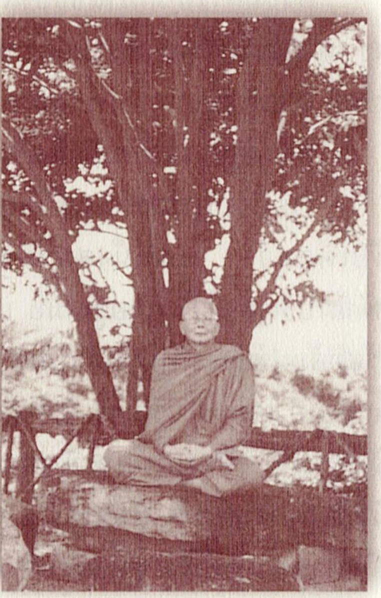
เคยมีผู้กราบเรียนถามหลวงปู่ ถึงปรากฏการณ์อันน่าอัศจรรย์ใจนี้กับหลวงปู่ว่า "จะเป็นไปได้ไหมว่านกพวกนั้นที่มาชุมนุม อาจเป็นเพราะ

บรรดาเหล่าเทพ เทวดาที่สถิตอยู่ ณ บริเวณป่านั้น ได้ดลบันดาลให้เหล่านกต่าง ๆ จำนวนมาก มาแซ่ซ้องสาธุการ แสดงปาฏิหาริย์แห่งพระธรรมให้ได้เห็น ซึ่งบทที่หลวงปู่สวดนั้นคือ **ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร อันเป็นพระธรรมเทศนากัณฑ์แรก ที่พระพุทธเจ้าท่านทรงแสดงโปรดเหล่าปัญจวัคคีย์** เหล่าพวกเทพยดาก็เลยแซ่ซ้องสาธุการ โดยบันดาลให้พวกนกเหล่านั้นสำแดงการสาธุการแทน” ซึ่งเรื่องนี้หลวงปู่ท่านมีความคิดเห็นว่า

“ก็อาจจะเป็นเช่นนั้นได้ เพราะพวกเราก็ประจักษ์ ในอานุภาพแห่งพระธัมมจักรกัปปวัตตนสูตร เอาง่าย ๆในความหมายของธรรมจักรฯ ช่วงท้าย ก็ได้แสดงถึงอานุภาพแห่งพระธรรมของพระบรมศาสดาไว้แล้วว่า...พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสธรรมปริยายนี้แล้วภิกษุปัญจวัคคีย์ก็มีใจยินดีเพลินภาษิตของพระผู้มีพระภาคเจ้า ก็แลเมื่อไวยากรณ์นี้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอยู่ จักษุในธรรมอันปราศจากธุลี ปราศจากมลทินได้เกิดขึ้นแล้วแก่พระผู้มีอายุโกณฑัญญะ **ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีอันเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งปวงนั้นมีอันดับไปเป็นธรรมดา**

ก็ครั้นเมื่อธรรมจักรอัน พระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้ว เหล่าภุมมเทวาก็ยังเสียงให้บันลือลั่นว่า นั้นจักร คือธรรมไม่มีจักรอื่นสู้ได้ อันพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้วที่ป่าอิสิปตนะมฤคทายวัน ใกล้เมืองพาราณสี อันสมณะ พราหมณ์ เทวดา มารพรหมและใคร ๆ ในโลกยังให้เป็นไปไม่ได้ดังนี้ เทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหาราช ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าภุมมเทวาแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น เทพเจ้าเหล่าชั้นดาวดึงส์ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นจาตุมหาราช ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น เทพเจ้าเหล่าชั้นยามะได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นดาวดึงส์แล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น เทพเจ้าเหล่าชั้นดุสิตได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นยามะแล้ว ก็ยังเสียง

ให้บันลือลั่น เทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรตีได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นดุสิตแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น เทพเจ้าเหล่าชั้นปรนิมมิตวสวัตตีได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นนิมมานรตีแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น เทพเจ้าเหล่าที่เกิดในหมู่พรหม ได้ฟังเสียงของเทพเจ้าเหล่าชั้นปรนิมมิตวสวัตตีแล้ว ก็ยังเสียงให้บันลือลั่น ว่านั้นจักร **คือ ธรรมไม่มีจักรอื่นสู้ได้** อันพระผู้มีพระภาคเจ้าให้เป็นไปแล้วที่ป่าอิสิปตนะมฤคทายวันใกล้เมืองพาราณสี อันสมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม และใคร ๆ ในโลกยังให้เป็นไปไม่ได้ดังนี้ โดยครู่เดียวนั้น เสียงขึ้นไป ถึงพรหมโลกด้วยประการฉะนี้ ทั้งหมื่นโลกธาตุได้หวั่นไหวสะเทือนสะท้านลั่นไปทั้งแสงสว่างอันยิ่งไม่มีประมาณได้ปรากฏแล้วในโลก ล่วงเทวานุภาพของเทวดาทั้งหลายเสียหมด...

ถึงแม้เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นมาแล้วกว่า ๒,๕๐๐ ปี แต่มิได้หมายความว่าธรรมานุภาพแห่งพระธรรมจักรฯ จะหมดไปตามกาลเวลา ธรรมานุภาพนั้นก็ยังทรงพลานุภาพอยู่ตลอดเวลา ผู้ที่เข้าถึงธรรมแท้ของพระพุทธองค์ย่อมประจักษ์แจ้งชัดอยู่แล้ว **หากจะว่าเสื่อมก็เสื่อมแต่ผู้ปฏิบัติต่างหาก พระธรรมไม่เคยเสื่อมไปไหนเลย** พระพุทธเจ้ากี่องค์ต่อกี่องค์ก็ รู้ธรรมอันเดียวกัน มรรคมีองค์ ๘ อันเดียวกัน

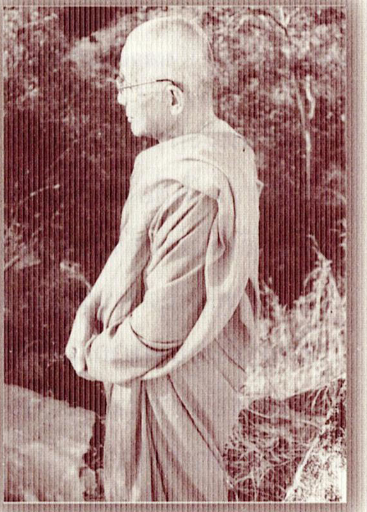
ดังนั้นการที่นกมาแซ่ซ้องสาธุ ก็อาจเป็นเพราะเทวดาดลบันดาลเพื่อสรรเสริญเทิดทูนพระธรรมจักรของพระศาสดา ซึ่งปรากฏการณ์ในลักษณะเช่นนี้ เคยเกิดขึ้นหลายครั้งหลายโอกาสมาแล้ว”

หลวงปู่ท่านได้บันทึกถึงเรื่องนี้ ต่อไปอีกว่า

“เมื่อจบการสวดมนต์ก็อบรมญาติโยมเกี่ยวกับการนั่งสมาธิ พร้อมกับเตือนว่า ขณะนั่งสมาธิหรือฝึกสมาธิแล้วก็ตาม เราต้องตั้งสติสัมปชัญญะไว้ในใจอยู่เสมอ เพื่อให้ใจรู้เท่าทันกิเลสตัณหา เพราะถ้าใจไร้สติสัมปชัญญะกำกับแล้ว อะไรดี อะไรชั่ว อะไรเป็นคุณ เป็นโทษ ที่เกิดขึ้นกับใจ ใจก็จะไม่รู้ดีรู้ชั่ว ใจก็จะเป็นใจมืดใจบอด รู้ไม่เท่าทันกิเลสตัณหา ชีวิตเราก็จะเป็นผู้แพ้และติดลบตลอดชีวิต **กิเลสตัณหามิได้อยู่ที่ภูเขา มิได้อยู่มหาสมุทร แต่อยู่ที่ใจ ฉะนั้นจะจับกิเลสตัณหาหรือจะดับกิเลสตัณหาต้องดับที่ใจ** ผู้ที่สนใจสำรวจจิตใจบ่อย ๆ คนนั้นจะพบกับความสุขความเจริญได้มาก”

นอกจากนี้ท่านยังได้กล่าวถึง ...วิเวก ๓ ประการไว้ว่า “วิเวกทั้ง ๓ นี้ ก่อความสุขละเอียดหรือหยาบต่างกันคือ กายวิเวก (สงัดกาย) เช่น อยู่คนเดียว แต่อาจจะทุกข์ก็ได้ จิตวิเวก (สงบจิต) จากการข่มจิตให้อยู่ในอารมณ์เดียว เป็นต้น อุปธิวิเวก ความสงบอย่างสิ้นเชิง เมื่อใจถึงขั้นโลกุตระ ความสุขจะละเอียดมาก อะไรที่จะเป็นอุปสรรคต่อวิเวก ให้ป้องกันหรือให้ทำลาย หรือให้ระวังสิ่งนั้น เราอย่ารีรอ อย่าผลัดวันประกันพรุ่ง **เพราะพญามัจจุราชไม่เคยให้โอกาสแก่ท่าน** ยิ่งรีรอมากก็ยิ่งใกล้ความตาย

ชีวิตนี้น้อยนัก ที่จะสะดวกแก่การสร้างประโยชน์จริง ๆ นั้น เพียงไม่กี่ปีเลย ช่วงต้นเป็นเด็กแล้วเป็นหนุ่มสาว ก็มัวแต่สนุกเลยไม่ค่อยสร้างเนื้อสร้างตัว พอแก่จึงสำนึกได้ ก็สุขภาพไม่ดีจึงไม่เหมาะแก่การสร้างเนื้อสร้างตัว ช่วงเหมาะจริง ๆ จึงมีจำกัด ไม่ควรปล่อยให้ชีวิตสูญเสียไปมากมายเป็นสิบ ๆ ปีเลย บางคนปล่อยให้สูญเสียตลอดชีวิตน่าอนาถแท้ ๆ”

พุทโธหายเพราะกลัวเสือ

ในราวต้นเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ จวนจะออกพรรษาอยู่แล้ว วันหนึ่ง ขณะที่หลวงปู่ท่านเดินนำพระเณรออกบิณฑบาตนั้น ระหว่างทางท่านได้พบกับสิ่งที่มิได้คาดคิดมาก่อนโดยท่านเล่าว่า

"วันนั้นอาตมาไปด้วยกัน ๓ รูป ครั้งกระโน้น บริเวณถ้ำอินทร์โขงป่าทึบกว่าปัจจุบันนี้มาก ขณะที่ออกบิณฑบาตดูเหมือนจะเป็นเวลา ๖ โมงเช้ากระมัง เดินไปๆ ในป่าตามทางเท้า ห่างจากถ้ำได้ประมาณ ๑๕ เส้นเท่านั้น ตรงทางเลี้ยวซึ่งหักเหมือนข้อศอก ก็ด้วยบังเอิญไปประจัญหน้ากับพยัคฆ์ (เสือ) ตัวใหญ่ ยืนจังก้าขวางทางอยู่อย่างจัง ห่างกันแค่เพียงไม่ถึง ๓ วา

เสือตัวนั้นกำลังย่อตัวในท่ากำลังจะกระโจนเข้าใส่ พุทโธที่อาตมาเดินบริกรรมมาตามทางเลยหายหมด คิดแต่ว่าเราจะเอาตัวรอดอย่างไรดี ด้วยความกลัวว่าเสือจะกระโดดตะปบขบกัดบริเวณหัวใจ จึงได้ยกบาตรขึ้นมาป้องไว้ที่หน้าอกข้างซ้าย เมื่ออาตมาแสดงกิริยาเช่นนั้น เสือมันคงคิดว่าอาตมาจะยกลูกระเบิดทุ่มใส่มันก็อาจจะเป็นได้ หรืออย่างไรก็ไม่ทราบ มัน

จึงหันหลังกระโจนหนีไป มันกระโจนออกไปทีเดียวอย่างไกลมาก ตัวมันเบามาก มีเสียงดังของพุ่มไม้ในคราวเดียวที่มันกระโจน อาตมาจึงมาย้อนคิดกลับกันว่า ถ้ามันหันมากระโจนใส่เรานี้ทีเดียวก็คงตาย"

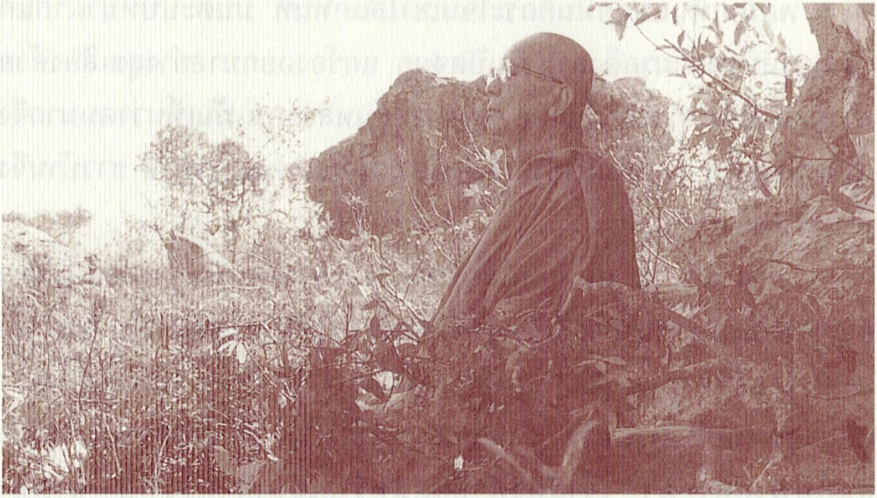
ทุกคนต่างประหลาดใจ ในความพลิกผันของเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นเมื่อชั่วครู่นั้นอย่างมาก เพราะคิดว่าไม่ใครก็ใคร ใน ๓ รูปนี้ อาจต้องตกเป็นอาหารอันโอชะของเจ้าพญาเสือโคร่งตัวนั้นแน่ ทุกคนต่างทำอะไรไม่ถูก หลวงปู่ท่านเล่าว่า

"ขณะนั้นอาตมาคิดนะว่า โอ้!... บุญบารมีช่วยเราหรือเปล่า จากนั้นอาตมาก็หันกลับมามองดูลูกน้องที่ตามมาข้างหลัง ต่างก็อยู่ในท่าตกตะลึงงงงัน อาตมาจึงปลอบใจว่า ตั้งใจดี ๆ พวกเราอยู่ในศีล แผ่เมตตาเป็นประจำอยู่แล้ว รับรองอันตรายไม่มีแน่ แล้วก็ตั้งใจสำรวมเดินต่อไป ด้วยการกำหนดพุทโธ ๆ เหมือนเดิม อันที่จริงเสือตัวนี้ก็ปรากฏที่หน้าถ้ำบริเวณผลาญหินอยู่บ่อย ๆ แทบไม่เว้นวัน คือเมื่อมาถึงแถวหน้าปากถ้ำ มันจะหยุดชั่วครู่ แล้วร้องขึ้นจึงค่อยเดินผ่านไป วันแล้ววันเล่าอยู่อย่างนั้น

อาตมาคาดเอาเองว่า มันคงมาร้องทำการบูชา เหมือนพวกเราทำวัตรเช้า-เย็น นี่ละกระมัง เพราะมันก็มาเป็นเวลาเหมือนกัน ถ้าวันไหนมีคนมาคอยดักยิง วันนั้นมันจะไม่โผล่มา จึงเป็นเรื่องที่น่าคิด ไม่รู้ว่ามันทราบได้อย่างไรว่ามีคนมุ่งร้ายต่อมัน แต่บางครั้งในการมาเยือนของมันก็เล่นเอาญาติโยมขนพองสยองเกล้าเหมือนกัน

มีอยู่วันหนึ่ง อาตมาพาญาติโยมที่มาปฏิบัติธรรมที่ถ้ำ ทำวัตรสวดมนต์และก็นั่งสมาธิ ในบริเวณนั้นมันจะมีหมาอยู่ตัว มันคอยนอนเฝ้าอยู่ที่ศาลาโรงธรรม ในขณะที่พวกเรากำลังหลับตาทำสมาธิอยู่ ก็มีเสียงฝีเท้าสัตว์เดินอยู่บริเวณรอบ ๆ ตัวพวกเรา โยมคนนี้บ้าง โยมคนนั้นบ้าง พระองค์นั้นบ้าง พระองค์นี้บ้าง พวกเราก็คิดว่าคงเป็นเจ้าหมาตัวที่นอนอยู่แถวนั้น

แต่ก็รู้สึกว่า กลิ่นสาบนี้แรงมากเหมือนสาบเสือ แต่ก็ไม่ทันได้เอะใจอะไร แต่คงเป็นกรรมของเจ้าหมาน้อยตัวนั้น จะเล่านี้ก็รู้สึกตลกอยู่เหมือนกัน แต่อีกใจก็นึกสงสารเจ้าหมาน้อยตัวนั้น คือว่าเมื่อมันเห็นเสือโคร่งตัวใหญ่นั้นเข้า คงจะตกใจสุดขีด ถึงขั้นปัสสาวะราด และขาหลังทั้งสองข้างเกิด

เป็นอัมพาต (อัมพาตครึ่งตัว) ไม่ว่าจะเห่าหรือจะหอนก็ไม่ได้ ประสาทส่วนต่าง ๆ ไม่ทำงาน นอนแน่นิ่งหมดแรง บ่งบอกถึงความทรมานของมันอย่างมาก พอพวกอาตมาลืมตาขึ้นมอง ก็ทราบทันทีว่า เมื่อครู่คงไม่ใช่หมาน้อยมาเดินแน่ ๆ แต่คงเป็นเจ้าพยัคฆ์ตัวนั้น

และก็ยังมีเรื่องที่พวกอาตมาแคล้วคลาดมาอย่างหวุดหวิด อีกเรื่องหนึ่งคือ วันหนึ่งคณะของอาตมาไปบิณฑบาตที่บ้านแม่เติน ขากลับพอข้ามแม่น้ำแม่แก่งขึ้นมา โยมหลงและโยมทึดก็วิ่งตามหลังมา ด้วยอาการที่ลุกลี้ลุกลน ด้วยพากันเกรงว่าหมีจะมาทำอันตรายแก่อาตมา พร้อมกับคณะบิณฑบาต พอมาเห็นอาตมาและคณะปลอดภัย จึงได้เล่าเหตุการณ์ให้ฟัง

ว่า...พอพวกท่านบิณฑบาตออกจากหมู่บ้านเพื่อมุ่งหน้ากลับวัด แม่อุ้ยที่หมู่บ้านคนหนึ่ง กำลังหาบครุเดินตามหลังพระคุณเจ้ามา ไม่ห่างท่านมากนัก พอพวกท่านข้ามลำห้วยมาไม่ไกลเลย อาจเพียง ๑๐ กว่าเมตร ถึง ๒๐ เมตรเท่านั้น แม่อุ้ยแกก็เจอเหตุร้ายคือ ขณะที่จะลงตักน้ำในห้วยก็เจอหมีหางงอที่ท่าน้ำ มันคงมาดื่มน้ำ

พอมันเห็นแม่อุ้ยมันก็กระโจนเข้าใส่แกทันที มันตะปบหน้าผากแกถลกเอาหนังหน้าผากดึงลงมาจนปิดจมูก แกร้องออกมาอย่างสุดเสียงด้วยความกลัวตาย ชาวบ้านจึงแตกตื่นวิ่งมาดูกันหลายคน มันเห็นว่าคนมากจึงเผ่นหนีหายไป หากคนมาช้าอีกนิดเดียวแม่อุ้ยแกคงเสร็จคาที่ ชาวบ้านจึงนำแกไปพยาบาล...

เพียง ๑๕ วัน แม่อุ้ยคนนั้นก็ตาย คงเพราะทนพิษบาดแผลไม่ไหว และยาที่ใช้รักษาพยาบาลก็เป็นยาพื้นบ้าน ซึ่งใช้รักษาแผลทั่วไป ขณะนั้นอาตมาลองนึก ๆ ดู เอ๊ะ!...บุญกุศลนี้ช่วยเราได้จริง ๆ คราวนี้พวกเราแคล้วคลาดอย่างหวุดหวิด ถ้าพวกอาตมาช้าไปกว่านี้นิดเดียวอะไรจะเกิดขึ้นกับพวกอาตมา เจ้าสัตว์ป่าที่แสนดุร้ายเช่นเสือและหมี อาตมาก็แคล้วคลาดได้ ด้วยความบังเอิญจริง ๆ **บุญเป็นที่พึ่งของเราหนอ...**

ไข้ป่ามาเยือนอีกครั้ง

ขณะที่หลวงปู่พักอยู่ที่ถ้ำอินทร์โขงนั้นเอง ก่อนออกพรรษาไม่นาน ท่านได้อาพาธเป็นไข้ป่าอีกครั้ง อาการหนักมากจนฉันอาหารไม่ได้ไปหลายวัน โยมก็ไปตามหมอมาตรวจและให้การรักษาท่าน ไม่ว่าจะฉีดยาหรือจะวิธีใด ๆ อาการของท่านก็ยังไม่ดีขึ้น ทางหมอก็ขอให้ท่านไปพักรักษาตัวอยู่ในตัวอำเภอเถิน จะได้สะดวกในการรักษา

ในตอนนั้นหลวงปู่เคยเล่าให้ฟังว่า "อาตมาได้สัตตาหะไประหว่างพรรษา พักอยู่ที่วัดอุ่มลอง ใกล้คลีนิคของคุณหมอสี ผู้เป็นเจ้าของไข้ หมอใส่ใจเป็นอย่างดีจนอาการทุเลาลงมาก เมื่อครบ ๗ วันคือครบสัตตาหะจึงต้องกลับถ้ำอินทร์โขง เพื่อประกอบพิธีออกพรรษา แล้วอาการก็ยังไม่ดีขึ้น ขณะที่อาพาธเป็นไข้ป่านั้น ก็เกิดมีอาการหัวใจเต้นไม่ปกติบางครั้งเต้นแรงขนาดหนัก ทำเอาเกือบจะไม่เป็นผู้เป็นคนเอาเสียเลย คิดว่าจะไม่รอดแน่แล้ว อาตมานึกถึงพระพุทธดำรัสที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า **คนแก่หนึ่งคนที่ถูกโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนหนึ่ง ย่อมไม่สะดวกแก่การบำเพ็ญโมกขธรรมเลย** อาตมายิ่งซึ้งเพราะความจริงได้เกิดขึ้นแก่อาตมาเอง ความเพียรก็ถอย จิตใจก็สงบยากคงเพราะเหตุนี้กระมังพระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า ... อะโรคะยา ปะระมา ลาภา ความไม่มีโรคเป็นลาภอย่างยิ่ง

อาตมาอยากจะบอกแก่ท่านทั้งหลายจากใจจริงว่า เมื่อท่านยังหนุ่มแน่น ยังไม่ถูกโรคภัยเบียดเบียน ควรรีบปฏิบัติเสียเถอะ ถ้าท่านมัวแต่ประมาท ชาตินี้ท่านอาจจะพลาดโอกาสไปเลย เพราะถ้าป่วยแล้วท่านจะท้อแท้ไม่มีแก่ใจที่จะปฏิบัติ หรือถ้ามัวแต่ผัดเดือนผัดปี ก็อาจจะถึงแก่ชีวิตโดยไม่มีโอกาสปฏิบัติธรรม นี่เรียกว่าหมดโอกาสตลอดชีวิต น่าเสียดายที่เกิดมาแล้วมัวแต่ประมาท เลยเป็นหมันทางการสร้างบารมี

ความสุขอาจจะเกิดจากการกิน การนอน การเที่ยว หรือสาเหตุอื่น ๆ สารพัด แต่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความสุข ที่เกิดจากสิ่งดังกล่าวเป็นความสุขที่หยาบ ๆ เป็นความสุขที่ปลอม ส่วนความสุขที่ละเอียด และเป็นความสุขที่บริสุทธิ์ยิ่ง คือความสุขที่เกิดจากความสงบ (นัตถิ สันติ ปะรังสุขัง ความสุขที่เสมอความสงบไม่มี) เมื่อหมอแนะว่าไข้หนัก และมีโรคแทรกซ้อนด้วยจึงควรไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลใหญ่ที่เชียงใหม่ อาตมาก็ตัดสินใจทำตามที่หมอแนะ”

ออกจากถ้ำอินทร์โชง มุ่งไปแวะพักที่สำนักสงฆ์นันทวนาราม อำเภอเถิน พักอยู่ ๔-๕ วันก็ออกเดินทางต่อไป ผ่านลำปางเข้าเชียงใหม่ พักอยู่ที่วัดเจริญธรรม อำเภอสันป่าตอง พักรักษาตัวอยู่ ๔ - ๕ เดือนอาการ โรคหายเกือบปกติ

ขึ้นปี พ.ศ.๒๔๙๔ คณะญาติโยมจากอำเภอเถิน ตามมานิมนต์ให้กลับไปอยู่จำพรรษา (พรรษาที่ ๑๕) ที่วัดนันทวนาราม หรือ วัดสันติสุขารามในปัจจุบัน ซึ่งหลวงปู่ท่านก็รับนิมนต์ ในพรรษาท่านได้บำเพ็ญเพียรอย่างเต็มที่ เพราะไม่ค่อยมีธุระมาก สำหรับสาเหตุนั้น ท่านเล่าว่า ก็คงเนื่องจากอาตมาอยู่ในฐานะพระลูกวัด ความหนักจึงอยู่ที่พระอาจารย์เหรียญทั้งหมด

พอออกพรรษาในปีพ.ศ. ๒๔๙๔ หลวงปู่และเพื่อนสหธรรมมิกก็ได้ออกธุดงค์แสวงหาวิเวกเช่นเคย โดยวิเวกไปทางใต้ ผ่านบ้านนาเกลือ บ้านสันต้นขิง

หลวงปู่ท่านได้เขียนบรรยาย เรื่องราวต่าง ๆ ในครั้งนั้นไว้ว่า "เมื่ออยู่ที่อำเภอแม่พริก ได้เห็นธรรมเนียมของบางท้องถิ่น ที่ควรนำมากล่าว คือการบูชาพระรัตนตรัยที่พิสดาร เช่นเมื่อไปวัด เขาจะจัดภาชนะอาหาร ๑ ชุด ส่วนดอกไม้ธูปเทียนนั้นเขาจะแบ่งเป็น ๓ ชุดใหญ่ ๆ ด้วยกัน เอาบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ๑ ชุดสำหรับอีก ๒ ชุดที่เหลือเขาจะเอาบูชาธรรมมาสน์ ๑ ชุด และอีกชุดเขาเอาไว้บูชาอาสน์สงฆ์ เดี๋ยวนี้ไม่ทราบว่ายังมีธรรมเนียมอย่างนี้อยู่หรือเปล่า เห็นว่า เป็นธรรมเนียมที่แปลกและดี ควรปฏิบัติเลยนำมาเล่าสู่ท่านทั้งหลายได้พิจารณา"

พันธะ ๓

...ความรักลูก
เหมือนห่วงผูกคอ
ความรักสิ่งของ
เหมือนปอผูกศอก
ความรักไร่นาสาโท
เหมือนปลอกสวมตีน
ใครแก้สามปลอกนี้ได้
เข้าสู่พระนิพพาน...

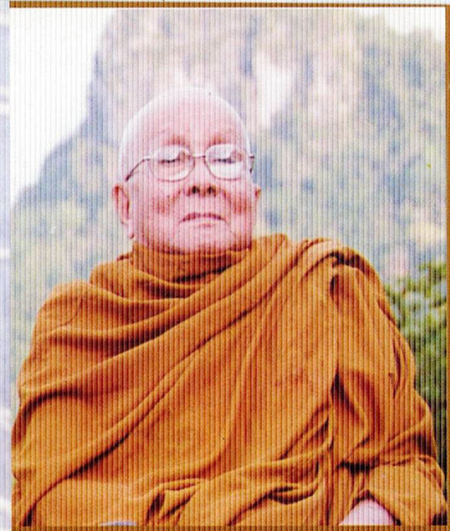

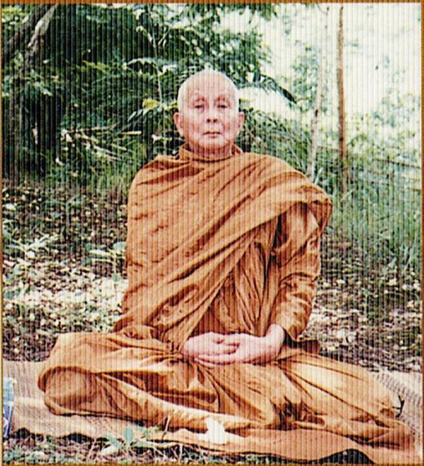

สร้างวัด นฤมลวัฒนา

พรรษาที่ ๑๖-๑๘

(พ.ศ. ๒๔๙๕ - ๒๔๙๗)

ขึ้นปี พ.ศ.๒๔๙๕ พระอาจารย์แส่ว (กุศล) กุสลจิตฺโต พร้อมด้วยญาติโยมจากอำเภอหล่มเก่าไปนิมนต์ หลวงปู่ถึงอำเภอเถิน เพื่อให้หลวงปู่ไปช่วยก่อสร้างสำนักสงฆ์ที่อำเภอหล่มเก่า เดือนกุมภาพันธ์ ท่านจึงออกเดินทาง ในครั้งนี้คณะของท่านเดินทางโดยรถจี๊ปซึ่งเป็นของหนานอุ่น นันทพันธ์ เดินทางจากเถินผ่านจังหวัดตาก สุโขทัย แล้วพักที่พิษณุโลก ๑ คืน

รุ่งขึ้นจึงต่อรถไฟไปลงสถานีตะพานหิน แล้วขึ้นรถยนต์ต่อไปหล่มสัก ผ่านอำเภอชนแดนจากนั้นก็ขึ้นเขาลงเขา จนถึงเชิงดอยเขารังซึ่งเป็นหมู่บ้านวังชมภู โดยหลวงปู่ได้เมตตาเล่าให้ฟังว่า

"สมัยนั้นส้มเขียวหวานของกำนันจุน คุ้มวงศ์ กำลังมีชื่อเสียงก้องประเทศไทยแม้กระทั่งชาวต่างประเทศก็มาดูมาชมสวนส้มของกำนัน ตัวกำนันเป็นคนร่างเล็กแต่ใจใหญ่ใจ สู้จนสร้างชื่อเสียงได้ด้วยลำแข้งลำขา เป็นบุคคลที่น่าเอาเยี่ยงอย่างคนหนึ่งของเมืองไทย ออกจากหมู่บ้านวังชมภู ผ่านจังหวัดเพชรบูรณ์ ถึงหล่มสัก และพักบ้านหนองบัว ตำบลสักหลง อำเภอหล่มสัก แล้วเดินทางต่อไป จนถึงหล่มเก่า

คณะของอาตมาอยู่ด้วยกัน ๓ รูปคือพระอาจารย์พุดทา พระอาจารย์แส่วและตัวอาตมาเอง สถานที่ที่จะสร้างสำนักสงฆ์นั้นเป็นเนินเล็ก ๆ อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของหล่มเก่า วันต่อมาก็พาคณะญาติโยมไปปราบที่ ปราบทาง ซึ่งมีโยมไปช่วยประมาณ ๓๐ กว่าคน ทำงานทั้งวันจึงพากันกลับบ้าน อาตมาแน่ใจว่าจะต้องถูกต่อต้านแน่นอน แต่อาตมายึดหลักว่า เขาจะพูดจะด่า หรือกล่าวโทษอย่างไรก็จะอดทน ไม่โต้ตอบ ตามหลักอวิหิงสา เพราะทนเสียจนด้านมาแล้ว

อาตมาโดนมรสุมสารพัดทั้ง ๆ ที่ได้เข้าปรึกษานายอำเภอ ก่อนที่จะมีการลงมือก่อสร้างเป็นที่เรียบร้อย ซึ่งท่านนายอำเภอก็เห็นด้วยและไม่มีข้อขัดข้องใด ๆ เพียงไม่นานศาลาโรงธรรม มุงแฝก ๔ ห้อง กุฏิหลังเล็ก ๆ ๓-๔ หลังก็แล้วเสร็จ มรสุมก็ยังไม่เว้นแต่ละวัน จนญาติโยมที่มาช่วยงานต่างก็

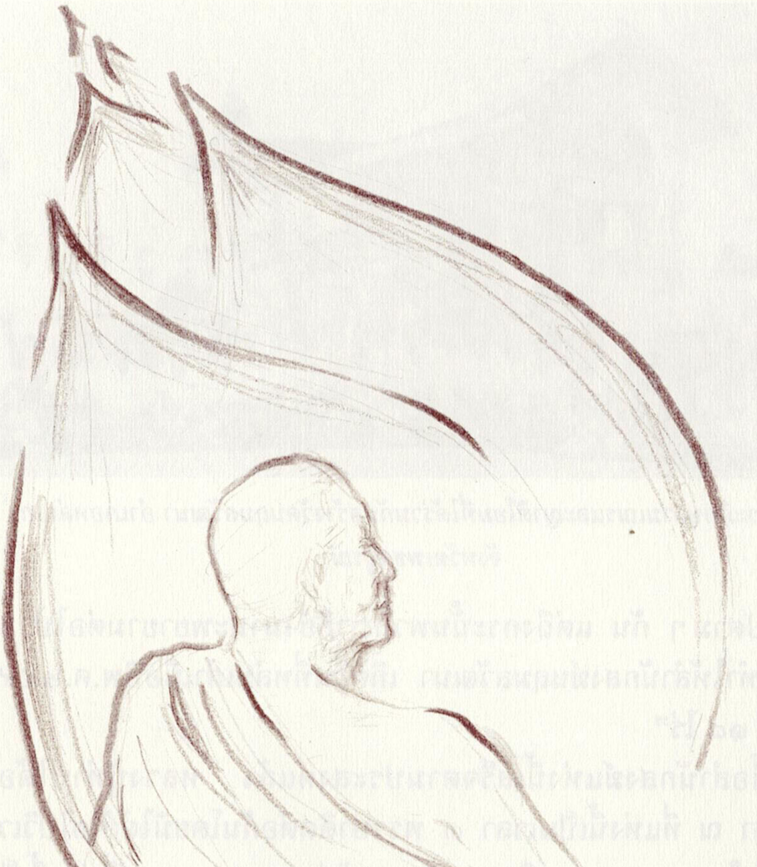

คณะพระภิกษุสามเณรและญาติโยมที่ได้ร่วมกันสร้างวัดนฤมลวัฒนา อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

ท้อแท้ไปตาม ๆ กัน แต่ถึงกระนั้นพวกเราก็ยังมานะพยายามต่อไป จนสามารถทำให้สำนักสงฆ์นฤมลวัฒนา เกิดขึ้นที่หล่มเก่าเมื่อปีพ.ศ.๒๔๙๕ ในเนื้อที่ ๑๘ ไร่"

เมื่อสำนักสงฆ์แห่งนี้เสร็จตามประสงค์แล้ว หลวงปู่ท่านได้อยู่จำพรรษา ณ ที่แห่งนี้เป็นเวลา ๓ พรรษาติดต่อกันโดยมิได้ย้ายไปวิเวก ณ ที่แห่งใดเลย และดูเหมือนองค์หลวงปู่ท่านจะชอบสถานที่แห่งนี้เป็นพิเศษด้วย เพราะท่านเคยเล่าให้ฟังว่า "อาตมาประทับใจเนินเขาที่นี่มาก ขึ้นยืนชมทิวทัศน์อยู่เสมอ ๆ เพียงแค่นั้น ก็รู้สึกเย็นใจ สบายใจ ถึงกับเคยนึกว่าแม้เกิดชาติหน้าหากระลึกถึงความหลังได้ ก็จะขอมาบูรณะหรือพัฒนาวัดนฤมลวัฒนาแห่งนี้ต่อ เพราะมีหลายอย่างที่ยังมิได้ทำตามที่ตั้งใจไว้ เป็นอันว่าอาตมาได้มาสร้างมาพัฒนาวัดนฤมลวัฒนาเป็นเวลา ๓ ปี (พ.ศ.๒๔๙๕-๒๔๙๗) ศาลาการเปรียญหลังเก่านั้นสร้างเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๖ ส่วนศาลาอเนกประสงค์หลังใหม่สร้างเมื่อปีพ.ศ.๒๕๓๙ ซึ่งสร้างขึ้นพร้อมกับปโมทิตเจดีย์ที่หนองบัวฯ"

ครั้นเมื่อออกพรรษาปีพ.ศ.๒๔๙๗ ท่านก็หวนคิดถึงถิ่นมาตุภูมิ หลวงปู่จึงได้เดินทางกลับมาตุภูมิ โดยไปพักอยู่ที่ป่าช้าศรีสว่าง (ป่าช้าบ้านขาม) ตำบลบ้านขาม อำเภอหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

"ฝนตกบ่ชอบ เมื่อนักปราชญ์เบื่อครองธรรม
คนบ่ยำนักบวช เพราะนักบวชละสิกขาวินัย
เมื่อหน้าหากซิมีแลฯ"

พรรษาที่ ๑๙-๒๔

(พ.ศ. ๒๔๙๘ - ๒๕๐๓)

เมื่อหลวงปู่อยู่ที่วัดอโศการาม

ท่านพักอยู่ที่ป่าช้าศรีสว่างประมาณ ๒-๓ ปี (พรรษาที่ ๑๙-๒๐) ก็ได้ทราบข่าวจากเพื่อนสหธรรมมิกของท่านว่า ท่านพ่อลี ธมฺมธโร ได้ไปสร้างวัด พัฒนาเสนาสนะอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ ชื่อว่า **วัดอโศการาม** หลวงปู่ท่านก็เคารพนับถือท่านพ่อลีเป็นเสมือนครูบาอาจารย์ และเคยอยู่ร่วมปฏิบัติกับท่านพ่อลีไม่ว่าจะเป็นที่ห้วยน้ำริน เชียงใหม่,วัดนฤมลวัฒนา หล่มเก่าและภูกระดึง

ท่านพ่อลี ธมฺมธโร
วัดอโศการาม
จังหวัดสมุทรปราการ

หลวงปู่ได้เล่าให้ฟังว่า "นอกจากจะทราบว่าท่านพ่อลีไปสร้างวัดอโศการาม และยังทราบอีกว่าท่านจะจัดงานฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษ อย่าง

ใหญ่โตมโหฬารในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ รับสมัครผู้บวชเณร ๕,๐๐๐ กว่าคน บวชพราหมโณ พราหมณี ๕,๐๐๐ คน

พอได้ทราบเช่นนั้น อาตมาก็ตัดสินใจไปร่วมงานครั้งนี้ด้วย เพราะคิดว่าคงมีพระอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงไปร่วม ในงานใหญ่โตมโหฬารอย่างยิ่งตลอดชีวิตก็ยังไม่เคยเห็นที่ไหนจัดงานใหญ่โตถึงเพียงนี้ จึงขอนำมาเล่าย่อ ๆเผื่อท่านที่ไม่ได้ไปจะได้ทราบลักษณะงานโดยย่อ

งานฉลอง๒๕ พุทธศตวรรษ
ณ วัดอโสการาม จังหวัดสมุทรปราการ

งานนี้เรียกว่า...งานฉลองกึ่งพุทธศตวรรษ ...กำหนดจัด ๑ เดือน

เมื่อวันเริ่มงานคนก็มืดฟ้ามัวดินแล้ว ๑ ก็กลุ่มคนที่ไปร่วมทำบุญแบบชาวบ้านธรรมดา ๆที่ถือศีลห้า ๒ ก็ผู้ที่ไปปฏิบัตินุ่งขาวห่มขาวถือศีลแปด แต่ไม่ปลงผม ๓ ก็ผู้ที่ปลงผมนุ่งขาวและถือศีล แปด ๔ ผู้ที่ไปรับการบวชเณร ๕ ผู้ที่ไปรับการบวชพระ ๖ พระหนุ่มเณรน้อยทั้งหลายที่ร่วมในงาน ๗ ทั้งพระปรมาจารย์ทั้งหลายจากทั่วประเทศที่ได้รับนิมนต์ไปร่วมงาน เรื่องจีวรหรือผ้าขาวนั้นจ่ายให้ไม่อั้น เพียงแต่ให้ไปแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ว่าจะบวชขาว หรือบวชพระบวชเณรเท่านั้น อาหารการกินก็บริบูรณ์

คาดโดยคร่าว ๆ งานครั้งนี้คงจ่ายไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้าน (ถ้าคิดเป็นเงิน) นับว่าเป็นงานประวัติศาสตร์จริง ๆ แสดงถึง**บารมีของท่านหลวงพ่อลีนี้ยิ่งใหญ่มาก ตัวท่านเป็นคนอุบลฯ อำเภอม่วงสามสิบ เป็นศิษย์ชั้นอาวุโสของ หลวงปู่มั่น** ท่านพ่อลีออกเผยแผ่พระศาสนาไปทั่วทุกสารทิศไม่ว่าจะเป็น จันทบุรี เชียงใหม่ ลำปาง เพชรบูรณ์ สมุทรปราการ

และอีกหลาย ๆ จังหวัด อาตมากับท่านเคยอยู่พำนักร่วมกันหลายแห่งหลายเสนาสนะ เรียกได้ว่า **ท่านพ่อลีท่านเป็นกำลังสำคัญของพระศาสนาเลยทีเดียว** ก็เป็นที่น่าเสียดายท่านมามรณภาพเสียก่อน ด้วยอายุเพียง ๕๕ ปีเท่านั้น”

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๐ นี้เอง หลวงปู่ จึงได้อยู่จำพรรษากับท่านพ่อลีที่ วัดอโศการาม โดยท่านเล่าว่า “ อาตมาได้ทราบว่าที่วัดอโศการามนั้น มีระเบียบและข้อวัตรกิจวัตรที่เคร่งครัดมาก ท่านพ่อลีนั้นท่านเป็นผู้ที่เฉียบขาด เด็ดเดี่ยว อาตมาได้รับทั้งความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติกรรมฐานจากวัดอโศการาม เป็นอย่างมาก ด้านการอบรมท่านพ่อลีท่านเน้นหนักการปฏิบัติด้านสติปัฏฐาน คือเอาสติคอยกำหนดพิจารณา กาย เวทนา จิต ธรรม ทุก ๆ ขณะให้รู้เท่าทันกาย เวทนา จิต ธรรม ตามความเป็นจริง ซึ่งถ้าไม่มีเหตุจำเป็นสุดวิสัยแล้ว ท่านพ่อลีท่านจะเทศน์อบรม และพานั่งสมาธิเองทุกวัน ญาติโยมหรือพระเณรที่อยู่ฝึกอบรมในคราวสมโภชกึ่งพุทธกาลครั้งนั้น รู้จักการนั่งสมาธิ เดินจงกรม เป็นอย่างดีโดยส่วนมาก และอีกอย่างหนึ่งก็**คือบทสวดทิพย์มนต์ ที่อาตมาพาญาติโยมสวดอยู่ทุกวันนี้ก็วัดอโศการามนั่นแหละเป็นต้นตำรับ** ครูบาอาจารย์ที่ผ่านสำนักวัดอโศการาม ล้วนสวดได้หมด

ครั้นออกพรรษาแล้วคณะญาติโยมจากอำเภอเถิน ก็ตามมานิมนต์อาตมาถึงวัดอโศการาม เพื่อนิมนต์ให้กลับไปอยู่ที่วัดนันทวนารามอีก อาตมาก็รับนิมนต์เป็นอันว่าปีพ.ศ.๒๕๐๑อาตมากลับมาจำพรรษาที่วัดนันทวนาราม อำเภอเถิน ให้การอบรมแก่ญาติโยม และ พระเณร โดยเน้นหนักทางด้านสมถะ ยึดถือว่าปริยัตินั้นคือการเรียนทฤษฎี เช่น เรียนนักธรรมตรี โท เอก หรือเรียนด้านบาลี ส่วนด้านปฏิบัติ นั้นก็คือการเอาศีล สมาธิ ปัญญา มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ปฏิเวธ คือความสงบสุขอันเกิดจากการปฏิบัติในเรื่องศีล สมาธิ ปัญญา”

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ หลวงปู่จึงได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดนฤมลวัฒนา ได้พัฒนาจัดสร้างเสนาสนะที่ค้างคาอยู่ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ และต่อมาก็เป็นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมาย

หลวงปู่ท่านไม่เคยทิ้งการปฏิบัติบำเพ็ญเพียรเลย ข้อวัตรต่าง ๆที่พึงกระทำท่านก็มิได้ละเลย กลับเป็นผู้นำพาหมู่คณะให้ปฏิบัติตาม ทั้งยังเป็นตัวอย่างที่ดีต่อลูกศิษย์ลูกหาอีกด้วย พอจวนจะเข้าพรรษาในปี พ.ศ.๒๕๐๓ หลวงปู่จึงเดินทางมาพักจำพรรษาที่วัดอโศการามอีกครั้งหนึ่ง ในพรรษานี้ท่านพ่อลีสอนเน้นหนักในเรื่องอานาปานสติ และไตรสิกขามี ศีล สมาธิ ปัญญา ท่านพ่อลีได้ให้การสั่งสอนเป็นปกติ ด้วยกำลังใจอันเข้มแข็งของท่าน

พรรษาที่ ๒๕ - ๒๙

(พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๐๘)

เป็นเจ้าอาวาสวัดอรัญญวาสี ท่าบ่อ

ครั้นในปี พ.ศ.๒๕๐๔ และ ๒๕๐๕ หลวงปู่ได้กลับไปจำพรรษาที่วัดนฤมลวัฒนา คราวนี้หลวงปู่ท่านเร่งพัฒนาทั้งทางด้านวัตถุและบุคคล ที่ว่าวัตถุนั้นคือท่านพัฒนาเสนาสนะภายในวัด ในส่วนที่ท่านยังทำคั่งค้างอยู่ และด้านบุคคลคือท่านให้การอบรมสั่งสอนชาวบ้านโป่งตูม และหมู่บ้านใกล้เคียง เน้นการเจริญภาวนา อีกทั้งเรื่องไตรสิกขา ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันกับหลวงปู่มั่นทุกกระเบียด

จากนั้นหลวงปู่ ท่านได้กลับไปวัดป่าศรีสว่าง อุดรธานี ในราวต้นปีพ.ศ.๒๕๐๖ เพื่อร่วมงานฉลอง

หลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี
วัดหินหมากเป้ง จังหวัดหนองคาย

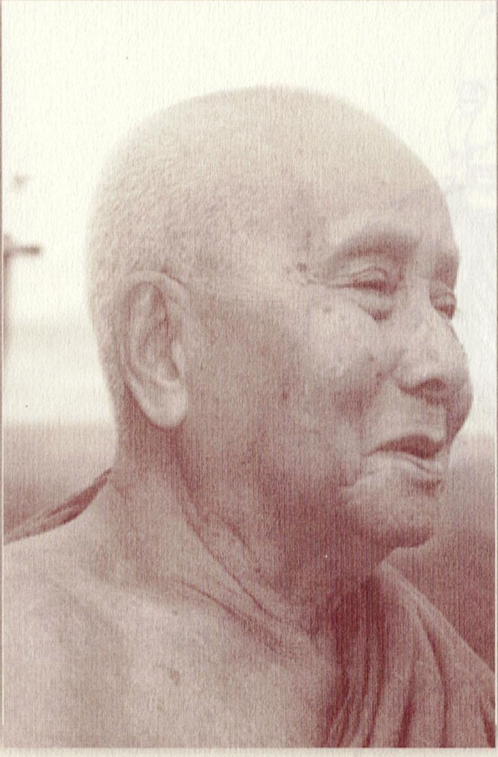

หลวงปู่อ่อนสี จุนฺโท
วัดป่ารัตนมงคล จังหวัดอุดรธานี

ศาลาการเปรียญ เมื่อเสร็จงานหลวงปู่จึงได้ชักชวนหลวงปู่อ่อนสี จุนฺโท วัดบ้านอูบมุง (วัดป่ารัตนมงคล) อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี ไปวิเวกปฏิบัติธรรมทางจังหวัดหนองคาย ได้ไปแวะพักที่วัดอรัญญวาสี ในเขตอำเภอท่าบ่อ ซึ่งวัดนี้ท่านหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น และครูบาอาจารย์ในสายกรรมฐานอีกหลายรูป เคยมาพำนักปฏิบัติธรรมอยู่ที่วัดนี้เช่น หลวงปู่ดูลย์ อตุโล, หลวงปู่สุวรรณ สุจิณฺโณ, หลวงปู่กู่ ธมฺมทินฺโน, หลวงปู่กว่า สุมโน, หลวงปู่บุญมา จิตเปโม, หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ, และหลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี เป็นต้น

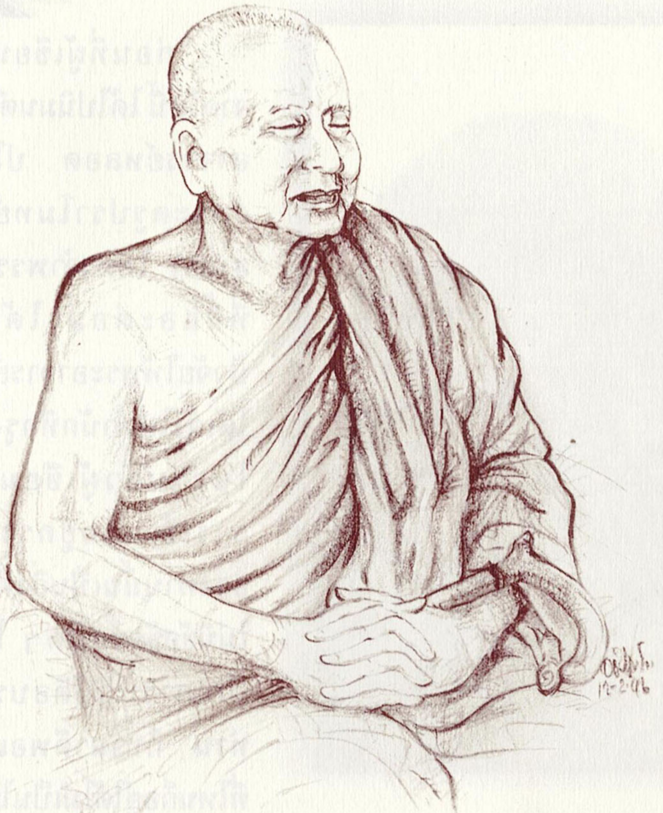
ซึ่งหลวงปู่เทสก์ เทสฺรํสี ได้เคยบันทึกถึงหลวงปู่ ในหนังสือที่ระลึกเนื่องในงานยกช่อฟ้าและผูกพัทธสีมา พระอุโบสถวัดอรัญญวาสีไว้ว่า "... สมัยที่ผู้เขียนได้จำพรรษาอยู่ ณ วัดนี้ (วัดอรัญญวาสี) ท่านเกตุผู้พี่ชายของผู้เขียนก็ได้มรณภาพ ออกพรรษาแล้วโยมมารดาก็ได้เสียไปอีก พร้อมกับโรคประจำตัวของผู้เขียนกำเริบหนัก จำเป็นจึงต้องย้ายไปจำพรรษา ที่จันทบุรี

ก่อนที่ผู้เขียนจะไปจากวัดนี้ ได้ไปนิมนต์ให้พระอาจารย์หลอด ปโมทิโต (พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา) ให้มาจำพรรษา ณ ที่นี้และต่อมาได้มีเหตุปัจจัยให้พระอาจารย์หลอดได้เข้าไปพำนักที่กรุงเทพฯ ในส่วนตัวผู้เขียนคิดว่าการเข้ามาอยู่กรุงเทพฯ ของท่านนั้นเป็นสิ่งที่ดี คงไม่มีข้อขัดข้องใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติอบรมของท่าน ก็ทำมาดีพอแล้วอยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ไม่เป็นไรหรอก เมื่อพระอาจารย์หลอดไปแล้ว หลวงตานาคก็ได้ครองวัดต่อมา...”

เป็นอันว่าหลวงปู่ท่านพำนักอยู่ที่วัดอรัญญวาสี ถึง ๓ พรรษาติดต่อกันคือ พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๐๘ หลังจากออกพรรษาในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ แล้ว หลวงปู่ก็ได้ออกธุดงค์วิเวกในแถบอำเภอใกล้เคียง คืออำเภอบ้านผือ อำเภอศรีเชียงใหม่ อยู่ประมาณ ๒-๔ เดือน แล้วจึงกลับมาพักอยู่ที่วัดอรัญญ์วาสีอีกระยะหนึ่ง

ต้องทรมานใจ

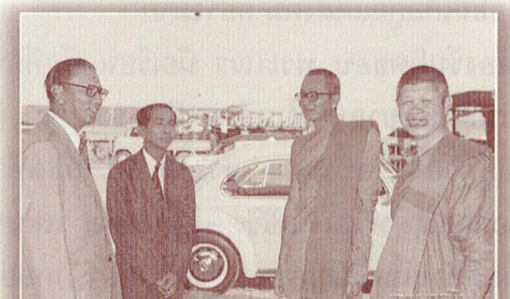
"ไม่เคยมีใครบรรลุธรรม ด้วยการอยู่ไปกินไป นอนไปตามใจชอบ โดยไม่มีการฝึกจิตทรมานใจ"

พรรษาที่ ๓๐ - ๓๒

(พ.ศ. ๒๕๐๙ - ๒๕๑๑)

กรรมฐานสู่กรุง

และแล้วในช่วงกลางปีพ.ศ.๒๕๐๙ หลวงปู่ก็ตัดสินใจจะเข้าอยู่กรุงเทพฯโดยการชักชวนของเพื่อนพรหมจรรย์ ที่เคยร่วมทุกข์ร่วมยากกันมา หลวงปู่เคยเล่าถึงเหตุการณ์ตอนนี้ว่า "ครูบาอาจารย์บางรูปเมื่อทราบข่าว

หลวงปู่กับพระเทพเจติยาจารย์

ว่าอาตมาจะเข้าอยู่ในกรุงเทพฯ ท่านก็ไม่เห็นดีด้วย พร้อมกับให้แง่คิดว่าไหนๆ ก็ฝึกอบรมตนมาโชกโชนแล้ว อยู่ป่าอยู่ถ้ำมานาน ไม่น่าที่จะเข้าไป

อยู่ในเมืองเลย ประเดี๋ยวกรรมฐานจะแตก เพราะกรุงเทพฯนั้นมากไปด้วยกามคุณ ๕ แล้วก็จะเสียคน

แต่ครูบาอาจารย์บางรูปก็ให้เหตุผลว่าท่านฝึกมาดีแล้ว ศีล สมาธิ ปัญญา ก็มีมากคง พอที่จะคุ้มครองตัวท่านได้ ถ้ามั่นคงใน ศีล สมาธิ ปัญญา แล้ว อยู่ป่าอยู่กรุงก็ไม่เป็นไรหรอก เพราะกามคุณ ๕ มันอยู่ที่คน ดังนั้นที่ไหน ๆมันก็มีกามคุณ ๕ ทั้งนั้นแหละ อย่าว่าแต่ในกรุงเลย

ในที่สุดอาตมาก็ตัดสินใจเข้าอยู่จำพรรษาที่วัดธรรมมงคล พระโขนง กรุงเทพฯ กับท่านเจ้าคุณวิริยังค์ ซึ่งในอดีตอาตมากับท่านเคยอยู่ด้วยกันที่วัดป่าบ้านโคก ตำบลตองโขบ สกลนคร โดยขณะนั้นพระอาจารย์ใหญ่มั่น ภูริทตฺโต เป็นประธานสงฆ์ ส่วนเจ้าอาวาสคือพระอาจารย์กงมา

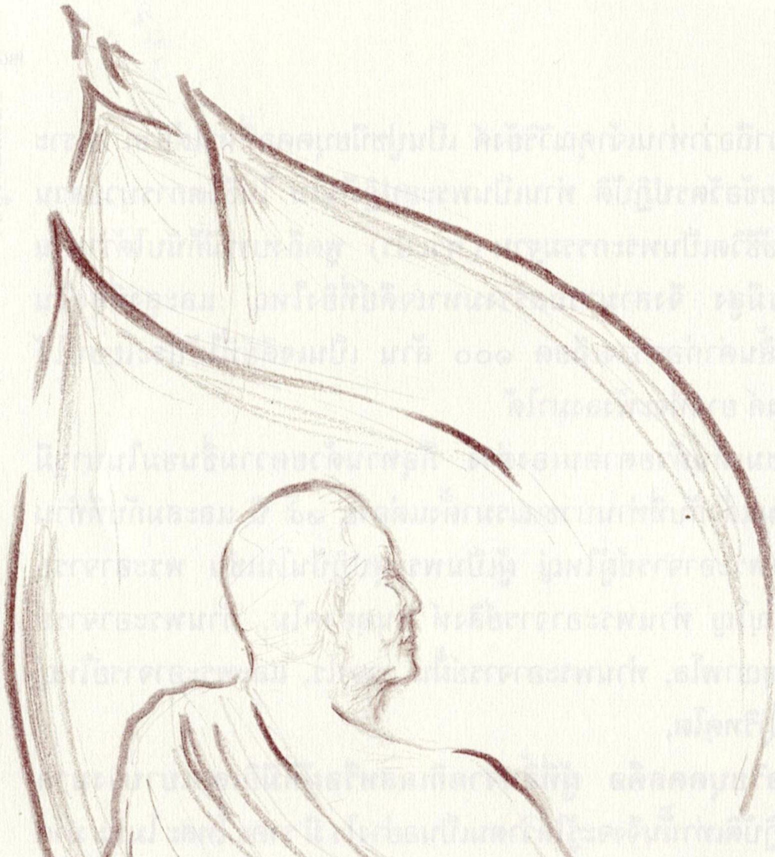
วัดธรรมมงคล กรุงเทพฯ เพิ่งสร้างเมื่อปีพ.ศ.๒๕๐๖ ดังนั้นปีพ.ศ. ๒๕๐๙ ที่อาตมาเข้าไปอยู่จำพรรษานั้น จึงถือว่าวัดธรรมมงคลยังเป็นวัดใหม่อยู่ ท่านเจ้าคุณวิริยังค์ ท่านเป็นพระนักปฏิบัตินักพัฒนา นักเสียสละ นักสังคมสงเคราะห์ ที่หาได้ยากมากในเมืองไทย แม้อาตมาเองยังรู้สึกสงสารและเหนื่อยแทนท่าน ที่เห็นท่านรับภาระอย่างมากมายและเป็นภาระที่ล้วนเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่สังคม อย่างมาก

ในด้านการศึกษาท่านต้องรับผิดชอบ พระเณร นักเรียน นักศึกษาจำนวนมาก ตลอดทั้งนักเรียนชั้นอนุบาล (เด็กเล็ก) อีกหลายชีวิต ซึ่งท่านก็จัดการเรียนการสอนอยู่ภายในวัดนั้นเอง อาตมาอยู่ใกล้ชิดท่านมานานเห็นงานที่ท่านทำเพื่อสังคม หรือเพื่อชีวิตคนอื่นแล้ว แสนจะเหนื่อยใจแทนท่านจริง ๆ โดยที่ท่านเองก็ไม่เคยบ่นว่ายุ่งยากลำบากอย่างโน้นอย่างนี้ นับว่าท่านเจ้าคุณเกิดมาเพื่อความลำบาก ในการช่วยเหลือคนอื่นแท้ ๆ

อาตมาถือว่าท่านเจ้าคุณวิริยังค์ เป็นปูชนียบุคคลที่หาได้ยาก เพราะท่านงามด้วยข้อวัตรปฏิบัติ ท่านเป็นพระสุปฏิปันโน ในชีวิตการบวชส่วนมากท่านก็ใช้ชีวิตเป็นพระกรรมฐาน (พระป่า) พูดถึงบารมีก็นับได้ว่าท่านเป็นผู้มีบารมีสูง จึงสามารถสร้างมหาเจดีย์ที่ยิ่งใหญ่ และสูงที่สุดในเมืองไทย สิ้นค่าก่อสร้างเฉียด ๑๐๐ ล้าน เป็นเจดีย์ที่ใช้ประโยชน์ได้อเนกประสงค์ ยากที่จะพังลงมาได้

ผู้ไปชมเห็นด้วยตาตนเองต่าง ก็อุทานด้วยความชื่นชมในบารมีของท่าน สมแล้วกับที่ท่านบวชเณรมาตั้งแต่อายุ ๑๔ ปี และสมกับที่ท่านเคยติดตามพระอาจารย์ผู้ใหญ่ ผู้เป็นพระสุปฏิปันโนเช่น พระอาจารย์กงมา จิรปุญฺโญ ท่านพระอาจารย์สิงห์ ขนฺตฺยาคโม, ท่านพระอาจารย์มหาปิ่น ปญฺญาพโล, ท่านพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร, และพระอาจารย์ใหญ่หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต,

พระอริยบุคคลคือ ผู้ที่สิ้นจากกิเลสหรือผู้ที่มีกิเลสเบาบางมาก ฉะนั้นผู้ที่ปฏิบัติเท่านั้นจึงจะรู้ได้ว่าตนเป็นอย่างไร มี ราคะ โทสะ โมหะ มากน้อยหรือเบาบางเพียงใด สิ่งเหล่านี้เกิดอยู่ในใจของเราเอง ฉะนั้นคนอื่นจะรู้แทนเราได้อย่างไร การที่คนชอบเดากันว่า คนนั้นคนนี้เป็นพระอรหันต์ จึงเป็นเรื่องที่น่าละอาย เพราะเรามิได้ตรัสรู้ แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่า จิตของใครมี ราคะ โทสะ โมหะ มากน้อยแค่ไหน ถ้าเราเดาแล้วผิดพลาด ก็ติดลบแก่ผู้ที่เดานั้นเอง”

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

“แก้ให้ตกเน้อ แก้บ่ตกคาพกเจ้าไว้
แก้บ่ได้แขวนคอนำต่องแต่ง แก้บ่พ้นคนก้นย่างยาย
คาย่างนายเวียนตายเวียนเกิด เวียนเอากำเนิดในภพทั้งสาม
ภพทั้งสามเป็นเฮือนเจ้าอยู่”

ไปเยือนประเทศอินเดีย

หลวงปู่ ไปนมัสการพุทธคยาประเทศอินเดีย
เมื่อ ๒๕ พ.ย. ๒๕๑๑

หลังจากออกพรรษาในปี พ.ศ. ๒๕๑๑ แล้ว หลวงปู่ท่านได้ทราบข่าวจากนักจัดรายการนำเที่ยวประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นแดนแห่งพุทธภูมิ ท่านจึงได้ให้คนไปติดต่อคุณสุวรรณ บริการนำเที่ยวประเทศอินเดีย เพื่อขอระเบียบการเช่นค่าพาหนะในการเดินทาง เรียบร้อยแล้ววันที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๑ ท่านจึงออกเดินทางจากวัดธรรมมงคลถึงดอนเมือง คณะทัศนาจรพร้อมกันที่นั่น มีจำนวนทั้งหมด ๓๑ คน มีพระภิกษุ ๘ รูปโดยมี พระเทพวิสุทธิเมธี (พระปัญญานนทภิกขุ ปัจจุบันดำรงสมณศักดิ์ที่พระพรหมมังคลาจารย์) เป็นประธานสงฆ์

เครื่องบินออกจากดอนเมืองเวลา ๙.๐๐ น. มุ่งหน้าสู่ประเทศอินเดีย ใช้เวลาเดินทาง ๒ ชั่วโมง จึงถึงประเทศอินเดียโดยความปลอดภัยทุกประการ เมืองที่ไปถึงคือเมืองกัลกัตตา อดีตเคยเป็นเมืองหลวงของอินเดียมาก่อน มีพลเมืองมากมาย ความเจริญทางด้านวัตถุ และโบราณสถานก็มีมาก ได้พักอยู่ที่เมืองกัลกัตตานี้ ๒ คืน

เวลา ๑๘.๐๐ น. คณะของท่านจึงออกจากเมืองกัลกัตตาโดยรถไฟ มุ่งหน้าไปยัง พุทธคยา ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดพระพุทธศาสนา ถึงพุทธคยา เวลาตี ๕ พักอยู่สถานีรถไฟ ๑ ชั่วโมง

พอรุ่งสว่างก็มีรถบัสมารับจากสถานีรถไฟ ออกเดินทางไปยัง พุทธคยา ถึงวัดไทย พุทธคยา และทางวัดได้จัดสถานที่พักให้คณะได้พัก กันตามอัธยาศัย นอก จากนี้ก็จัดถวายอาหารบิณฑบาตเช่น ข้าวต้มข้าวสวย เป็นต้น โดยหลวงปู่เล่าว่า

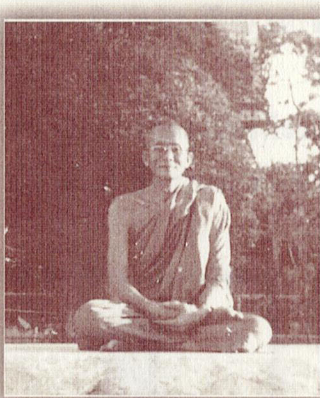
"เมื่อเสร็จภัตกิจแล้ว พวกอาตมาก็พักผ่อนกันตามอัธยาศัย หรือ ใครจะไปนมัสการพระธาตุเจดีย์ต้นศรีมหาโพธิ์ก็ตามใจปรารถนา บางคน ก็พักผ่อนหลับนอนเพื่อจะเอากำลังไว้ตอนบ่าย ๆ แล้วจึงไปนมัสการพุทธคยา ซึ่งเป็นสถานที่ ๆ พระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ อริยสัจธรรมทั้ง ๔ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธมรรค ซึ่งพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญมาเป็นเวลาหลายแสนชาติ จนมาถึง ชาติปัจจุบันนี้ จึงค้นพบสัจธรรมดังกล่าวมาแล้ว

ส่วนอาตมาหลังจากฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว จึงออกเดินทางไป นมัสการพุทธสถาน พระเจดีย์ต้นศรีมหาโพธิ์ ซึ่งห่างวัดไทยไปประมาณ ๑ กิโลเมตร เมื่อถึงพุทธสถานแล้วก็เตรียมจุดธูปเทียน บูชาพระพุทธรูปเจดีย์ ต้นศรีมหาโพธิ์ ซึ่งปรากฏอยู่ในขณะนี้ แต่ลำต้นก็ไม่ใหญ่โตอะไร ทราบว่า เป็นต้นที่ ๔ เรียกว่าลูกต้นโพธิ์นั่นเอง ต้นเดิมตายไปนานแล้ว เช่นเดียวกับ มนุษย์และสัตว์ทั่วไปในโลก ที่มีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป หลังจากชมพุทธ สถานแล้วก็เลยไปเยี่ยมบ้านสตรี ซึ่งมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า สุภาพสตรีคนนั้นคือ นางสุชาดา"

เวลา ๑๘.๐๐ น. คณะของหลวงปู่พร้อมกันที่พุทธสถาน พิธีทางศาสนา ก็เริ่มขึ้นโดย พระเทพวิสุทธิเมธี เป็นผู้นำ กล่าวสดุดีเกียรติคุณพระพุทธ ศาสนา และกล่าวคำนมัสการพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ

ในฐานะเป็นพุทธบริษัท ข้ามน้ำข้ามทะเลมาถึงพุทธคยานี้ ขอความสุขสวัสดีจงมีแก่คณะผู้มาเยือน

ศาสนพิธีเสร็จแล้ว ต่างคนก็หาโอกาสทำความเพียร ทำสมาธิในบริเวณพุทธคยาตามอัธยาศัย หลังจากเสร็จพิธีทุกอย่างแล้ว ก็กลับวัดไทย หลวงปู่ท่านได้เล่าต่อไปอีกว่า

หลวงปู่ทำสมาธิ
บริเวณพุทธคยา
๒๕ พ.ย.๒๕๑๑

"พอรุ่งขึ้นวันใหม่ หัวหน้าคณะบอกว่า จะออกเดินทางไปชมเมืองพระเจ้าพิมพิสาร เจ้าผู้ครองนครกรุงราชคฤห์ หรือเรียกอีกอย่างว่า เบญจคีรีนคร เรียกว่า เขาห้าลูกล้อมรอบ

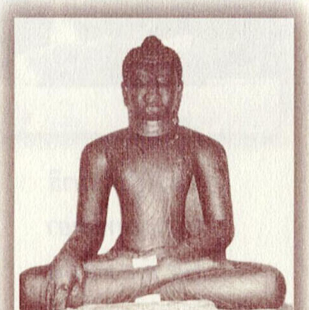
เวลาประมาณ ๙ โมงเช้า รถบัสเทียบเชิงดอยที่เรียกว่า ภูเขาอิสิคีรี คณะของอาตมาลงจากรถเตรียมตัวขึ้นภูเขา ไต่เลียบเชิงดอยไปยังภูเขาคิชฌกูฏ ระยะทางยาวประมาณ ๒ กิโลเมตร ถึงยอดภูเขาคิชฌกูฏ เมื่อถึงยอดเขาแล้วสิ่งที่เรามองเห็นก็ คือก้อนหินซึ่งเป็นเสมือนหัวอีแร้ง

ในตำนานพุทธประวัติบอกว่าภูเขาหัวอีแร้ง (ภูเขาคิชฌกูฏ) เมื่อไต่เลียบไปอีกก็พบซากกุฎีที่พระพุทธเจ้าทรงประทับจำเริญวิหารธรรม พระเจ้าพิมพิสารทรงสร้างถวายพระศาสดา เมื่อพระองค์เสด็จไปประทับเป็นครั้งแรก และครั้งต่อ ๆไปในโอกาสที่พระเจ้าพิมพิสาร หรือประชาชนนิมนต์พระพุทธองค์ไปทรงแสดงธรรม พระพุทธองค์ก็เสด็จไปพักบนภูเขาคิชฌกูฏบ่อยครั้ง

พิธีทางศาสนาก็เริ่มขึ้น หัวหน้านำกล่าวคำนมัสการพระรัตนตรัย เสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็อำลาพุทธสถานที่เขาคิชฌกูฏ ตอนขากลับนี้สบายหน่อย มิได้ใช้แรงเท่าไรเพียงแต่ใช้แรงยันไว้เท่านั้น

คณะอาตมาออกจากภูเขาคิชฌกูฏ เดินทางไปยังเมืองราชคฤห์ใหม่ เป็นเมืองที่พระเจ้าอชาตศัตรูสร้างขึ้นมาใหม่ หลังจากทรมานพระราชบิดาจนสิ้น พระชนม์แล้ว คือสร้างในสมัยพระเจ้าอชาตศัตรูกำลังเรืองอำนาจวาสนาอยู่

ในขณะรถกำลังวิ่งอยู่นั้น อาตมาและคณะก็ได้ยินเสียงบอกว่า "แวะเวฬุวันป่าไม้ไผ่" พวกเราแวะเวฬุวันก็เพื่อจะฉันภัตตาหารเช้าที่นั้น อีก ๕ กิโลเมตรก็จะถึงเวฬุวัน

หลวงพ่อองค์ดำ
ประดิษฐาน ณ มหาวิทยาลัยนาลันทา

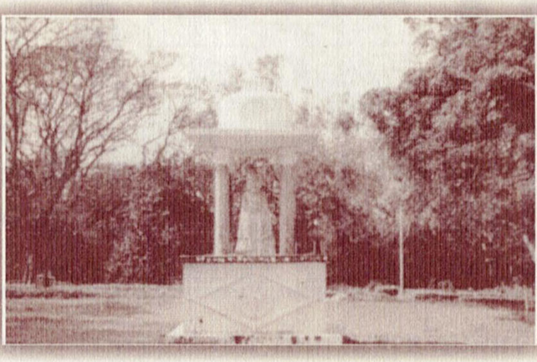
ครั้งพวกอาตมาถึงเวฬุวันและลงจากรถเรียบร้อยแล้ว หัวหน้านำทัศนาจรก็ได้จัดเตรียมอาหารมาถวายพระสงฆ์ ฉันภัตตาหารเรียบร้อยตลอดทั้งญาติโยมก็อิ่มหนำสำราญกันทั่วหน้า

ที่วัดเวฬุวันนั้น ในขณะที่อาตมาไปไม่มีวัตถุโบราณอะไรเหลืออยู่เลย คงมีเหลืออยู่แต่หมู่ไม้เล็ก ๆ ขึ้นอยู่ตามบริเวณวัดเท่านั้น ส่วนไม้ไผ่นั้นหมดหรือตายไปตามกาลเวลาของสังขารทั้งหลาย

หลังจากนั้นก็ขึ้นรถมุ่งหน้าไปสู่มหาวิทยาลัยนาลันทา ซึ่งเป็นถิ่นกำเนิดของอัครสาวกซ้ายขวาของพระพุทธเจ้า ระยะทางจากกรุงราชคฤห์ประมาณ ๑๕ กิโลเมตร รถถึงมหาวิทยาลัยนาลันทาเรียบร้อย คณะของอาตมาลงจากรถเที่ยวชมความยิ่งใหญ่ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้

หลังจากเที่ยวชมมหาวิทยาลัยนาลันทาแล้ว เวลากลับก็แวะไปชมพิพิธภัณฑ์แห่งนาลันทาด้วย ก็มีพระพุทธรูปศิลาแลงแกะสลักสวยงามมาก พระพุทธรูปมีจำนวนร้อย ๆ โดยแตกหักเป็นส่วนมาก เมื่อชมโบราณสถานแล้ว ก็ออกเดินทางไปเยี่ยมพระนักศึกษาไทย ที่มหาวิทยาลัยนาลันทาใหม่ มีประมาณ ๑๐ กว่ารูป และถวายจตุปัจจัยกันตามสมควร แล้วก็เดินทางกลับพุทธคยา

ในระหว่างทางแวะชมบ่อน้ำร้อนตโปทาราม ซึ่งอยู่ริมทางและอยู่ใกล้ภูเขาสัตตคูหาบรรพต เวลานี้พราหมณ์เขาทำเป็นห้อง และเทด้วยปูนซีเมนต์ เพื่อทำเป็นอ่างเก็บน้ำบริการแก่ประชาชนทั่วไป แต่ว่าสกปรกมาก พวกพราหมณ์หรือนักพรตเขาถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ อาบแล้วจะหายจากโรคภัยไข้เจ็บ ใคร ๆ ก็มีสิทธิ์อาบได้ทุกเวลา และไม่มีการหวงห้ามแต่ประการใด

เวฬุวัน
สถานที่แสดง
โอวาทปาฏิโมกข์

กลับถึงวัดไทยที่พุทธคยา เวลาประมาณ ๑๗.๐๐ น. สรงน้ำเสร็จก็พักผ่อนตามอัธยาศัย เพราะวันต่อไปก็จะออกเดินทางไปเมืองพาราณสี รุ่งเช้าพอฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว หลวงปู่และคณะ ก็ย้อนไปนมัสการพุทธคยาอีกครั้งหนึ่งเพื่ออำลาก่อนเดินทางต่อไป

"ตอนค่ำ พร้อมกันทำพิธีถวายกองผ้าป่าแก่เจ้าอาวาสวัดไทย ที่คณะอาตมาได้พักอาศัยเป็นปัจจัยพอสมควร พอเสร็จทุกคนก็พักผ่อนนอนหลับ หรือใครจะทำกิจวัตร สวดมนต์ตามแต่อัธยาศัย

รุ่งขึ้นวันใหม่ฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว หัวหน้าคณะประกาศว่า เวลา ๑๘.๐๐ น.ให้เตรียมตัวและสิ่งของออกเดินทางไปขึ้นรถไฟที่สถานีพุทธคยา ใครจะไปหาสิ่งของที่ระลึกฝากเพื่อนที่เมืองไทย ก็ขอให้รีบกลับมาวันๆ หน่อยเพื่อเดินทางต่อไป"

จากนั้นหลวงปู่จึงพักผ่อนเอาแรง พอตกบ่ายสรงน้ำแล้ว หลวงปู่และพระภิกษุกลับไปที่พุทธคยาอีกครั้งหนึ่ง แล้วไปนมัสการพุทธสถาน เจดีย์ต้นศรีมหาโพธิ์ ระลึกถึง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เสร็จแล้ว

เจดีย์พุทธคยา
พ.ย. พ.ศ.๒๕๑๑

จึงเดินเที่ยวชมร้านค้า และสิ่งของต่าง ๆที่ต้องการ เพื่อนำมาฝากญาติโยมทางเมืองไทย โดยเฉพาะพระปฏิมากรรม ซึ่งมีอยู่ในพุทธคยา เช่น พระพุทธรูป ลูกประคำทำด้วยแก่นจันทร์หอม มีอยู่อย่างดาษดื่นทั่วไปในประเทศอินเดีย

ครั้นกลับถึงวัดไทย เมื่อสรงน้ำเสร็จ ท่านจึงเตรียมบริขารสิ่งของเรียบร้อยเวลา ๑๘.๐๐ น. รถบัสมารับ คณะของท่านจึงได้ไปอำลา

ท่านเจ้าอาวาสวัดไทย ออกจากวัดไทยถึงสถานีพุทธคยา เตรียมตัวขึ้นรถไฟ แต่แล้วคณะของท่านก็คอยรถไฟอยู่นาน เพราะขบวนรถไฟที่จะไปเมืองพาราณสียังไม่มา คอยจนกระทั่ง ๒๑.๐๐ น. รถไฟจึงมาถึง ทุกคนจึงเตรียมตัวขึ้นรถไฟ ไปสู่เมืองพาราณสี โดยหลวงปู่ได้เล่าว่า

"รถไฟเมืองอินเดียนั้นแต่ละตู้จะมีห้องนอน สำหรับห้องนอนมี ๔ เตียง และ ๖ เตียงเป็นอย่างมาก ห้องพระอีกห้องหนึ่ง เมื่อเข้าห้องแล้ว ห้ามเปิดประตูหน้าต่าง ถ้าเปิดไว้แขกทะเล่อทะล่าเข้าไปในห้อง แล้วจะไม่ยอมออก ถึงพวกเราจะบอกอย่างไร ก็ไม่ยอมออก ดังนั้นเจ้าหน้าที่รถไฟเขาจึงห้ามเปิดประตูหน้าต่าง ปิดไว้จนกว่ารถไฟจะไปถึงจุดหมายปลายทางนั่นแหละจึงเปิดได้

เจาคันธีสถูป
สถานที่ปัญจวัคคีย์
พบพระพุทธเจ้าครั้งแรก

รถไฟถึงเมืองพาราณสีเวลาประมาณ ๗ โมงเช้า คณะของอาตมาเตรียมลงจากรถไฟ และขึ้นรถบัสต่อไปยังสถานที่พัก

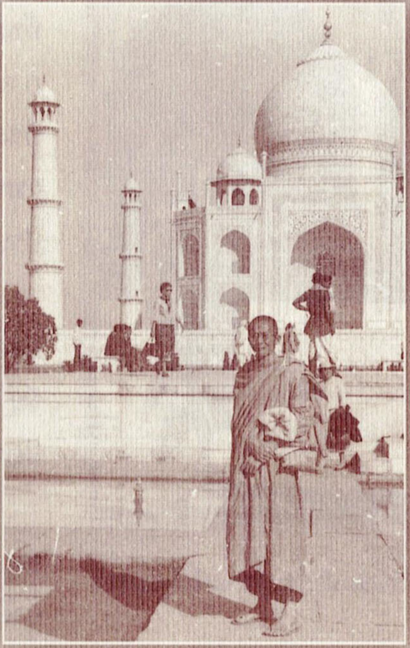
เวลา ๐๘.๐๐ น. ฉันภัตตาหารเสร็จต่างคนก็พักผ่อน ตามอัธยาศัย แต่หัวหน้าคณะบอกว่า เวลาบ่ายจะไปนมัสการพระที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน อันเป็นสถานที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง ๕ รูป เรียกว่า ปฐมเทศนา

เวลา ๑๓.๐๐ น. คณะของอาตมาเตรียมตัวขึ้นรถ มุ่งหน้าไปสู่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งอยู่ห่างจากตัวเมืองพาราณสี ๑๒ กิโลเมตร และอยู่ทางทิศตะวันตกของเมือง ก่อนที่จะถึงป่าอิสิปตนมฤคทายวัน คณะอาตมาก็แวะชมเจดีย์แรกพบ ตามคำบอกเล่าว่า ที่สร้างเจดีย์แรกพบขึ้นไว้นี้ ก็เพื่อให้เป็นสักขีพยานว่า พระพุทธองค์ได้เสด็จมาพบปัญจวัคคีย์ ณ ที่แห่งนี้ ก่อนที่จะแสดงธรรมให้ฟัง เสร็จแล้วคณะของอาตมาก็ออกเดินทางไปยังป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ซึ่งอยู่ห่างกันประมาณ ๑๕ เส้น

ธัมเมกขสถูป
สถานที่แสดงปฐมเทศนา

หลังจากชมป่าอิสิปตนมฤคทายวันแล้ว หัวหน้าบอกกับคณะอาตมาว่า ออกจากนี้ก็จะไปชมแม่น้ำคงคา พวกแขกเขาถือว่าเป็นแม่น้ำที่ศักดิ์สิทธิ์ ถ้าคนที่อาบแล้วเวลาตายจะได้ไปสวรรค์ พอไปถึงแม่น้ำคงคาแล้วก็เห็นบรรดาพวกแขก กำลังอาบน้ำดำหัวกันทั้งหญิงชายหมู่ใหญ่ ปากเขาบ่นภาวนาถึงพระผู้เป็นเจ้า บางคนก็เปล่งวาจากล่าวพระนามพระอิศวร พระศิวะ พระพรหม พระนารายณ์ ซึ่งเป็นเจ้าที่สูงสุดของพวกเขา แขกเขาถือว่าน้ำทุกหยดที่ไหลลงมาตามแม่น้ำคงคา เป็นน้ำตาพระเจ้าจะเป็นพระเจ้าองค์ใดก็ได้ซึ่งอยู่ในจำนวน ๒-๓ องค์นี้ ถือว่าเป็นสิริมงคลทั้งนั้น

นอกจากนี้ก็ขึ้นเรือไปชมที่เผาศพ ซึ่งแขกถือว่าศักดิ์สิทธิ์ เชิงตะกอนหรือสุสานป่าช้า ที่เผาศพก็เอาริมตลิ่งแม่น้ำคงคานั่นเอง เวลาเขาเผาศพเสร็จแล้วก็จะเขี่ยกระดูกลงแม่น้ำไป บางศพก็ไม่เผา ก็ปล่อยให้ลอยไปตามแม่น้ำ เป็นอันว่าการล้างบาปทั้งคนเป็น และคนตายก็เรียบร้อยดี เสร็จจากการชมแม่น้ำคงคาแล้ว ก็กลับมาที่พักและอาบน้ำพักผ่อนตามอัธยาศัย

เวลาบ่าย ๕ โมงเย็นก็ออกเดินทางไปเที่ยวชมเมืองกาสี ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของเมืองพาราณสี เมืองนั้นมีผ้าไหมชั้นดี เช่นผ้ากัมพลที่มีชื่อเสียงมากและเป็นผ้าชั้นดี รถออกเดินทางไม่กี่กิโลเมตรก็ถึงเมืองกาสี ตลาดเปิดตลอดทั้งวัน โดยมากจะเป็นพวกเสื้อผ้าอาภรณ์ และเครื่องแต่งกายของสุภาพสตรีเป็นส่วนมาก

เสร็จการชมตลาดผ้าเมืองกาสีแล้ว ก็เลยไปเยี่ยมพระไทยที่มาพักเรียนอยู่เมืองพาราณสี มีประมาณ ๒๕ รูป คณะของอาตมาถวายจตุปัจจัยเสร็จ พระท่านก็ให้ศีลให้พรแล้วก็กลับที่พัก พรุ่งนี้ก็จะได้ออกเดินทางต่อไป หัวหน้าบอกว่าจะพาไปชม ทัชมาฮาล

บริเวณหน้าประตูทางเข้าทัชมาฮาล

รถออกจากเมืองพาราณสี ถึงทัชมาฮาล เวลาประมาณ ๓ โมงเช้า ภายในทัชมาฮาล กว้างขวางพอประมาณ ตัวอาคารตั้งอยู่ริมแม่น้ำยมนา สถานที่สร้างก็เหมาะเจาะด้วยประการทั้งปวง

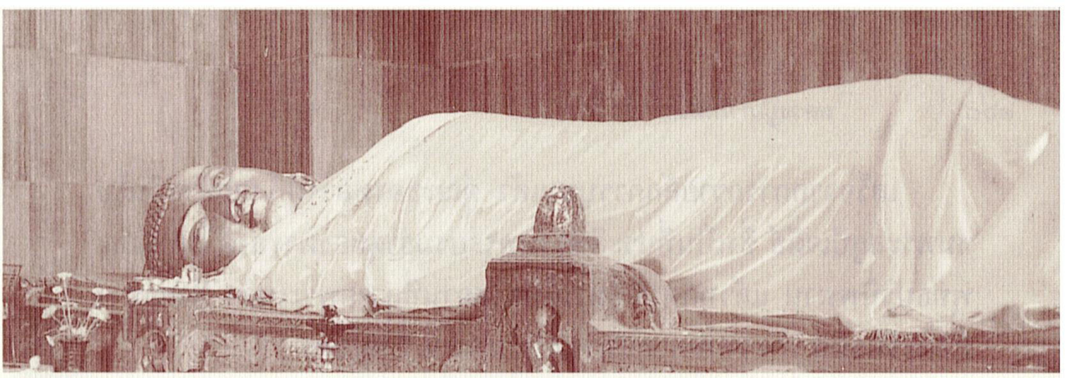
ตัวตึกทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม บนยอดตัวตึกทำเป็นโดมกลมเหมือนลูกจัน ยอดแหลมทำด้วยหินอ่อนล้วน ซึ่งมีความสวยงามมาก

ทัชมาฮาลนั้น เขาสร้างเป็นอนุสาวรีย์แห่งความรักอันยิ่งใหญ่ องค์กษัตริย์ทรงสร้างให้พระมเหสีซึ่งสิ้นพระชนม์ไปแล้ว เป็นการแสดงถึงความรักของพระองค์ เสร็จจากการชมอนุสาวรีย์แห่งความรักแล้วก็กลับมายังที่พัก

รุ่งขึ้น เตรียมตัวออกเดินทางไปชมกรุงสาวัตถี ถึงเมืองสาวัตถีประมาณ ๑๐โมงเช้า อันดับแรกที่จะไปก็คือ วัดพระเชตวันมหาวิหาร ซึ่งเป็นวัดที่พระพุทธเจ้าทรงประทับนานถึง ๑๙ พรรษา

วัดพระเชตวันนั้น ตามประวัติศาสตร์บอกว่าเป็นสวนเจ้าเชต ซึ่งเป็นราชตระกูลเก่าแก่ของเมืองสาวัตถี ถวายให้สร้างพระอารามหลวงแต่ความจริงก็ คือ ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี ซื้อต่อจากเจ้าชายเชต เป็นจำนวนเงินถึง ๘๐ โกฏิ แล้วจึงสร้างวัดพระเชตวันต่อมา

หลังจากชมวัดพระเชตวันมหาวิหารจนเป็นที่พอใจแล้ว คณะของอาตมาเตรียมตัวขึ้นรถต่อไป รถออกจากกรุงสาวัตถีไปยังกรุงกุสินารา ซึ่ง

พระพุทธรูปปางไสยาสน์ในพระวิหารกุสินารา

เป็นสถานที่ปรินิพพาน คณะไปถึงก็รุ่งสว่างพอดี แล้วเอาข้าวของไว้ที่ตู้รถไฟ และขึ้นรถยนต์ต่อไปถึงเมืองกุสินาราเวลา ๑๐ โมงเช้า แวะพักวัดพม่า ซึ่งอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกับสถานที่พระพุทธองค์ปรินิพพานนั่นเอง”

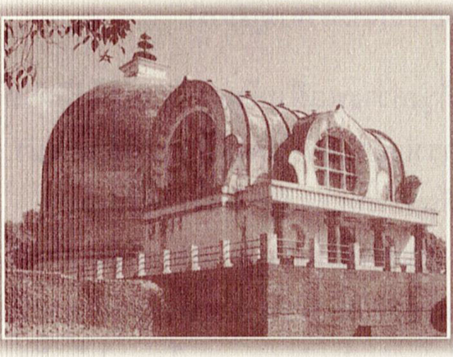
หลังจากฉันภัตตาหารแล้ว คณะของหลวงปู่ทุกคนเตรียมเอาเครื่องสักการบูชา มีดอกไม้ ธูปเทียน เดินไปสู่ลาน พระเจดีย์ พระสถูป พระวิหาร ซึ่งเป็นอนุสาวรีย์ของชาวพุทธ ที่มาจากทิศต่างๆ ของโลก ได้นมัสการถวายความเคารพระลึกถึงพระบรมศาสดา

หลวงปู่กล่าวว่าภายในพระวิหาร มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์ทำท่าคล้ายคลึง เหมือนพระพุทธองค์ปรินิพพาน ชวนให้ผู้พบเห็น เกิดความสลดสังเวชใจเป็นอย่างยิ่ง ถ้าใครได้เห็นรูปภาพอย่างนี้ จะได้ระลึกถึงตัวเองว่า สักวันหนึ่งตัวเราก็ต้องตายแน่นอน ไม่มีใครล่วงได้

ในขณะที่หลวงปู่และทุกคนกำลังเจริญไหว้พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณอยู่นั้น ก็มีสุภาพสตรีคนหนึ่ง ได้เกิดสังเวชอย่างแรงจนกระทั่งร้องไห้ คงจะถวายน้ำตาแก่พระพุทธเจ้ากระมัง

หลังจากนั้นต่างคนก็นิ่งเงียบปลงธรรมสังเวช จนบังเกิดพุทธปีติปราโมทย์ความอิ่มใจ อันเกิดจากศรัทธาอันแรงกล้า ทำให้เกิดการร้องไห้ได้ จะเห็นได้ว่า ความพอใจในสิ่งที่ตนได้รับสมความปรารถนา จึงแสดงออกมาทางกาย วาจา ใจ ที่เรียกว่าปีติ คือ ความอิ่มเอมใจ

เสร็จจากการถวายสักการบูชาแล้ว คณะของหลวงปู่ก็แยกย้ายกันไปชมพระสถูปเจดีย์ ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระบรมธาตุของพระองค์ในบริเวณพุทธปรินิพพาน แล้วทุกคนก็ขึ้นรถไปยังสถานที่ถวายพระเพลิง ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออก ห่างจากนครกุสินาราประมาณ ๒ กิโลเมตร

กุสินารา
สถานที่เสด็จดับขันธปรินิพพาน

เมื่อถึงแล้วทุกคนก็เตรียมดอกไม้ ธูปเทียน ทำพิธีกล่าวคำนมัสการระลึกถึงพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ แล้วก็ทำพิธีเวียนเทียนประทักษิณ ๓ รอบ เป็นการไว้อาลัย แด่องค์พระสัมมาสัม-พุทธเจ้า ซึ่งปรินิพพานไปนานแล้ว สิ่งที่ยังเหลืออยู่ก็คือวัตถุธาตุ พอเป็นอนุสติและเตือนใจให้ระลึกถึงพระองค์

หลังจากชมปูชนียสถานเรียบร้อยแล้ว คณะของท่านก็ออกเดินทางไปขึ้นรถไฟต่อไปยังสวนลุมพินีวัน ในค่ำคืนวันนั้น คณะของหลวงปู่ได้พักผ่อนอยู่ในขบวนรถไฟนั้นเอง

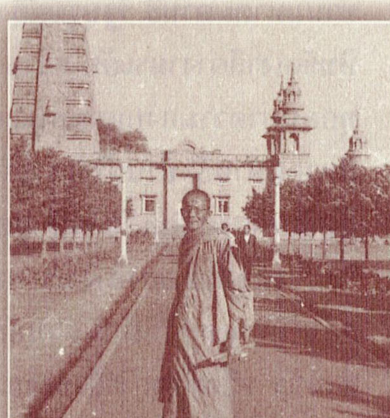
ก่อนที่ท่านจะจำวัด หลวงปู่ท่านได้คำนึงถึงอดีตารมณ์ คือผ่านมาได้ ๒-๓ วันแล้ว ท่านได้รับความทรงจำไว้อะไรบ้างในระยะ ที่เรามาเที่ยวเมืองอินเดีย หลังจากนั้นท่านจึงพักผ่อน ท่านมารู้ตัวก็ต่อเมื่อรถไฟถึงสถานีปลายทาง

พอรุ่งสว่าง ท่านก็ทำธุระประจำวันเรียบร้อยแล้ว จึงเตรียมเก็บสิ่งของเดินทางไปยังสวนลุมพินีวัน ซึ่งเป็นสถานที่พระพุทธเจ้าทรงประสูติ ๖ โมงเช้า รถบัสมารับคณะของหลวงปู่

คณะเดินทางถึงสวนลุมพินีเวลาประมาณ ๑๐ โมงเช้า ทุกคนเตรียมดอกไม้ธูปเทียนและทำพิธีกล่าวคำนมัสการเจริญคุณพระรัตนตรัยตามลำดับ

อนุสาวรีย์ที่สำคัญแห่งนี้คือศิลาจารึกที่มีไว้เป็นหลักฐาน และมีวิหารเล็กอยู่หลังหนึ่ง เป็นที่ประดิษฐานพระรูปของพระนางสิริมหามายา ภาพนั้นแสดงถึงภาพประสูติพระสิทธัตถะราชกุมาร กำลังเสด็จออกจากพระครรภ์ของพระมารดา

หลังจากที่ท่านทำพิธีกล่าวคำนมัสการเจริญคุณพระรัตนตรัย และทำประทักษิณเวียนเทียน ๓ รอบเสร็จแล้ว ต่างคนก็ต่างพักผ่อนอิริยาบถ ภายในสวนลุมพินี

นอกจากนี้คณะของหลวงปู่ก็ยังได้สนทนาธรรมกับเจ้าอาวาส และถามถึงความสุขทุกข์ซึ่งกันและกัน จากนั้นทางหลวงปู่และคณะก็เตรียมตัวออกเดินทางกลับไปยังสถานีรถไฟ เพื่อเดินทางต่อไปยังกรุงนิวเดลี นครหลวงประเทศอินเดีย และเป็นการท่องเที่ยวครั้งสุดท้าย

รถไฟออกจากสถานีเวลาทุ่มตรงมุ่งหน้าขึ้นไปทางทิศเหนือของประเทศ เมื่อรถไฟเข้าเทียบชานชลาแล้ว ก็มีรถบัสมารับคณะของหลวงปู่ไปยังที่พัก

เมื่อถึงที่พักก็ได้เวลาฉันภัตตาหารเช้า เสร็จจากภัตกิจแล้ว หัวหน้าคณะของหลวงปู่บอกว่า จะนำเที่ยวจุดสำคัญในกรุงนิวเดลี ออกจากที่พักเวลา ๓ โมงเช้า จุดแรกที่จะไปคือ บ้านท่านบัณฑิตเนห์รู อดีตนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒ ต่อจากท่านมหาตมคานธี

สำหรับเหตุการณ์ในช่วงนี้หลวงปู่ได้เล่าว่า

"เมื่อไปถึงเห็นมีทหารยามรักษาการณ์คอยดูแลอยู่ พวกอาตมาผ่านไปชมบ้านของท่านบัณฑิตเนห์รู ซึ่งมรณกรรมไปแล้วหลายปี ท่านอุทิศบ้านและที่ดินให้ทางราชการ บริเวณที่ดินก็กว้างขวางพอประมาณ และทางราชการได้จัดไว้เป็นพิพิธภัณฑ์ เครื่องมือเครื่องใช้ก็จัดไว้เป็นระเบียบเรียบร้อย ท่านบัณฑิตเนห์รูเป็นนักเสียสละเพื่อประเทศชาติ และเป็นตัวอย่างแก่ผู้นำทั่วไป

หลังจากชมบ้านท่านบัณฑิตเนห์รูแล้ว อันดับต่อมา คือสุสานของท่านมหาตมคานธี รัฐบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ อนุสาวรีย์ของท่าน ทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมหินขัดเงาสีดำงามระยับ ความกว้างและความยาวประมาณ ๕ ศอกเท่านั้น ทุกคนทำความสงบแผ่ผลบุญกุศลจิต อันเกิดจากการทำความดี แด่ท่านมหาตมคานธี ท่านผู้ใช้ธรรมคือ อหิงสาปรมาธัมโม ต่อสู้เอาเอกราชจากอังกฤษคืนมา อินเดียก็กลับสู่ความเป็นอิสระอย่างภาคภูมิใจ

เมื่อคณะของอาตมา กล่าวคำอำลาสุสานนักปฏิบัติผู้ยิ่งใหญ่แล้ว ก็กลับที่พักและพักผ่อนตามอัธยาศัย หัวหน้าคณะบอกว่าใครจะไปธุระส่วนตัว หรือต้องการสิ่งของอะไรก็ตามใจ เที่ยวชมวัตถุโบราณในประเทศอินเดียเป็นเวลาหลายวันแล้ว วันที่ ๑๕ เวลาบ่ายโมงก็จะกลับเมืองไทย

ดังนั้นทุกคนก็ออกเที่ยวชมนครหลวงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ใครต้องการสิ่งของอะไร เช่น ผ้าห่มขนสัตว์ กระเป๋าหนัง ผ้าไหมพรมขนสัตว์มีให้เลือกมากมายสุดแท้แต่จะต้องการ แต่คณะที่ไปก็ต้องการของเท่าที่

จำเป็นเท่านั้น เสร็จจากชมตลาดเมืองหลวงแล้ว ก็กลับมาที่พักทำธุระเสร็จเรียบร้อย ก็พักผ่อนหลับนอน

พอตี ๕ ของวันใหม่ ก็ได้ยินเสียงสัญญาณทางวิทยุออกอากาศของเจ้าหน้าที่อินเดีย เพื่อปลุกประชาชนให้ตื่น ไหว้พระเจ้าสวดมนต์ แต่รัฐบาลอินเดียก็ดีอย่างหนึ่ง ที่ใช้วิทยุกระจายเสียงปลุกประชาชน ไม่ว่าจะเป็นวรรณะใด ชนชั้นกรรมกร ต่างคนก็ลุกขึ้นมาเจริญภาวนาอ้อนวอนพระเจ้า เช่น พระอิศวร พระพรหม พระนารายณ์ จะเป็นองค์ใดก็ได้ที่ตนนับถือ เรียกว่าทำกันทุกเช้าเย็น

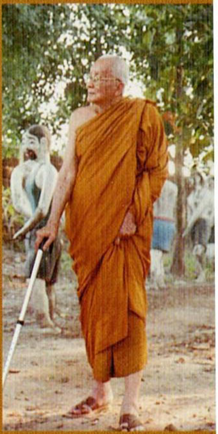
อาตมาและคณะนึกชมรัฐบาล และประชาชนชาวอินเดียทั้งหลายว่ารัฐบาลช่างปลูกฝังอุปนิสัยให้แก่ประชาชนของเขาดีมาก ตั้งแต่เด็กเล็กจะรู้เดียงสาหรือไม่ก็ตาม พ่อแม่จะปลุกให้ตื่นขึ้นมาไหว้พระเจ้าสวดมนต์ เพื่อปลูกฝังอุปนิสัยให้ดีในเบื้องต้น

เวลาบ่าย ๔ โมง คณะของอาตมา เตรียมตัวขึ้นรถออกเดินทาง ผ่านไปตามถนนต่าง ๆ ในกรุงนิวเดลี และออกจากตัวเมืองถึงสนามบิน เจ้าหน้าที่ตรวจสิ่งของและใบเดินทางเรียบร้อย คณะอาตมาขึ้นเครื่องบินเวลาบ่าย ๕ โมงตรง เครื่องบินเริ่มติดเครื่องดังกระหึ่ม เป็นการอุ่นเครื่องประมาณ ๑๐ นาที ”

หลังจากนั้นเครื่องบินก็พาคณะของหลวงปู่ ทะยานจากดินแดนพุทธภูมิ (อินเดีย) มุ่งหน้ากลับประเทศไทย แต่ก่อนจะถึงประเทศไทยเครื่องก็แวะปากีสถานเสียก่อน เพื่อรับผู้โดยสารและสินค้า หลวงปู่กล่าวว่า “ถึงเมืองปากีสถานก็ค่ำมืดแล้ว มองไม่เห็นอะไรเลย นอกจากแสงนีออนเท่านั้น เครื่องบินพักอยู่ประมาณ ๑๕ นาที เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว เครื่องบินก็เริ่มบินต่อไป ผ่านประเทศพม่าเข้าเขตประเทศไทย ผ่านจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดนครปฐม”

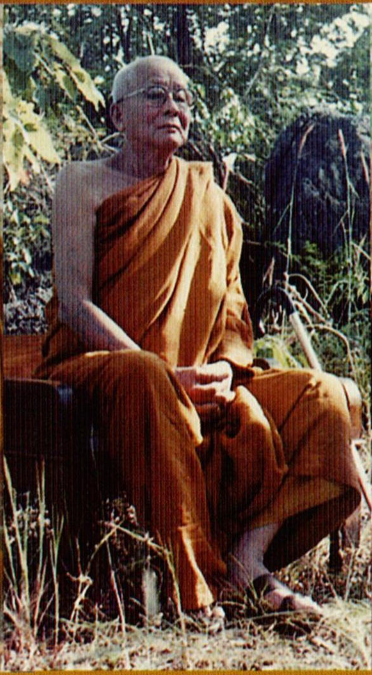
ตอนนี้เครื่องบินเริ่มผ่อนเครื่องยนต์ลงสู่ระดับต่ำ จนมองเห็นแสงไฟในพระนครชัดเจน ไม่กี่นาที เครื่องบินก็ลงสู่สนามบินดอนเมือง เมื่อท่านมองดูนาฬิกา ก็เป็นเวลา ๒๐.๐๐ น. แล้วเครื่องบินจอดนิ่ง คณะของหลวงปู่ทุกคนเตรียมตัวลงจากเครื่องบิน รถรับส่งสู่อาคารที่พักผู้โดยสาร เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสิ่งของเรียบร้อยแล้ว ตอนนี้คณะของหลวงปู่ก็อำลาแยกย้ายกันกลับวัดโดยความสวัสดีทุกประการ

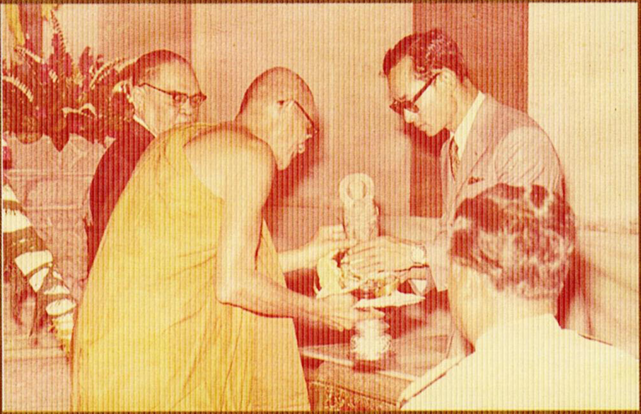

" นึกแล้วก็ภูมิใจนะ
ว่าชีวิตเราสร้างกรรมอะไรไว้หนอ
จึงได้มาบวชถือ ผ้าไตรดังเช่นพระพุทธเจ้า
แล้วมาเดินตะลอน ๆ อยู่ในป่าเช่นนี้
และนึกถึงคำที่พระอุปัชฌาย์บอกเมื่อแรกบวชว่า
รุกขะมูละ เสนาสะนังนิสสายะปัพพัชชา
คือบอกว่าชีวิตของนักบวชนั้น
ต้องอาศัยโคนต้นไม้เป็นที่อยู่อาศัย "

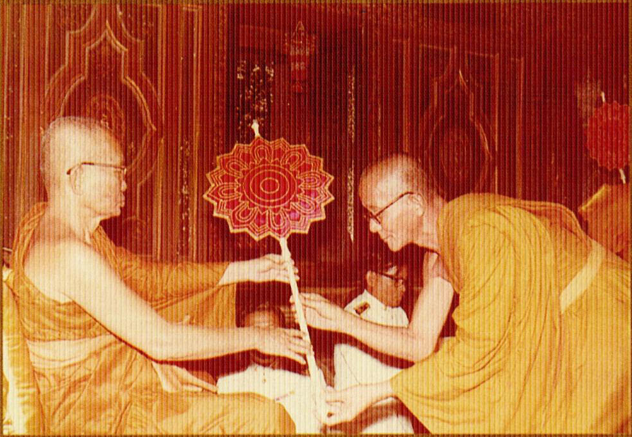

หลวงปู่ ขณะทูลเกล้าถวายของที่ระลึก
แด่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๑๕ ก.พ.๒๕๑๗

๕ ธ.ค.๒๕๑๗
ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์
เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรี
ที่
พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา

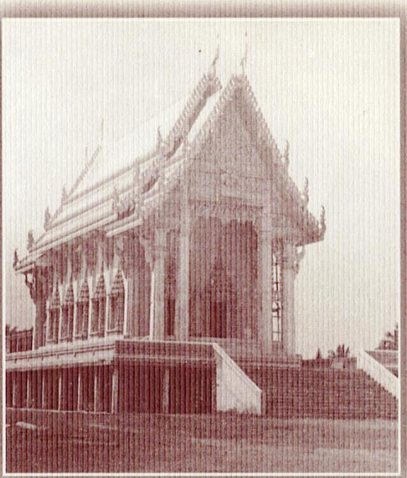
๕ ธ.ค.๒๕๓๔
ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์
เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท
ที่
พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา

วัดสิริกมลาวาส

พรรษาที่ ๒๓-ปัจจุบัน

(พ.ศ.๒๕๑๒ - ปัจจุบัน)

หลวงปู่อยู่ที่วัดธรรมมงคลเพียง ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๐๙ - ๒๕๑๑) พอปี ๒๕๑๒ ได้มีผู้ใจบุญถวายที่ดินจำนวน ๖ ไร่กับอีก ๖๖ วา แก่พระเทพเจติยาจารย์ (ท่านเจ้าคุณวิริยังค์ สิรินฺธโร) เจ้าศรัทธานั้นก็คือ นายมอญ นางพลั่ง จ.ส.อ.กมลและนางแตงอ่อน เรืองศิลป์ หลวงปู่ได้เล่าว่า "อาตมาได้ย้ายมาอยู่ที่วัดสิริกมลาวาส (วัดใหม่เสนา) ซึ่งมีผู้ศรัทธาถวายแด่ท่านเจ้าคุณวิริยังค์ อาตมา

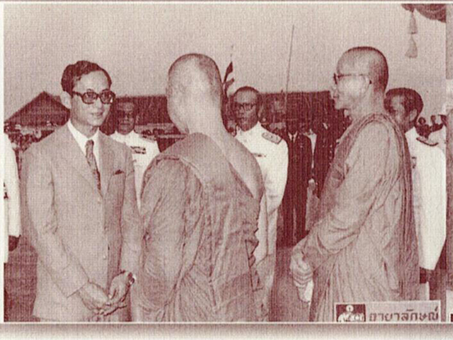

พระอุโบสถวัดสิริกมลาวาสครั้งที่กำลังก่อสร้าง พ.ศ.๒๕๑๖

จึงได้มาอยู่ที่นี่ ตามที่ท่านเจ้าคุณวิริยังค์ขอร้องแต่อาตมาก็มิได้รับปากว่าจะอยู่ให้กี่ปี ทั้งนี้แล้วแต่สถานการณ์

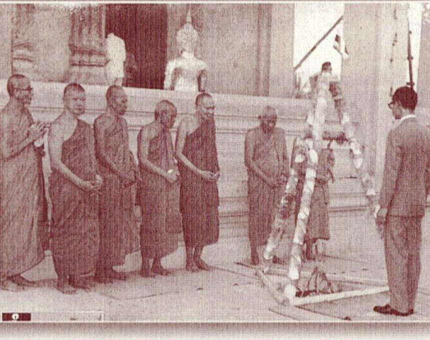
พื้นที่บริเวณที่จะสร้างวัดสิริกมลาวาสในสมัยนั้นยังเป็นป่ารกชัฏ มีหนองน้ำ ไม่ได้ทำประโยชน์อะไร บริเวณใกล้เคียงก็ยังไม่มีบ้านคนหนาแน่นเหมือนทุกวันนี้ การก่อสร้างภายในวัดก็ทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยท่านเจ้าคุณวิริยังค์ก็แวะเวียนเข้ามาดูอยู่บ่อย ๆ ในปีแรกที่มาอยู่นั้น ได้ปลูกกระต๊อบพอเป็นที่อยู่อาศัยชั่วคราว โดยเอาไม้เก่า ๆ

ที่เขาขายเลหลังมาประกอบทำกุฏิ สำหรับพระเณรที่มาช่วยงานก็มาจากวัดธรรมมงคล ในปีแรกมีเพียง ๘ รูปเท่านั้น

ปีต่อ ๆ มาเมื่อเสนาสนะต่าง ๆ เริ่มเข้าที่เป็นรูปเป็นร่าง มั่นคงถาวรมากขึ้น จากกำลังศรัทธาของญาติโยม ที่ได้ร่วมกันบริจาคปัจจัยก่อสร้างขึ้นมา จำนวนพระเณรจึงเพิ่มขึ้นตามลำดับ คือปีที่ ๒ มีประมาณ ๑๕ รูป ปีที่ ๓ มี ๒๐ รูป และ ปีที่ ๔ มีพระมาจำพรรษาถึง ๓๐ รูป ได้ทำการก่อสร้างถาวรวัตถุต่าง ๆ มี พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ ๒ ชั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม และกุฏิอีกหลายหลัง คิดเป็นเงินมูลค่าหลายสิบล้านบาท เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรมเคลือคล้าย ซึ่งสร้างด้วยแรงศรัทธาของคุณโยมรื่น และคุณโยมทองเจือ เคลือคล้าย อีกทั้งแรงศรัทธาจากญาติโยมอื่น ๆ ที่ร่วมสมทบทุนการสร้าง สิ้นงบประมาณไป ๘๕๐,๐๐๐ บาท

หลวงปู่และพระเทพเจติยาจารย์
ขณะยืนรับเสด็จ
๑๕ ก.พ.๒๕๑๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นองค์ประธาน
ในพิธีตัดถวายลูกนิมิต ณ วัดสิริกมลาวาส
เมื่อวันที่๑๕ ก.พ.๒๕๑๗

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิตติ์พระบรมราชินีนาถ อีกทั้ง พระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน ในพิธียกช่อฟ้าและตัดหวายลูกนิมิต ในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๗ เวลา ๑๖.๑๙ น. พระภิกษุ สามเณร และประชาชนมารอรับเสด็จกันมากมาย ทุกสิ่งทุกอย่างที่ในวัดไม่เคยมีก็ถูกจัดเตรียมขึ้น เพื่อไว้รองรับการเสด็จมาของเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ซึ่งเป็นที่รักและเทิดทูนของปวงชนชาวไทย

อาตมาอยู่ที่วัดสิริกมลาวาสมา ก็เคยเจอมารผจญอย่างหนักยิ่งกว่าครั้งใด ๆ แต่อาตมาก็ยึดหลักการต่อสู้ ตามแนวทางของพุทธบุตร คือไม่โกรธ ไม่ด่า ใช้หลักนิ่งเฉยอดทนให้สุดขีด แม้ในขณะที่อดทนอยู่นั้นก็นึกแผ่เมตตาต่อผู้มุ่งร้ายต่ออาตมาเหล่านั้นด้วย เพราะอาตมาคิดว่าเรื่องชั่ว เรื่องไม่ดีก็เป็นเรื่องที่เขาทำ เขาพูด แต่ส่วนตัวเราเองก็มุ่งแต่จะรักษาตัวรักษาใจ เพื่อมิให้ตนเองต้องทำชั่ว พูดชั่ว คิดชั่ว แม้แต่ดินฟ้าอากาศ ที่เปลี่ยนแปลงหมุนเวียนไป มันก็เป็นไปตามกฎธรรมชาติของมัน เรื่องกระแสกรรมแห่งชีวิต มันก็ต้องหมุนไปตามกฎของมันอย่างแน่นอน

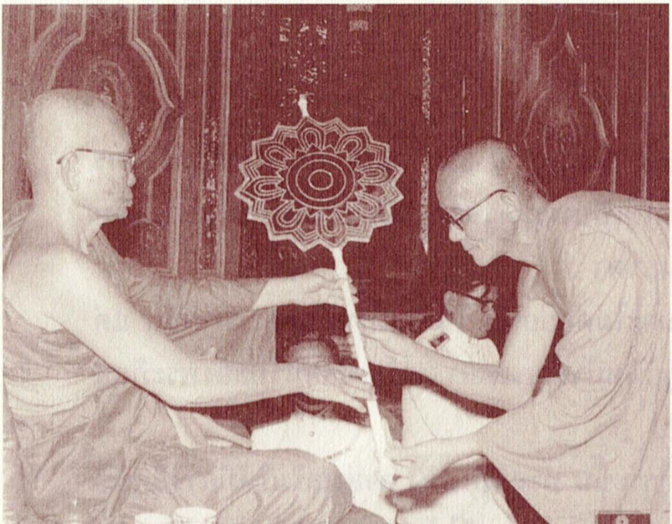

หลวงปู่ขณะทูลเกล้าฯ
ถวายของที่ระลึกแด่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เมื่อวันที่ ๑๕ ก.พ.๒๕๑๗

ซึ่งพระพุทธเจ้าก็ตรัสบอกไว้ว่า **กฎของกระแสกรรมก็คือ เมื่อทำดีก็ต้องได้ดี เมื่อทำชั่วก็ต้องได้ชั่ว** คำว่าได้ดี หมายถึง ผลที่ตามมาจะเป็นไปเพื่อความสุขความเจริญ แต่จะวันไหนเดือนใดหรือปีใดเท่านั้น คนเราเมื่อเจอผลแห่งกรรมที่เผ็ดร้อน ชีวิตจะมีแต่เรื่องเดือดร้อนวุ่นวาย ยุ่งเหยิงเรื่องแล้วเรื่องเล่า เดี๋ยวเรื่องนั้นเดี๋ยวเรื่องนี้ ในขณะที่ชีวิตของบางคนเป็นไปอย่างเรียบ ๆ ไม่ค่อยมีปัญหา นี่แหละคือลักษณะหนึ่งที่กรรมให้ผล

อาตมามีความเชื่อมั่นในกฎแห่งกรรม เพราะเชื่อในคำสอนของพระพุทธเจ้า และเห็นจริงในชีวิตของใครมามากต่อมากแล้ว ก็ยิ่งมีความเชื่อมั่น จึงไม่อยากก่อกรรมทำเข็ญ เพราะเกรงผลกรรมจะตามสนอง จึงพยายามยับยั้งและอดทนเสมอมา และในที่สุดปัญหาต่าง ๆ ก็คลี่คลายไปในทางที่ดี ซึ่งอาตมาเองก็พยายามแผ่เมตตาถึง และให้อภัยเสมอ”

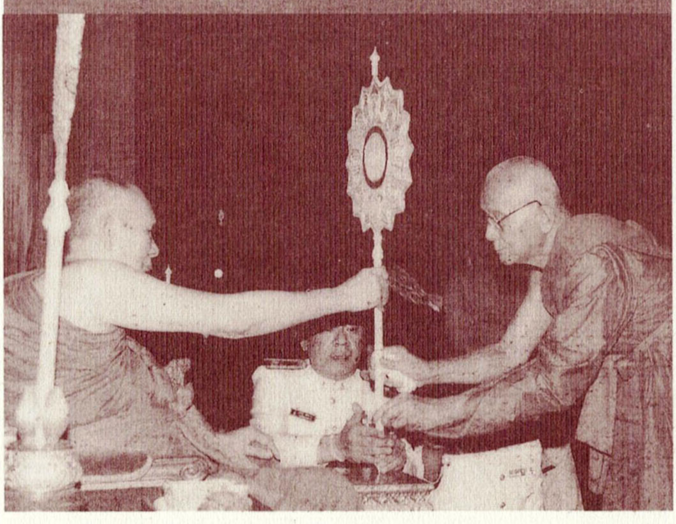
เดิมทีนั้นหลวงปู่ได้มาสร้างวัดสิริกมลาวาสแห่งนี้ ในฐานะรักษาการเจ้าอาวาส ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๗ ท่านก็ได้รับพระราชทานแต่งตั้งสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรี ที่ **“พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา”** พร้อมกันนั้นท่านก็ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดสิริกมลาวาสโดยถูกต้อง ต่อมาในวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๙ท่านได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์

๕ ธ.ค. ๒๕๑๗
ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์
เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นตรี
ที่พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา

๕ ธ.ค. ๒๕๑๙
ได้รับแต่งตั้ง
ให้เป็นพระอุปัชฌาย์

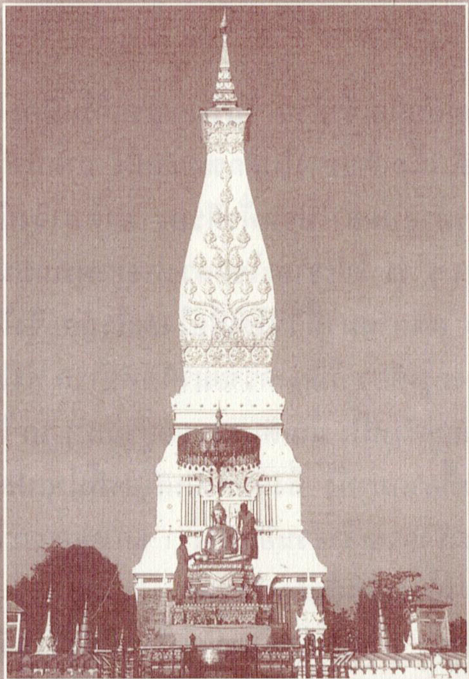

๕ ธ.ค. ๒๕๓๔
ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์
เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท
ที่พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา

ครั้นในปี พ.ศ.๒๕๓๔ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคมเช่นกัน ท่านก็ได้รับการพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโทในทินนามเดิมที่ **พระครูปราโมทย์ธรรมธาดา**

ถึงแม้ว่าหลวงปู่ท่านจะไม่ค่อยถนัด ในงานด้านคันถธุระมากนัก แต่ท่านก็ได้เพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่ตลอดมา จนเป็นที่ยอมรับของพระภิกษุสามเณร และฆราวาสทั่วไป

ส่วนทางด้านวิปัสนาธุระนั้น ท่านก็มิได้ทิ้ง คงส่งเสริมให้มีการปฏิบัติกรรมฐานทุกวัน ในช่วงเวลาค่ำ หลังจากที่ได้สวดมนต์ทำวัตรเย็นกันเสร็จแล้ว โดยจะเริ่มในเวลาประมาณ ๑๙.๐๐ น. เรื่อยไป จนถึงเวลา ๒๑.๐๐ น. โดยที่หลวงปู่ท่านจะเป็นผู้นำพาญาติโยมปฏิบัติธรรมทุกวัน เว้นแต่เหตุจำเป็นและอาพาธ ซึ่งเป็นความเมตตาอย่างหาประมาณมิได้โดยแท้

นมัสการ
พระธาตุพนม

ภายหลังจากที่พระธาตุพระพนมล่มเมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๘ หลวงปู่ท่านได้กลับมาธุระที่วัดป่าศรีสว่าง จังหวัดหนองบัวลำภู บ้านเกิดของท่าน ครั้นเมื่อเสร็จธุระ ท่านจึงได้พาคณะศรัทธาญาติโยมวัดป่าศรีสว่าง ไปนมัสการพระธาตุพนม ได้เกิดเหตุการณ์ซึ่งแสดงถึงอานุภาพแห่งพระธาตุพนม และบ่งบอกให้ได้ทราบว่าพระธาตุพนมแห่งนี้ มีความศักสิทธิ์ทั้งยังมีเทวดารักษา

โดยหลวงปู่เล่าให้ฟังว่า

"อาตมาพาญาติโยมชาวบ้านขามไปนมัสการ พระธาตุพนมในราวปี ๑๘ หรือ ๑๙ นี่แหละ อาตมาจำไม่ได้ คนที่ขับรถให้ในคราวนั้นชาวบ้านเขาเรียกว่าเจ้าอ้วน เจ้าอ้วนคนนี้เป็นคนมือไวใจเร็ว เห็นอะไรของใครก็อยากได้ในระหว่างที่อาตมาและคณะกำลังนมัสการพระธาตุพนมอยู่นั้นบังเอิญเจ้าอ้วนคงจะไปเห็นงาช้างที่ประดับอยู่ที่ฆ้องในบริเวณวัด จึงได้ฉวยมาพร้อมกับเหรียญพระธาตุพนม เมื่อพวกอาตมานมัสการและเที่ยวชมบริเวณวัดพระธาตุพนมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงเดินทางกลับ

อาตมานั่งอยู่หน้ารถคู่กับคนขับคือเจ้าอ้วน ในระยะแรกก็ไม่มีอะไร เพียงแต่อาตมารู้สึกใจคอไม่ค่อยดี เมื่อเดินทางไปสักระยะหนึ่ง อาตมาก็รู้สึกยุบยิบ ๆ ที่ศรีษะเหมือนมีใครมาลูบคลำไปจนทั่วศีรษะ อาตมาจึงนึกเอะใจ เลยเอ่ยถามเจ้าอ้วนไปตรง ๆ ว่า ไปเอาอะไรหลวงพ่อธาตุพนมมาหรือเปล่า เจ้าอ้วนก็ตอบว่าเปล่า แต่อาตมานี้ก็มิได้เชื่อใจอะไรนัก จึงให้ออกเดินทางต่อ เมื่อไปได้อีกเพียงครู่เดียว ก็มีฝูงควายมาตัดหน้ารถ ทำให้รถต้องหยุดกะทันหัน และมีควายอยู่ตัวหนึ่ง มันเดินมาวนอยู่รอบ ๆ รถ ในที่สุดมันก็มาหยุดนอนลงตรงด้านที่อาตมานั่ง ซึ่งมันก็เป็นเรื่องที่น่าแปลกประหลาดใจอยู่พอสมควร อาตมาจึงถามเจ้าอ้วนอีกครั้งว่า แกไปเอาอะไรที่หลวงพ่อธาตุพนมมาหรือเปล่า เจ้าอ้วนก็ยืนยันว่าเปล่า

ช่วงนั้นเป็นเวลาใกล้จะพลบค่ำ อาตมาจึงพาคณะไปพักที่ตัวจังหวัดนครพนม ตัวอาตมาเองพักอยู่ในโบสถ์ เจ้าอ้วนนอนหน้าโบสถ์ ส่วนญาติโยม คนอื่น ๆ ก็ไปพักที่ศาลา พอตกดึกในขณะที่อาตมากำลังนั่งภาวนาอยู่ ก็ได้ยินเสียงเจ้าอ้วนร้อง อื๊อ อ้า ๆ ตะโกนร้องให้อาตมาช่วยว่าผีหลอก มีผีมาบีบคอมัน อาตมาจึงชะโงกออกไปดู เห็นเจ้าอ้วนนอนชักดิ้นชักงออยู่เลยรีบออกไปดู เจ้าอ้วนจึงหยุดแสดงอาการทุรนทุราย เจ้าอ้วนเล่าให้ฟังว่ามีผีมาล้อมตัวมันเอาไว้ และเข้ามารุมบีบคอ พร้อมกับบอกให้มันรีบเอาของไปคืน ไม่อย่างนั้นจะฆ่าให้ตาย

อาตมาจึงให้เจ้าอ้วนไปนิมนต์เจ้าอาวาสวัดที่อาตมาพักอยู่ในตอนกลางดึก ให้มาเป็นพยานว่า พรุ่งนี้เจ้าอ้วนจะนำของไปคืน เมื่อทำพิธีกรรมเสร็จแล้ว อาตมาจึงกล่าวสอนเชิงตำหนิว่า เราเตือนแกแล้วก็ไม่เชื่อ เวรกรรมน่ะไม่ต้องรอให้ถึงชาติหน้าหรอก มีให้เห็นกันทันตานะ และยิ่งกับของคู่ชาติคู่ศาสนา ย่อมมีเทวดารักษา เพราะฉะนั้นอย่าหัดเป็นคนมือไวอยากได้ของเขา กรรมน่ะมีจริง

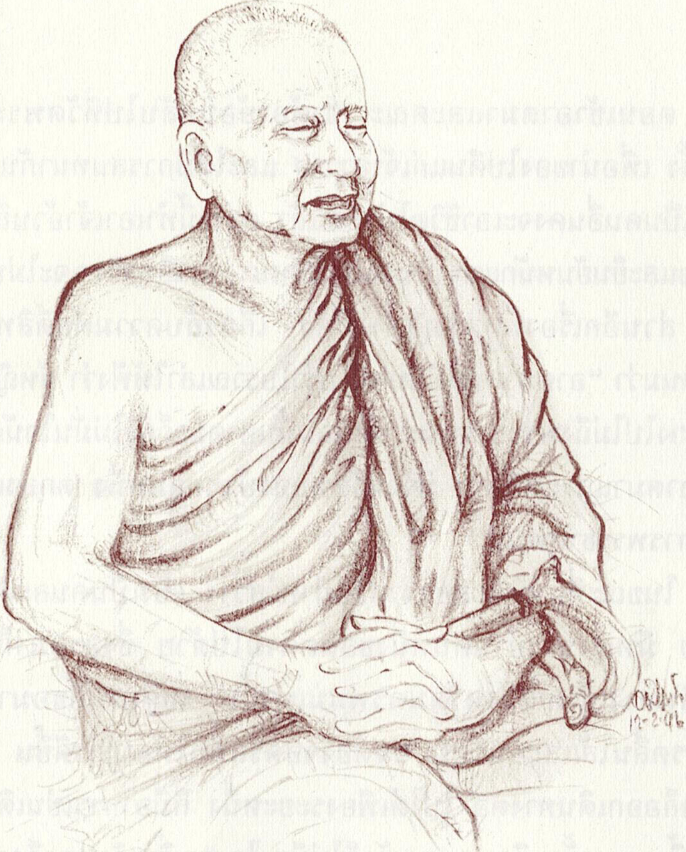
ตอนเช้าอาตมาและคณะ จำต้องย้อนกลับไปที่วัดพระธาตุพนมอีกครั้ง เพื่อนำของไปคืนแก่เจ้าอาวาส และได้มีการสนทนากัน ท่านบอกว่าถ้าเป็นคนอื่นคงจะเอาชีวิตไม่รอดแล้ว คราวนี้ทำเอาเจ้าอ้วนถึงขนาดซึมไปเลยและยืนยันหนักแน่นเป็นหนักเป็นหนาว่า...เข็ดจริง ๆ จะไม่ทำอีกแล้ว”

ส่วนอีกเรื่องที่หลวงปู่เล่าให้ฟัง เกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของพระธาตุพนมว่า “อาตมาเคยได้ยินคนโบร่ำโบราณเล่าให้ฟังว่า ผู้หญิงที่คบชู้จะเดินทางไปไม่ถึงพระธาตุพนม ซึ่งตอนนั้นอาตมาก็ยังไม่มั่นใจนัก จนคราวหนึ่งอาตมาและญาติโยม ที่จังหวัดหนองบัวฯกลุ่มหนึ่ง ตกลงกันว่าจะไปนมัสการพระธาตุพนม

ในขณะที่กำลังจะออกจากวัดป่าศรีสว่าง (ซึ่งเป็นคนละครั้งกับเรื่องก่อน) มีหญิงชาวบ้านคนหนึ่งขอติดตามไปด้วย ซึ่งอาตมาก็ไม่ขัดข้อง พอเดินทางเข้าเขตจังหวัดนครพนมเท่านั้น หญิงคนที่ขอมาด้วยก็เกิดอาการคลื่นไส้และอาเจียน จนต้องจอดรถพักให้อาการดีขึ้น พออาการดีแล้วก็ออกเดินทางต่อ ไปได้เพียงระยะหนึ่ง ก็มีอาการเช่นเดิม เป็นอยู่อย่างนี้ ๓-๔ครั้ง คือพอจอดพักก็ไม่มีอะไร พอเริ่มเดินทางก็อาเจียนทุกที จนทำให้อาตมานึกถึงเรื่องที่โบร่ำโบราณเล่าลือกันมา แต่ก็ไม่ได้พูดอะไรมากกลัวเธอจะอาย จึงบอกให้เธอเดินทางกลับ เพราะดูเหมือนว่าเธอจะไปไม่ไหวแล้ว และจะส่งค่ารถ ให้บังเอิญมีรถประจำทาง มุกดาหาร – อุดรธานีผ่านมาพอดี เธอจึงขึ้นรถเดินทางกลับไป

สำหรับเรื่องนี้อาตมาก็เก็บไว้ในใจแต่เพียงผู้เดียว จนกระทั่งเดินทางกลับมาที่หนองบัวฯ จึงได้ทราบความจริงว่า เป็นอย่างที่คนโบร่ำโบราณว่าไว้จริง ๆ

นี่เห็นไหมคนเราทำชั่วอย่าคิดว่าไม่มีใครเห็น อย่างน้อยก็ตัวเราเองนั่นแหละเห็น รวมทั้งเทพเทวดาก็รับรู้ ดูซิเทวดายังไม่ยอมรับคนทำชั่วเลย

เรื่องของใจ

...มโนปุพฺพงฺคมา ธมฺมา ธรรมทั้งหลายมีใจถึงก่อน

มโนเสฏฺฐา มโนมยา ใจเป็นของประเสริฐ สำเร็จแล้วด้วยใจ

มนสา เจ ปสนฺเนน ภาสติ วา กโรติ วา แม้จะพูดจาสารพัดทุกอย่าง ใจนั้นแหละเป็นคนถึงก่อน แล้วจึงค่อยพูดค่อยจาได้...

หลวงปู่กับพระธรรมโกศาจารย์
(ท่านพุทธทาสภิกขุ อินฺทปญฺโญ)
วัดสวนโมกขพลาราม
อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี
๑๙ พ.ค.๒๕๓๒

เยี่ยมสวนโมกข์สุราษฎร์ธานี

ในช่วงเดือนพฤษภาคมปี พ.ศ. ๒๕๓๒ หลวงปู่ท่านได้พาพระภิกษุ สามเณรทั้งญาติโยม ลูกศิษย์ลูกหา ไปวิเวกทางภาคใต้ โดยได้เดินทางไปหลายจังหวัด เช่น ภูเก็ต ตรัง สุราษฎร์ธานี เป็นต้น

เช้าตรู่ของวันที่ ๑๙ พฤษภาคม หลวงปู่ได้พาคณะไปกราบนมัสการพระบรมธาตุไชยา จากนั้นจึงได้เดินทางต่อไปยังสวนโมกขพลาราม อำเภอไชยา เพื่อเข้ากราบนมัสการพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) และเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ ในสวนโมกข์

โดยหลวงปู่เคยเล่าให้ฟังว่า "หลวงพ่อพุทธทาสท่านเป็นคนสมถะ ฉันอาหารก็ไม่ยาก ท่านจะมีกล่องอาหารอยู่ใบหนึ่ง และท่านก็ฉันในนั้นนั่นแหละ ดังที่ท่านเคยกล่าวว่า... **กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู เป็นอยู่เหมือนตายแล้ว** ...ทำอะไรให้เรียบง่ายที่สุด เวลาท่านเทศน์ก็เรื่องตัวกูของกู เทศน์จนเขาเบื่อหน่าย เทศน์อยู่แต่เรื่องเดิมตัวกูของกู ตัวกูของกู ท่านบอกว่าสักวันหนึ่งผู้มีปัญญานั้นจะต้องมี จะต้องเข้าใจว่า **ตัวกูของกูนั้นจริงหรือ** ไอ้ที่ว่าสวยในโลกนี้น่ะมีไหม หนังสือที่ท่านเขียนก็ดี ที่คัดลอก

เอาจากเทปที่ท่านเทศน์ก็ดี มีเป็นหมื่น ๆ เล่ม ก็ล้วนแต่ก็ไม่พ้นเรื่องตัวกูของกู เทปธรรมะของท่านก็มีเป็นแสน ๆ กัณฑ์เห็นจะได้

เข้าไปในสวนโมกข์นี้บรรยากาศร่มรื่นน่าอยู่ ต้นไม้แทบทุกต้นจะมีลำโพงติดอยู่ เปิดบรรยายธรรมะของท่านเกือบทั้งวัน ทั้งยังมีโรงมหรสพโรงละคร แสดงภาพธรรมะให้ แง่คิดต่าง ๆ มากมาย ที่อาตมารู้สึกชอบใจก็คงจะเป็นลานหินโค้ง มีไว้ใช้ประกอบกิจต่าง ๆ บรรยายธรรมะตามแต่สมควร โบสถ์ก็อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ ให้ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับธรรมชาติจริง ๆ จึงนับได้ว่าหลวงพ่อพุทธทาสท่านเป็นจอมปราชญ์จริง ๆ เพราะยากที่จะหาใครเสมอเหมือนท่านได้ อธิบายธรรมะที่ยากต่อการเข้าใจ ให้เข้าใจดีมากขึ้น ซึ่งก็เป็นที่น่าเสียดาย เพราะในปัจจุบันนี้ (พ.ศ.๒๕๔๕) ท่านได้มรณภาพลงไปแล้ว ประมาณ ๙ ปีมาแล้ว คือเมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ ทำให้พระศาสนา ขาดพระสงฆ์ที่เป็นกำลังสำคัญ ในการเผยแผ่พระศาสนาลงไปอีกรูปหนึ่ง ถึงแม้ตัวท่านจะไม่มีลมหายใจอยู่แล้ว แต่คำสอนของท่านนั้น ยังอยู่ในใจของผู้ที่ปฏิบัติเสมอ สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า ก็หาศึกษาได้ไม่ยาก มีทั้งเทปและหนังสือธรรมะเผยแพร่อยู่ทั่วไป

พอใกล้เวลาเย็นอาตมาพร้อมทั้งหมู่คณะ จึงได้พากันกราบลาท่านหลวงพ่อพุทธทาส เพื่อเดินทางต่อไป”

พระดีเมืองสิงห์

หลวงปู่กราบนมัสการ
หลวงปู่บุดดา ถาวโร
วัดกลางชูศรีเจริญสุข
จังหวัดสิงห์บุรี

คราวหนึ่งในช่วงเดือนมิถุนายน ของปี ๒๕๓๒ หลวงปู่ได้พาคณะศิษยานุศิษย์ไปเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆในแถบจังหวัดสิงห์บุรีและอ่างทองครั้งนี้หลวงปู่ท่านได้พาคณะไปกราบนมัสการหลวงปู่บุดดา ถาวโร ที่วัดกลางชูศรีเจริญสุข ท่านเล่าว่า "เข้าไปก็ไม่มีอะไรมากหรอก มีของไปถวายท่าน และเยี่ยมกันตามประสาคนเคยรู้จัก สนทนากันบ้าง

อาตมากับท่านเคยพบกัน สมัยที่ธุดงค์เชียงใหม่ แต่ตอนนั้นก็ไม่คุ้นเคยกันเท่าไหร่นัก จะมาคุ้นเคยกันมากขึ้น ก็เมื่อสมัยที่ท่านอยู่วัดที่จังหวัดสุพรรณบุรี อาตมาแวะเวียนไปหาท่านหลายครั้งอยู่ หลวงปู่บุดดานี้ท่านแน่นอนนัก หายาก ธรรมะที่ท่านเทศน์ก็แน่นอน ท่านว่า... กายเดียวจิตเดียวนี้ไปหาที่อื่นไม่เห็นหรอก ต้องเข้าหากายหาจิตแล้วไม่ยุ่ง **มีกายมีจิตกรรมไม่ดำไม่ขาวไปได้ทุกคนนั้นแหละ กายเดียวจิตเดียว เอโกธัมโมไปไหนก็มีแต่ธรรมะ หายใจออกก็มีธรรมะ หายใจเข้าก็มีธรรมะ ...** เนี้ยะ เห็นไหม ไม่ว่าลัทธิไหน นิกายไหน ถ้าปฏิบัติตรงต่อพระธรรมก็ดี ความรู้ก็ดี ล้วนแต่ลงทางเดียวกันหมด ที่ท่านเทศน์มาเนี้ยะ ก็สอนสติปัฏฐานนั่นแหละ

ธรรมะของพระพุทธเจ้าไม่ได้เลือกลัทธิ เลือกนิกายหรอก ขอเพียงเอาจริงประพฤติปฏิบัติจริงเป็นใช้ได้พระสมัยก่อนที่ธุดงค์มีอยู่ไม่กี่รูปหรอก ส่วนใหญ่ก็จะรู้จักกันหมด เดินไปเดินมาเดี๋ยวก็เจอกันอีกแล้ว"

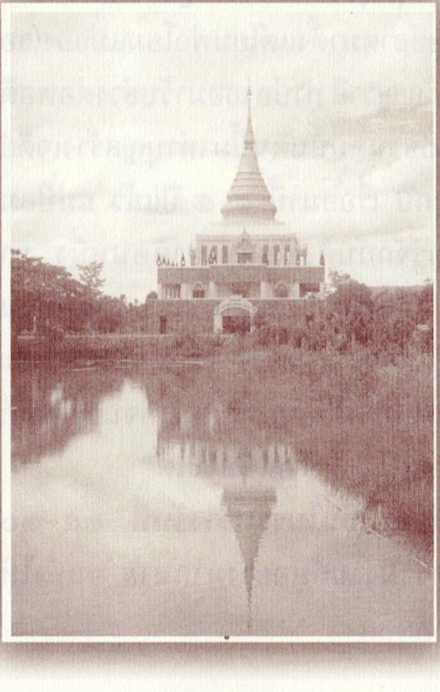
เมื่อหลวงปู่ได้พาคณะศิษยานุศิษย์เข้ากราบนมัสการหลวงปู่บุดดาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้เดินทางกลับกรุงเทพมหานคร

ผญา
หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต

“หนทางกว้างต่อกว้าง สังมาเดินสองขอบ
ปลาแดงนี้โจ้โก้ สังมาจ้ำตั้งแต่ตอง”

สร้างปโมทิตเจดีย์

ปโมทิตเจดีย์
วัดศรีสว่าง จังหวัดหนองบัวลำภู

ปโมทิตเจดีย์ประดิษฐาน อยู่ที่วัดป่าศรีสว่าง ตำบลบ้านขามอำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู สำหรับการสร้างเจดีย์หลวงปู่เคยเล่าให้ฟังว่า "มีคนกรุงเทพฯ รายหนึ่ง สมมุติว่าเป็นนาย ก. มาขอสร้างเจดีย์ เพื่อฝากไว้ในพระพุทธศาสนา ดูเหมือนว่าเขาจะมาขออาตมาสร้างช่วงปลายปี พ.ศ.๒๕๓๘ อาตมาก็ไม่ขัดข้อง แต่ก็บอกจุดประสงค์กับเขาไปว่าไม่อยากสร้างเจดีย์อย่างเดียว อยากให้สร้างเป็นอาคารอเนกประสงค์เสียมากกว่า

ในช่วงพ.ศ.๒๕๓๙ ก็เริ่มดำเนินการตอกเสาเข็ม ช่วงนั้นอาตมาไม่ค่อยสบายเข้าออกโรงพยาบาลอยู่บ่อยๆ ประมาณต้นเดือนพฤศจิกายน ปีพ.ศ.๒๕๓๙ ช่วงงานกฐิน ก็วางศิลาฤกษ์ ดูเหมือนว่าจะทำไปได้ไม่นานเท่าไร คือ ตอกเสาเข็ม กับเทพื้นทั้ง ๒ รายการหมดไป ๗๐๐,๐๐๐ บาท

ประจวบกับช่วงนั้นเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ เจ้าศรัทธารายนั้นก็มาบอกลาว่า ขอทำเพียงเท่านี้เพราะแบกรับภาระไม่ไหว อาตมาก็ไม่ว่าอะไร เพราะเรื่องแบบนี้มันแล้วแต่เหตุปัจจัยจะเป็นไป

พอดีกับว่าแม่ป้อม (คุณวัลภา จุติกุล) และคณะลูกศิษย์ได้มารับช่วงต่อพอดี ซึ่งแม่ป้อมคนนี้ เป็นลูกศิษย์อาตมาตั้งแต่โยมพ่อโยมแม่ของเธอในสมัยที่อาตมาเป็นเจ้าอาวาสอยู่วัดอรัญญวาสี ท่าบ่อ เธอมารับช่วงต่อพอดี แม่ป้อมนี้ศรัทธาดี รู้จักประชาสัมพันธ์ชวนคนนั้นคนนี้มาทำบุญสร้างเจดีย์ กฐินที่วัดป่าศรีสว่างนี้ เธอรับหน้าที่ทุกปี เรื่อยมานี้ ๔-๕ ปีแล้ว แม่ป้อมทำงานธนาคารรู้จักคนเยอะ บังเอิญรู้จักกับศิลปินแห่งชาติคนหนึ่ง มาออกแบบให้ คุณอะไรนะ... อ้อ! ฤทัย ใจจงรัก ก็เป็นลูกค้าธนาคารแม่ป้อมนั่นแหละมาออกแบบให้ จนเดี๋ยวนี้ก็ใกล้จะเสร็จแล้ว ได้แม่ป้อมนี่แหละเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงาน จากวันที่แม่ป้อมมารับหน้าที่จนถึงวันนี้ก็ ๔-๕ ปีแล้ว พ.ศ.๒๕๔๕ หมดค่าใช้จ่ายไป ๒๐ ล้านเห็นจะได้"

สำหรับงานสมโภชปโมทิตเจดีย์จะมีขึ้นในระหว่างวันที่ ๒๕-๓๐ มีนาคม พ.ศ.๒๕๔๖ มีประชาชนมาร่วมงานกันอย่างมากมาย จนทำให้ตำบลบ้านขาม จังหวัดหนองบัวลำภูดูคึกคัก

แก้กรรมฐานพระฝึกกสิน

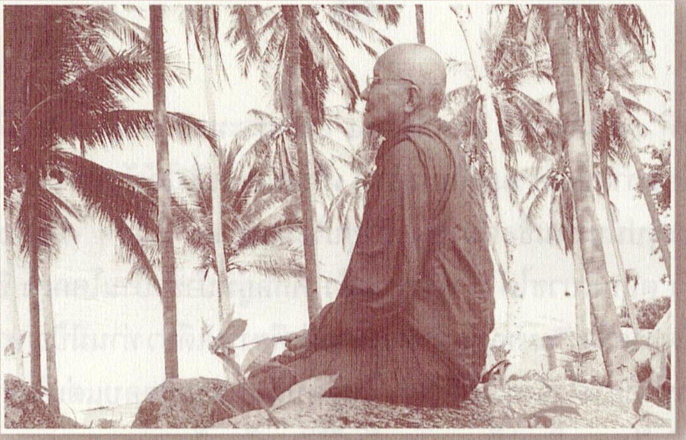
วันที่ ๑๐ มกราคม พ.ศ.๒๕๔๕ เวลาประมาณ ๑๒.๓๐ น. มีพระรูปหนึ่งมาเรียนถามข้อธรรมะกับหลวงปู่ เห็นสมควรจึงได้บันทึกไว้

พระรูปนั้นท่านชื่อคันทอง อายุประมาณ ๕๐ กว่า ๆ เมื่อก่อนเคยมีครอบครัว ตอนนี้บวชได้ ๖ พรรษาแล้ว พักอยู่ที่ป่าช้าบ้านโคกกุง ซึ่งอยู่ไม่ห่างจากวัดป่าศรีสว่างมากนัก จำพรรษาอยู่เพียงรูปเดียว ท่านมีปัญหามาถามหลวงปู่ว่าทำอย่างไรจึงจะมีปัญญา ในตอนต้นหลวงปู่ตอบแต่เพียงว่า **“ให้พุทโธ ๆ ซิ ปัญญาก็อยู่กับพุทโธ ตัวผู้รู้ก็พุทโธ นั่นแหละ”**

ต่อมาท่านจึงเล่าการปฏิบัติของท่านให้หลวงปู่ฟังว่า ท่านปฏิบัติไปอย่างไม่มีครูบาอาจารย์ แต่ปฏิบัติตามแนวทาง ของหลวงพ่อปานวัดบางนมโคที่ได้อ่านจากหนังสือ ในตอนต้นท่านฝึกแนวกสิณ ๑๐ ฝึกทุกกสิณเลย ฝึกเพ่งไฟเพ่งจนถึงขนาดเห็นไฟลุกท่วมฟ้า ฝึกเพ่งน้ำก็เห็นน้ำท่วมโลกหมด เรียกว่าฝึกจนหมด

ต่อมาท่านก็ได้ฤทธิ์ คือได้ตาทิพย์ หูทิพย์ ที่ว่าตาทิพย์นั้นคือ ท่านเห็นแทบทุกอย่าง ใครจะไปจะมาทำอะไรถ้าต้องการรู้ ท่านจะเห็นหมด เห็นภูตผี เทวดา สำหรับหูทิพย์นั้นคือได้ยินทุกเสียง ไม่ว่าใครจะพูดกันที่ไหนใกล้ไกลได้ยินหมด จนมีเทวดามาบอกท่านว่า ควรพิจารณาสังขารตนเอง ท่านจึงฉุกใจคิดได้ และหันมาเพ่งดูที่ตัวเอง เพ่งดูที่กระดูกของตนเอง จนกระทั่งเห็นกระดูกตัวเองครบทุกซี่อย่างชัดเจน

ต่อมาท่านก็สมมุติไฟมาเผากระดูก จนกระดูกกลายเป็นเถ้า จากเถ้ากลายเป็นฝุ่น จากฝุ่นกลายเป็นดิน แล้วพิจารณาไปเรื่อย ๆ มาระยะหลังคือ

ช่วงพรรษา ๖ ท่านว่าฤทธิ์ท่านเสื่อม ตาทิพย์ หูทิพย์เหลือนิดหน่อย พอได้ยินก็ตอนที่จิตสงบจริงๆ เท่านั้น ท่านเลยอยากทราบว่าที่ทำมานี้ถูกทางแล้วหรือยัง

หลวงปู่ท่านนั่งฟังอย่างตั้งใจ จนกระทั่งพระรูปนั้นเล่าจบลง ท่านจึงตอบว่า "ที่คุณเพ่งกายน่ะถูกต้องแล้ว อย่าไปเพ่งกสิณมันเลย มันไม่ใช่แนวทางที่ถูกต้อง อย่างหลวงปู่มั่นท่านพิจารณากระดูก ปั่นกระดูกตัวเองอยู่ตลอดคืน ที่ฤทธิ์หมดเพราะอะไร หมดเพราะของพวกนี้มีการเสื่อมไปเป็นธรรมดา ให้พิจารณาว่ามันเป็นอนัตตาไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน"

หลวงปู่ถามพระรูปนั้นว่า "เวลาท่านภาวนามีเวทนาไหม?"

พระคันทองตอบ "ตอนแรกๆ มีคือว่าเจ็บเข่ามาก เลยถอดชิ้นถอดเนื้อกระดูกมาดูเห็นมันเจ็บอยู่ตรงกระดูกนั่น ดูไปเรื่อยๆ ก็หายไปเอง"

หลวงปู่ท่านเลยบอกว่า “เมื่อรู้เท่าทันมันแล้ว มันก็ไม่เจ็บไม่ปวดอะไร ... ตอนนี้ยังภาวนาอยู่รึเปล่า?”

พระคันทองตอบ “ตอนนี้ไม่ค่อยเห็นหรือได้ยินอะไรแล้ว เลยคลายความเพียร”

หลวงปู่กล่าวต่อไปว่า “**นี่เห็นไหมเพราะขี้เกียจ กิเลสเลยได้ช่องทำให้มันเสื่อม กิเลสมันเหมือนเสือซ่อนเล็บ พอเราเผลอมันก็แสดงตัวแผลงฤทธิ์ออกมาเลย** เอาใหม่นะ สร้างขึ้นมาใหม่แล้วปล่อยให้มันละลายเสื่อมไป แล้วสร้างขึ้นใหม่อีก พิจารณาให้มันละลายลงไปอีก ทำอย่างนี้เรื่อย ๆ จนชำนาญ แล้วพิจารณาให้เห็นเป็นไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ความไม่เที่ยง ทุกขัง ความเป็นทุกข์ทนได้ยาก และอนัตตา ไม่ใช่ตัวของตน ที่พิจารณามาน่ะถูกทางแล้ว ถ้าพิจารณาอยู่ในหลัก สติปัฏฐาน ๔ คือ กาย เวทนา จิต ธรรม แล้วถือว่าถูกต้องหมดล่ะ”

เมื่อพระรูปนั้นได้ฟังแล้ว กล่าวว่า ตนเองรู้สึกดีใจมากที่รู้ว่าถูกทาง เมื่อก่อนไปเล่าให้ใครฟังเขาก็ว่าเป็นบ้าบ้าง อวดอุตริบ้าง หลวงปู่ท่านกล่าวอีกว่า “เรื่องแบบนี้อย่าไปเล่าให้ใครฟังเลย เขาไม่ได้ปฏิบัติอย่างเรา เขาไม่รู้หรอก

พระรูปนั้นน้อมรับคำที่หลวงปู่กล่าวแนะนำ ด้วยใบหน้าที่อิ่มเอิบ แล้วกราบลากลับไป

หมุนไปตามโลก

...โลกมันหมุน
คนมันก็หมุนไปตามโลก
ถ้าไม่หมุนไปตามโลก
มันก็อกแตกตาย...

บทสรุปชีวประวัติหลวงปู่ก่อนจบ

หลวงปู่กล่าวว่า “ชีวิตของอาตมายังไม่จบ ส่วนอนาคตต่อไปจะเป็นอย่างไรนั้น ก็แล้วแต่เหตุปัจจัยของสังขาร ดังนั้นชีวประวัติที่ได้บรรยายมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันนั้น ก็เพื่อสะท้อนให้คนในปัจจุบันได้ทราบว่าการปฏิบัติกรรมฐาน คือการทำอย่างไร อาตมาเคยเจอปัญหาอย่างไรบ้าง และได้แก้ปัญหานั้นอย่างไร ผลของการแก้ปัญหานั้นเป็นอย่างไร อาตมาธุดงค์และจำพรรษาที่ใดมาบ้าง โดยหวังว่าจะมีประโยชน์กับผู้อ่านไม่มากก็น้อย”

ปัจจุบันหลวงปู่ท่านมีอายุได้ ๙๐ ปีแล้ว (พ.ศ.๒๕๔๘) คนส่วนใหญ่จะ เรียกท่านว่าหลวงตาบ้าง หลวงปู่บ้าง ตามแต่จะถนัดปาก เท่าที่ได้มีโอกาสใกล้ชิด กับท่านก็พบว่า **หลวงปู่ เป็นพระกรรมฐาน ที่เคร่งครัดและมีเมตตาอย่างเต็มเปี่ยม มีอัธยาศัยดี ท่านจะพูดคุยกับผู้ที่ไปหาด้วยความเสมอภาค ไม่เลือกว่ามีหรือจนท่านปฏิบัติเหมือนกันหมด**

ใครจะแปลกหน้าใหม่เข้าไปพบท่าน หลวงปู่ก็จะไต่ถามที่มา พร้อมทั้งทุกข์สุขด้วยความสนใจ เท่าที่สังเกตดู เห็นว่าท่านเป็นพระที่ไม่ติดในวัตถุสิ่งของ ได้อะไรมา ใครเขาถวายของสิ่งใดแก่ท่าน ในบางครั้งท่านจะแจกจ่ายสิ่งของเหล่านั้นไปในทันที ต่อหน้าโยมเจ้าของผู้ถวายเลยทีเดียว มิใช่ว่าท่านจะรังเกียจไม่อยากได้ แต่ท่านได้อนุโมทนาให้พรแล้ว เมื่อได้รับของที่ถวายท่านจะพิจารณาแจกจ่ายให้เกิดประโยชน์ในทันที ในขณะนั้น

องค์หลวงปู่ท่านไม่ยึดติดในลาภสักการะ และในยศถาบรรดาศักดิ์ที่ทางคณะสงฆ์มอบให้ ท่านกล่าวว่า **“ตำแหน่งหรือฐานะบรรดาศักดิ์เหล่านี้ เป็นทรัพย์ภายนอกที่มีได้ ก็มีเสื่อมได้ เป็นไปตามโลกธรรมแปด**

ฉะนั้นจึงเป็นสิ่งสมมติกัน ไม่จีรังยั่งยืนอะไร ไม่น่ายึดถือหรือ ติดข้องกับมันแต่อย่างใด

แต่สิ่งที่ควรยึดก็คือ การทำความดีละความชั่ว มิใช่ทำดีเพื่อหวังสิ่งตอบแทน ซึ่งลักษณะนั้นก็ไม่ถูกหลักในข้อธรรมของพระศาสนา สมบัติทางโลกเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน เป็นไปตามหลักอนิจจังของธรรมชาติ คือไม่เที่ยงไม่คงอยู่ เกิดขึ้นแล้วย่อมแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปตามกาล และดับไปในที่สุด

ส่วนสมบัติทางธรรมนั้น เมื่อแสวงหาย่อมได้ย่อมเกิดมีขึ้นในตนได้ ย่อมเกิดผลได้จากการศึกษาและปฏิบัติธรรม ต้องได้ผลในทันทีที่ลงมือปฏิบัติ และยิ่งปฏิบัติมากเท่าไร ก็ยิ่งได้ผลมากเท่านั้น

สมบัติทางธรรมเป็นอริยทรัพย์ที่มีค่าเกินกว่าสมบัติทางโลกอย่างประมาณมิได้ ผู้ที่มีสมบัติทางธรรม จะมีสมบัติทางโลกด้วย แต่ผู้มีสมบัติทางโลก อาจไม่มีสมบัติทางธรรมเลยก็ได้ ถ้าแสวงหาสมบัติทางธรรม ก็ย่อมได้สมบัติทางโลกด้วย กล่าวคือ แสวงหาหนึ่งจักได้สอง แต่ถ้าแสวงหาสมบัติทางโลก โดยทอดทิ้ง ไม่สนใจสมบัติทางธรรม ก็อาจไม่ได้ทั้งสองอย่าง”

ของแถมพกท้าย

นอกจากนี้หลวงปู่ยังได้กล่าวถึงเรื่องของกามคุณ ๕ ว่า

"สำหรับการปฏิบัติภาวนาแล้ว กามคุณนี่แหละเป็นตัวทำลายสมาธิ แต่อย่างไรก็ตาม กามคุณก็ให้คุณ ไม่ใช่ว่าจะทำลายตลอดไป เพราะมีคำว่าคุณอยู่ แม้พระพุทธเจ้าก็ยังต้องอาศัยกามคุณของพ่อแม่ในเบื้องต้น เพื่อผสมธาตุกันขึ้นมา ไม่อย่างนั้นจะเกิดมีพระพุทธเจ้าได้อย่างไร ทุกๆ ชาติที่ท่านเคยเกิดมาไม่ว่าจะเป็นงู เป็นปลา เป็นนก สัตว์หรือมนุษย์ในชาติใดก็ตาม ก็เกิดขึ้นมาเป็นตัวตนได้ เพราะตัวกามคุณนี่แหละ ตัวกามคุณนี้จึงมีทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี ส่วนไม่ดีเราก็จะวางไว้

ในขณะที่เรายังบำเพ็ญอยู่ ภูมิจิตของเรายังไม่สูงพอ บางครั้งเราก็จำเป็นต้องอาศัยตัวกามคุณนี้ เป็นน้ำหล่อเลี้ยงจิตเป็นแรงส่งได้ ต้องใช้ให้เป็นเหมือนกับความรักเช่นกัน มีทั้งคุณทั้งโทษ หากรักไม่เป็นก็เกิดโทษได้ใช่ไหม

คนเราทุกคนมักตั้งสิ่งที่ปรารถนาไว้ แต่การปรารถนาที่ถูกที่ควร**ที่สุดสำหรับคนเราก็คือ ให้ตั้งจิตปรารถนาให้เข้าถึงพระไตรสรณคมน์ คือ พระพุทธพระธรรม พระสงฆ์ ให้จิตของเราเข้าถึงพระไตรสรณคมน์ก่อนเป็นอันดับแรก**

พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้ได้ ก็จากการกระทำบำเพ็ญ พระสงฆ์ได้ดีจากการกระทำปฏิบัติบำเพ็ญเช่นกัน **เมื่อเราตั้งจิตอธิษฐานความปรารถนาใด ๆ แล้วก็ต้องกระทำ ถ้าไม่กระทำ ก็ไม่เกิดประโยชน์ คำอธิษฐานจะไม่มีความหมายอะไร เพราะฉะนั้น การปฏิบัติธรรมเป็นการสร้างบารมีขึ้นใน**

ตัวเอง การสร้างบารมีก็ต้องอาศัยสัจจะ และศีล ไม่มีสัจจะ ไม่มีศีล จะเป็นบารมีหรือ”

“ ที่ว่าขันติ ความอดทน กับวิริยะ ความเพียร นี่ต่างกันอย่างไร?”

ขันติกับความเพียรเป็นพี่น้องกันมา คือเมื่อมีขันติเกิดขึ้นมา ก็จะต้องมีความเพียรตามมา

ถ้ามีขันติคือ ความอดทนอย่างเดียวได้แต่อด ๆ ทน ๆ ไม่มีความเพียรก็แย่ เพราะเมื่อมีขันติเกิด ความเพียรจะต้องแทรกเสริมในขณะนั้นเนื่องจากมันจะมีเวทนาเกิดขึ้นมาก ความเพียรช่วยเป็นกำลังต่อสู้กับเวทนา

ในขณะนั่งภาวนา ก็ต้องอาศัยทั้ง ๒ อย่าง การภาวนานั้นจึงจะสำเร็จความเจ็บปวดเมื่อยเมื่อเกิดขึ้น ก็ใช้ความอดทนและความเพียรทั้ง ๒ อย่าง มาช่วยให้นั่งภาวนาได้ตลอด สุดท้ายนี้อาตมาขอฝากโคลงโลกนิติคำกาพย์ภาษาลาว ของท่านเจ้าคุณอุบาลีฯ ไว้เป็นของแถมพกท้ายประวัติของอาตมา ซึ่งอาตมาเล็งเห็นว่าโคลงฯนี้จักมีประโยชน์ต่อท่านทั้งหลายที่ได้อ่านแน่นอน...

โลกนิติ คำกาพย์ภาษาลาว

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิริจนฺโท จันทร์)

♦ วิชาการเฮียนเอาบ่ได้ เพิ่นกล่าวไว้ มี ๗ ประการ
เดียรฉานกับคนประมาท คนขี้คร้านมักหลับมักนอน
คนอาทรป่วยโซพยาธิ์ คนอุบาทว์มักง่ายในกิจ
คนเห็นผิดทำการบ่เบื่อ คนบ่เชื่อบ่ชอบวิชา.

♦ เป็นศิษย์หาให้ครูเห็นชอบ ให้ประกอบคุณไว้ ๕ อัน
อย่าดื้อดันนอนหลับตื่นก่อน อุปัฏฐากอย่าผ่อนเพียรทำ
อย่าเถียงคำครูบาสอนง่าย อย่าเบี่ยงบ่ายหลบหลีกการงาน
พระอาจารย์สอนธรรมให้ฮู้ อุตสาห์สู้ใจน้อมหมั่นเพียร.

♦ อุตสาห์เฮียนอย่าหลงมักมาก เฮียนสมอยากความฮู้บ่จำ
ศิษย์อธรรมดังคนปากกืก ฝันเห็นถึกมันแก้บ่เป็น
อุปมาคนเฮียนธรรมมาก เฮียนแต่ปากคำฮู้บ่ถึง
ฝูงชายหญิงถามหาความเว่า เฮ็ดเค่าเม่าขายหน่าทั่วดิน.

♦ เป็นบัณฑิตดูคนเพิ่งฮู่ อย่าลบหลู่ผิดพากคนดี
คนมีศรี ๑๕ จำพวก พวก ๑ นั้นพ่อแม่ลุงอา
พวกที่ ๒ หมอยาวิเศษ พวกที่ ๓ หมอเลขคุณหาร
พวกที่ ๔ นายด่านประตู พวกที่ ๕ คนฮู้หนังสือ
พวกที่ ๖ คนลือพ่อค้า พวกที่ ๗ คนส่าเศรษฐี
พวกที่ ๘ คนดีพ่อบ้าน พวกที่ ๙ คนเฒ่าชรา
พวกที่ ๑๐ เสนาอำมาตย์ ที่ ๑๑ องอาจราชา
ที่ ๑๒ สมณานักบวช ที่ ๑๓ คนยวดมีคุณ

ที่ ๑๔ คนบุญนักปราชญ์
ให้ปะปนคบหาเข้าใกล้
♦ ศาสตร์ศิลป์บ่เฮียนเอาไว้
ตาพาผิดสังวรบ่ได้
ของผู้ชายเกิดมาในโลก
♦ ศาสตร์ศิลป์เป็นเงินเป็นทรัพย์
ปัญญาไวเป็นเงินของฝาก
ธรรมทั้งหลายของดีเฮาก่อ
ศีลทั้งหลายเป็นเงินเป็นแก้ว
♦ คึดตลอดทางสูตรทางเฮียน
หากจักผ่อนเป็นมิตรภายหลัง
การหน้าด้านบ่สูตรบ่เฮียน
ไปเบื้องหน้ามันซิดมันซน
คิดให้ทั่วเฮียนศาสตร์ศิลป์
แสนลำบากดังดื่มยาขม
เป็นนักปราชญ์ภายหน้าซีนซม
อยู่แต่บ้านยามค้านซีนซม
ตกเถิงท้องลงท้องเกิดลม
ความประมาทคือง่วงกินตาย
♦ คนเกียจคร้านไฮ้ศาสตร์ศิลป์
ทรัพย์เขินขาดมิตรญาติเสื่อมหาย
♦ กิจของคนค่อยทำอย่าฮีบ
๑ วิชาค่อยเฮียนค่อยได้
๑ ขึ้นดอยค่อยเดินซ่าซ่า
อย่าฉุนเฉียวค่อยทำอย่าโพด

ที่ ๑๕ คนฉลาดครูตน
เป็นมิตรไว้พาฮุงพาเฮือง.
บ่เข้าใกล้คบเสพบัณฑิต
สามสิ่งนี้เป็นโทษฉิบหาย
พาเศร้าโศกจนแก่จนตาย.
ไปสำหรับกับผู้ตกไกล
ยามเมื่อยากเกิดเหตุฉิบหาย
เป็นของห่อต่อไว้ยามตาย
บ่ฮู้แล้วทุกเมื่อทุกยาม.
ยามพากเพียรข้าเสิกไปก่อน
อนิจจังการหลับการค้าน
ยามพากเพียรเป็นคุณเป็นมิตร
มันให้จนข้าเลิกบ่มั่ว
อย่าถวิลยามเฮียนมันยาก
คันสะสมสูตรเฮียนฉลาด
การหลับนอนสูตรเฮียนขี้คร้าน
ปานเฮากินของหวานของส้ม
บ่มีสมความสุขเขินขาด
คนทั้งหลายอย่าลวนเกียจคร้าน
ศาสตร์ศิลป์บ่มีจนยาก
มิตรเสื่อมหายความสุขมันขาด
อย่าเฮ่งฮีบมี ๕ ประการ
๑ ขึ้นไม้อย่าฟ้าวจากถอย
๑ ชายกล้าการเสพย์เมถุน
๑ เมื่อโกธรค่อยหิ่นค่อยตรอง.

บรรณานุกรม

กองทุนแสงตะวัน.รำลึกวันวาน. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยาม บรรจุภัณฑ์และการพิมพ

คณะศิษยานุศิษย์. ทำให้สุด ขุดให้ถึง หลวงพ่อชา สุภทฺโท. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพ ฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๓๖.

คณะศิษยานุศิษย์. ที่ระลึกครบรอบอายุ ๗๕ พรรษาพระครูปราโมทย์ ธรรมธาดา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพ ฯ: (ม.ป.พ.).

คณะศิษยานุศิษย์. ภาพชีวประวัติและปฏิปทาของพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร. กรุงเทพ ฯ: การพิมพ์พระนคร, (ม. ป. ป.).

คณะศิษยานุศิษย์. สุวโจอนุสรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพ ฯ: เฟื่องฟ้าปริ้นติ้ง, ๒๕๔๕.

คณะศิษยานุศิษย์. หยดน้ำบนใบบัว. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพ ฯ: ชวนพิมพ์, ๒๕๔๓.

คณะศิษยานุศิษย์. หลวงปู่เจี๊ยะ จุนฺโท พระผู้เป็นดั่งผ้าขี้ริ้วห่อทอง. พิมพ์ครั้ง ที่ ๑ กรุงเทพ ฯ: (ม.ป.พ.), ๒๕๔๕.

ชมรมพุทธศาสน์ ก.ฟ.ผ. สัตตรัตน์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพ ฯ: ป.สัมพันธ์ พาณิชย์, ๒๕๓๓.

ญาณวิสุทธิโสภณ. พระ. ปฏิปทาของพระธุดงค์กรรมฐานสายท่านพระ อาจารย์ใหญ่มั่นภูริทตฺโต. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, ๒๕๓๙.

ธนกร สุริยนต์. ๘๐ ปีหลวงปู่หลอด ปโมทิโต. กรุงเทพฯ: (ม.ป.พ.), ๒๕๓๗.

นิโรธรังษี. พระ. ประวัติพระคณาจารย์ที่เคยพักจำพรรษาที่วัดอรัญญวาสี. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์, ๒๔๒๘.

นิโรธรังษีคัมภีรปัญญาวิศิษฏ์. พระราช. วงศ์ธรรมยุตในภาคอีสาน. กรุงเทพฯ : (ม. ป. พ.), (ม.ป.ป.).

ปกีรณัม. **ปโมทิตธมฺ.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพ ฯ: ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์, ๒๕๔๕ .

ประมวลภาพอันเป็นที่สุดแห่งการสักการบูชาพระบรมสารีริกธาตุ. กรุงเทพฯ: พีแอนด์เอฟกราฟฟิค, (ม.ป.ป).

ปราโมทย์ธรรมธาดา, พระครู. **ชีวประวัติหลวงปู่หลอด ปโมทิโต.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ . ๒๕๔๓ .

พระผู้วิเศษธิคุณแห่งล้านนาไทย **"หลวงปู่พระพุทธบาทตากผ้า"** โลกลี้ลับ. ๑๙,๒๑๐(มิถุนายน), ๒๕๔๕.

พระพุทธรูปหยกใหญ่ที่สุดในโลก. กรุงเทพ ฯ: ดอกเบี้ย, (ม.ป.ป).

พรีสเกลจำกัด, บริษัท. **วัดดำประมง ประทีปส่องทางธรรม.** กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง, ๒๕๓๖.

พุทธโอวาทก่อนประรินิพพาน. กรุงเทพ ฯ: ชินอักษรการพิมพ์, (บ.ป.ป).

เพื่อเป็นเกียจติแด่พระมหาทองแดง ธีรปญฺโญ ป.ธ.๙. กรุงเทพฯ: มหามงกุฏราชวิทยาลัย, (ม.ป.ป)

มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต, **บูรพาจารย์.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์, ๒๕๔๓.

มูลนิธิพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต, **บูรพาจารย์.** พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์, ๒๕๔๕.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕.** พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๐.

วาระก่อนนิพพาน. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์ และการพิมพ์,

วีระชาติ ธมฺมรตโน, พระ. **วรลาโภปฏิปทาสูตร.** พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์, ๒๕๔๔.

สุขสันต์ บุณสมฤทธิ์. **ตายแล้วไปไหน ๓๐.** กรุงเทพฯ: ชอบวณิชชา, ๒๕๓๔ .

สุรีย์ – วิเชียร มีผลกิจ. **พระพุทธประวัติ.** พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ: คอมพอร์ม, ๒๕๔๔.

รายนามผู้บริจาคพิมพ์หนังสือ-ปฏิทินและซีดี

(ของที่ระลึกในงานถวายมุทิตาจิต ปี พ.ศ.๒๕๔๘)

พระวิมลศิลาจาร (อำนวย ภูริสุนฺทโร) วัดบรมนิวาสฯ	๑,๐๐๐	บาท
พระเอกรินทร์ ปภาวโร	๑,๐๐๐	บาท
พระอิสระ กุสโล	๕๐๐	บาท
คุณพรชัย ธโนปจัยสิทธิ	๔๐,๐๐๐	บาท
คุณวิชิต-คุณกาญจนา วีระมงคลเลิศ พร้อมญาติธรรม	๒๕,๐๐๐	บาท
คุณแม่เติมทรัพย์ ลิมป์ชวลิตและบุตรธิดา	๒๐,๐๐๐	บาท
คุณกานดา-คุณดารามาศ-คุณกาจณรงค์ ปิตรชาติ	๑๕,๕๐๐	บาท
คุณวัลภา จุติกุล และครอบครัว	๑๐,๐๐๐	บาท
ผู้ประสงค์ไม่ออกนาม	๑๐,๐๐๐	บาท
คุณชดช้อย-คุณกิตติ ทัพภะทัต และครอบครัว	๕,๐๐๐	บาท
คุณพรชัย ลิมป์สุทธิพงศ์	๕,๐๐๐	บาท
คุณหญิงสุชาดา อรรถวิจิตรจรรยารักษ์	๕,๐๐๐	บาท
ร้านโอภาสซาลอน	๕,๐๐๐	บาท
คุรสุปราณี โอภานนท์ และครอบครัว	๕,๐๐๐	บาท
คุณย่าสมคิด-คุณพลสรรค์-คุณเพ็ญ ตาระกา	๓,๐๐๐	บาท
คุณเกศฉราภรณ์ สัตยาชัย และครอบครัว	๓,๐๐๐	บาท
คุณประสิทธิ-คุณศุภณี (สุนทรวร) จิตรธรรมสถาพร และครอบครัว	๓,๐๐๐	บาท
ศิษย์เก่าภาควิชาวิศวกรรมทรัพยากรน้ำ รุ่นที่ ๑๕ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒,๒๐๐	บาท
คุณชุลีพรรณ-คุณสุรพล กฤตานุสรณ์	๒,๐๐๐	บาท
คุณสาธิต-คุณพรเพ็ญ เมธานวนนท์ และครอบครอบครัว	๒,๐๐๐	บาท
คุณประมวล-คุณสมพงษ์ วัฒกร	๒,๐๐๐	บาท

คุณลัดดาวัลย์ ปลั่งศิริ	๒,๐๐๐	บาท
คุณวิฑูรย์-คุณจันทร์เพ็ญ เมธานวนนท์ และครอบครัว	๒,๐๐๐	บาท
คุณสมบัติ-คุณอัชรา โกระวิโยธิน และครอบครัว	๑,๕๐๐	บาท
คุณเวชน์ อิริยะปะติกุล และคุณวรรณา โกมโรทก	๑,๐๐๐	บาท
คุณจินตนา กุลกอบเกียรติ	๑,๐๐๐	บาท
คุณลลิดา อังศุภากร	๑,๐๐๐	บาท
คุณพรพิพัฒ สุนทรวร และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณจินดา โอสถจันทร์	๑,๐๐๐	บาท
คุณสถาพร รุ่งวัฒนชัย และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณทองศรี-คุณนงลักษณ์ และ ด.ญ.สิริพิมล แสงฤทธิ์	๑,๐๐๐	บาท
คุณพรทิพา เกิดแก้วฟ้า และครอบครัว	๑,๐๐๐	บาท
คุณกฤษณพันธุ์ มังคละคีรี และครอบครัว	๕๐๐	บาท
คุณจริยา คุณละ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
คุณธวัชชัย ทักษิณพันธ์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
คุณดวงกมล ศิริกาญจนสุข	๕๐๐	บาท
คุณสุทธิชัย ช่างฟอก และครอบครัว	๕๐๐	บาท
ครอบครัว ทวีธรรมผล	๕๐๐	บาท
ครอบครัว มังคละอภินันท์	๕๐๐	บาท
คุณคเณศ กีรติพิชญ์ และครอบครัว	๕๐๐	บาท
คุณทิพวาณี หงศ์สกุล	๕๐๐	บาท
คุณวิชัย เจนรัตนกิจ	๕๐๐	บาท
คุณประสงค์ จารุรัตนพงษ์	๕๐๐	บาท
คุณเฉลิมรัฐ ปราสาทพร	๒๐๐	บาท
คุณพรทิพย์ เทศหริ่ง	๒๐๐	บาท
คุณภัทรวรรณ ศรสายสุวรรณ	๑๐๐	บาท
คุณชนธร พรคุณธรรม	๑๐๐	บาท

บริษัท บุญศิริการพิมพ์ จำกัด ร่วมจัดพิมพ์ถวาย

สังขารธรรม
อนิจจัง ทุกขัง
อนัตตา

ธัมมุทเทศ 4 ข้อ
โลกคือชรา นำไปนำไป
ไม่มีอะไรเป็นของของตน
ไม่มีอะไรเป็นสิ่งต่อต้าน
บกพร่องอยู่เป็นนิจ

ปโมทิตเถรบูชา หลวงปู่หลอด ปโมทิโต